HIERONYMI FERRARII AD PAULUM MANUTIUM EMENDATIONES...

Girolamo Ferrari

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
6 C
30

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
IV. 9. 2

28.2.6

HIERONYMI FERRARII AD PAVLVM MANVTIVM EMENDATIONES IN PHILIPPICAS CICERONIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AL DVS

PAVLVS MANVTIVS ALDI F.

CVM SENATVS VENETI PRIVILEGIO.

VENETIIS, M. D. XLII.

68 - 6 - C - 30
C.P.

HIERONYMVS FERRARIVS PAVLO MANVTIO S. D.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ECCE tibi perſoluo, quod promiſeram, uel, ut uerius loquar, plus, quàm promiſeram, præſto: ſatis enim non promiſſo meo ſolum, uerum etiam animo tuo factum erat, ſi modo nudos (ut ita dicam) hoſce locos tibi tradidiſſem. uerum ego cum ſcirem te eſſe diſtentiſſimum, quà de mendis librorum tollendis, quà de uerbis quibuſdam, atq; ſententijs, quæ in his inuolutæ erant, euoluendis, ut labore te leuarem, ſimulq́; augerem munuſculum meum, feci quod antea nunquam, quodq́; ualde abhorrebat à natura mea, ut quæ partim ex antiquis libris, partim ex me prompſeram, ea quaſi ueſtitu orationis induerem, &, quoad rei natura pateretur, ornarem. id autem ut commodius à me fieret, & cumulatius, antequam ad ſcribendum aggrederer, faciundum mihi putaui, ut ea ſtudia, quæ in his libris antea poſueram, nunc rurſus acriori cura, attentioreq́; animo renouarem. itaq; conductis in unum multis Philippicarum uoluminibus, & his quidem peruеteribus, operam dedi, ut, quoniam inter ipſa conueniret interdum, ſæpe uariaretur, hanc uarietatem, conſtantiamq́; ita diligenter notatam haberem, ut ne littera quidem effugeret. Quantum autem & his & ſuperiorum temporum uigilijs lucri fecerim, non eſt meum ſcribere, ideo quòd facile ſeipſum quiſq; fallit, & ipſa ſcripta indicabunt. Tanta

quidem certe diligentia uſus ſum, ut interdum, ne putida uideatur, in mentem ueniat ſubuereri, ita minima etiam quæq; perſecuti ſumus, nec ſolum ela borauimus, ut ſua Tullio ſermonis elegantia, uerum etiam ſuus, quoad eius fieri poſſet, orationis orbis, ſuusq; numerus redderetur. quæ tamen in his interpretati ſumus, quæue emendauimus cum apud hunc ipſum in alijs libris, tum apud alios de meliore nota ſcriptores, hæc, etſi cum occurrerent, atq; inciderent quaſi prætereuntes excuſſimus, tamen animum harum minutarum rerum faſtidio defeſſum releuare poterunt, atque abalienatum retinere. hoc igitur opuſculum ad te mittimus, quod uel ut tuum per me edas licet, ſiquidem me tui amor ad uel si, ut *ſcribendum, non ſtudium laudis impulit, uel, ſicut ingenuus es, nec indigens cuiuſq̃, meum nomen placet inſcribere, in tuo certe exeat ac diuulgetur uolo, non ſolum ob eam cauſam, ut quam diligentiam ſoles in tuis, hanc in meis quoque rebus adhibendam putes, uerum etiam multo magis ut doctiſſimi adoleſcentis, atque apud eos omnes, qui ſe optimis artibus dediderunt, gratioſi, nomine commen datum, ſtudium iſtuc ſecum, fauoremq; in uulgus afferat. hic autem ut primus ingenij fœtus nunc minutus ſit, nec ita ualde bonus neceſſe eſt. poſt ſi, ut humus, ſic animus fiet cultu fœcundior, quoq; magis ſubactus erit eo grandiores edet fruges, ac meliores, uberiora à me ac præſtantiora debebis expectare. qualiacunq; certe effecremus, tibi effeſremus. quis enim ad communem fructum non ex=*

citetur, non ei omni ſtudio faueat, non omnibus opibus, ac uiribus opituletur, quem id ætatis uideat ſic euigilare in litteris, ut fructus lucubrationum ſuos in commune conferat; ſic incumbere in eam curam, ut ſcriptoribus alijs, quos mendorum quaſi quædam illuuies inquinauerat, ac totos prope mutauerat, ſuum ſplendorem, formamq́; reſtituat, alios in tenebris abditos iam iamq́; ſitu enectos in lucem euocet, perire non ſinat, atque adeo immortalitati commendet, ut omnia loca, bibliothecas, libros peragret, ſcrutetur, euoluat, non operæ, non ſumptui, non denique ualetudini, atq; uitæ parcat. quam quidem, cæteraſq́; laudes animi, ingenij, ac iudicij tui mens quidem nunc ardet ſtudio perſequendi, ſed impetum reprimit pudor. quòd enim, cum tecum loquor per litteras, mihi cum præſente præſens loqui uideor, iccirco fit ut, quaſi te in os laudem, ita de te ad te ſcribens erubeſcam. prædicabo igitur alijs quod facio, atque in hoc animo meo penitus obſequar. Vale, & me ama. Romæ, *data* Non. Ian. ∞ D X L I.

HIERONYMI FERRARII EMENDATIONES IN PHILIPPICAS CICERONIS.

CLIII.

AD VESTRVM *conſilium auctoritatemq́;*] *Auctoritatem, libri ueteres: & ita ſcribi oportere, non ſolum Grammatici antiqui docent, qui quidem hoc uocabulum ab Augeo declinatum tradunt; ſed etiam ex antiquorum monumentorum inſcriptionibus apparet.*

CLIII.

ATHENIENSIVMQVE *renouaui uetus exemplum*] *Liber Colotianus, & alij nonnulli, reuocaui. quod ut eijciam, uerbum proximum inferius facit. ſic in* III. *l. de Or. acerba ſanè recordatio ueterem animi curam, moleſtiamq́; renouauit.*

CLIII.

QVOD *tum in ſedandis diſcordijs uſurpauerat ciuitas illa*] *Sic liber Langobardicis litteris ſcriptus, qui cum pleriq; conſentiunt, Quod tum in ſedandis diſcordijs erat ciuitas illa. Col. Quod tum in ſcandalis diſcordauerat ciuitas illa. nonnulli, Quod tum in ſedandis diſcors erat ciuitas illa. Vnus, atq; alter hoc modo, quo tum in ſedandis diſcordijs erat uſa ciuitas illa. quæ uarietas hanc in opinionem me adduxit, ut putarem M. Tullium ita ſcriptum reliquiſſe, Quod tum in ſedandis diſcordijs ciuitas illa. hanc autem uarietatem ab illis hominibus emanaſſe, qui ſub omnibus locis, atq; uerbis gloſſemata ſubſcribunt: qui quidem cum periodo huic aliquid deeſſe uidiſſent, atq; alius alij tanquam*

præteritum retuliſſent: in horum poſtea libris deſcribendis, ducti errore librarij ſuggeſta illa uerba, & tanquam adulterina cum ueris, germaniſq; contexuerũt: quæ ſenſim latius diſſeminata omneis ferè libros occuparunt. Tu tamen, ne nimium nobis ſumere uideamur, fac tantiſper in tuis ſit, uel ut ante fuit, uel, quoniam nullis in libris ueteribus reperitur uſurpauerat, ut in ijs duobus eſt, quos extremos protuli; dum librum nobis aſſentientem inueniamus.

CLIII.

SVMMA *cum dignitate, & conſtantia.c.*] *Omnes libri ueteres commutant ordinem, ab his etiam non nihil diſcrepant. hoc modo,* Ad *hunc ordinem res optimas deferebat, nihil tum in* C. *Cæſaris commentarijs reperiebatur, ſumma cum dignitate, conſtantia ad ea, quæ quæſita erant, reſpondebat. qui quidem, quod ad ordinem attinet, ualde placent. placent autem propter inſequens membrum, quod ad hoc extremum multo aptius, quàm ad illud alterum quadrat: nec inſolens, ac nouum, ut duo uerba ſublata è medio coniunctione dicantur.* Cic. *in ep. ad* Appium: Q*uoq́; plura uirtutis, induſtriæ ornamenta in te ſunt. & in* XIII. *Phil. tamen eorum ora, ſermones, qui ex eo numero in urbe relicti ſunt.* Niſi *quod erat notum omnibus, deeſſe non abeſſe mihi uidetur: nam & recentiores retinent, & hoc, quàm illud, uteriſimilius eſt.*

CLIII.

CLARISSIMO *uiro*] C.V. *libri ueteres.*

CLIII:

SENATVS *conſultum*] S.C. *Libri ueteres.*

Alia

CLIII:

ALIA *porro propria* Dolobellæ] Dolabellæ.l. *u.& recte.indicant ſubſtructiones aquæductuum, in quibus ita inſcriptum eſt*, P.Cornelius P.F.Dolabella.

CLIII:

QVI *illam inſepultam ſepulturam effecerant*] *Audio quoſdam non inſepultam,ſed inſepulto probare, quibus de cauſis adductos,neſcio : omnes certe libri contra faciunt.ego uero* M.Tullium *arbitror id loquendi genus ab aliquo uno ex uetuſtiſſimis illis ſcriptoribus mutuatum,aut certe poetã neſcio quem imitatum,cuius ipſe uerſus in libris oratorijs profert, Qua tempeſtate* Paris Helenam *innuptis iunxit nuptijs eum.porrò à* Græcis *tranſtuliſſe.illi certe in hoc genere frequentes.ut illud eſt apud* Euripidem *in* Hecuba.νύμφην τ᾽ ἄνυμφον, παρθένον τ᾽ ἀπάρθενον. & *apud* Sophoclem *in* Aiace. Εχθρῶν ἄδωρα δῶρα,κ᾽οὐκ ὀνήσιμα.*ut igitur ille nuptias innuptas appellauit,quòd in ijs ſolénia,ac iuſta nuptiarũ ſeruata nõ erant: ita hũc per ſimilitudinẽ exiſtimo funus* Cæſaris *inſepultam ſepulturam uocitaſſe,propterea quòd raptim,ac turbulente,non more, ac modo factum erat.quod ita fuiſſe,declarãt rerum geſtarum* Cæſaris *explicatores.*Sepultura *autem ualet interdum humationem,atq; actum ipſum,ut ita dicã, ſepeliendi : funus aliàs,& prope exequias ipſas, ut hoc loco,& l.* II. *de* Legib.*Nec de mortui laude,niſi in publicis ſepulturis ; nec ab alio,niſi qui publice ad eã rem conſtitutus eſſet,dici licebat.*

CLIII:

MAGIS, *magiſq;*] *Magis,ac magis.*Liber Lág.

& alij nonnulli. utrunq; uſitatum.

CLIII.

CVM *ſuis ſimilibus ſeruis*] Sui, probo.

CLIII.

MIRVM *mihi uideatur*] Omnes libri ueteres, *Mihi mirum uideatur.*

CLIII.

NIHIL *per ſenatum: multa, & magna per ſe ipſum & abſente populo, & inuito*] Multa, & magna per populum, *emendo, cum auctoritate ueterum omnium librorum, qui quidem in manus meas peruenerunt, tum etiam ratione adductus: nam primum quis agebat per ſe ipſum? deinde ipſe* Cicero *multis in locis apertiſſime oſtēdit,* Antonium *egiſſe per populum.* Qui *potuit agere per populum (dicet quiſpiam) & abſente populo, & inuito? qui agit per plebem concitatam, per operas conductas, per egentes, ſeditioſos, facinoroſos: is agit per populum: ſiquidem hi quoq; ſunt in numero ciuium: & rurſus per populum non agit, cum & populus, qui uere populus appellari poſſit, conſtet ex uiris bonis, ac bene ſentientibus de* Rep. *& ea comitia legitima ſint, quorum auctor ſenatus eſt, quæ deſcriptis ætatibus, claſſibus, ordinibus habentur.* Antonius *igitur cū ferret leges per uim, excluſis bonis, et iure rogādi ſublato, non agebat per populum, & rurſus agebat per populum, cum ciues improbi, atq; ex numero ciuium merito exterminandi eas ſciſcerent, ac iuberent. quid multa? audiamus* Ciceronem *ſimiliter loquentem in oratione pro domo ſua.* An *tu populum* Ro. *eſſe illum putas, qui conſtat ex ijs, qui mercede conducuntur, qui im*

pelluntur,ut uim afferant magiſtratibus, ut obſideant ſenatum,optent quotidie cædē,incendia,rapinas? quem tu tamen populum niſi tabernis clauſis frequentare non poteras.

CLIIII.

VT *adeſſem* Cal.Ianuarij] Liber Lang.Kl.Ian.

CLIIII.

CVM Brunduſium] L.Lang.Brundiſiū,ſemper.

CLIIII.

QVAE *tamen,mihi urbs coniunctiſſima*] L.u. *urbs mihi coniunctiſſima.quæ ſtructura mihi concinnior uidetur.*

CLIIII.

SVSPICIONIS *aliquid afferret*] L.Lang. *ſuſpectionis . ut apud* Terentium *in* Andria, Nam *qui iſtæc tibi incidit ſuſpectio?* Suſpicio *quoq;,unde hoc uerbum declinatum eſt,pro ſuſpectum habeo,dixit* Salluſtius.Suſpectus,*inquit,regi* : *& ipſe eum ſuſpiciens.*

CLIIII.

QVAE *ita mihi placuit*] Quæ *mihi ita placuit, omnes l.u.*

CLIIII.

NEC *multo poſt*] Nec *ita multo poſt,o.l.u.qui mihi quidem redolere uidētur elegantiam* Tullianam.

CLIIII.

ETIAM *plus* Reip.] *Plus etiam* Reip.o.l.u.

CLIIII:

REMP. *conuenturam* Cal. *ſextilibus* : *ſenatum frequentem fore*] *Ita corrigendum eſt,*Rem *conuenturam:*Kal.Sext.Senatum *frequētem fore.cuius emen*

dationis habemus auctorem non modo Col.*librum,ſed* Cic.*ipſum in* XVI.l.*ep.ad* Att.*de eadẽ re eodem mo do loquentem*. Hoc,*inquit,afferebant* Bruti, *&* Caſsij *edictum,& fore frequentem ſenatum* Cal.*à* Bruto,et Caſſio *litteras miſſas ad cõſulareis,et prætorios:ut adeſ ſent,rogare.ſummam ſpem nunciabant, fore,ut* Anto *nius cederet,res conueniret.*

CLIIII:

REMISSIS *Gallijs prouincijs*] *Prouincijs Gallijs,* Colotianus,*& alij nonnulli u.l.*

CLIIII:

EX *qua* Brutus *excederet*] *Cederet. omnes libri ſcripti.quod uerbum tamẽ idem ualet,quod excedo. ut hic idẽ in* X.Philip.*de eodẽ* Bruto *loquẽs declarat.eũdẽ uidi poſtea* Veliæ,*cedẽtẽ* Italia.*& paulo infra. Cedere è patria ſeruatorẽ eius,manere in patria proditores.*

CLIIII:

PVLCHERRIMI *facti conſcientia*] Hoc *amplius o.s.l.pulcherrimi facti ſui conſcientia.*

CLIIII:

NEQVE *perficere poteram*] L.*u.partim pa= trare, partim præſtare.*Gellius *quoq; præſtare, ſi ta= men ſine mendo liber eſt,quem tamen ſequor.*

CLIIII:

PRAETER *naturam etiam, præterq; fatum*] *Etiam, delendum eſt, niſi libris omnibus antiquis fi= dem abrogamus.*

CLV.

IDQVE *nonnullo eius officio debere eſſe*] Sic o.l.*u.idq; me nonnullo eius officio debere ẽẽ, ex quibus*

eſſe.: *mea*

mea quidem ſententia, ſi e modo litteram in t, mutaueris, omne mendum ſuſtuleris, hoc modo. Idq; me nõnullo eius officio debere, et præ me ſemper tuli.

CLV.

I T A *ſine cura Conſules ſunt*] *Lang.* C. pro Conſules. Colotianus, Conſul. nonnulli, Conſulares. ego ſequor impreſſos.

CLV.

C V M Q V E *e uia languerem*] *tres libri ſcripti, de uia, quos uehementer probo: ſiquidem ab his ſcriptores luculentiſſimi faciunt.* Plaut.in Pſeud. *Nam ut laſſus ueni de uia, me uolo curare.* Cic.in Acad. *& niſi de uia feſſus eſſet, continuo ad nos uenturum fuiſſe. & de* Som. Scipionis. *Me & feſſum de uia, & qui ad multam noctem uigilaſſem.*

CLV.

M I S I *pro amicitia, qui hoc diceret*] *Qui hoc ediceret, o.l.s. quod aures meæ multo magis probant. edicere autẽ nõ modo ualet, edicto iubere: uerũ etiam dicere, indicare, atq; etiã enũtiare ſignificat.* Sal. *Is cum ſe diceret indicaturum de coniuratione, ſi fides publica data eſſet: iuſſus à* Cos. *quæ ſciret, edicere.* Cic. *de* Am. *ſi prius, quid maxime reprehendere* Scipio *ſolitus ſit, edixero.* Plaut. *in* Menem. *omnia hercle ego edictaui. Quid? ſi corrigamur, hoc ei diceret. omnino mollius, atq; uſitatius uideretur: tot librorum tamen conſenſionem pro nihilo putandam non arbitror.* ita :.

CLV.

I N V I T I *ſecuti eſtis*] *Secuti eſtis inuiti,* L. Col. *oratio certe fit & numero plenior, et cõpoſitione lenior.*

CLV.

NIHIL *dico quis fuerit ille* L.Brutus] Nos *an=tea tantummodo coniectura ducti, pro quis, cui, repoſue ramus ita, ut ante, fuerit, notam diſtinctionis apponere=mus: quòd omni ſcriptura diligenter conſiderata,* Ci=*cero mihi uidebatur hoc uoluiſſe dicere, ſe nullo modo eos honores, qui dijs immortalibus deberentur, cuiquam mortuo fuiſſe decreturum. itaq; cum dixiſſet,* An me *cenſetis* P.C.*quod uos inuiti ſecuti eſtis, decreturũ fuiſſe, ut decernerentur ſupplicationes mortuorum?* Tum il=*lud addidit,* Nihil *dico cui. non diſputo, cui hic honos haberetur, nefario. ſ.*Tyranno, *ſcelerato, impio.* Verũ *fac fuiſſe* L.Brutum *exactorem regum, patriæ liberato rem: adduci tamen non poſſem, & quæ ſequuntur. ſi=militer autem locutus eſt in oratione pro* Sext. Cur de *capite ciuis? non diſputo cuiuſmodi ciuis. etc.* Verum *hoc antea, ut dixi, coniectura modo adductus, nunc eo magis id affirmo, quòd ſententiæ meæ antiquiſſimus quiſq; liber adſtipulator eſt. erũt tamen fortaſſe nonnul li, quibus magis arrideat quoius, cuius. ſ. patrio caſu, ut ſit ſuperiori ſcripturæ conſequens: dixerat enim mortuorum. quæ ſententia ut reprehendi non poſſet, ſi alicuius unius libri auctoritate niteretur, ita non ma=gnopere probanda, cum à ſcripto recedat: præſertim cũ* M.Tullius *quibuſdam legibus ita ſit aſtrictus, ut ijs in=terdum tamen ſe relaxet, atq; ſoluat. ſi quis tamen id pugnaciter defendet, nos ei non ualde repugnabimus.*

CLV:

FACILE *poſſim defendere*] Poſſem, *o.l.u.per=ſpicue rectum.*

CLV:

PARTIM *timeo ne impendant*] *Impendeant, l.u.perſpicue rectum.*

CLV:

CONSVLARES *fecit*] L.*Colotianus*, *Cõs: Lang.qui cũ pleriq; faciũt,Conſules.quod ualde placet.*

CLV:

QVI *ſententiam loco conſulari dicunt*] L.*Col.& alij nonnulli,Conſulari loco dicunt. quos ſequimur, ut aſperitatem concurſus extremi uerbi cum inſequenti primo uitemus. ſic in* VII. *Phil. dicere in hoc ordine ſententiam* M. *Antonium conſulari loco.*

CLV:

IN *ſuſpicionem populo* Ro.*uenire*] *In ſuſpectionem,Lang.*

CLV:

QVOD *ipſum eſt turpe*] *Eſſet,nõ eſt,o.l.u.quẽadmodum in oratione contra Piſ.locutus eſt.*Pro *Aurelio tribunali ne conniuente quidem te, quod ipſum eſſet ſcelus, ſed etiam hilarioribus oculis,quàm ſolitus eras, intuente.*

CLV:

QVI *non quid efficere poſſet*] *Extra unum, atq; alterum librum, in quibus* Col.*(de ueteribus enim loquor: nam recentiores quoq; cum impreſſis faciunt) reliqui ſic,* Q*ui non quid in remp.cogitauit, ſed quid facere ipſe deberet. qua ſcriptura diligenter conſiderata,atq; omnibus ex partibus pertentata,hanc in opinionem diſceſſi,ut huic aliquid deeſſe potius putarẽ, quàm impreſſæ ſuperare: cum præſertim, ut dixi,duo ueu-*

ſtiſſimi libri, atq; ex omnibus minime mendoſi hinc ſentiant, & ſententia bona ſit, ac bonis uerbis elata: tot librorum tamen conſenſionem ſilentio præterire nõ placuit. de eo conuenit inter omnes, quòd illud uerbum, ipſe .ſ. proximum à poſtremo locum tenet: quo modò quidem multo melius cadit ipſa comprehenſio.

CLVI.

BENIGNE *tamẽ me*] Benigne me tamẽ, o. l. u.

CLVI.

NIHIL *tam eſſe in actis* Cæſaris] Nihil *eſſe tã, c. omnes l. u.*

CLVI.

AN *ſi cui quid ille promiſit, id erit fixum?*] Pro *quid, quod, o. l. u. quod ualde placet. in membro inſequenti ueteres l. non diſcrepant. recentiores ferè pro fecit, fecerit. quod probo: ut duo complectatur & promiſſa, & beneficia. eſſet autem planius, ſi ita dixiſſet,* Quodq; idem *facere non potuit, ut multis multa promiſſa non fecerit? uerbis .ſ. coniunctione copulatis. ſed duo membra eodem modo paulo ante extulit, liberatus cædis periculo paucis poſt diebus ſenatus. uncus impactus eſt fugitiuo illi. c.* Facere *autem promiſſa, non promittere, ſed promiſſa ſeruare ſignificat. quod uel ex hoc loco facile intelligi poteſt, et l.* III. *de off. promiſſum potius non faciendum, quàm tam tetrum facinus admittendum fuit. &* I. *etiamne furioſo promiſſum facere?*

CLVI.

QVAE *tamen multo plura reperta ſunt*] Quæ *tamen multo plura illo mortuo reperta ſunt, o. l. u.*

CLVI.

PECVNIA *utinam ad ædē Opis maneret*] *Ad opis,o.l.u.loquendi modus & breuis,& elegans, et optimo cuiq; ſcriptori uſurpatus,ut ita dicant,ante Apollinis, Ad Martis, in Veneris. pro ad Martis ædem, in Veneris ædem. Cic.de eadem re loquens in ep.ad Att. Rapinas ſcribis ad Opis fieri. in VI.Phil.ſicut illá Q. Trebellij ante Caſtoris.Plaut.in Pen.Ag. quò te agis? Ad.ego'ne? in Veneris.Græci quoq; hoc loquendi genus uſurpant.*

CLVI.

CRVENTA *quidem illa*] *Cruenta illa quidē, o.l.u.*

CLVI.

SI *ita in actis eius fuit*] *Eius,ab omnibus l.u.abeſt.*

CLVI.

ET *toga*] *Et in toga,o.l.u.*

CLVI.

OPTIMA *etiam in rep.*] *Optima etiam rep. o.l.ſcripti. & recte. ſic etiam dicitur,Bonis rebus,Saluis rebus, Optimis temporibus.*

CLVI.

NE *pluſquam biēnium conſulares*] *L.u. partim, Ne'ue, partim Neu.quorum alterum plenum,alterum imminutum. utrunq; idē ualet: utrunq; uſitatum.*

CLVI.

ACTA *Cæſaris ſeruari*] *Cæſaris acta ſeruari, o.l.u.cum ſtructura leuior, tum numerus Ciceroni maxime probatus: finitur enim ſpondeo, creticus huic proximus.*

CLVI.

VIRI *fortiſſimi,atq; honeſtiſſimi*] *Viri honeſtiſſimi, atq; fortiſſimi,o,l,u.*

CLVI:

A T *ſi feratis*] L.*Lang.Atq;,pro at.Scalæ,et alij nonnulli, ferretis. ut ita fortaſſe corrigendum ſit,* Atq;, *uel* Atqui *ſi ferretis: ſequitur enim,probaretis.*

CLVI:

HIC *enim eſt legis iudex*] Index, *liber unus, atq; alter. quod rectum eſt, & ex ſe intelligitur.* Ne*mo eſt enim quin ſciat,* Indicem *aliàs librorum, aliàs monumentorum inſcriptionem ſignificare.* Iam *quid hæc ſibi uelit in libris,atq; monumẽtis,perſpicuũ eſt.*

CLVII.

DE *ui,& de maieſtate damnati*] De *ui, & maie ſtate,* Lang.*cæteris aſſentior.*

CLVII.

ISTAM *legem manere*] O.*l.s.non manere, ſed uenire probant. ego neutrum ſatis probo: nam mane re,de legibus latis,non promulgatis dicitur. ut de pro uinciis* Conſ.*quare aut uobis ſtatuendum eſt legem* Ae*liam manere,legem* Fuſiam *non eſſe abrogatam.rurſus uenire legem pro ferri inſolitum, atq; inuſitatum.quid faciendum,inquies? cenſeo tantiſper in librorum antiquorum auctoritate deliteſcendum,dum uerum inueſtigemus; ſi tamen hoc uerum non eſt: cum præſertim tam illud alterum,quàm hoc inſolens ſit.*

CLVII.

VELLETIS *aliquid eſſe populare*] Aliquid *uelletis eſſe,omnes l.u.nonnulli ſic emendant,uellet is.ut* Antonium *modo deſcribat.*

CLVII.

QVAE *eſt igitur ea cupiditas*] Pro *ea* Lãg. *hæc.*

Col.SC.& cæteri ferè,iſta . quos ſequor.

CLVII.

QVID eſt igitur aliud ? quàm adhortari] Sic Lang.qui cum pleriq; libri conſentiunt, Quid eſt aliud igitur adhortari adoleſcentes,ut turbulenti,ut ſeditioſi. c.ut in. II. l.de Fin.bon.& mal.Quid eſt enim aliud, eſſe uerſutum ?

CLVII.

QVAM autem ad reip. peſtem furor tribunitius impelli non poterit] Sic L.Col.& alij nonnulli, quem autem ad reip.peſtem furor tribunicius impellere non poterit.quod magis probo, ut hanc habeat ſententiam. quis homo tam contemptus , tamq; abiectus conſtitutus in tribunatu,qui natura uehemens eſt,& uiolentus, nõ excitabitur ad perniciem,atq; exitium reip.cum uiderit ſe armis potentiſſimi magiſtratus armatum,ijs autẽ legum uinculis ſolutũ,quæ ad coercendos furores tribunicios cõparatæ ſunt.dixit autẽ furorẽ tribuniciũ, ut pro Cluẽt.ſpiritus tribunicios.cõtra Rul.uim tribuniciã,pro priã.ſ.tribunatus,atq; ei propè inſitã, atq; ingeneratã.

CLVII.

QVID? quod abrogatur his legibus Cæſaris] Quid? quod obrogatur legibus Cæſaris,o.l.u.quod probo . etenim præterquam quòd aptius ad ſententiam cõuenit ; ſiquidem M.Antonius non leges Cæſaris abrogabat, ſed ijs alias leges aliqua ex parte cõtrarias ferebat: præterea,quod ſciam, legi abrogare non dicitur : nam illud apud Liuiũ l.IX. ſemper antiquæ abrogat noua, ſine dubitatione mendoſum eſt : quo tamen mendo libri ſcripti uacãt.pro antiquæ.n.antiquam retinẽt.quod au

tem eſt apud illum, qui ſcribit ad Herennium. *Cui legi abrogatū, uel derogatū ſit. nō dubito, quin librarij mē dū, atq; ibi quoq; obrogatū, & paulo ſupra obrogatio, non abrogatio, ſcribendū ſit: nam cū de legibus inter ſe contrarijs controuerſiæ argumēta ſuggerat, quid tādē momenti poterat afferre lex, quæ amplius lex nō erat? at ea, cuius infirmandæ cauſa lex alia lata erat, etſi tenuem, aliquā tamen defenſionē dabat: ſiquidē nō penitus erat ſublata. Locū diligēter cōſidera, ibis in ſententiā meā. derogare autē legi, eſſe, quid ex lege ueteri, noua detrahere: abrogare legē, penitus tollere: obrogare legi, prioris legis infirmandæ gratia aliā legē ferre, nemo eſt qui neſciat. omnia cōplectitur uno uerſiculo* M. Tullius. *quod per legem* Clodiam *promulgare, abrogare, derogare, obrogare ſine fraude ſua non liceat.*

CLVII:

D E *exilio reducti ſunt à mortuo*] Sunt, *nullis in* l. *u. reperitur. hoc amplius* Col. & Gad. *quòd ſingula membra eodem uerbo finiunt, hoc modo,* De *exilio reducti à mortuo. ciuitas data non ſolum ſingulis, ſed nationibus & prouincijs uniuerſis à mortuo. & quæ ſequuntur. quos mirum in modum probo: nam in alijs libris aut quid deeſſe, aut ſupereſſe mihi uidebatur: nec mihi perſuadere poterā, tam elegantem, tamq; accuratū ſcriptorem eodem uerbo primum, extremumq; membrum concluſiſſe, mediū tanquam mutilum, & decurtatū reliquiſſe. Itaq; non dubitabam, quin ex ultimo tollendum eſſet, à mortuo: aut ſecūdū referendis iiſdē uerbis ſupplendū. quæ in duobus* l. *antiqs inuēta hāc opinionē mihi penitus*

hi penitus

hi penitus comprobauerunt. his autem conformationibus uerborum, quis dubitat, quin optimus quiſq; orator diſtinguat orationem? aut quis hic non agnoſcit eam figuram, quæ à græcis ἀντιστροφή, à noſtris conuerſio appellatur? cuiuſmodi eſt illud pro Font. *Frumenti maximus numerus è* Gallia, *peditatus ampliſſimæ copiæ è* Gallia, *equitatus plurimus è* Gallia.

CLVII:

QVAS *tu mihi interceſſiones inquis?*] Q*uas tu mihi, inquit, interceſſiones? quas religiones? ſic* Lág. Col. Sc. *hoc amplius* Gad. *quas religiones nominas? ut* Plaut. *in* Cur. *quas tu mihi tabellas? quos tu mihi luſcos libertos? quos ſummanos ſomnias? & in* Pſeud. *quem* Pſeudulum*? quas tu mihi prædicas fallacias? & hic ipſe in* V I. *l. accuſ. quã mihi religionẽ narras? quã pœnã? quẽ ſenatum? illa tamen breuitas mihi magis arridet.*

CLVII:

NEGLIGIMVS *iſta*] *Neglegimus, l.* Lang. *et alij nonnulli. ut enim perlego, ſic intellego, ſic neglego dicebatur, ut ex uetuſtiſſimis libris intelligere licet.*

CLVII:

CREDO *illa legitima: quæ conſules populum iure rogauerunt*] *Ita ſine cõtrouerſia corrigendum eſt, cedo illa legitima.* Coss. *populum iure rogauerunt (hoc enim à maioribus accepimus ius rogandi) populusq; iure ſciuit. hoc autem principium erat legum latarum. id apparet apud* Frontinum *de aquæductibus, cuiuſdam legis uerba ſubſcribentem.* T. *(inquit)* Q*uintius* Criſpinus Cos. *populum iure rogauit, populusq; iure ſciuit.* Probus *quoq; has legum notas,* P. I. R. P. Q.

B

I. S. ſic interpretatur, Populum iure rogauit, populusq; iure ſciuit. eodem accedit auctoritas antiquorum librorum, qui ad unũ omnes ſententiæ noſtræ ſuffragantur. non .. quid.

CLVII.

QVOD eſt augurum: antedicere ea, quæ uitari poſſunt] Amicorum, pro augurum. o. l. u. cætera eodem modo. quid hic augures, aut amici, aut omnino omnia hæc uerba ſibi uelint, non diſpicio: ut ualde ſuſpicer, uel dicam pro certo putem, totum hũc locum, quem ſupra ſcripſi, interpretationem eſſe eorum hominum, qui gloſſas ſub omnibus uerbis ſubſcribunt. nam quòd dixerat, de futuris, ſuggeſſerunt (credo) elegantes illi interpretes, quod eſt amicorum antedicere ea, quæ uitari poſſunt; quæ uerba librariorum imperitia in omnes poſtea libros irrepſerunt.

CLVIII.

IRASCI quidem mihi Dolabella] Sic Gad. Iraſci te quidem mihi Dolabella. Lãg. et cum eo multi alij, Iraſci uos quidem. quod magis placet: ſubiungit enim quanquam quidem te id facturum non arbitror.

CLVIII.

QVANQVAM quidem te] Quanquam te quidem, o. l. u.

CLVIII.

SED promam ius, ut opinor, æquum] L. col. proponam. Lang. tamen pro impreſſis ſtat: atq; uterq; quidem cum ſuis tanquam adſtipulatoribus, atq; aduocatis. ego Colotianum magis probo: quòd is mihi uideatur ad conſuetudinem loquendi propius accedere.

CLVIII.

CONTVMELIAE dixero] Magna uarietas

in libris antiquis exiſtit: nã partim cum impreſſis cõſentiunt, ut Sc. partim, contumelioſe, ut Gad. nõnulli cũ contumelia, ut Col. & alij nonnulli. qui omnes habent omnino quod ſequamur: nam & dicere cõtumeliam, recte dicitur: Plaut. contumeliam ſi dices, audies. & contumelioſe: Cic. de offic. cum ſtudioſe de abſentibus detrahendi cauſa aut per ridiculum, aut ſeuere, aut maledice, contumelioſeq; dicitur. et cum contumelia, ut hic idẽ in II. Phil. quid eſt dictum à me cum contumelia? ego tamen hoc extremum ſequor.

CLVIII.

QUAM ſemper in Rep. habui] In Rep. ſemper habui. o. l. u. & uerborum conſtructio lenior.

CLVIII.

VT à quibuſdam mihi] Vt mihi à quibuſdam, o. l. u. quod quidem magis implet aures meas.

CLVIII.

IIDEM illi] Idem illi, o. l. u. ut in ſubſtructione aquæ Martiæ ductus. P. CORNELIVS P. F. DOLABELLA C. IVNIVS C. F. SILANVS FLAMEN MARTIAL. COSS. EX S. C. FACIENDVM CVRAVERVNT, IDEMQVE PROBAVERVNT.

CLVIII.

MORBI cauſa, quàm mortis] Lang. morbus. quod ſi non contemnimus, mors pro mortis erit reponẽdum. eodem quidem modo loquitur ille qui ſcribit ad Heren. cui morbus cauſa eſt, cognitorem det. & Liu. l. XXXIIII. quibus aut emerita ſtipendia, aut morbus cauſæ eſſent. et l. XXIIII. niſi quibus morbus cauſa erit. et paulo infrà. quibus neq; uacatio iuſta militiæ,

neq; morbus cauſa fuiſſet. iudicium tamen aurium fun ditus repudiat, ac reſpuit: cui ſtandum cenſeo.

CLVIII:

HOMINES *nobiles*] Nobiles *homines.o.l.u.*

CLVIII:

EA *autem eſt gloria, & laus*] Et, *à nõnullis u.l. abeſt. quàm probem, hinc poteris exiſtimare, quòd id coniectura ſuſtuleram.*

CLVIII:

EXPERTVM *uideremus*] *Viderem.o.l.u.*

CLVIII:

QVIN *mihi etiam*] *l.u.partim, quin etiam mihi: partim, cum etiam mihi.*

CLVIII:

CONSENSVM *illum theatri*] *Nonnulli ueteres l.conſeſſum. quod ego tamen reijcio: nam theatri conſenſum dixit ſpectatorum cõſenſionem, qui uniuerſi* Dolabellæ *plauſerant, atq; una uoce ſignificauerant, ſe factum eius comprobauiſſe. eiuſmodi eſt illud in* IIII. Phil. *quod uos quoq; illum hoſtem tanto conſenſu, tantoq; clamore approbauiſtis. & pro* Seſt. *quæ concio fuit per hos annos, quæ quidem non eſſet conducta, ſed uera, in qua populi* Ro. *conſenſus perſpici poſſet. & in ij.l.ep.ad* Att. *Totius theatri clamore dixit.*

CLVIII:

BENEFICIO *nouo memoriam doloris ueteris abieciſſe*] *Nouo beneficio memoriam ueteris doloris abieciſſe.o.l.ſcripti. & numerus plenior.*

CLVIII:

HANC *tu potuiſti* Dolabella] *Pro potuiſti, no-*

tam prænominis Dolabellæ, P. *ſcilicet*, o. l. *ſcripti*. *etiam in his, quæ ſequuntur, immutant ordinem, hoc modo, hanc tu inquam potuiſti æquo animo.c.*

CLVIII.

C V M *tuum collegam depoſitis inimicitijs, oblitus auſpiciorum, auguria te ipſo augure nunciante illo primum die.c.*] Cum, ab o l.u. abeſt. *cætera ſic*. Tuum *collegam depoſitis inimicitijs, oblitus auſpicia te ipſo augure nunciante illo primo die.c.* Ego *ſic arbitror emendandum, oblitus auſpicia à te ipſo augure nunciata. c.* Id *enim hoc loco mihi ſignificare uidetur, quod in conſequenti oratione declarat. confecto negocio bonus augur*, Lælium *diceres, alio die inquit. & paulo infra.* Au *gur auguri, conſul conſuli nunciauiſti. et alio loco, quã diu tu uoles, uitioſus* Cos. Dolabella: *rurſus cum uoles, ſaluis auſpicijs creatus. & ibidem. ſi nihil eſt, cum augur his uerbis nunciat, quibus nunciaſti. & in* V. or. *quid? quòd cum eo collega tulit, quem ipſe fecit ſuã nunciatione uitioſum.* Cum *igitur ſentiat* Cicero, M. Antonium *depoſitis ſimultatibus, oblitum auſpicia, quæ augur ipſe nunciarat, quorum nunciatione* Dolabellam Cos. *uitioſum fecerat, illo primo die, quo* Senatus *in æde* Telluris *fuit, ſuum collegam pro collega habuiſſe: hanc rem librorum uerba mihi declarare non uidetur. ſed nihil affirmo. tantum ſententiam meam teſtificor, quam tum affirmabo, cum unum aliquem librum huius adſtipulatorẽ nactus ero. illud quidem pro certo dixerim, non poſt mortem* Cæſaris Antonium Dolabellæ *nunciaſſe, ſed tum, cum* Dolabella *iuſſu* Cæſaris Conſul *renunciatus eſt. id quod* Appianus, & Dion *apertiſſime.*

oſtendunt, qui quidem memoriæ prodant, Dolabellam, ſimul ac de interitu Cæſaris certior factus ſit, ſtatim ſua ſponte ſuſceptis Conſulatus inſignibus in publicum prodiſſe; habitáq; ad populum oratione temporibus non aliena, in Capitolium ad coniuratos aſcendiſſe. Hæc autem de auſpicijs diſputatio me loci illius pro Cluentio commonuit, Nubit genero ſocrus nullis auſpicijs, nullis auctoribus. In quo tu uide, ne pro auſpicijs auſpicibus ſit reponendum: ſiquidem non auſpicia in nuptijs, ſed auſpices adhibebãtur. hic ipſe declarat l. i. de Diuin. Nihil ferè (inquit) quondam maioris rei niſi auſpicatò, ne priuatim quidem gerebatur: quod etiam nunc nuptiarum auſpices declarant: qui re omiſſa nomen tantum tenent. Idem Val. Max. tradit. de ijs Plaut. Vltro ibit nuptum: non manebit auſpices.

CLIX.

REIP. *tuus paruus filius*] *Sic l. Lang. R. tuus paruulus filius. Scalæ, K. nonnulli cariſſimus. plures R. P. ut impreſſi. quos ut probem, locus ille facit in Catilinã: quem infra ſcripſi. Nec meam mentem non domum ſæpe reuocat exanimata uxor, abiecta metu filia, & paruulus filius: quem mihi uidetur amplecti Reſp. tanquã obſidem cõſulatus mei. iam ſi paruulus pro paruus reſpoſueris, magis placebit.*

CLIX.

QVI *quidem nulla in concione*] *Nullus pro nulla l. Lang. ut fortaſſe corrigendum ſit, nullius. res minuta.*

CLIX.

PROXIMO, *altero, tertio*] *Tollendus eſt (meo quidem iudicio) librarij interductus, is qui proximo diſtinguit ab altero, ſcribendumq; proximo altero, pro po.*

ſtero die. dixit autem alterum diem proximum, ut Terentius, proximum uicinum: & Cicero, pedem ſuperiorem proximum: ut Varro, proxima ſuperiora loca: nã ſi quis alterum eſſe tertiũ diceret, id quod interpres Terentianus docet (ego, quid ſentiã, uidero) eius interpretatio eſſet indigna reſponſione: ſequitur enim tertio. & quoniam agitur de altero: illud in II. lide or. pag. CXXXII. Alterum minime eſt liberale, deprauatum eſt: aliter enim pro alterum reponendum eſt: ſupra enim dicit. Alterum genus eſt imitatione admodum ridiculum, ſed nobis tantum licet furtim, ſi quando & curſim. deinde ſubijcit rationem: Aliter enim minime eſt liberale. ſed ad rẽ. quod ſequitur, deniq; reliquis conſecutis diebus, deniq; in l. u. non eſt. CLIX.

HAEC iniuſta eſt.] Inuſta, l. u. res facilis.

CLIX.

V T enim propter unius M. Manlij ſcelus, decreto gentis Manliæ neminem patricium. c.] Libri à uerbis ſine mendo ſunt, ab interpunctionibus mẽdoſi: ſic enim diſtinguẽdum eſt. ut enim propter unius M. Manlij ſcelus, decreto gentis Manliæ, neminem. & quæ ſequuntur. hoc docet Liuius l. VI. Adiectæ (inquit) mortuo notæ ſunt, publica una, quòd cum domus eius fuiſſet, ubi nũc ædes atq; officina Monetæ eſt, latum ad populum eſt, ne quis patricius in arce, aut Capitolio habitaret: gentilitia altera, quòd gentis Manliæ decreto cautum eſt, ne quis deinde M. Manlius uocaretur: quod autem ſequitur, M. Mãlium uocari licet: nulli omnino L. ſcripti M. retinent, ut uerear ne M. quæ Marcum ſignificat, abierit in Manlium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CLIX.

QVOD *uidemus etiam in fabulis,ipſis illis*] *Ipſi illi.o.l.u. & certè unus* Atreus *apud* Actiũ *hæc uerba tyrannica,ac deteſtabilia uſurpat. quorũ auctoritatem ſi ſequimur, dixerit,non dixerint, ſcribendum eſt.*

CLIX:

PVTAS *ne illum immortalitatẽ mereri uoluiſſe*] *Hæc uerba in quinq; libris uetuſtiſſimis,in quibus eſt* Lang.*deſunt,deſunt inquam,nõ abſunt.ſic enim ſentio: nam & ea* Col.*& multi alij ſcripti libri conſeruant: nec eiuſmodi ſunt,ut à quouis ſuggeri potuerint: etenim nec ita ualde aperta ſunt,nec ab ullo alio (quod quidem ſciam) præterquã* Cic.*&* Plauto *uſurpata.ut igitur hæc dilucida faciamus,horum ſcriptorum loca ſubijciemus.*Plaut.*in* Bac.*quem quidem ego ut non excruciem, alterum tantum auri non meream. & in* Men.*neque hodie ut te perdam, meream deũ diuitias mihi.& in* Stic.*neq; ille ſibi mereat* Perſarum *montes, qui eſſe aurei perhibentur,ut iſtuc faciat.*Cice.*de nat. de.quid mereas,ut epicureus eſſe deſinas? de fin.bon.& ma.quid merearis igitur, ut te dicas in eo magiſtratu omnia uoluptatis cauſa facturum eſſe? & in* V I.*in* Ver.*quid arbitramini* Rheginos *mereri uelle,ut ab his marmorea* Venus *illa auferatur? quid* Tarentinos, *ut* Europam *in equo ſedentem amittant? ſic enim hunc locum corrigendum puto.*Idem Plaut.*in* Muſtel.*immutata loquendi forma,ſignificatione conſeruata.* Quid *merear,quamobrem mentiar?*

CLIX:

VT *propter armorum metuendorum licentiam*]

ta ego multo ante quam hæc viderem, correxeram.

Habendorum,non metuẽdorum, omnes ad unum l.u. quod ſummo opere placet.

CLIX:

MISERRIMI ipſi ſunt] Miſeri.o.l.ſ.

CLIX:

NATVM te eſſe] Natum eſſe te.o.l.ſ.

CLIX:

QVID enim gladiatorij clamores innumerabiliũ ciuium?] gladiatoribus, ſine controuerſia corrigendũ eſt: nam primum in libris antiquis ita gladiatorij ſcriptum eſt,ut in multis extrema pars ſit in litura,in nonnullis etiam,b,ſic interlitum ſit, ut perſpici poſſit.deinde quid eſt gladiatorius clamor? an qui edebatur à gladiatoribus? at erant ciues Ro.qui clamabant.an pro ingentibus gladiatorios dixit? quis unquam ſcriptor ſic locutus eſt? quis porro litteris tradidit,gladiatores ita magna uoce fuiſſe, ut gladiatorius clamor ueniret in prouerbium? clamores autem innumerabilium ciuiũ gladiatoribus, id eſt,muneribus gladiatorijs, profecto conuenit. ſenſus enim iudiciumq; populi & gladiatoribus, & ludis maxime perſpiciebatur.gladiatores autem non modo ſerui homines dicuntur, quos laniſtæ armorum artem edocebant,quiq; in foro ſeu quo alio in loco depugnabant populi delectandi gratia: ſed eodem etiam uocabulo appellãtur ipſa gladiatorum ſpectacula. Cic. ix.Phil.Circumq; eam ſtatuam locum gladiatoribus,ludiſq; liberos,poſteroſq; eius quaq; uerſus pedes quinque habere.& l.ij.ep.ad Att.Gladiatoribus qua dominus, qua aduocati ſibilis conſciſſi.& pro Sex.Tribus locis ſignificari maxime populi Ro.iudicium, ac uoluntas po=

teſt. concione, comitijs, ludorum gladiatorumq́; conſeſſu. pro Mur. *nec plebi* Ro. *eripiendi fructus iſti ſunt ludorum, gladiatorum, conuiuiorum. quin etiam locum illum in eadem oratione mendoſum puto.* Nec *ſi uirgo* Veſtalis *huius propinqua, & neceſſaria locũ ſuum gladiatorium conceſſit huic. non enim gladiatorium, ſed gladiatoribus rectum arbitror: ut ſit illi geminum, quod eſt in eadem oratione.* Si *gladiatoribus uulgo locus tributim, & item ſi prãdia uulgo eſſent data: & in* ii. l. *ep. ad* Att. Is *quærit ex me, num conſueuiſſem* Siculis *locum gladiatoribus dare. quod autem ætas* Ciceronis *gladiatores appellauit, id poſterior modo gladiatorium, modo gladiatorum munus dixit.* Liuius. Munus *gladiatorium datum ab ijs.* Suet. *in* Cæſ. Dict. *edidit ſpectacula uarij generis, munus gladiatorum, ludos etiam regionatim urbe tota, & quidem per omnium linguarum hiſtriones, item circenſes, athletas, naumachiam. munere in foro depugnauit* Furius. *quod munere* Suetonius, Cicero *gladiatoribus profecto dixiſſet: quãquam hic etiã munera gladiatoria in oratione de* Aruſp. *reſpõſis uſurpat. Illud quoq; annotatione nõ indignũ eſt, ſemper gladiatores à ludis ſeparari, ob eã cauſam opinor, quòd licet huiuſmodi munera delectationis cauſa darentur, uiſum eſt tamen abſurdiſſimũ, rem tam duram, ſpectacula tam crudelia tam molli, tamq́; clemẽti uerbo notare.*

CLIX:

QVID *populi uerſus?*] Nõnulli *ueteres* l. *concurſus. quod rectius exiſtimo.*

CLIX:

QVID *ij tribuni plebis, qui uobis aduerſantur?*]

Non ij, ſed ijs, omnes ferè l.u. & rectè opinor: hoc.n. membrum aptum ex ſuperiori pendet, Quid Pompeij ſtatuæ plauſus infiniti? quid ijs tribunis plebis? quòd autem populus Ro. plauſum impartiri ſoleret tribunis, cæteriſq; magiſtratibus, ijs qui gratas ipſi cauſas complecterentur, atque agerent, ita notum eſt, ut teſtimonio ſcriptorum non indigeat.

CLIX.

QVID Apollinarium ludorũ plauſus?] Sic omnes ſine ulla omnino uarietate tã ſcripti, quàm impreſſi libri. & ego tamen & hos, & illos mendoſos, atq; ita eẽ corrigẽdos arbitror. Lud. Ap. uel Apollinar. id eſt ludis Apollinaribus ſexto caſu, ut hoc illi ſit ſimile, Gladiatoribus qua dominus, qua aduocati ſibilis conſciſſi. Ludis Apollinaribus Diphilus tragœdus in noſtrũ Põpeiũ petulanter inuectus eſt. Mendũ aũt (ut opinor) manauit ex inſcitia librariorũ, qui cũ in has notas incidiſſent, Lud. Ap. ita ludorũ Apollinariũ interpretati ſunt, quaſi hoc explicandũ ſic eſſet, Plauſus ludorũ Apollinariũ, uel teſtimonia potius, & iudicia populi Ro. ac nõ potius hoc modo. Plauſus, uel potius teſtimonia, & iudicia populi Ro. Ludis Apollinaribus, qui datus erat: ſ. à populo Ro. Bruti nomine cõmiſſione ludorũ Ap. Quòd autẽ eiuſmodi ꝑ notas ſcriberẽtur, ita perſpicuũ eſt, ut confirmatione nõ egeat. unum tamen locũ citabimus X V I. l. ep. ad Att. in quo etiam nunc extant horum, de quibus agitur, uerborum notæ. Vt uenationem etiam, quæ poſtridie Lud. Apollinar. futura eſt, proſcriberẽt. quod autẽ ſequitur, uel teſtimonia potius, et indicia populi Ro. o. l. u. iudicia. quod maiorẽ uim habet: ſiquidẽ hæc fallere nõ poſſunt,

illa poſſunt. nam illud, uobis parua eſſe uidebantur? Sic *o. l. u. parua uobis uidebantur?*

CLIX:

SEXAGESIMO *poſt anno*] L. *Lang.* et *alij multi pro poſt, habent tum. Liuius l.* VII. *Niſi quod pacis deum expoſcendæ cauſa tertio tum poſt cōditam urbem lectiſternium fuit.*

CLIX:

QVI *ijs ludis ita caruit.*] L. *Lang. quid ijs ſuis.* Gad. *&* Col. *qui ludis ſuis. quam ueram, germanamq; ſcripturam arbitror.* Sic *enim loquebantur antiqui, ut dicerent ludos tuos, quos tu feceras: ludos ſuos, quos ille fecerat.* Cic. *pro do. ſua. qui antea uoce præconis à liberis ſemouebantur, tuis ludis non uoce, ſed manu liberos à ſe ſegregabant. & in ep. ad* Att. *ut ſpectem ludos ſuos.*

CLX.

PLAVSV, *& clamore leniret*] *Lenierit, non leniret, tres l. u. quod probo: ut tempori tempus reſpondeat. eſt enim ſupra tribuerit.*

CLX.

CARVM *ſuis, quibus eſt ipſe cariſſimus.*] *Ipſe delendum eſt, omnibus l. antiquis auctoribus. & certe ſuperuacaneum eſt.*

CLX.

QVID *eos de noſtra uita cogitare cenſetis?*] O. *l. ſcripti, ueſtra. quod uerum eſt.* Dolobellam *enim &* Antonium *deſignat. eſt autem argumentum à contrario.* Si *populo* Ro. *eorum uita eſt cariſſima, quos ſperant pro rep. ac ſua libertate propugnaturos, quid de ueſtra*

cogitare arbitramini? quos uidet contra ſe ſuis opibus uti, nihilq́; prætermittere, quin remp. opprimatis, ipſi iugum ſeruitutis imponatis.

CLX.

COEPI P.C. *reuerſionis meæ fructum*] O.l.u. *cepi fructum* P. C. *reuerſionis meæ.*

CLX:

REIP. *hoſtis fuerit*] Fuerit *hoſtis.o.s.l.*

CLX:

QVI *non bellum eodem tempore*] L.Lang.*ex eodem tempore.*

CLX:

NEC *uero neceſſe eſt à me quenquam nominari uobis: cum ipſi recordemini*] Recordamini.*o.s.l.quorum quidem conſenſus fecit, ut putarem ita ſcribendũ eſſe.*Nec *uero neceſſe eſt à me quenquam nominari.uobiſcum ipſi recordamini.nam ſtatim loci illius pro* Cel. *uenit in mentem.*Ex *quibus neminem mihi neceſſe eſt nominare.uoſmet uobiſcum recordamini.& pro* Mur.No*lite à me commoneri uelle.uoſmet ipſi uobiſcum recordamini. opinionem meam* Colotianus *liber cõprobauit.*

CLX;

TVAMQVE *à me alienationem ad ciues impios tibi gloriæ fore putauiſti*] Sic l.Col.Tuamq́; *à me alienationem, commendationem tibi ad impios ciueis fore putauiſti.quem ut ſyncerum putem, non ſolum id fecit, quòd nec id uerbũ eiuſmodi eſt, ut ipſum quiuis referre potuerit, & is liber ex omnibus minime mendoſus eſt, atque huic unum atque alterum librum (ut ita dicam) ſubſcribentem poſtea repperi: ſed illud etiam,*

quòd in Lang. multiſq; alijs libris ita ſcriptum offendi. Tuamq; à me alienationem tibi ad impios ciues fore putauiſti. quo animaduerſo, pro certo habui, id uerbū, gloriæ. ſ. ab aliquo eſſe ſuggeſtum, qui huic periodo aliquid deeſſe uidiſſet. eandem autem rem iiſdem ferè uerbis dixit in V. Phil. Neminem me æquiorem reperiet, cui quidem, dum ſe ciuibus impijs commendat, inimicus eſſe, q̃ amicus maluit. Nonnulli pro ad apud reponunt. quaſi uero ad non ualeat apud, aut, cum habet eandem uim, non ita ualde uſitatum ſit. ſexcentos locos proferre poſſem, ſed, ne multus ſim in re minime dubia, ero contentus uno in ep. ad Att. qui huic geminus, ac ſimillimus eſt. Quæ etiam ad cæteros contempti cuiuſdam hominis commendatio. ab eadem inſcitia deprauatus ille locus eſt in III. com. belli Gallici. Quod nomen apud omneis nationes ſanctum, inuiolatumq; ſemper fuiſſet. in ueteribus enim libris non apud, ſed ad ſcriptum eſt.

CLX:

FACILLIME detrahi poſſe] L. u. facillime mihi. nonnulli, facile de me. quos magis probo.

CLX:

SVIS ſimilibus] Sui, nonnulli u. l. quod probo.

CLX:

SE eſſe hoſtem patriæ] L. Col. ſe eſſe patriæ, cæteri cum impreſſis conſentiunt. utriq; probabiles. horum ſcriptura ſignificantior, illius concinnior ac numeroſior.

CLX:

QVOD grauiſſimū crimen indico] Quod ego grauiſſimum, nonnulli u. l. in quibus eſt Col.

CLXI.

CONTRA rem ſuam ueniſſe me] In libris u. eſt ſtructura leuior, hoc modo. Contra rem ſuam me, neſcio quando, ueniſſe queſtus eſt.

CLXI.

SED hoc icciro commemoratum à te puto] Hic locus uſq; ad, At enim, deeſt in omnibus ferè libris ueteribus. ij, à quibus non abeſt, hoc modo. Cum te omnes recordarentur libertini generum, & liberos tuos nepotes Q. Fadij libertini hominis fuiſſe. hoc idem obij cit in III. Phil. Cuius pater Numitoriam Fregellanam proditoris filiam habuerit uxorem, ipſe ex libertini filia ſuſceperit liberos. Antonium quoque deſcripſiſſe his uerbis, quæ ſunt in XVI.L. ep. ad Att. pro certo putarem, niſi prænomina diſcreparent. quanquam credibile non eſt, quàm crebrò C. & Q. in libris ueteribus reperiantur locum inter ſe commutaſſe. hæc autem uerba ſunt. ut ſciant παῖδες παίδων, ſine uallo Lucullano eum ex C. Fadij filia liberos habuiſſe.

CLXI.

NEC tu ſoluendo eras] Tu nec ſoluendo, o. l. u. hoc amplius Col. Incolumem fore putabas. quo numero ita iuuantur aures meæ, ut non dubitem, quin ita ſcriptum ſit à Cicerone.

CLXI:

HIS ſe uitam dediſſe] His ſe dediſſe uitam, omnes libri ſcripti.

CLXI:

VIROS clariſſimos] Clariſſimos uiros, o. l. u.

CLXI:

ABSTINVERIS *à nefario ſcelere*] *Abſtinueris nefario.o.l.u.ut paulo infra, Abſtinere maledicto.*

CLXI:

NE *te ingratus*] *Ne in te ingratus.o.l.u.res perſpicua.*

CLXI:

AN *in illa querela*] *At, nonnulli ſcripti l. quod probo:ut eorū mentibus reſpondeat,qui hoc dicere potuiſſent.Tu quidem de interitu reip. queri debuiſti, ſed tamen id facere ſine ulla contumelia Antonij.quibus reſpondet.Quid non moderate? quid non amice? Quemadmodum illud ad Cæcinnam.Nunquam niſi honorificentiſſime Pōpeium appellat.At in eius perſonam multa fecit aſperius. Armorum iſta & uictoriæ ſunt facta, non Cæſaris.*

CLXI:

QVID *dictum à me cum contumelia?*] *Quid eſt dictum.o.l.u.*

CLXI:

ET *quidem cuius temperantiæ*] *Quod quidem.o.l.u.quod tamen abiudico.*

CLXI:

STIPATVS *armatis*] *Armis,l.Lang.& alij nonnulli,quo modò locutus eſt in hac ipſa oratione.Ad quas te peragratis ueteranorum colonijs ſtipatum armis retuliſti. figura notiſſima.*

CLXI:

QVANTVM *tum à me beneficium acceperit*]

Pleriq;

Plerique libri, tum, nõ habent. in quibus reperitur, ij ſic: quantum à me beneficium tum acceperit.

CLXI.

QVI paulum modo] Paululum, l.u.

CLXII.

QVID hoc eſt aliud? quàm tollere c.] Quid eſt aliud tollere è uita uitæ ſocietatē? omnes ferè l.u. quod ualde placet.

CLXII.

MVLTA loca] ioca, corrigẽdum. ut referatur ad ſeria. ut l. ij. de fin. bo. & ma. Qui cum ioca, ſeria (ut dicitur) qui cũ arcana qui cũ occulta omnia. q̃d autē ſeqiur, inepta eſſe uideãtur, eſſe ab omnibus libris abeſt.

CLXII.

VT Muſtellæ Tamiſio] Muſtellæ tamen ſcio, L. Lang. qui cum pleriq; conſentiunt. de hoc alio loco.

CLXII.

QVI cum hoc ipſo tempore] Hoc iſto. omnes l.s. quod minime diſplicet. nam præterq̃ quòd tot libros auctores habet; rõne præterea, & ſcriptorũ, qui ita locuti ſunt, auctoritate nititur: ut. n. dicitur, hic ille, hic ipſe, ille ipſe, ille iſte, ſic dicitur hic iſte. quòd conſuetudo quoq; bonorũ latinitatis auctorũ cõprobat. Cic. pro dom. ſua. Hunc iſtum ocij, & pacis hoſtem. Laurentius Val. hunc locum ita citat. Qui cum iſto tempore. ſed mihi & grauiores, & antiquiores auctores duo libri ſunt, ccc. nõ minus annis natu (ut ita dicã) maiores, q̃ ipſe Laurentius.

CLXII.

QVID oppones tandem?] Opponas, o.l.u.

CLXII.

QVID eſt minus. c.] Quid enim eſt minus, par=

tim u.l.nonnulli,quid eſt enim minus.in hoc omnes con ſentiunt, quòd habent,enim.

CLXII.

QVAM *obijcere aduerſario, qđ ille.c.*] *Quàm id obijcere, o.s.l.*

CLXII.

QVID *enim interponerem audaciæ tuæ?*] *Quid enim me interponerem, L.Col. quo modo locutus eſt in ep.ad Q.* Fratrem.*Me nihil interpono:&* in Ver.*cur te interponis inuitiſſimis.c.*

CLXII.

QVAM *neq; authoritas*] *Quem neque auctori tas, o.ferè l.u.*

CLXII:

VLLA *eſſe poterat*] *Vlla poterat eſſe, Lang. & Col.& collocatio hæc coagmentata,illa hiulca.*

CLXII:

VT *pro me dicentem. c.*] *Vt me pro me dicen= tem,nonnulli u.l.in queis Col.*

CLXII:

MODESTIAMQVE *Cognoſcitis,*] *Cogno ſtis,L.Col.Vt pro lege Man.Vos quirites hoc ipſo in loco ſæpe cognoſtis,& multis alijs in locis,q̃ breuitatis cauſa relinquo.*

CLXII:

VT *prouocauit*] *Vt prouocatus,l.nonnulli.*

CLXII:

VT *igitur intelligeretis,qualem me eſſe conſularem profiteretur*] *Qualem ipſe conſul profiteretur, o.l.u. præclare,ut ſit.obiecit mihi conſulatum meum,ut intel= ligeretis,qualem ipſe conſul profiteretur. confirmatione*

non eget. Piſoni idem obÿcienti, idem propè reſpondit. Quæ cum reprehẽdis, oſtendis, qualis tu, ſi ità forte accidiſſet, fueris illo tempore conſul futurus.

CLXII.

QVID enim conſtitui?] Sic o.l.u. quid enim ego conſtitui? quid geſſi? quid egi?

CLXII.

CVIVS Quidem te fatum, ſicuti C. Curionẽ, manet.] Cuius quidem tibi fatum manet, o.l.u. omninò impreſſi propius accedũt ad ſermonis latini conſuetudinem. tot tamen, tamq; uetuſtorum librorũ quaſi conſpirationem negligendam non putaui: præſertim cum & grammatici tradant, antiquos ita locutos eſſe, & id poetæ neſcio cuius teſtimonio confirment. At tibi pœna manet. quod ſi ſequimur, emendandum erit C. Curioni. et ita est in .:.

CLXII.

VT eum primum nominem] Primo, o.l.s. quod tamen abiudico.

CLXII.

PLACVIT L. Catulo] Sic omnes ferè l. ſcripti, Q. L. Catulo. quod ego interpretor, Q. Lutatio Catulo, ut in Acad. innumerabiles Q. Lutatÿ Catuli.

CLXII.

M. LABEONI] Glabrioni, emẽdo. quod ex quodã loco ep. ad Att. licet intelligere, quo in loco horum ferè, qui hic appellantur, omnium mentionẽ facit. Cõſularĩu putat leuiores fuiſſe, Catuli, Seruilÿ, Lucullorũ, Curionis, Torquati, Lepidi, Gellÿ, Volcatÿ, Figuli, Cottæ, L. Cæſaris, C. Piſonis, et M. Acilÿ Glabrionis, Silani, Murenæ deſignatorũ Coſs. Hic aũt Glabrio C. Piſonis collega fuit in cõſulatu. Iã Col. liber ſentẽtiã noſtram cõprobat. et .:.

CLXIII.

D. SYLLANO] Sillano, o.l.u. ego de auctori tate ueterum monumentorum, Silano.

CLXIII.

QVI tunc erant Coss.] Tum, o.l.s.

CLXIII.

QVI non mihi uitam ſuã, liberos, fortunas] Sic o.l.u. uitam ſuam, fortunas, liberos. quem ordinẽ quoq; ſeruauit in Piſonẽ. A me ſe habere uitam, fortunas, libe ros. hoc amplius, quòd referret acceptam, non acceptum probant. quod placet.

CLXIII.

QVI duo è conſulari numero] Sic loqui ſolet la tina conſuetudo, ut dicat, è numero diſertorum, amico rum, ciuiũ: è numero tribunorũ militum, centurionũ, equitum: cuius rei plurima exempla apud M. Tullium, & Cæſarem paſſim licet inuenire. Iam Liuius, ut pro pius accedam, L. ix. Legatos, inquit, è conſularium nu mero mittendos ad eum ſenatus cenſuit. & Suetonius in T. Veſp. Curatores reſtituendæ Campaniæ è conſulariũ numero ſorte duxit. Quorſum hæc inquies? ut uideas rectum ne ſit, è numero conſulari; an conſulariũ pro cõſulari reponẽdũ ſit: præſertim cũ hoc et eiuſmodi cæte ra p notas ſcriberẽtur. ut ex eo facile error creari potue rit.

m.·. omnibus litteris est, consularium.

CLXIII.

HVIVS ego alienus conſilijs conſul uſus ſum] Huius ego conſilijs alienus c.

CLXIII.

QVID ad eum unquam de rep. retuliſti?] Et quid, o.l.u. ecquid, ego. res perſpicua.

CLXIII.

PVTATOTE eum Phormioni alicui, tū Gnatoni. c.] Tum pro eum mihi magis arrideret: ſed o.l. refragantur.

CLXIII:

QVALIS ſiquidem nunc eſſet] Qualis ſiqui nunc eſſet, o.l.u. quod probo.

CLXIII:

AD ſepulturam corpus uitrici ſui negat à me datum] At, L. Lang. more ueterū. de quo ita Quintilianus. Illa quoq; à multis eſt ſeruata differentia, ut Ad, cū eſſet præpoſitio, D litteram, cū autē coniūctio, T. acciperet. Itemq; cum, ſi tēpus ſignificaret, per Q. ſi comitē, per C. ſi uero quum per duas ſequentes uu. ſcriberetur. frigidiora iis alia, ut quicquid C. quartā haberet, ne bis interrogare uideretur, & quotidie nō cotidie, ut ſit quot diebus. uerum hæc iam etiā inter ipſas ineptias euanuerunt. Hic quidem liber modo Ad, modo At ſine diſtinctione ſcribit.

CLXIII:

DOLEO à te iam omnibus uiciis eſſe ſuperatū] In libris antiquis ordo uerborum eſt immutatus, ſic. Doleo à te omnibus uiciis iam eſſe ſuperatum.

CLXIII:

QVI autem tibi uenit in mentem] Quid, nō qui. o.l.u. ut hic idem locutus eſt pro Roſ. Com. quid ita Flauio ſibi cauere non uenit in mentē? & i.l. de or. Heus tu (inquit) quid tibi in mentē uenit ita reſpondere? Plau. quoq; in Trin. quid in mentem uenit tibi, iſtæc dicta dicere? nō ignoro hūc eundē, et Terentiū qui pro quapropter uſurpare. ut ibi. Nā qui iſtæc tibi incidit ſuſpectio?

quia.c.Mihi tamen magis probatur quid.

CLXIII.

V T non modo nõ cohærentia inter ſe diceres] Vt non modo cohærentia, Lang.cæteri cum impreſſis conſentiunt. quos ſequor.

CLXIIII.

QVANTA *tecum tibi eſſet contentio*] Quantã tibi tecum,o.l.u.

CLXIIII.

VITRICVM *tuum in tanto fuiſſe ſcelere fatebare*] Fuiſſe in tanto ſcelere fatebare, o.l.u. præter unum Gad.qui ſic. fuiſſe in tanto ſcelere cõprehenſum fatebare. ſuperiorem ſcripturam ſequor: præterquam enim quòd libros & plures,& uetuſtiores auctores habet; Ciceronem præterea ita locutũ fuiſſe alijs in locis, inuenimus,ut pro Sylla.ſi hic eſſet in eodem ſcelere.qui autem bonorum latinitatis auctorũ ita locutus ſit,comprehenſus in ſcelere,adhuc inueni neminem.

CLXIIII.

ITA, *quod proprium meum eſt,laudaſti. quod totius ſenatus eſt,reprehendiſti*] Sic o.l.u.Ita quod proprie meũ eſt,laudaſti.quod totum Senatus.c.ut hic idẽ dixit in ep.fam.quòd tu ipſe tam amandus es,tamq; in omni genere iucundus: id eſt proprie tuum.& pro do. ſua.Non igitur in hoc officio,quod fuit præcipue meũ. & pro Marcello.totum hoc,quantumcũq; eſt, quod certe maximum eſt,totum inquam tuum eſt,ualde placet.

CLXIIII.

SED *qui tantarum rerum repugnantiam non uideas*] Tantam,o.l.u.Liber Col.nõ qui, ſed q;.nõnulli,

quia.quod probo. Sic.n.interpunctiones ponendas arbitror. Hæc tu non propter audaciam dicis tam impudẽter: ſed quia tantam rerum repugnantiam non uideas. Nihil profecto ſapis.

CLXIIII.

CONTRA *remp.pernicioſa arma*] Reip. pernicioſa,o.l.u.perſpicue rectum.

CLXIIII.

IN *quo eſt tua culpa nulla*] Nõnulla,l.Col.recte.

CLXIIII.

QVID *tum? non'ne ceſſerunt?*] Incorrupta uerba, ſed perperam (meo quidem iudicio) diſtincta. nã ſic interpungendum arbitror. Quid? tum non'ne ceſſerũt? Illud declarat, quod ſequitur. At poſtea. quod ad tum refertur. Cic.de Prou.con. Tum inquam Byſantij, & poſtea ſigna illa, & reliqua urbis ornamenta ſanctiſſime cuſtodita tenuerunt.

CLXIIII.

OPERIS *ſubciſiuis*] Subſeciuis,Lang.Col. Sc.et cæteri l.u.operæ autẽ ſubſeciuæ ſunt, non principales (ut ita dicã) ſed proximæ, quas ludis, & ferijs.ſ.quas à functione muneris in remp.forũ, amicos, ſtudijs, ac muſis damus. dictæ (opinor) ſubſeciuæ ab ijs, quæ in agrorum aſſignationibus ſubſeciua nominantur: q̃ ſunt tanquã aſſignatorum finiũ reliqua: de quibus Frontinus, ſubſeciuum, inquit, eſt quod à ſubſecante linea nomẽ accepit. Subſeciuorum genera duo: unum, quod in extremis aſſignatorum finium, centuria expleri non potuit. alterum genus ſubſeciuorum, quod in medijs aſſignationibus, & integris centurijs interuenit. quicquid.n.inter IIII li-

mites minus, quàm intercluſum eſt, fuerit aſſignatū, in hac remanet appellatione, ideo quòd is modus, qui aſſignationi ſupereſt, linea claudatur, & ſubſecetur: nam & reliquarum menſurarum actus, quicquid inter normalem lineam, & extremitatem intereſt, ſubſeciuum appellatur. Idem, & eo plus etiā Agenus & Vrbicus tradunt; hæc autē, ut ſcribit Higinus, diuiſionū atq; aſſignationum auctores ferè ſibi reſeruabant. Ab hac ſimilitudine igitur operæ, horæ, tempora, quæ amicorum, fori, reip. ſuperſunt atq; ex ijs eripiuntur, & quaſi ſubſecantur; quæ nobis reſeruamus, nec perire ſinimus, ſed in legendo, cōmentando, ſcribendo conſumimus; ſubſeciua nūcupantur. Quare apud Var. l.i. de Re Ruſtica. in ſubſeciuum, non ſubciſiuum, apud M. Tul. multis in locis, apud cæteros ſcriptores eodē modo ſcribendum eſt. Hæc ex Angeli Colotij theſauris deprompſimus, quem omnes à litteris non alieni penè uenerari debemus, non ſolum propter eius eruditionem, atque doctrinam propè ſingularem, ſed etiam propter incredibilem quendam in hoc hominum genus amorem & charitatem: ita eius omnis gratia, opes, domus, atq; adeo ipſe totus omnibus ſtudioſis patet.

CLXIIII:

SED *hoc non huius temporis*] *Hæc, o.l.u.*

CLXIIII:

SPECTANTE *populo Ro.*] *Inſpectante. l. Col. & alij nonnulli. utrunque omnino probabile. mihi tamen hoc magis arridet.*

CLXIIII:

NEGOCIVMQVE *tranſegiſſes*] *Negotiū,*

l.u.& ita ſcribi oportere, docent inſcriptiones ueterum monumentorum.

CLXIIII:

NISI *ille ſe ſub ſcalas tabernæ librariæ conieciſſet*] *Liber* Col. *& alter non minoris uetuſtatis nõ ſub ſcalas, ſed in ſcalas. quid uerum ſit, diuinandum.* Aſconij *tamen uerba ſubſcribere placuit, quæ pro* Col. *uidentur facere. & cum in ſcalas quaſdam* Cominij *fugiſſent. hanc eandem rem pro* Mil. *commemorat.*

CLXIIII:

QVAM *quiſquam tum*] *Tum, à libris* V. *abeſt.*

CLXIIII:

QVID *ergo? cum res agebatur, nemo in me dixit: & tot annis poſt tu es inuẽtus, qui diceres*] L. *ueteres partim ſentiunt cum impreſſis; partim pro &, at. nonnulli ut. ut* Lang. Col. *Id quod mihi aditum patefecit ad inueſtigandum uerum, atq; etiam (fieri poteſt, ut fallar) inueniendum. ſic enim corrigendum puto. quod ergo, cum res agebatur, nemo in me dixit, id tot annis? c. conflati autem mendi cauſam cum quærerem, hanc inueniebam, quòd antiqui ut ad, & at: ſed, & ſet: ſic quod, & quot: quid, & quit: id, & it dicebãt.* De *quot apparet* Romæ *in quodam monimento, in quo ita inſcriptum eſt.* Monimentum, *quot filius patri facere debuerat, ipſe fecit. de quit in quadã ſanctione in æs inciſa. hæc ſunt uerba. Id ei ne fraudi eſto: ne'ue quit ob eam rem populo dare debento. de it* Cere *in tabula marmorea uetuſtiſſima, in qua cũ plurimis alijs hæc quoq; uerba inciſa ſunt.* IN QVO SCRIPTVM ERAT, IT QVOD INFRA SCIPTVM

EST. Librarij igitur cum ad hunc locum ueniſſent, hac in re hæſitantes, uidentes autem, it, uerbum non conuenire: ut alius aliud ſenſerat, ita partim in &, partim in at, nonnulli in ut mutauerunt. quod idem opinor eueniſſe in eum locum, qui eſt in III. l. de leg. quem infra ſcripſi. quod qui permouet, cũ agi nihil poteſt, uim quærit, cuius impunitatem amitti hac lege quitur illud: quod ſic emendandum arbitror. cuius impunitatem amittit hac lege. quit illud? interceſſor rei malæ. c. nam cum illud quaſi caput legis interpretatus eſſet: Aſt qui turbaſſit in agendo, fraus actoris eſto: Ad aliud huic proximum cum uellet aggredi, dixit: Quid illud? interceſſor rei malæ. c.

CLXV.

PRAESTANTISSIMO ciue] Ciui, Lãg. & cæteri fere. ciue autem, & ciui recte dicitur: ut grammatici tradunt.

CLXV.

ATQVE idem ego, cum iam omnes opes ſuas, & Reip. Põpeius ad Cæſarem detuliſſet, ſeroq; eadem ſentire cœpiſſet, quæ ego ante multo prouideram] Sic l. u. Atq; idem cum iam omnes opes & ſuas, & populi Ro. Pompeius ad Cæſarem detuliſſet, ſeroq; ea ſentire cœpiſſet, quæ multo ante præuideram.

CLXV.

QVI me non ſolum meis laudibus ornaret, ſed etiam honoraret alienis] Oneraret, o. l. u. ut Liuius l. IIII. Laudibusq; haud immeritis onerarent, dixit: ut Præceptis, Plautus: commoditatibus, Terentius: promiſſis, Salluſtius.

CLXV.

QVIS *enim meum in iſtius ſocietate glorioſiſſimi facti nomen audiuit?*] Scripti libri, partim ſic. Quis enim meum in iſtius facti conſcientia glorioſiſſimi. partim hoc modo. Quis enim meum in iſtius facti glorioſiſſimi conſcientia. In eo congruũt uniuerſi, quòd conſcientia non ſocietate probant. quod minime diſplicet: ſiquidem non obijciebat Antonius Ciceroni, quòd ſocius, ſed quòd conſcius fuiſſet. hoc oſtendit oratio M. Antonij, ex qua locum illum, quem infra ſcripſi, Cicero transtulit. M. Brutus, quem ego honoris cauſa nomino, cruentum pugionem tenens Ciceronem nominatim exclamauit. ex quo intelligi debet, eum cõſcium fuiſſe. hoc uerbum pro Cel. in eadem ſententia ponitur. Qui non modo à facti, ſed etiam à conſcientiæ ſuſpicione abeſt. & in VII. accuſ. non modo eos perſequi, ad quos maxima culpa corrumpendi iudicij, ſed etiã illos, ad quos conſcientiæ contagio pertinebit.

CLXV.

VT *fuiſſe in iſta ſocietate uiderentur ſocij: cum ſocij non fuiſſent*] Sic l. u. ut fuiſſe in iſta ſocietate uiderentur: ſocij non fuiſſent. ego ſic. ut fuiſſe in iſta ſocietate uiderentur, qui non fuiſſent.

CLXV.

ALTER *etiam Halæ*] Ahalæ, l. u. & ita ſcribi oportere, docent antiqua monimenta.

CLXV.

AB *alienis potius conſilium peterent, quàm à ſuis? & foris potius, quàm domi?*] Domo, l. Lang. quod uehementer placet. ut Terentius. petere cibum è flam=

ma.& de Fin.bon.& ma. Quod poſſit è macello peti.

CLXV.

Hanc rem in Ciliciam ad hoſtium fluminis Cydni confeciſſet] Cilicia,l.u.perſpicue rectum.

CLXV.

SI *ille ad eam ripam, quam conſtituerat, non ad contrariam nauis appliciuiſſet.*] Naui appuliſſet, o.l. u.aperte rectum.

CLXV.

ET *hos auctoritate mea cenſetis*] Cenſes,o.l.u.

CLXV.

ID QVE *Reip.præclarum fuiſſe tam multos.tum multo ipſis glorioſius eſt*] Tam multos, nullis in ſcriptis l.reperitur. Itaq; ſic arbitror ſcribendũ.Idq; Reip. præclarum, fuiſſe tam multos,ipſis glorioſius eſt. ſententiam meam confirmat Col.L.in quo pro tum, ſcriptum eſt tam.

CLXVI.

CVR *mihi potiſſimum? qui ſciebam*] Libri ueteres partim cum impreſſis conſentiunt: partim pro qui,quid. ego,quòd. Supponit enim rationem, qua probabat Antonius,Ciceronem fuiſſe conſcium. Cur tibi (inquit) potiſſimum recuperatam libertatem gratu latus eſt? quòd ſciebas.Itaq; in extremo notam interrogandi apponerem,ſic.Cur mihi potiſſimum? quòd ſcie bam? ut illud pro Mil.quæ cauſa cur Romam properaret? cur in noctem ſe coniiceret? quid afferebat feſtinatió? quòd hæres erat?

CLXVI.

OMNES *enim in culpa*] Nonnulli u.l.erunt.

quod tamen reijcio.

CLXVI.

RELIQVORVM *quam uelis cauſam eſſe*] *Quam uelis eſſe cauſam. o.l. u. quod & compoſitione mihi uidetur eſſe concinnius, & numero.*

CLXVI.

HOMICIDII *rei ſint, an uindices libertatis*]. *Lág. homicidæ rei ſint. Col. homicidæ'ne ſint. nonnulli ue tuſtatis non minoris libri, homicidæ ſint. nemo quidem certe (de antiquis loquor) homicidij. quorum conſenſum, etſi libri impreſſi plus concinnitatis mihi habere ui debantur; ſi quidem paria paribus referunt: ſilentio tamen prætereúdum eſſe non duxi: præſertim cum id uerbum neq; ſuperior (quod ſciam) neq; Ciceronis ætas uſurparit. quod ſi non contemnimus, poſtremum ſequemur.*

CLXVI.

COGITATIONEMQVE *ſobrij hominis ad punctum temporis ſuſcipe*] *L.u. partim cum impreſſis conſentiunt: pleriq;, punctum tantummodo: nonnulli punicto. omnes probabiles.*

CLXVI.

SVSCIPE. *& ego, qui ſum illorum. c.*] *Omnes ferè L.u. ſuſcipiet. ego. Col. ſuſcipe. ego. quod proba bilius eſt. quidam, etenim, repoſuerunt. quod etiam mihi magis arrideret, ſi uel unum modo librum ſcriptum haberet auctorem.*

CLXVI.

CVR *legatorum numerus additus*]. *L. Lang. & alij multi, eſt additus. Col. numerus actus. ego, auctus.*

emendaram. quod poſtea neſcio cuius liber, uetus quidem certe, mihi penitus confirmauit.

CLXVI.

HAEC *eſt ſumma cõcluſionis meæ: quoniam ſcelere à te liberati ſunt, ab eodem te ampliſſimis præmijs digniſſimi iudicati ſunt*] Digniſſimos iudicatos, l. Col.

CLXVI.

QVAE *enim res unquã (pro ſancte Iupiter) non modo in hac urbe, ſed in omnibus terris eſt geſta maior? quæ glorioſior. quæ commendatior erit hominum memoriæ ſempiternæ?*] Erit, *inducendum eſt, mea quidem ſententia, quæ tamen unius l. ſcripti auctoritate nitatur.*

CLXVI.

IN *huius me conſilij ſocietate, tanquam in equum* Troianum, *includi cum principibus non recuſo*] Sic o. l. u. *in huius me conſilij ſocietatem, tanquã in equum* Troianum, *cum principibus includi non recuſo.*

CLXVII.

QVANQVAM *quidem illud fuit, ut tu dicebas, omnibus bono, qui uni ſeruire nolebant*] Sic l. Col. *quanquam illud quidem fuit, ut tu dicebas, omnibus bono, qui ſeruire nolebant:* Lang. & *cum eo pleriq;, inſeruire. ego* Col. *ſequor: ſiquidem inſeruire eſt obſequi, & omnia dicere ac facere ad uoluntatem alterius, ut tuis commodis ſeruias.* Seruire, *iugo ſeruitutis oppreſſum eſſe.* Id quod certe M. Tullius *uoluit dicere.* Iam *uides, uni ſeruire, alienum eſſe. dicet enim quiſpiam, ergo pluribus, non uni ſeruire uo-*

lebant? quod abſurdiſſimum eſt. Ambitus etiam prin*cipium, ut* Col.*ſeruat, multo lenius eſt.*

CLXVII.

QVI *non modo non ſeruis, ſed etiam regnas*] *Qui modo non ſeruis,* Lang. *cæteri cum impreſſis conſentiunt. quibus aſſentior.*

CLXVII.

CONTVRBATVS *mihi eſſe uideris*] *Conturbatus eſſe mihi uideris,* o. l. u. *quod placet: ut finem uerſus nimis inſignis effugiamus.*

CLXVII.

LIBERABO *te metu*] *Libero,* o. l. u.

CLXVII.

EGO *te dico tantum gaudere*] *Tantum gaudere dico,* o. l. u. *& certe ſic uerba procliuius currere uidentur.*

CLXVII.

ATQVE *omne illud tempus*] *Atq; illud omne tempus,* o. l. u. *& oratio lenior.*

CLXVII.

FLOREM *nobilitatis, ac iuuentutis*] *Atque,* Lang. *& cum eo plerique.*

CLXVII.

AC *non ij maxime, quorum ego uitæ conſulebam, ſpe uictoriæ elati obſtitiſſent*] *Hoc amplius* o. l. u. *ac non ij maxime mihi. c.*

CLXVII.

TV *nunquam in hoc ordine*] *Sic omnes ferè* l. u. *tu certe nũquã: quod ita placet, ut mihi nunc deniq; ſententia huiuſce circũſcriptionis ꝑfecta eſſe uideatur.*

CLXVIII.

D E *ſumma re diſſentientes*] Lang. *qui cũ plerisq; conſentiunt, re diſſidentes. de ſumma, non habet. non nulli, de ſumma* Reip. Lang. *ſequor.*

CLXVIII.

S E D *& ego, quid ille: & contra ille, quid & ego ſentirem, & ſpectarem, uidebat*] Sic o.l.u. *& contra ille, quid ego ſentirem. perſpicue uerum.*

CLXVIII.

E G O *incolumitati ciuium primum, & poſtea dignitati; ille præſenti dignitati*] Hoc *extremum uerbũ omnium l. ſcriptorum auctoritate delendum eſt.* non .·. quid.·.

CLXVIII.

Q V I D *uero ille conſularis uir, ac pene diuinus*] Sic o.l.s. *ego tamen adduci non poſſum, ut ita ſcriptum à* Cicerone *putem. nam primum quis arbitretur,* M. Tullium, *cui* Pompeij *honores, uictoriæ, triumphi, uirtutes denique notiſſimæ erant, cum uellet eum pro dignitate nominare, ſibi uiſum, hominem ſatis commode atque honorifice appellare, ſi conſularem uocaſſet? deinde hæc duo ἐπίθετα quæ græci nominant, ſimul poſuiſſe? quid enim conſulari cum diuino? Itaque hac in opinione antea fueram, ut pro conſularis, reponendum putarem ſingularis: quod hoc uerbum optime cum diuino cohæreret, & ijs coniunctis ſæpiſſime* M. Tullius *uteretur, ut in ij. l. de or.* Antonij *incredibilis quædam, & prope ſingularis, ac diuina uis ingenij; nunc ſententiam muto. par autem, uel potius idem mendum huiuſce mihi mutationis cauſam dedit, atque adeo longe aberranti coniectura, quaſi uiam ferentem ad uerum (ſic enim exiſtimo)*

.·. Saber omnibus libris, singularis.

exiſtimo) deducentemq́; monſtrauit. nam in XIII. Phil. in extremo, ubi eſt in impreſſis, de mandatis, litteriſq́; M. Lepidi uiri clariſſimi Seruilio aſſentior: ibi pro uiri clariſſimi, extra unum, qui habet has notas V.C. reliqui ueteres libri, partim uiro conſulari, partim uiri conſularis. quo perſpecto, intellexi eaſdem notas, V, et C ſcilicet, quæ modo Clariſſimum uirum, modo Conſularem uirum ſignificant, ut docet Probus: eaſdem inquam notas, ut illo, ſic etiam hoc loco errorem imperitis librarijs obieciſſe: atq; ea cauſa cum reliquis adductus pro Conſularis uir, C. V. id eſt Clariſſimus uir, ac penè diuinus, ſine ulla dubitatione repoſui.

CLXVIII.

QVI eum Pharſalica fuga Paphum proſecuti ſunt] Perſecuti, o. l. u. ut in ep. ad Ap. Pulchrum. Qui me in caſtra, & qui trans Taurum perſequi nō poſſent.

CLXVIII.

ERANT quidem illa caſtra] Erant illa quidem, multo lenius.

CLXVIII.

IDEM mœſtitiam meam reprehendit, idem iocum] Lang. qui cum pleriq́; faciunt, eundem iocum. nonnulli, & idem. quod fortaſſe uerum eſt.

CLXVIII.

ARGVMENTO ſit, me. c.] Pro ſit me, Lāg. ſimul: nonnulli, & ſimul: nōnulli, eſt me, quod probo.

CLXVIII.

HOC unum uerum crimen] Hoc tuum uerum crimen, o. l. u. ut ſupra. omne autem tuum crimen eſt.

CLXVIII.

SED *qui iſtuc tibi uenit in mentem?*] Quid, o. l.u. de hoc paulo ante diximus.

CLXVIII.

TE *is, quem nunquam uidiſti*] Sic o. l. s. Te is, *quem tu uidiſti nunquam.*

CLXVIII.

L. Rubrius Caſſina] L. Col. *Caſinas. alter, Caſſinas. è Caſſino ſcilicet oppido. atq; hoc quidem probant inſcriptiones ueterum monumentorum,* T. Cl. *Caſſinati coniugi bene merenti fecit* Virginia. *ſic* Romæ *in quodam ſepulcro inſcriptum eſt.*

CLXVIII:

QVEM *nunquam uiderat, ac ne unquam ſalutauerat*] Ac *nunquam, l. u.*

CLXVIII:

VINI *exhalandi, non acuendi ingenij cauſa*] *Non ingenij acuendi, o. l. u. placet.*

CLXVIII:

DECLAMITAS. *tum uero adhibes ioci cauſa magiſtrum. c.*] Et *uero, l.* Col. *& alij nonnulli.*

CLXVIII:

IN *te, & in tuos dicta dicere*] Dicta, *in quibuſdam l. u. non eſt: quos ille, qui de cla.* Rhet. *ſcribit, cōprobat, ſi tamen non mendoſe ſcriptus eſt.* Is *etiam hoc amplius, quòd, nō, in te quæ uellet diceret, ſed, in quem uellet diceret, ſcriptum habet. l.* Col. *&* Lang. *impreſſos tuentur.*

CLXVIII:

DVO *millia iugerum*] Iugera, *o. l. u.*

CLXVIII:

DICAM *alio loco de Leontino agro,& de Campano*] Et de Leontino agro,o.l.u.quod placet.

CLXIX.

QVAMVIS *qui fortunæ uicio, non ſuo decoxiſſet*] Quamuis quis,l.Col.quod placet.

CLXIX.

PER *tegulas dimitterere*] Ego,demitterere. etſi o.l.contra ſentiunt. ut Liu.dec. IIII. Multi proxima nocte funibus per murum demiſſi.

CLXIX.

TANTVM *enim pro te interceſſiſſe dicebat*] Sic tres l.u.in queis Col.Tantum enim ſe pro te interceſſiſſe. quod minime diſplicet: ſic enim uideo Ciceronem locutum in VI. l.ep.ad Att.Calcar admouet, interceſſiſſe ſe pro ijs magnam pecuniam.

CLXIX:

ITER *Alexandriam*] Itur,Lang.nõnulli,itum.

CLXIX:

CONTRA *Senatus auctoritatem, contra religiones*] Liber Marcelli Ceruini Cardinalis,quem pro eius eximia uirtute,atq; dignitate cauſa honoris appello: non religiones, ſed religionem. quod uehementer probo.etenim in legendo,ac peruolutando Cicerone obſeruaui,quoties hanc eandem rem commemorat (commemorat autem ſæpiſſime) toties non aliter locutum eſſe.ut in Piſ.Auderet, quam prouinciam P.Lentulus amiciſſimus huic ordini, cum & auctoritate Senatus, & ſorte haberet, interpoſita religione ſine ulla dubitatione depoſuiſſet; eam ſibi tum adſciſcere,cum etiam ſi

religio non impediret.c.Sed quid te obtundo? Sexcenta loca ſunt in ep.ad Lentulum.

CLXIX.

ACCEPERAM *enim*] *Enim,in l.u.non eſt.*

CLXIX.

CVSTODITVS *ſum à te: tu à me obſeruatus in petitione Quæſturæ.*] *Cultus pro cuſtoditus, l. Col.quod placet.quod autem ſequitur,in eo nõnulli pro obſeruatus repoſuerunt adiutus,credo ob eam cauſam, quòd iis abſurdum uidebatur, M. Tullium, qui multis annis natu erat maior,omnibusq; honoribus uſus, Antonium obſeruaſſe: quod ut iis conſonum uideatur,huc uerba quædam ex l.i.de or.tranſtulimus.Cum Aedilitatem peteret Craſſus,eumq; maior natu,etiam Conſularis Ser.Galba aſſectaretur.Iam contra illos omnes libri faciunt.*

CLXX.

ADVOLAS *egens ad Tribunatum*] *Pro egens, l.Col.habet eius. quod quanquam duriuſculum mihi uideatur: quia tamen & paulo infra dicit, Iſte uenditum,atq; emancipatum Tribunatum conſiliis ueſtris oppoſuit,& liber hic non mediocris uetuſtatis eſt, præterire ſilentio non placuit.*

CLXX.

VT *in eo magiſtratu, ſi poſſes, uitrici tui ſimilis eſſes*] *Viri tui ſimilis,o.l.ſcripti.optime.his autem uerbis Curioně deſignat,qui ſuperiore anno Tribunus plebis fuerat,emptusq; à Cæſare ab eius cauſa pertinaciter ſteterat. quid autem ſibi hæc uerba uelint,ex eo loco intelligere licet. Sed cito interuenit Curio, qui te à*

meretricio quæſtu abduxit; & tanquam ſtolam dediſſet, in matrimonio ſtabili, & certo locauit. Sic etiam locutus eſt poſt red. ad ſen. eáq; dixit, quæ ſi eius uir Catilina reuixiſſet, dicere non eſſet auſus.

CLXX.

QVAE *in nos, fortunasq; noſtras, id eſt uniuerſam Remp.*] Id eſt in *uniuerſam*, o. l. u.

CLXX.

IN *minoribus peccatis*] *Minoribus in peccatis*, o. l. u. multo elegantius.

CLXX:

NONDVM *tot luminaribus extinctis*] Luminibus, tres l. u. in queis Col. quod ita placet, ut non dubitem, quin hoc uerum, illud alterum ſubdititium ſit.

CLXX:

NEQVE *frequens Senatus agendo*] Sic omnes ferè l. u. neq; R. eques, aut Senatus. quod tamen minime placet. Col. cum impreſſis facit.

CLXX:

MVLTIS *ante tetatis*] *Multis rebus ante temptatis*, nonnulli u. l. in queis Col.

CLXX:

CAESARI *perturbare omnia cupienti*] *Omnia perturbare*, o. l. u.

CLXX:

CAVSAM *dementiſſimi ſui conſilij*] *Sui dementiſſimi*, o. l. u.

CLXX:

CIRCVNSCRIPTVS *eſſet Antonius*] *Circunſcriptus à Senatu eſſet*. plerique l. u. in queis Col.

CLXX:

SED *nihil de Cæſare*] L.s. *partim nihil Cæſaris, partim nihil Cæſari.*

CLXXI.

EXEQVI *fugam illam, cladem'q;*] Exequi *cladem illam, fugam'q;* o.l.s.

CLXXI.

VNOQVE *uerbo Remp.*] *Mihi omnino magis arrideret, ſi dempta coniunctione diceretur: ut* Cato *uſus eſt. & ſi bilis atra eſt; & ſi lienes turgent; & ſi cor dolet; & ſi iecur, aut pulmones, aut præcordia; uno uerbo omnia ſana faciet, quæ intro dolitabunt. &* Plaut. *in* Rud. *quanquam hic quidem plene enunciauit. Fraudis, ſceleris, parricidij, periurij plenus, legirupa, impudens, impurus, inuerecundiſſimus, uerbo uno abſoluam, leno eſt. quia tamen uideo* Græcos *ita loqui: nam quod uno uerbo noſtri, illi* ἐνὶ λόγῳ, Plato *in* Lyſide, ἂν ἀντί τινος μὴν οὕτω σε δεινῶς διακωλύουσιν εὐδαίμονα εἶναι; καὶ ποιεῖν ὅ,τι βούλοιο; καὶ δι' ἡμέρας ὅλης τρέφουσί σε ἀεὶ τῷ δουλεύοντα, καὶ ἑνὶ λόγῳ, ὀλίγου ὧν ἐπιθυμεῖς οὐδὲν ποιοῦντα; *& librorum antiquorum ne unus quidē mecum facit: idcirco immutare nō auſim.*

CLXXI.

IN *ſeminibus cauſa eſt arborum*] *Eſt cauſa arborum,* o.l.u.

CLXXI.

SIC *iſte Reip. cauſa belli*] *Sic iſte huic* Reip. o.l.u. *quod ſummopere placet.*

CLXXI.

RESTITVEBAT *multos calamitoſos*] Da

mnoſos,Lang.ut fortaſſe emendandum ſit, damnatos. hoc certe uoluit dicere.

CLXXI.

QVOD *de patruo dicebatur*] De *patruo tuo, nonnulli u.l.in queis* Col.

CLXXI.

EGO *tamen,quoniam condemnatum eſſe pro nihilo uis*] *Et ego tamen, quoniam condemnatum eſſe, pro nihilo eſt,l.u.*

CLXXI.

HOMINEM *uero omnium nequiſſimum*] *Vero,omnibus antiquis l.auctoribus delendum eſt.*

CLXXI:

LEGE, *quæ eſt de alea*] O.*l.u.qui tamen nō ſe mihi ſatis cōprobāt,hoc modo.uel lege,quæ eſt de alea.*

CLXXI:

NON *uero illo, & mimico nomine*] *Non noto illo,o.l.u.*

CLXXI:

VOLVMNIAM *ſalutabant*] *Conſalutabāt, o.l.u.*

CLXXI:

SEQVEBATVR *rheda cum lenonibus: comites nequiſſimi*] *Sic nonnulli u.l.ſequebantur rheda cum lenonibus comites nequiſſimi. quos probo: ut pro comitibus nequiſſimis, meritorios pueros intelligat. id quod paulo infra apertius dicet.* Ingenui *(inquit) pueri cum meritorijs, ſcorta inter matres familias uerſabantur.*Rheda *autem ſit ſexti caſus: ut* Salluſtius *dixit,equo circumiens: & alter neſcio quis, ſcriptor cer=*

te non malus, equo ſequi. Petrus Victorius, quẽ honoris cauſa nomino, corrigendum putat: Sequebatur rheda cum leonibus: comites nequiſſimi. & mehercule opinionis ſuæ librum, illum quidem non antiquum, ſed tamen ſcriptum, adſtipulatorẽ habet. Arbitratur enim uir doctiſſimus, Ciceronem id ſignificare uoluiſſe, quod Plinius l. VIII. memoriæ prodidit. Primus, inquit, Leones Romæ ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello, cum dimicatũ eſſet in Pharſalicis campis, nõ ſine oſtento quodam, tempore illo generoſos ſpiritus iugum ſubire coactos, prodigio ſignificante: nam quòd ita uectus eſt cum mima Cytheride, ſupra monſtra etiã illarum calamitatum fuit. Hæc Plinius: quæ Plutarchus, quæ Cicero ipſe tradidit. ego autem præterquam quòd pro uno illi poſſum uiginti adſtipulatores regerere, in eis treis uetuſtiſſimos: præterea, qui ita loqueretur, ut diceret, Rheda cum equis, rheda cum mulis, id eſt rheda mulis iuncta, neminem adhuc inueni. Iam uero ut rem tam inuſitatam, ac penè portenti ſimilem tam breuiter attingeret, nec ullos in ipſam orationis aculeos emitteret, adduci ad credendum nullo modo poſſum. Tu igitur iudicium adhibebis: idq; eliges, quod ad locum aptius conuenire iudicabis.

CLXXI.

DIFFICILIS eſt ſanè reprehenſio: & lubricè uerſatus in bello eſt] Difficilis eſt ſanè reprehenſio, & lubrica. A. l. u.

CLXXI.

NIHIL de genere belli dicam] De belli genere, o. l. u.

CLXXI:

VICTOR *Theſſalia*] E' *Theſſalia,l.u.*

CLXXII.

QVI *tunc tecum fuerunt*] *Tum,o.l.s.*

CLXXII.

FAC *te dediſſe mihi,quod non ademiſti*] *Fac id te,l.*Col.

CLXXII.

MEQVE *à te habere uitam, quia à te non ſit erepta*] *Quæ à te.c.nonnulli u.l.in queis* Col.

CLXXII.

LICEAT *nunc mihi.c.*] *Ne pro nunc, omnes ad unum libri ſcripti : in primo uerbo inter ſe diſſentiunt : nam partim liceat,partim licet defendunt: mihi neutrum placet : corrigendumq; arbitror,licuit'ne : mihi enim hoc ſentire* Cicero *uidetur,eſto, ſit beneficiũ, quòd me nõ occideris, cum poſſes : ueruntamen,etiam ſi maxime uoluiſſem,ut uolebam , potui'ne illud tueri , cum poſtea conuicijs me conſcideris,atq; orationem contumelioſam in me euomueris? quod tibi certe faciẽdum non fuit ; ſi tuum erga me beneficium tueri uolebas : cum præſertim me par pari relaturum uideres . ſi extrema uerba diligenter attenderis : intelliges profectò, licuit,non liceat,neq; licet,conuenire.*Sed *teſtificor ſententiam meam : nihil affirmo.*

CLXXII.

IN *ſinum quidem, & complexum tuæ mimulæ*] *Et in complexum,o.l.u.*

CLXXII.

TOT *dierũ tibi uiam*] *Tibi tot dierũ uiã,o.l.u.*

CLXXII.

IN *urbe auri, & argenti*] *Et, inducendum de au ctoritate omnium u.l. & elegantiæ.*

CLXXII.

CVM *eſſet ille Alexandriæ*] *Cum ille eſſet Alexandriæ, nonnulli u.l.*

CLXXII.

BENEFICIO *amicorum eius*] *Eius, à l.Col. abeſt.*

CLXXII.

CVM *Hippia uiuere, & equos uectigales Sergio mimo tradere*] *Sic l.Lang. cum proprio uiuere, & equos uectigales ſerio.c. Sed falſitatis (ut ita dicam) conuincitur teſtibus, Plutarcho.s. cæteriſq; rerum geſtarum M. Antonij narratoribus, qui iiſdem nominibus eoſdem nominant. cum autē dicit, equos uectigales Antonium Sergio mimo traditurum : hoc accipio, equos quatuor factionum, quibus uectigal erat impoſitum, nulla pecunia Sergio locaturum. quòd autem ij penderent uectigal, declarat Aſconius, cuius uerba ſubſcripſi. Diximus iam ſupra, Syllæ ludis, quos propter uictoriam fecerat, quadrigas C. Antonium, et alios quoſdam nobiles homines agitaſſe. præterea Antonius redemptas habebat ab ærario uectigales quadrigas: quam redemptionem ſenatori habere licet per legem.*

CLXXII.

DE *iniquiſſimo genere leuitatis*] *Nequiſſimo, l.u. perſpicue uerum.*

CLXXII.

IN *cœtu uero populi*] *Deeſt, Romani. id apud*

Quint.l. V III. *apparet.ſingula (inquit) incremẽtum habent per ſe deforme,uel non in cœtu uomere : in cœtu etiam non populi : populi etiam* Romani. *Superiora quoq; membra aliter apud eundem ſcripta ſunt.ſi hoc tibi inter cœnam,& in illis immanibus poculis tuis acci diſſet : quis non turpe duceret ?*

CLXXII:

CAESAR *Alexandriam ſe recepit*] Sic *o. l. s. ego tamen non dubito,quin emendandum ſit,* Alexandria *: ſiquidem ſimilius ueri eſt,hoc eſſe factum à* Cæſare *, cum ſe* Romá *ex* Aegypto *recepiſſet,quàm dum eſſet* Alexandriæ. Sed *quid ego argumentor ? id* Plutarchi *uerba, quæ infra ſcripſi, declarabunt :* διὸ καὶ καῖσαρ ἐπανελθὼν, δολαβέλλᾳ τε συγγνώμην ἔδωκε, καὶ τὸ τρίτον αἱρεθεὶς ὕπατος, οὐκ ἀντώνιον, ἀλλὰ λέπιδον εἵλετο συνάρχοντα. τὴν δὲ πομπηΐου πωλουμένην οἰκίαν ὠνήσατο μὲν ἀντώνιος, ἀπαιτούμενος δὲ τὴν τιμὴν ἠγανάκτει.

CLXXII:

SI QVIS *Reip. ſit infelix, felix eſſe non poteſt*] L.Col. *& alij aliqui ſic.* Niſi *qui* Reip. *ſit infelix, felix eſſe nemo poteſt.ut fortaſſe ita corrigendum ſit.* Niſi *qui* Reip. *ſit felix, felix eſſe nemo poteſt.* In *hoc certe omnes libri ſcripti conſentiunt,quòd,nemo, pro non habent.*

CLXXII:

CIRCA *haſtam illam*] Circum,*liber unus,atq; alter : in quibus* Col.

CLXXIII.

MALE *parta male dilabuntur*] Parata,*l.*Lág. *& alij nonnulli : ſed perperam : niſi* Sex.Pompeio *fie*

dem abrogamus. Partus (inquit) & pro naſcendo ponitur, & pro parato. Neuius. Male parta male dilabuntur. & Plaut. in Pœn. male partum male diſperit.

CLXXIII.

CARYBDIN. Dico? quæ ſi fuit: fuit animal uiuum] Vnum, l.u. Quintilianus, & Seneca.

CLXXIIII.

NON enim ſemper iſte felix] Ipſe, o.l.u.

CLXXIIII.

VRBES, & regna] Hoc amplius o.l.s. urbes, & regna celeriter.

CLXXIII.

OS importuniſſimum] Impuriſſimum, nonnulli u.l. ut in V. Atq; in me abſentem orationem ore impuriſſimo euomuit. uetuſtiores tamen libri ſcripturam impreſſam comprobant. & M. Tullius in oratione poſt reditum ad ſendtum; ſi modo, inquit, uultum importunum in forum detuliſſet.

CLXXIII.

VIOLENTVS, & furens] Nonnulli s.l. uinolentus.

CLXXIII.

NEQVE rebus exteris magis laudandus] Externis, pleriq; l.u. in queis Sc. ut pro Plancio locutus eſt, quem externis, quem domeſticis nõnullis rebus inferiorem, quàm te.

CLXXIII.

ILLAM ſuã ſuas res ſibi habere iuſſit: ex duodecim tabulis cauſam addidit: exegit] Omnino mihi probantur impreſſi libri: ſiquidem Plautus quoq; in

Mercat.hoc idem uidetur oſtendere. Vxor *(inquit) uiro ſi clam domo egreſſa eſt foras: uiro fit cauſa: exigitur matrimonio. placuit tamen teſtatum relinquere, quid libri ſcripti ſentirent: nam partim clauſa, partim claues, partim clauos ademit: nonnulli, adiecit: nemo quidem certe cauſam. Quinetiam apud* Non.Marcel*lum uerbum exigo exponentem, atq; huiuſce loci teſtimonio utentem ita ſcriptum eſt,* Claues *ademit, foraſq; exegit.* In *ſuperioribus quoq; uerbis libri* V.*inter ſe diſſident: nam partim ex duodecim tabulis, partim, ex duodecim, tantummodo: & certe utroq; modo locutus eſt* M.Tullius*. primum peruagatum eſt: alterius exempla ſupponemus.* Diſ*cebamus enim pueri duodecim, ut carmen neceſſarium. & paulo ante.* Iam *cætera in duodecim minuendi ſunt ſumptus.* Hæc *de leg.l.ij.*

CLXXIII:

DIXISSET *aliquando credo auus tuus ſe & Conſulem, &* Antonium] Sic l.Col.*dixiſſet, credo, aliquando auus tuus &* Conſulem, & Antonius*: ut fortaſſe ita ſit emẽdandum.* Dixiſſet*, credo, aliquando auus tuus, &* Conſul*, &* Antonius.

CLXXIII:

NISI *ſolus eſſes* Antonius] Sic l.Lang.*niſi ſolus* Ant.Scalæ*, niſi ſi ſolus* Ant.Col.*niſi tu es ſolus* Anto*nius. quem ſequor.*

CLXIIII.

QVORVM Cæ*ſar nonnullos fortaſſe ſeruaſſet*] Quos Cæ*ſar ut nonnullos, o.l.u.*

CLXXIIII.

TESTAMENTI, *ut ipſe dicebat, filius*] Sic

o.l.u.teſtamenti,ut dicebat ipſe, filius. nonnulli,non illi quidem ueteres, ſed tamen ſcripti,pro teſtamenti teſtamento : quod tamen abiudico : nam in II. *quoq; l.de leg.hæredem teſtamenti dixit.*

CLXXIIII.

AC *ne potuit quidem*] *At,nonnulli s.l.*

CLXXIIII.

NVM *ſibi ſoli uicit*] *Nõnulli u.l.in queis* Col.*nõ.*

CLXXIIII.

EXCLVSIS *tuis uocibus*] *Excuſſis, o. l. u. ſummopere placet.* Idem *dicit,quod his uerſibus* Tibul*lus.* Magna *loquor : ſed magnifice mihi magna locuto* Excutiunt *clauſæ fortia uerba fores.* Vtitur *hic ipſe pro* Sylla. Qui *ſi attulerint neruos,et induſtriam ; mihi crede,excutient tibi iſtam uerborum iactationem.*

CLXXIIII.

AD *prædas tuas milites miſit*] *Ad pedes tuos,liber unus,atq; alter : in quibus* Col.*qui quidem in hanc me opinionem duxerunt, ut emendandum putarem,* ita est in.: *prædes tuos ; quòd idem hoc loco mihi uidetur ſignificare uoluiſſe , quod paulo poſt ijs,quæ ſubſcripſi,uerbis.* Ne L.Plancus *prædes tuos uenderet.* Antonius *enim* Pompeij *bonis emptis de* Cæſare, *ei prædibus cauerat : ad quos,ut etiam ad* Antonium,*cum dependere nollet, miſiſſe milites* Cæſarem,*ueriſimile eſt.* Id *argumentum etiam non nihil ſententiam meam confirmat , quòd in loco ſupra prolato non ſolum* Col.*ſed etiam* Lang.*&* *alij aliqui libri non prædes, ſed pedes ſcriptum habent. ibi autem prædes eſſe ſcribendum,apud hunc ipſum l.* XII.*ep.ad Att.de hac ipſa re loquentem apparet.* He-

ri (inquit) cum ex aliorum litteris cognouiſſem de An-tonij aduentu, admiratus ſum, nihil eſſe in tuis: ſed erant pridie fortaſſe ſcriptæ, quàm datæ: neq; iſta qui-dem curo: ſed tamen opinor propter prædes ſuos ac-curriſſe.

CLXXIIII.

SORDIDATA *mancipia*] *Mancupia*, Lang. *ut* Varro *de lingua lat. in lege mancupiorum.*

CLXXIIII.

PROFECTVS *eſt tamen aliquando in Hiſpa niam*] *Tandem aliquando, o. l. u.*

CLXXIIII.

CONSILIVM *à principio reprehendẽdum*] A' *primo, o. l. s. ut in ep. ad* Att. *utinam à primo ita tibi eſſet uiſum.*

CLXXIIII.

TV *uero qui es?*] L. Lang. Sc. Col. *quid es? alius non minoris uetuſtatis, qui cum recentiores ferè faciũt, quid cenſes? quod probo.*

CLXXIIII.

FVERIT *partium hæc cauſa communis*] *Fue-rit hæc partium, o. l. u. lenior certe conſtructio.*

CLXXIIII.

IN *quæ tu inuaſeras*] *Quæ tu*, Lang. *& alij non nulli. utraque probabilis.*

CLXXIIII.

Hæc cum peterent armis ij, quorum erant legibus] *Repeterent, nonnulli u. l. quod probo.*

CLXXIIII.

NARBONAE] *Narbone, o. l. perſpicue rectũ.*

CLXXIIII.

NARBONA *reditus?*] *Narbone,o.l.de Narbone Marcio Cicero pro Font. & Velleius Paterculus, qui hanc coloniam deductam tradit Porcio, & Marcio Coſs.ex quo exiſtimari poteſt, à Marcio Marcij nomen traxiſſe. quod autem ſequitur,reditus? & tamen quærebat: id ſic L.Col.reditus eius? iam quærebat.c.reditus eius, placet: tamen non iam probo. ſic igitur corrigendum eſt,Reditus eius? tamen quærebat.*

CLXXIIII.

VOLVI *etiam ſi poſſem*] L.u. *ſi poſſem,etiã. recte.*

CLXXV.

NVLLIS *nec caligis*] *Gallicis,Aul.Gellius.*

CLXXV.

NE *tu mecum iam in gratiam redeas*] *Ne tu iã mecum.c. o.l.u.refer ad aureis: probabunt.*

CLXXV.

EX *omniũ omnibus flagitijs*] *Ex omnibus omniũ flagitijs,L.Col.& certe plus habet concinnitatis.*

CLXXV.

QVÀM *quod qui magiſter.c.*] *Quàm quod,à Col.& nõnullis alijs u.l.abeſt: quod uehemẽter probo.*

CLXXV.

CVM *caligis*] *Gallicis.Gellius.*

CLXXV.

INDE *Caſſia celeriter ad urbem aduectus*] *Ciſio, non ciſſio,emendandum eſt.breuis.n.prima ſyllaba.*

CLXXV.

NE *L.Plancus prædes tuos*] *Suos, aut, habuiſti, emendandum*

emendandum.

CLXXV.

POPVLVM *in te dicacem etiam reddidiſti*] *populum etiam dicacem in te, o.l.s.*

CLXXV:

FACTVS *ei*] *Factus es ei, o.l.u. ualde placet.*

CLXXV:

IMPVLSVS, *eluſus, inductus*] *impulſus, inductus, eluſus, o.l.u.*

CLXXV:

VIDE, *etiá ne facilius*] *uide, ne etiá, o.l.s. recte.*

CLXXV:

RELIQVI *magiſtratus etiam inſpectionem*] Varro de lingua lat. *Spectare, dictum, inquit, ab antiquo, quo etiam* Ennius *uſus eſt.* Vos *epulo poſtquam ſpexit. & quod in auſpicijs diſtributum eſt, qui habeant ſpectionem, qui non habeant.* Sex. *quoque* Pompeius, *ſpectio, inquit, in auguralibus pro aſpectione ponitur. horũ auctoritate ductus octo abhinc annis ſpectionem emendaram. opinionem meam* L. Col. *approbauit.*

CLXXVI.

DIXIT *Dolabellæ comitia aut prohibiturũ.c.*] Dixiſſe, *o.l.s. ego, dixit ſe: niſi forte eodem modo dictũ eſt, ut illud pro* Roſc. Am. *Te ne, cum cæteri ſocij tui fugerent, ac ſe occultarent: ut hoc iudicium non de illorũ præda, ſed de huius maleficio fieri uideretur, potiſſimũ tibi parteis iſtas depopoſciſſe? &* Terentij. *Seruon' fortunas meas me cõmiſiſſe futili? &* Catonis *apud* Gellium. *Inſignitas iniurias, plagas, uerbera, uibices, eos dolores, atq; carnificinas per dedecus, atque maximam con*

tumeliam inſpectantibus popularibus ſuis, atque multis mortalibus te facere auſum eſſe? quod tamẽ nõ placet.

CLXXVI.

IMPLICATA *inſcitia*] *Inſcientia, Lang.*

CLXXVI.

SI *neſcit, quod augurem, nec facit. c.*] *L. Col. nec ſcit, quod augurem. c. quod mihi quidem multo elegantius, & concinnius uidetur.*

CLXXVI.

ATQVE *illo die recordamini. c.*] *Atq; ex illo die, o.l.s. optime: ſiquidem non illo die ſolum, ſed ex illo die ad idus* Mart. *tam abiectus fuit.*

CLXXVI.

SECVNDA *claſſis uocatur*] Vocatur, *à l.u. abeſt.*

CLXXVI.

FVTVRVM *eſſe præuideras*] Prouideras, *o.l.u. ſequor impreſſos.*

CLXXVI.

CONSVL *conſuli obnuntiauiſti*] *Nuntiauiſti, o.l.s. & certe omnibus in locis, quibus huiuſce rei mentionem facit (facit autem plurimis) ſemper nuntiare, nunquam obnuntiare dicit. probo.*

CLXXVI.

SED *ne forte multis rebus geſtis* M. *Antonij rẽ unã pulcherrimã. c.*] Ex *multis rebus, o.l.s. apte rectũ.*

CLXXVI.

IN *porticu numitia*] Lang. *minuntia: nonnulli, minuſia: ego, Minutia, auctoritate* Victoris *adductus. Regio (inquit) nona circum Flaminium continet, & ſta*

bula quatuor factionum ſex, porticum Philippi, Minutiam ueterem & frumentariam. Aliter hæc uerba ſe *habent in libris impreſſis: nos ea ſubſcripſimus, ut erãt in libro litteris* Lang. *conſcripto.*

CLXXVI:

QVAE *poteſt eſſe turpitudinis tanta defenſio?*] *Tantæ, nonnulli u.l. quod ſummopere placet.*

CLXXVI:

TE *eſſe conſulem*] *Conſulem eſſe, o.l.u.*

CLXXVI:

AVCTOR *regni inuentus eſſes*] A L. Col. & *alijs nonnullis inuentus abeſt: & certe ſuperuacaneum eſt, nec dignum Ciceronis elegantia.*

CLXXVI:

PARTEM *habes ſenſus*] *Senſus habes, ijdem libri.*

CLXXVI:

CRVENTAT *oratio*] *Cruciat,* Lang. & *nonnulli alij: quod reijcio.*

CLXXVI:

VIRORVM *ſummorum gloriam*] *Summorum uirorum gloriam, o.l.s. & aures probant.*

CLXXVI:

QVID *indignius, quàm uiuere eum?*] *Sic o.l.u. non'ne indignus tu tueri? non'ne indignumſt uiuere eum, fortaſſe corrigendum eſt.*

CLXXVII.

AT *etiam inſcribi iuſſit in factis, ad lupercalia C. Cæſari.c.*] *Aſcribi, o.l.u. optime. hoc amplius ego: quod interualli notam non poſt faſtis, ſed poſt luperca*

lia appono ſic. At etiam aſcribi iuſſit in faſtis ad luper calia, C. Cæſari. c. Indicat locus ep. ad Brut. Ego enim D. Bruto liberato, cùm lætiſſimus ille ciuitati dies illuxiſſet, idemq; caſu Bruti natalis eſſet: decreui, ut in faſtis ad eum diem Bruti nomen aſcriberetur. Aſcribebatur autem quid in faſtis ad aliquem diem ſic. Hoc die (exempli gratia) Brutus erupit Mutina: Antonius Cæſari regnum detulit, Cæſar uti noluit. hoc in faſtis antiquis apparet.

CLXXVII.

IN legibus, & iudicijs] Et in iudicijs, o.l.u.

CLXXVII.

L. TARQVINIVS regno exactus] Lang. cum eo multi alij. L. Tarquinius regno pulſus, exactus. quo animaduerſo, pro certo putaui, regno pulſus, eſſe gloſſema: ſiquidem, regibus exactis, exactor regum, recte ſine adiunctione dicitur. ſententiam meam Col. liber approbauit. ſic igitur emendandum, Tarquinius exactus.

CLXXVII.

SP. CASSIVS, Sp. Melius] Vltimum prænomen à l.u. abeſt: & certe ſuperuacaneum eſt: ambobus enim idem prænomen erat.

CLXXVII.

TVM etiam tuum de auſpicijs iudicium] Protum, Lang. & cæteri fere, Num. quod probo: hoc enim ſentit Cicero, fortunam quidem populi Ro. illum diem ſuſtuliſſe, non tamen iudicium M. Antonij ſuſtuliſſe: qui quidem interfecto Cæſare ſtatim Dolabellam ſibi collegam eſſe uoluiſſet: quo facto ſe auſpicia emen

titum eſſe iudicauit. Sic igitur ſcribendum, Num etiã tuum de auſpicijs iudicium interitus Cæſaris ſuſtulit?

CLXXVII.

QVOD *ijs de rebus*] *Iis rebus,Lang.Col.*

CLXXVII.

QVAE *formido illa die?*] *Illo die,Lan.& Col. & recte: ſiquid ponderis apud nos habet Pedianus.*

CLXXVII.

O MEA *ſemper fruſtra ueriſſima auguria*] *O mea fruſtra ſemper,o.l.s.aures probant.*

CLXXVII.

IRENT, *& redirent*] *Irent,redirent,o.l.u.*

CLXXVII:

EQVIDEM *inuitus*] *Et quidem inuitus.aperte uerum.*

CLXXVII:

NON *diuturni magiſter officij*] *Diuturnus, o.l. s.impreſſos tuetur ipſe Tullius de off.cuius uerba ſubſcripſi.Malus enim cuſtos diuturnitatis metus.*

CLXXVII:

A TE *non diſceſſit audacia*] *O.l.s.diſcedit: & hoc quidem rectum.*

CLXXVII:

FVNERI *Tyranni illius ſceleratiſſime præfuiſti*] *Sceleratiſſimi,o.l.s.recte,meo quidem iudicio.*

CLXXVII:

FACES *incendiſti,& eas,quibus ſemiuſtum latus illius eſt*] *Semiuſtulatus ille eſt,Col.l.præclare.hoc uerbo quoque pro Mil.uſus eſt. Infeliciſſimis lignis ſemiuſtulatum,nocturnis canibus dilaniãdum reliquiſti.*

Vſtulare dixit auctor obſcœni carminis: Ambuſtulatum Plautus.

CLXXVII.

VT eius omnem propter proximum.c.] Vt eius regni,o.l.u.quod tamen opinor eſſe gloſſema.quod autem ſequitur,Tolleres metum: metum tolleres, L. Col. quem ſequor: hic enim numerus uiget, ille alter iacet.

CLXXVII.

NVM me igitur fefellit?] Nũ igitur me,o.l.u.

CLXXVII.

POTVIT ſui eſſe diſſimilis?] Sui potuit eſſe, o.l.u. multo concinnius.

CLXXVIII.

SINGILLATIM] Singulatim,Lang.utrũq; uſitatum. recte etiam dicitur ſigillatim: niſi omnes libri mendoſi ſunt.

CLXXVIII.

DIMINVTVM eſt] Deminutum,Lãg.Scal.

CLXXVIII.

DEIOTARO populo Ro. amiciſſimo] Sic l. ſcripti,Po.Ro.quod interpretor, populi Ro.

CLXXVIII.

APVD mortuum factus eſt gratus] Aſſentior Vbaldino,homini omni liberali doctrina politiſſimo,atque acerrimo huiuſce generis exiſtimatori: qui pro gratus repoſuit gratioſus: nam ab impreſſis non diſcrepãt libri ſcripti, qui quidem integri ſunt. hoc autem dixi propter Lang.& cæteros l.u.& multos alios non illos antiquos quidem, ſed tamen ſcriptos: quibus in omnibus deeſt (ſic enim ſentio) totus hic locus ab iis uerbis,

Quid de cõmentarijs infinitis, ad eãdem ipſa uerba.

CLXXVIII.

SYNGRAPHA *ſeſtertij centies*] HS. *cẽties. uel ſeſtertium centies: etſi o. libri contra faciant.*

CLXXVIII.

SINE *reliquorum hoſpitũ regis ſententia*] *Hoc amplius, o. l. s. ſine ſua, ſine reliquorum. c. Ego ſic, ſine Sex. ſine reliquorum. c. ut autem in hanc opinionem diſcederem, fecit ipſe Tullius, cuius locum hoc idem referentem ex XVI. ep. ad Att. huc rei dilucidandæ cauſa trãſtulimus: Ecquid amas Deiotarum, & non amas Hieram? qui, ut Bleſamius uenit ad me: cum ei præſcriptum eſſet, nequid ſine Sexti ſententia ageret, neq; ad illum, neq; ad quenquam noſtrum retulit.*

CLXXVIII.

CIVITATES *locupletiſſimæ Cretenſiũ uectigalibus liberantur*] *Vectigalibus, inducendum, non ſolum omnibus l. s. ita ſuadentibus, uerum etiam ratione cogente: ſiquidem ſcriptores, quibus primæ ſermonis latini deferuntur, non aliter unquam locuti ſunt. Cice. in proxima Phil. Vendiderit immunitates: ciuitates liberauerit. & V. Regna data: populi, prouinciaq; liberatæ. & de prouincijs conſularibus. uectigales multos, & ſtipendiarios liberauit. ſic liberare agros, publica, ſeruos, ſine adiunctione dicitur.*

CLXXVIII.

OMNINO *ullius rei nemo fuit emptor*] *Tres l. u. in queis Col. omnino nemo ullius rei fuit emptor. quos probo.*

CLXXIX.

QVI *ſimili in calamitate fuerint*] Lang. & alij nonnulli, *ſimili calamitate.* & certe hic idem ſimiliter locutus eſt pro Syl. *Pari calamitate qui fuerant.*

CLXXIX.

AVSPICIA *tuorum ſunt*] Sunt tuorũ, o. l. u.

CLXXIX.

*QVID *metuiſti? credo ne ſaluo capite negare non poſſes*]. Sic omnes ferè l. u. quem metuiſti credo ne ſaluo capite negare non poſſes. omnino hic locus mẽdo non uacat. quid enim frigidus hac ſententia? Credo ne ſaluo capite negare non poſſes. quid dico frigidius? imo uero cum ſuperiori non conſtat: nam ſi ita dixiſſet, non enim interuenire uoluiſti, aliquo modo inter ſe fortaſſe conuenirent: cum autem interuenerit; pugnãtia ſine dubio loquitur. Quid, ſi necare pro negare reponatur? ſcribit enim l. iij. Liuius, L. Valerium, & M. Horatium coſs. lege ſanxiſſe, ut qui Tribunis plebis, Aedilibus, Iudicibus, Decemuiris nocuiſſet, eius caput Ioui ſacrum eſſet. ut hæc ſit horum uerborum ſententia. Cur non paſſus es, eum fieri VII uirum diuidundis agris? nullam ob aliam cauſam credo, niſi ut quem omnibus cõtumelijs, ac probris affeciſti, hunc etiam ſaluo capite necare poſſes. id quod facere non potuiſſet, ſi factus eſſet VII uir: ſiquidẽ ſacroſancti ſunt. ſic. n. et haberet neſcio quid ſubmoroſi, atq; ſtomachoſi ſentẽtia: et eidẽ ſubeſſet aliud dicentis, ac ſentientis diſſimulatio, ea quam græci εἰρωνεῖαν uocant: nam cum aliud dicere uideatur, hoc tamen ſentit, Antonium eas opes per uim, eam potentiã ſibi paraſſe, ut quẽuis occidere poſſit impune: eſſe

porro tanta importunitate, impotētia, immanitate præditum, nihil ut ei inuiolatum, nihil ſanctum, nihil auguſtum eſſe uideatur. ſed non liquere pronunciemus: præſertim cum & omnes libri contra me faciant; & dubitem, utrum Liuius de Decemuiris *litibus iudicandis, an colonijs deducendis loquatur. quid autem ſibi uelit, ſaluo capite, apparet in oratione pro* Cæcin. Cæcinnæ *placuit, & amicis, quoad ſaluo capite fieri poſſet, experiri. & pro* Cluent. *ſi id prætermittere ſaluo capite ſuo potuiſſet.*

CLXXIX.

SI *ulla pietas in te*] Si in te ulla pietas, Lang. & *cæteri: & lenior conſtructio.*

CLXXIX.

ALIA *conditione quæſita*] Rectiſſime: *nec libri ſcripti ab impreſſis diſcrepant: quidam tamen pro alia falſa repoſuerunt: quaſi uero non* M. Antonius *de cta* Antonia, Fuluiam *ſibi deſponderit.*

CLXXIX.

ODII *cauſam*] O.l.u. *cauſam odij.*

CLXXIX.

CVR *approbantur?*] Probantur, *o.l.u.*

CLXXIX.

* GLANDIFERAE, & *fructuoſæ ferebantur*] Lang. *pro glandiferæ, grandifacere. nonnulli, gracifice. alij, grandifere, grandifacerent, alij.* Locus *meo quidem indicio ualde deprauatus.*

CLXXIX.

AT *quàm nobilis eſt tua illa peregrinatio?*] *Atq; nobilitata ſit tua illa peregrinatio, o.l.u. egò ſic, Atq; no*

bilitata. & quæ ſequuntur, eodē modo : hoc enim membrum ſuperiori connectendum eſt : notáq; illa, quæ poſt tollatur eſt, quǽq; demonſtrat ſententiam eſſe terminatam, tollenda : illa autem ſubdiſtinctionis quam grammatici uocant, apponenda : ut hæc ſententia ſit. Tu Capuæ minitaris : *utinam conere ; ut illud, penè, tollatur, et, te interfecto, peregrinatio tua nobilitata ſit. id enim ſignificat, quod* XII. Phil. *declarat.* Veſtrum *hoc conſilium* Capua *probabit ? quæ temporibus his* Roma *altera eſt. Illa impios ciueis iudicauit, eiecit, excluſit. Illi inquam urbi conanti è manibus eſt ereptus* Antonius.

CLXXIX:

AB *hac religionū perturbatione*] L. u. *partim ſic,* Ab *hac perturbatione religionum: nonulli, ab hac perturbatione regionum : quos etiam magis probo : ut nō ad auſpicia referatur, ſed ad id, quòd territorium* Capuæ *minuerat,* Caſilinóq; *attribuerat. ſi quis tamē illud alterum ſequatur, non repugnabo. illud enim cum eo facere uidetur, quod ſupra dixit,* Omni *auſpiciorum iure turbato* Caſilinum *coloniam deduxiſti.*

CLXXX.

TV *te liberauiſti*] Lang. & *cæteri ferè,* Tute *te liberauiſti. quod minime diſplicet.*

CLXXX.

QVOD *ſi etiam ſcripſit*] Quid, *o. l. u.*

CLXXX.

GLADIOS *illos parumper*] Parumper *illos, o. l. u. ſed endecaſyllabus penè integer efficitur.*

CLXXX.

ES *perbacchatus*] Eſt, Lang. & *cæteri ferè.*

CLXXX.

QVAE *cogitabantur?*] *In l.ſcriptis non ſunt hæc uerba.*

CLXXX.

CASILINO *ſalutatum ueniebant*] *Caſino, nonnulli u.l.ego, Caſſino: nàm uerisſimilius eſt, Caſſinó, quod oppidum propè erat in conſpectu, ueniſſe ſalutatum, quàm Caſilino, quod multis millibus paſſuū aberat à Caſſinate fundo.*

CLXXX:

OBSOLEBANT *dignitatis inſignia*] *Obſoleſcebant, l. Col. quod probo.*

CLXXX:

SED *tum nimis inter omnes conſtabat*] *Sic liber Col. & ſimul unum eſt inter omnes. c. Lang. Sc. & cæteri, ſimul inter omnes. ut ita fortaſſe corrigendum ſit, Incredibile dictu'ſt, tamen inter omnes.*

CLXXX:

GLADIATORVM *eſt princeps*] *Gladiorum, l. Col. ea figura ſcilicet, qua poculorum dixit. de his in l. X V I. ep. ad Att. Anagnini ſunt Muſtella ταξιάρχης, & Laco qui plurimum bibit.*

CLXXX:

VT *Baſillum*] *Baſilium, Lang. recte. De Baſilio Dion, & Cæſar.*

CLXXX:

CAESAREM *regnantem*] *Hoc amplius, omnes l.s. Modo Cæſarem regnantem. ut in V. Cinnam memini: uidi Syllam, modo Cæſarem.*

CLXXX:

SED *tamen abſconditi*] *Sed ij abſconditi* l. Col. *quod mihi magis arridet.*

CLXXX:

ITA *uero quæ, & quanta barbaria eſt?*] Sic o. *l.s.prӕter unum* Col. *qui hoc modo. Iſta uero quæ, & quanta barbaria eſt? agmine quadrato tum gladijs ſequuntur: ſcutorum lecticas portari uidemus. quæ ſcriptura ſi non omnino incorrupta, atq; uera eſt, ad ueram certe propius accedit, multoq; minus deprauata eſt: nam illa quidem extrema uerba, non dubito, quin ſine mendo ſint. id apparet ex* Phil. V. *At hanc peſtem agmen armatorum ſequebatur:* Claſſitius, Muſtella, Tiro *gladios oſtentantes, ſui ſimiles greges ducebant per forum: certum agminis locum tenebant barbari ſagittarij: cum autem erat uentum ad ædem* Concordiæ, *gradus complebantur, lecticæ collocabantur: non quo ille ſcuta occulta eſſe uellet, ſed ne familiares, ſi ſcuta ipſi ferrent, laborarent. ex quo uidere licet, eos, qui in libris pro lecticas ſicas repoſuerint, lapſos eſſe. dixit autem feſtiue lecticas ſcutorum, tanquam de aliquo uaſe loqueretur: ut* Plautus, Cadum *uini: hic ipſe, fiſcinam ficorum.*

CLXXXI.

ALIAS *ut tolleret promulgauit*] Extra Col. *ſic reliqui s.l. alias ut tolleret, promulgatas promulgauit. quod minime diſplicet: ut ſit,* Alias *leges ſuſtulit ſine promulgatione: ut tolleret alias, promulgauit promulgatas, quas* Cæſar *ſcilicet ante promulgarat, & tulerat. de hac re in prima,* Ac *de his tamen legibus,*

quæ iam promulgatæ ſunt, ſaltem queri poſſumus: de his, quæ iam latæ dicuntur, ne illud quidem licuit.

CLXXXI.

TV illum, tu illum amas mortuum?] Auctoribus o.l.u. hæc uerborum geminatio tollenda eſt: & mehercule, ſi diligenter attẽderis, te offendet: ſiquidem fit in ſecundo membro.

CLXXXI.

SIMVLACRVM, faſtigium, flaminem] L. ſcripti in magna uarietate uerſantur: nam partim faſtidium, partim faſtigium, nonnulli tamen faſtigium: & hoc quidem recte. L. Florus indicat: Itaq; non ingratis (inquit) ciuibus omnes in Cæſarem congeſti honores, circa templa imagines, in theatro diſtincta radijs corona, ſuggeſtus in curia, faſtigium in domo: ut fortaſſe, quod noſtra lingua Baldachinum, faſtigium latina nominaretur, à forma (ut opinor) ducto nomine.

CLXXXI.

NVM, hodiernus dies quis ſit, ignores] Qui ſit, o.l.s. ut in Verr. qui eſſet, ignorabas: ſpeculatorem eſſe ſuſpicabare. & Var. ab ſuis, qui ſit, ignoratur.

CLXXXI.

TE autem ipſum] Te ipſum autem, Lang. & Sc.

CLXXXI.

PASSVS es] Es, à l.u. abeſt.

CLXXXI.

EXPECTO eloquentiam] Expecto enim eloquentiam, o.l.u.

CLXXXI.

ILLE nunquam concionatus eſt nudus] Ille nun

quam nudus eſt concionatus, l.u.

CLXXXI.

RESPONDEBIS NE *ad hæc?*] Reſpondere, nonnulli u.l.

CLXXXI.

EX *tam longa oratione, cui te reſpondere confidas?*] Ex tam longa oratione mea, cui te reſpondere poſſe confidas? o.l.u.

CLXXXI.

SINE *armatorum præſidio*] Sine armorũ, Lág.

CLXXXI.

NON *potes eſſe, crede mihi, diuturnus*] Sic nonnulli, Non potes, mihi crede, eſſe diuturnus. alij, ut Sc. nõ potes eſſe, mihi crede, diuturnus. quod probo: alterum enim uincit iucunditate numeri, alterum concinnitate orationis.

CLXXXI.

POPVLO Ro. *penſionem tertiam*] Reip. tertiam penſionem, o.l.u.

CLXXXII.

POSTREMVM *malorum omnium*] Malorum omnium poſtremum, Lang.

CLXXXII.

SED *morte etiam repellendum*] Sed etiam morte repellendum, nonnulli u.l.

CLXXXII.

QVI *tamen rex fuit*] Qui tum, o.l.u. pro liceret, nonnulli licebat. quæ placent.

CLXXXII.

CONSECVTI *ſunt*] Sint, Sc. l. quod probo.

CLXXXII.

TAMEN *mortali immortalitatem*] *Mortali, delendum : ſiquid ueterum l. conſenſus, atq; auctoritas ualet.*

CLXXXII.

RECORDARE *igitur*] *Igitur, iiſdem auctoribus delendum.*

CLXXXII.

CVM *nũmatione*] *Nõnulli u.l. cũ numeratione.*

CLXXXII.

LAVDIS *guſtum*] *Guſtatum, l. Col.*

CLXXXII.

CREDE *mihi*] *Mihi crede, o.l.u.*

CLXXXII.

QVID *eſt autem multos dies, & noctes timeri à ſuis?*] *Quæ eſt autem uita, dies & noctes timere à ſuis? l. Col. in quo Ciceronem ipſum uideor agnoſcere.*

CLXXXII.

NISI *uero maioribus habes beneficijs obligatos, quàm ille quoſdam habuit ex ijs, à quibus eſt interfectus. an tu es ulla re cum eo cõparandus?*] *Sic Lang. & cum eo pleriq; Niſi maioribus habes beneficijs obligatos, quàm ille quoſdam habuit, à quibus eſt interfectus : aut tu es ulla re cum illo comparandus. Liber unus, atq; alter, in queis Col. ſic, Niſi uero aut maioribus. cætera eodem modo. quem ita præter cæteros probo, ut tamen multo magis fuiſſem probaturus, ſi pro aut, tu habuiſſet : aut certe hoc amplius, ſic. Niſi uero aut tu maioribus. cætera placent. exemplo enim Cæſaris confirmat, ſuos eum diutius non laturos : idq; ratione*

duplici. Aut amici (inquit) tyrannorum beneficijs in officio continentur, aut prudentia, & quadam auctoritate rerum geſtarum: ſi beneficijs; ille multo maioribus, quàm tu tuos, quoſdam ex ijs, à quibus occiſus eſt, deuinctos habuit: ſi prudentia, & rebus geſtis; ijs etiam multo plus ualuit.

CLXXXII:

NON *multos annos regnare eſt meditatus*] Nõ, *antea nos coniectura ſuſtuleramus: quòd mihi dubium non erat, quin aliud* Cicero *ſentiret, atq; illa uerba dicebant: nunc ad coniecturam libri* Col. *acceſſit auctoritas.* in ∴ est n̄ sed inter versus, alia manu, alio atramento.

CLXXXII:

QVOD *cogitauerat, effecerat*] Cogitarat, *idem* l. *& oratio numeroſius, & procliuius currit.*

CLXXXII:

HOC *tantum boni eſt*] *Hoc tamen boni eſt*, o.l.s. *ut illud pro* Rabir. Poſthumo. *Quæ quidem in rebus miſerrimis huic tamen tribuenda eſt maxima. & in* Ver. *quibus iniurijs grauiſſimis tamen illud erat miſerum ſolatium.* c. *Idem mendum eſt in oratione* Diuitiaci *apud* Cæſarem. *quòd ſoli ne in occulto quidem queri, & auxilium implorare auderent: abſentisq;* Ariouiſti *crudelitatem, uelut ſi coràm adeſſet, horrerent: propterea quòd reliquis tantum fugæ facultas daretur:* Sequanis. c. *ut tamen pro tãtum reponatur, non modo ſententia poſtulat, ſed etiam* u. *libri auctores ſunt.*

CLXXXII:

VTINAM *aliquando dolor populi* Ro. *pariat*] *Non utinam, ſed ut*, o.l.s. *quod uehementer placet. hoc*

enim

enim membris ſuperioribus aptum, & colligatum eſt: ut habeant hanc ſententiam. Non dubitarem uel ad uoluntariam mortem proficiſci, modo interitum meũ quamprimum libertas conſequeretur. & id ob eam cauſam, ut quam rem Populus Ro. tandiu concupiſcit, eius aliquando compos fieret. omnino qui ſuperiorem, inferioremq́; ſcripturam diligenter conſiderabit, is uidebit, non utinam, ſed ut conuenire.

CLXXXIII:

ADSVNT *calendæ Ianuarij*] L. Lang. & *alij aliqui, aſſunt, ut pro* Quint. *Certe aut apud te, & eos, qui tibi aſſunt.* Veteres *quidem illos antiquos ita locutos eſſe, declarat* Plautus *in* Pen. Heus Milphio *ubi es?* Mil. *aſſum apud te: eccum.* Hag. *at ego elixum uolo.*

CLXXXIII:

QVOVSQVE *enim*] *Quo.n.uſq; o.l.u.*

CLXXXIIII.

IN Salutem *reip. collocauit*] *In ſalute, o.l.s. & ab his conſuetudo facit.*

CLXXXIIII.

HABENDA *tamen eſt*] *Hoc amplius, o.l.s, habenda tamen tanta eſt.*

CLXXXIIII.

CRVDELITATIS *eũ*] *Eũ crudelitatis, o.l.u.*

CLXXXIIII.

VT *de illius beneficio poſſemus, quæ ſentiremus, libere dicere*] Vt *illius beneficio, tres l.u. in quis* Col. *quod ita probo, ut minime dubitem, quin ita ſcriptum ſit à Cicerone. hoc enim ſentit* M. Tullius, *Cæſari auctoritatem eſſe tribuendam: non quo tum primum pote=*

ſtatem haberent dicendi, quæ uellent, de beneficio illius: ſed quia beneficio illius factum erat, ut ſenatus libere poſſet ſententiam dicere. ſic autem loquitur optimus quiſque latinitatis auctor, ut dicat, Meo *beneficio uiuit: meo beneficio patriam uidet: beneficio tuo libere poſſumus dicere, quæ ſentimus.*

CLXXXIII:

QVIS *enim unquam fortior?*] Eorundem *librorum beneficio inueteratum mendum ſuſtulimus: nam ſic illi.* Quis *enim unus fortior, ac amicior unquam* Reip. *fuit, quàm legio* Martia *uniuerſa?* Vides *profecto, quàm belle inter ſe reſpondeant quis unus, et uniuerſa legio. eodem modo locutus eſt pro do. ſua, & tu unus peſtifer ciuis eum reſtitutum negas eſſe ciuem, quem eiectum uniuerſus ſenatus non modo ciuem, ſed etiam egregium ciuem ſemper iudicauit? & in* Ver. *non una te, ſed uniuerſæ ſimilibus afflictæ incommodis, legationibus ac teſtimonijs publicis perſequuntur: & in ij.* Phil. *cum tu unus adoleſcens uniuerſum ordinem decernere de ſalute* Reip. *prohibuiſti. & in. i. l. ep. ad* Q. Fra. *Cui ſemper uni magis, quàm uniuerſis placere uoluiſti.*

CLXXXIIII:

COMES *eius eſſe amentiæ noluit*] Comes *eſſe eius amentiæ noluit, liber unus, atq; alter: in queis* Col.

CLXXXXIIII:

AVT *fortiorum uirorum*] O. l. s. *fortiorem uirorum. ſed mendum mea quidem ſententia librariorum eſt. quis enim dixit unquam, ciuitatem fortem uirorum? at illud alterum & elegans, & uſitatum eſt.*

Cic. Phil. iiij. Albæ conſtiterunt, in urbe opportuna, munita, propinqua, fortiſſimorum uirorum, fideliſſimorum ciuiũ, atque optimorum. & X I. introitus in Smyrnam, quaſi in hoſtium urbem, quæ eſt fideliſſimorum; antiquiſſimorumq́; ſociorum. & in hac eadem oratione. quodq́; prouinciam Galliam citeriorem, optimorũ & fortiſſimorum uirorum.

CLXXXIIII:

GESSIT, & gerit] Et geſſit, & gerit, Lang.

CLXXXIIII:

LAVDETVR, & teſtimonio] Laude, & teſtimonio, L. Col. quod probo.

CLXXXIIII:

LIBERTATEMQVE populi Ro.] Que delendum auctoribus o. l. s. & recte: ut omnia diſſolute dicantur.

CLXXXV.

RETENTVRVM in ſenatus populiq́; R. poteſtate] Poteſtatem, o. l. u. impreſſos tuetur ipſe Cicero in hac eadem oratione in extremo. Exercitum in ſenatus poteſtate retineat. nec in hoc conſuetudo uaria eſt. Veteres autem l. cum auctoritas ſua, tum illud etiam defendit, quòd ut eſſe in mente, & in mentem; in poteſtate & in poteſtatem; relinquere in medio & in medium recte dicitur: ſic latine loquendi rationis lineas (ut ita dicam) tranſilire non uidetur, qui in poteſtatem retinere dicat.

CLXXXV.

QVA'M eſt repulſo Antonio] Lang. qui etiam nonnulli, qui cum, ut ita fortaſſe corrigendũ ſit, Quàm

eſt iam repulſo.

CLXXXV.

NON *crudelis,non impius*] Non *crudelis, impi-us,o.l.u.ut hoc uerbum,impius.ſ.eſſe gloſſema,coniectu ra ducat ad ſuſpicandum.*

CLXXXV.

MAIORES *noſtri*] O.l.s. *id maiores noſtri. quod uehementer placet.*

CLXXXV.

D.BRVTVS *ſceleratum, atque impium regna re patietur* Antonium *?*] *Sic o.l. ſcripti,* D. *Scelera-tum,atque impium regnare patietur? quid,c.& recte: ſiquidem quod ad primum attinet, nihil erat, quòd in-culcaret, quod ſemel dixerat: dixerat autẽ,*L.*Brutus: ut nihil opus fuerit præter prænomen apponere.* Alte-*rum, ſi ita dixiſſet,*L.*Brutus* Tarquinium *regem ſuper bum non tulit, ſuperuacaneum non eſſet; ſic enim pa-ria paribus reſpondiſſet: quod quando non dixit,*Anto-*nium omnino delendum eſt.*

CLXXXV.

NEC *tum,ut* Antonio *ſenatum habenti*] Tamẽ, *non tum,o.l.s.quod placet.*

CLXXXV.

COLLEGA *una referente*] Hoc *amplius* L. Col.*& reliqui ferè,referente eo quem.c.*

CLXXXV.

TAM *inſigniter impudens*] *Inſignite, o.l.s.con-ſuetudo utrunque probat: aurium iudicium, & uerbo rum conſtructio magis,inſigniter.*

CLXXXV.

INTER *ciues illius appendebatur aurum*] Sic L. Col. *inter quas illa pendebatur. alter, inter quas illa. Ego nihil addo de meo: quæ ſunt diſtracta, coniungo: quaſilla, corrigo. id enim mihi ſignificare uidetur hoc loco, quod in* II. Phil. *declarat. ſyngrapha (inquit)* HS *centies per legatos uiros bonos, ſed timidos, & imperitos ſine* Sex. *ſine reliquorum hoſpitum regis ſententia facta in Cynecæo, quo in loco plurimæ res ueniere; & ueneunt.* Atque *etiam apertius in* V. *In interiore ædiũ parte totius* Reip. *nundinæ. mulier ſibi felicior, quàm uiro auctionem prouinciarum, regnorumq́; faciebat.* Cum *igitur oſtendere uellet,* Antonium *uſque eò ſordidum eſſe, ut omnium rerum publicarum domeſticum mercatum inſtitueret, eiq́;* Fuluiam *uxorem præficeret; ut eius ſordes non modo re, ſed etiam uerbo exprimeret, inter quaſilla dixit: quo quid ſordidius?* Talaſſionem *in nuptijs* Varro *ait ſignum eſſe lanificij.* Talaſſionem *enim quaſillum uocabant: qui alio modo appellatur calathus, uas utique lanificijs aptum.* Hæc Sex. Pompeius: *at* Priſcianus *l. iij.* Pauca *inueniuntur diminutiua, quæ non ſeruent genera primitiuorum: ut hæc rana, hic ranunculus: hic qualus, hoc quaſillum. quòd ſi cui magis arriſerit, inter quaſillos appendebatur; non pugnabo: præſertim cum & apud* Catonem *ſemper hoc uocabulum uirile ſit: & cæteri l. u. ita mendoſi ſint, ut in mendo tamen littera s. appareat: nam partim, ciues illius; partim, ciues illas; nõnulli, ques illas.*

CLXXXV.

TOTVM *imperium* Reip.] P. R. *omnes l. u.*

quod placet.

CLXXXV.

TERCENTOS *fortiſſimos*] L. Col. *ad tercentos. cæteri hoc modo, ccc. quod ego interpretor trecentos, ut l. ij. de Fin. Trecentosq; eos, quos Sparta eduxerat. Virg. l. x. Aſt Ilua trecentos.*

CLXXXV.

EXERCITVM *educebat*] Adducebat, o. l u. *& recte: ſiquidem non Roma educebat exercitum, ſed Romam è Brunduſio adducebat: hoc cum multis in locis oſtendit, tum apertiſſime in V. Aduolabat ad urbem à Brunduſio homo impudentiſſimus, ardens odio, animo hoſtili in omneis bonos cum exercitu Antonius.*

CLXXXV.

MAIVS *igitur beneficium à* D. Bruto] Maius *igitur à* D. Bruto *beneficium, o. l. u. & aures probant.*

CLXXXV.

CVM *autem eſt omnis ſeruitus miſera*] Cum *autem omnis ſeruitus eſt miſera, o. l. u.*

CLXXXV.

INTOLERABILE *eſt*] *Intolerabilis eſt, omnes ferè l. u. unus modo ſic, intolerabil eſt. Ego ſic, intolerabil' eſt, more ueterum, qui uocales coniungebant.*

CLXXXV.

TANTVS *autem eſt conſenſus*] Tantus *autē conſenſus eſt, o. l. u.*

CLXXXVI.

ISTVD *etiam ſtatuiſtis*] Illud *etiam*, Lang. *quod probo.*

CLXXXVI.

ET *ut præſtantiſſimis ducibus*] *Vt & præſtantiſſimis*, Liber unus atque alter: in quibus Sc. quod probo.

CLXXXVI.

NON *modo non Conſul*] *Non Conſul modo*, Lang. cæteri cum impreſſis conſentiunt, quos ſequor.

CLXXXVI.

CONSERVATORES *Reip. iudicantur*] *iudicentur*, o.l.u.

CLXXXVI.

IN *Cæſarem maledicta congeſſit*] *In Cæſarem ut maledicta*, o.l.u.

CLXXXVI.

TRALLIANAM, *aut Epheſinam*] *Epheſiam*, Liber unus, atque alter: in queis Col. & certe Diana Epheſia, Prætor Epheſius, Princeps Epheſiorum dicitur, non Epheſinorum.

CLXXXVI.

NOTVS *enim quisq; non eſt*] *Quotus enim quiſq;* perſpicue rectum.

CLXXXVI.

SCATINIAE *leges*] Lang. Santoniæ. Col. Attiniæ. nonnulli Sanctiniæ. alij Scatoniæ. ſequor impreſſos.

CLXXXVI.

M. ACCIVS *Balbus*] O.l.u. Attius, & apud Dionem ſcriptum eſt Atia. Seruius tamen nobilis grāmaticus interpretatus eum uerſum Virg. Alter Atis genus unde Atij duxere latini, propter inquit Atiam di

xit matrem Auguſti,*de qua dicit* Antonius, *A*tia *latini mater.uult enim eius etiam maternum genus eſſe antiquiſſimum.* Hæc Seruius.*ex quo intelligi poteſt,non* Accius, *neque* Attius, *ſed* Atius *eſſe ſcribendum.*

CLXXXVI:

AT *auus huius nobilis*] Huius,*à* L.Col. & *aliis nonnullis u.l.abeſt* : & *mehercule ſuperuacaneum eſt. quod autem ſequitur*, Tuditanus *nempe ille* : *nonnulli u.l.geminant ille.*

CLXXXVI:

HABERETIS *nobilitatē generis glorioſam*] *Liber unus*, *habetis . ut ſit illis ſimile*, Habes de Vatinio, Habetis *unum uenditionis genus*, Habetis & *honeſtatem hominis*, & *auctoritatem teſtimonij.quod loquendi genus tum ſolemus inferre*, *cum quid expoſuerimus . quod tamen ut reijciam*, *membrum ſuperius facit* : *quod imperfectum uidebitur*, *niſi quid addideris*, *atque illi ſimile reddideris*, *quod eſt in prima* Phil . Vellem *adeſſet* Antonius, *modo ſine aduocatis* : *doceret me*, *uel potius uos* P.C.Ego, *ſi quid immutandum eſt*, *potius ita corrigendum putarem.* Haberet *is* : *ut* Antonium *modo deſignaret.*

CLXXXVI:

QVI *autem euenit*] Sic o.l.s. ego,conuenit,*ſine ulla dubitatione reponendum cenſeo.quomodo loquitur in* VII. Phil.*qui enim conuenit*, *ut qui in rebus improbis populares fuerint.c.*

CLXXXVI:

VT *Iulia natus ignobilis uideatur*] Sic L. Lang. *ut iſtus* Aricina *ignobilis uideatur.*Col.*is tibi uigilia na*

tus ignobilis.c.Sc.qui cum pleriq; conſentiũt, Is tibi Aricina natus ignobilis.c.è recentioribus nonnulli, Is tibi Iulia natus.quorum nullum omnino probo: nam quod ad poſtremos attinet, Octauius non Iulia ſed Atia natus eſt. ut autem natus (uerbi cauſa) Caſare Cæſaris etiam nepotem ſignificet, inauditum eſt. Lang.autem perſpicue eſt, ut uides, mendoſus: interdum tamen in eã opinionem me adducit, ut ita ſcriptum à M.Tullio putem, Vt iſta ignobilis uideatur. ut Atiam deſignet. illa autem littera s, & Aricina, ſit gloſſema ſubſcriptum ſub, Iſta. ex qua primo ſit factum, Iſtas, deinde Iſtus Aricina.quàm autem iſta gloſſemata libros mendis referſerint, nihil attinet dicere, tibi præſertim, qui in uet.libris ſtudioſe & multum uolutatus es. Vt autem aſſenſum ſuſtineam, nec in hac opinione conſtem, l.Col.cui ex omnibus maximam fidem habeo, facit.huius enim ſcripturam conſideranti, rurſus in mentem uenit ſuſpicari, M.Tul.ita ſcriptum reliquiſſe, Is tibi Iuliæ filia natus.c. ſed hæc fortaſſe diuinatio eſt.Tu ſi ad locum notam appoſueris, recte meo iudicio feceris.

CLXXXVI.

QVAE *porrò amentiæ ſunt?*] *Amentia eſt, liber unus atq; alter, in quibus Col. perſpicue rectum.*

CLXXXVI.

QVOS *certe ſcio*] *Certo, nonnulli u.l.quibus aſſentior.*

CLXXXVII.

OMNIBVS *horis*] *Omnibusq; horis, o.l.u.*

CLXXXVII.

NAM *in eiſdem me edictis*] *Sic o.l.u.nam in*

eiſdem edictis. ut fortaſſe corrigendum ſit. Nam me *iſdem edictis.*

CLXXXVII.

A *ſuis ſimilibus*] Sui, Scalæ liber. *quod ualde probo.*

CLXXXVII.

HAEC *ſunt ut opinor*] *Hæc ſunt,opinor,o.l.u, quod placet.*

CLXXXVII.

SIQVIS *non affuerit*] Siqui,o.l.u.

CLXXXVII.

QVORVM *cōſiliorum Cæſaris*] *Eodem modo o.l.s.ego Cæſari probo : ut ſit,quorum conſiliorum fui auctor Cæſari.ut illud in Acad.*P.*Craſſum,& P.Sce=uolam aiunt* Tiberio Gracco *auctores legum fuiſſe.*

CLXXXVII.

SED *tamen,ut dicitur, currentem.c.*] *Sed ta=men currentem,ut dicitur . nonnulli u.l.in queis* Col.

CLXXXVII.

RE *triſti,& ſeuera*] *Ac,o.l.u.*

CLXXXVII.

VINO, *& epulis retentus,& alea eſt*] *Et alea, inducēdum auctore l.*Col.*cuius auctoritas ut apud me ualeat,inſequentia uerba faciunt, ſi epulæ potius.c.*

CLXXXVII.

ET *ante diem quartam calendarum* Decembris *diſtulit*] *Et ante diem* IIII. *omnes l.u. à quibus ut diſſentiam, proq; &,in reponendum putem, non ſo=lum facit illa cauſa, quòd adduci non poſſum,ut cre=dam* M.Tullium *primum,atq; extremum uerbum con*

Iunctionibus è medio ſublatis extuliſſe, medium nō diſſolute dixiſſe: ſed illud etiam, quòd conſuetudo latini ſermonis ita loquitur, ut dicat. Comitia *diſtuli in* IIII. Cal. *non* IIII. *tantummodo* Cal.: *& quemadmodum hoc, ſic illud etiam.* Diſtulit *in ante diem* IIII. Cal. *non ante diem* IIII. Cal. *quòd autem in ante diem diceretur, exemplis demonſtrabimus.* Dixi *ego idem in* Senatu, *cædem te optimatium cōtuliſſe in ante diem* V. Cal. Oct. *& in ij.* l. Ep. *ad* Att. Comitia Bibulus *cū* Archilochio *edicto in ante diem* XV. Cal. Decembris *diſtulit.* Liuius l. XLV. Latinæ *edictæ à* Conſule *ſunt in ante* IIII. *&* III, *& pridie* Id. Nouemb. *&* l. XLII. *in ante diem* VIII, *&* VII. Kal. Oct. Comitijs *perduellionis dicta dies eſt. & quemadmodum in ante, ſic ex ante dicebatur.* Cic. l. III. Ep. *ad* Att. *ex ante diem* Non. Iun. *uſq; ad pridie* Kal. Sept. Liuius l. XLV. Supplicatio *pro cōcione populo indicta eſt ex ante diem* V. Idus Oct. *quin etiā in tabula è marmore uetuſtiſſima, quæ in pariete* Colotianæ *domus incluſa eſt, hæ litteræ cum multis alijs inciſæ ſunt.* EX A. D. V. K. DEC. AD PR. K. IAN. *quod quidem me ducit ad credendum, illud apud* Var. *de* R. Ruſt. l. I. *dies primi uerni temporis extant ad ſeptimum* Idus Februarij, *pro quo* l. *ueteres, ex* Ad VII. Id. Febr. *ſic eſſe corrigendum, ex a. d.* VII. Id. Febr.

CLXXXVII.

QVOD *in tēplum ipſe*] Hoc *amplius* l. *u. quod in templum tum ipſe.* Gallos *autem in* Capitoliū *egiſſe cuniculum, præter* M. Tulliū *nullus alius (quod ſciam) ſcriptor memoriæ prodidit: qui pro* Cecin. *ut, inquit, ſi*

Galli à maioribus noſtris poſtularent, ut eo reſtitueren tur, unde deiecti eſſent; & aliqua ui id aſſequi poſſent: non opinor eos in cuniculum, quo egreſſi erant, ſed in Capitolium reſtitui oportere.

CLXXXVII:

IS *enim erat dies, ea fama, is impetus eius, qui. c.*] O. L. u. *is qui. c. quod ualde placet: & ex ſe intelligitur: & ut aliud ex alio, non alienum uidetur aperire, quid ſibi uelint illa uerba, Is enim erat dies: atq; huius rei di lucidandæ cauſa, huc* Gellij *locum tranſtulimus.* Ante *diem (inquit)* IIII. *Kal. Non. Id. tanquam inominaſ lem diem pleriq; uitant: eius obſeruationis an ulla reliſ gio ſit tradita, quæri ſolet. nihil ſuper ea ſcriptum inſ uenimus, niſi quod* Claudius *annalium* V. *cladem illam pugnæ* Cannenſis *uaſtiſſimam factam dicit ante diem* IIII. Non. Sext. *ex his uerbis licet uidere, ante diem* IIII. Kal. Decemb. *quo die* Senatus *habitus eſt, diem religioſum fuiſſe.*

CLXXXVII:

QVID *eſt aliud de eo referre non audere, qui con tra ſe* Conſulem *exercitum duceret, niſi ſe ipſum hoſ ſtem indicare?*] Hæc *omnia ſunt inuerſo ordine in omnibus* l. *antiquis ſic.* Quid *eſt aliud ſe ipſum hoſtem indicare, niſi de eo referre non audere, qui contra. c. quod placet.*

CLXXXVII:

SI *ille à* Senatu *notandus non fuit*] Sin, o. l. u. *perſpicue rectum.*

CLXXXVII:

AN *ulla contumelia eſt*] L. Col. *et alij nonulli pro*

*an ulla,nulla.nõnulli ſic,*An *cõtumelia.ego ſequor* Col.

CLXXXVII:

QVID *eſt ergo?*] *Quid ergo? o.l.u.apte uerũ.*

CLXXXVII:

HEM *cur magiſter*] En,*o.l.u.ut pro* Deiot.*en crimen,en cauſa,cur regem fugitiuus,dominum ſeruus accuſet. & pro* Sex.*en cur cæteri reges ſtabilem eſſe ſuam fortunam arbitrentur. in* Merc.*tamen* Plautus, Hem *quoi decem talenta dotis detuli? hæc ut uiderem? ut ferrem has contumelias? quod autem ſequitur,ut poſſideat: ut nullis in u.l.reperitur: & certe ſic expo nẽdũ eſt,en cur magiſter ex oratore arator factus ſit. en cur poſſideat duo millia iugerũ: ut hominẽ ſtultũ.c.*

CLXXXVIII.

TYBERINVM *Canutium*] *Liber* Marcelli Ceruini Cardinalis,& Dion Tiberium *probant.placet.*

CLXXXVIII.

CVI *ſenatuſconſulto*] Cui S. C.*omnes libri ueteres præter unum* Gad.*qui hoc modo,*Cur *ſic. quod tamen reijcio.*

CLXXXVIII.

PRAECLARA *tamen fuit* Senatus *in illo ipſo die ueſpertina prouinciarũ religioſa ſortitio*] Lang.*et cæteri ferè ſic.*Præclara *tamen* S.C.*in illo ipſo die ueſpertina prouinciarum religioſa ſortitio.recte,& præclare meo quidem iudicio: ſi tamen poſt ueſpertina notam interſpirationis apponas: duplicem enim plagam infligit Antonio, alteram, quòd non legitimo tempore* S.C.*fecerit: alteram,quòd nulla religione ſortitus ſit.* S.C.*ante ortum, aut occaſum ſolem facta*

rata non fuiſſe: opus etiam cenſorium feciſſe exiſtima tos, per quos eo tempore facta eſſent, docet M. Varro *apud* Gellium.*hinc* intelligi *poteſt, cur* S.C.*ueſpertina dixerit*. *Illud etiam prætereundum non duxi, quòd* Lang.*pro ſortitio, ſortio: neq; hoc loco ſolum, ſed uniuerſis, quibus hoc uerbo* M. Tullius *uſus eſt: quodq; liber* Col.*non in illo ipſo die, ſed illo ipſo: ut pro domo ſua*. Hunc Conſulem illo ipſo die contendo ſeruaſſe de cœlo.*& paulo poſt*. Hora nona illo ipſo die tu es adoptatus. *& in* XIII. Phil.*eóq; ipſo die innumerabilia* S.C.*fecit.hunc igitur ſequamur.*

CLXXXVIII.

MAXIMAS *gratias uobis*] Maximas uobis *gratias, o.l.u.& aures probant.*

CLXXXVIII.

QVI *enim carere metu, & periculo poſſemus*] Poſſumus, Gad.*& alij nonnulli l.u.quod placet.*

CLXXXVIII.

ILLE *autem afflictus*] Ille autem homo afflictus, *o.l.u.id quod non abhorret à conſuetudine dicendi.* Tullius, At ille homo uehemens, & uiolentus. *in* V. Phil.*Valde placet.*

CLXXXVIII:

VIR *auo, patre, maioribus*] Vir patre, auo, maioribus, *ut pro* Planc.*ut pater, ut auus, ut maiores. & in* Ver. Amiciſſimo patre, auo, maioribus. *ſed quid hæc ego? ita ratio poſtulat: aliter enim præpoſterus, atq; omnino perturbatus ordo eſſet.*

CLXXXVIII.

P. Appius] P. Opius, *liber* Col. Scalæ, Oppius: *quo*=

rum quid uerum ſit, incertum eſt: illud quidem non dubium, quin Appius *ſit prænomen. quod cum ita ſit, non falſum eſſe qui poteſt?*

CLXXXVIII:

ET *meus neceſſarius*] *Meus & neceſſarius, nonnulli u.l. quod tamen abiudico.*

CLXXXVIII:

M.Vehilius] Pro, M.Vehilius *Lang. tantummodo uel.* Col. & Sc. *uel cæteri ferè: quæ nota fortaſſe* Ve*leium ſignificat.*

CLXXXVIII:

DE L.Cinna] Cecinna, *nonnulli u.l.*

CLXXXVIII:

MINVS *admirabilem fecit*] Facit, *o.l.u. quod placet.*

CLXXXVIII:

C.Ceſſedius] Ceſſedis, Lang.Col.Ceſelius. de Ceſſelio *iuriſconſulto* Valerius Maximus.

CLXXXVIII:

* L.Antonius] Pro L. *liber* Lang.Col. & *alij aliqui* T. *nonnulli* Cn. *omnino hic locus deprauatus eſt. quid enim* L. Antonius *prouinciam ſortiretur, qui anno ſuperiori proximo* Tribunus *pl. fuerat? quæ uerba ſequuntur, in his quoq; uarietas eſt: nam pro maluerunt, metuerunt multi, mutauerunt* Col. *in multis totus hic locus deeſt.*

CLXXXVIII:

O' C.Cæſar] O.l.u.Cæſarem. *quod tamen reijcio. eodem modo in orat. ò* M. Druſe, *patrem appello.*

CLXXXVIII:

QVID *iſtud?*] *Illud,l.Col.quod ualde probo.*

CLXXXIX.

IN *poſſeſſioné libertatis pedem ponimus*] *In poſ=ſeſſione magis arrideret: ſic enim* M. Tullium *ſemper locutum animaduerti: quia tamen libri ſcripti ſtát ab impreſſis, & hic idem pro* Cecinna *dixit,* In *poſſeſſio=nem ueſtigium fecero,& l.u.de* Fin. *in aliquam hiſto=riam ueſtigium ponimus,idcirco immutare nõ auſim.*

CLXXXIX.

EX *his tot conglutinatus eſt*] Ex *his tot uicijs,l.* Col. *ex his totus,*Lang. *& cæteri: quos ſequor.pro* Clu=ent. *& qui eſſet totus ex fraude,& mendacio factus. & pro* Roſ.Com. *ex fraude, fallacijs,mendacijs conſta re totus uidetur.*

CLXXXIX.

QVAE *neceſſitas ferre coegit,uiſq; quædam pene fatalis*] Sic *o.l.u.quæ nos neceſſitas ferre coegit, quæ uis quædam.c.*

CLXXXIX.

REFERTAM *eius domum*] *Domum eius, o.l. ueteres.*

CLXXXIX.

AD *ſe omnia ex his*] *Ad ſe ex his omnia,o.l.u.*

CLXXXIX.

SENATVS *conſultis è* Rep. *benefactis*] L. Col. Senatuſ*conſultis bene,& è* Rep. *factis.quod multo elegantius mihi uidetur: ut in* XII. *locutus eſt.* Bru=*tum procos.bene,& è* Rep. *& ſua,ſuorumq; maiorum dignitate feciſſe.& in* XI. *bene,& è* Rep. *iudicauiſſe.*

Vendiderit:

CLXXXIX.

VENDIDERIT: *immunitate,c.*] *Vendidiſ rit immunitates, l.u.*

CLXXXIX.

ARMIS, *& præſidijs populum* Ro. *& magiſtra tus foro excluſerit*] Sic o.l.u. *Armis & præſides, & populum, & magiſtratus*: Sic *emendandum eſt*, *Armis, & præſidijs, & populum, & magiſtratus*: *nam quòd præſidijs rectum ſit*, Phil.i. *declarat. Armati in præſidijs multis in locis collocabũtur. &* V. *ſic uero erãt diſpoſita præſidia.*

CLXXXIX.

SENATVM *ſtipauerit armatis*] O.l.u. *armis.* Col. *& alij nonnulli, ſtiparit armis: quem ſi probabimus, exitum uerſus effugiemus.*

CLXXXIX.

RELIQVÍQVE *pecoris*] In *l.u. hæc uerba ſunt abſque coniunctione.*

CLXXXIX.

PVERI *ingenui arripiuntur*] *Abripiuntur*, o. *l.u. perſpicue rectum. idem mendum in* Pis. *Socios noſtros in ſeruitutem adduxerunt: familias arripuerunt. pro abduxerunt, abripuerunt.*

CLXXXIX.

HOS *inquam in urbẽ recipietis?*] *Hos unquam, o.l.u. quod probo.*

CLXXXIX.

ITALIA *tota ad libertatem recuperandam excitata*] Excita, L. Col. *ut illud in xij. Iuuentutem omnẽ*

ex tota Italia exciuimus. tamen excitata magis placet: eſt enim ſignificantius, maioremq́; recuperandæ libertatis cupiditatem declarat. ut illud in iiij. Galliam totam hortatur ad bellum, ipſam ſua ſponte, ſuoq́; iudicio excitatam.

CXC.

MAGNVM numen] Liber Gad. & alij nonnulli, nomen. quod rectum eſſe iudico. hæc autem uox admirabilem quandam auctoritatem ſonat ex famæ opinione conflatam. Cic. in ep. ad At. hoc tamen ſpero, magnum nomen imperatoris fore, magnum in aduentu terrorem. & pro lege Manil. quod igitur nomen unquam in orbe terrarum clarius? pro Deiot. quantum eius nomen fuerit. & in Phil. xi. qui imperium habeat, qui præterea auctoritatem, nomen, exercitum. & alibi, Tantum eius in Syria nomen, atque Phœnice eſt.

CXC.

VIDETISNE refertum. c.] Videtis refertū, o. l. u. placet.

CXC.

AD quod tempus] Quod ad tempus, nonnulli u. l. in eis Col.

CXC.

DE populi Ro. libertate] De libertate populi Ro. omnes l. u.

CXC.

ID non modo non recuſem] Tres l. u. in queis Lang. idem non modo recuſem. Col. idem non modo nō recuſem. quem ſequor.

CXC.

SI dormierimus hoc tempore] Lang. & alij aliqui, indormierimus hoc tempore. Col. indormierimus huic tempori: atque hoc quidem non dubito quin uerũ ſit: ut in ij. Phil. huic cauſæ indormientem.

CXC.

EA ſumma miſeria eſt] Lang. & cæteri l. u. hoc modo, ea ſunt ſumma miſeria. Liber Scalæ ſt. quod in eam opinionem me adduxit, ut ſcribẽdum putarem, ea ſt. ut Teren. in Eun. ea ſt indutus. ſed quid unius loci teſtimonio utor? totus & is, & Plautus huiuſce coniunctionis uocalium plenus eſt: nec id modo ſuperior, ſed etiam Ciceronis ætas obſeruauit. Ipſe in orat. declarat. quod quidem (inquit) latina lingua ſic obſeruat, nemo ut tam ruſticus ſit, qui uocales nolit coniungere. & ibidem. Nobis, ne ſi cupiamus quidem, diſtrahere uoces conceditur. indicant orationes illæ ipſæ horridulæ Catonis: indicant poetæ, præter eos, qui ut uerſum facerent, ſæpe hiabant. ut Neuius. uos, qui accolitis Hiſtrum fluuium, atque Algidam. & ibidem. Quàm nunquam nobis Graij, atque barbari. Hoc librarij ignorantes, apicem impoſuerunt: quo addito ſunt ſignificatur.

CXC.

DII immortales incredibilem populo Ro. poteſtatem] Reip. o. ferè l. u. quod probo.

CXC.

SENTENTIAEQVE de ſumma Reip.] De ſumma rep. Sc. & cæteri ferè.

CXC.

OPTIME *de rep. promereri*] *Mereri, ò. ferè l.u.*

CXC.

GALLIAM *prouinciam*] Prouinciam Galliam, *o.l.u.*

CXCI.

AMICISSIMORVM *populo* Ro.] *Amiciſſimorumq́;, o.l.u. quod placet.*

CXCI.

EXERCITVM *in ſenatus.c.*] *Exercitumq́;, o.l.u. quod probo.*

CXCI.

VT *hæ prouinciæ*, Galliæq́; *exercitus*] Sic L. Col. (*nã cæteri ab impreſſis non diſcrepant*) *ut eæ prouinciæ, exercituſq́;.c. & rectè meo quidem animo: ſiquidẽ M. Tullius cenſebat, non ut is modo, quĩ* Galliam, *ſed ut uniuerſi, qui prouincias obtinebant, eas, exercituſq́; in poteſtate populi Ro. ſenatuſq́; retinerent.*

CXCI.

SEQVE *ad ſenatus auctoritatem*] *Seſéq́;, o.l.u.*

CXCI.

CIVE] *Ciui, Lang.*

CXCI.

ET *ut pro tantis eorum in Remp.*] Et, *à* Col. *altero ue libro abeſt. in remp. etiam à Lang.*

CXCI.

VTQVE C. *Panſa*] *Que à* L. Col. *abeſt. cæteri tamen retinent: ut fortaſſe corrigendum ſit, uti.*

CXCI.

CVM *magiſtratum inierint: ſi eis uidebitur*]

Iniiſſent: ſi eis uideretur, Liber unus, & item alter, in queis Col. ut Celius. D.E.R.I.C. uti C. Paulus C. Marcellus cum magiſtratum iniiſſent. cæteros ſequor.

CXCI.

AD hunc ordinem referant] referrent, iidem l. ſibi conſtant: nam paulo ante, iniiſſent, dixerant. cæteros ſequor.

CXCI.

ITA uti de rep.] E rep. L. Col. perſpicue uerū.

CXCI:

FREQVENTIA ueſtrum incredibilis, cōcioq; Quirites tanta] Sic L. Lang. & cū eo plerique, Frequētia ueſtrum incredibilis, concioq; tanta. Col. ſic, Frequentia ueſtrum incredibiliſq; concioque tāta. quem ego correctione quadam adhibita ſequor: ſic enim ſcribendū puto, Frequētia ueſtrū incredibilis Q.R. concioq; tāta.

CXCI:

QVANQVAM animus mihi nunquam] Quanquam animus quidem, o.l.u. præclare.

CXCI:

PRINCEPS ueſtræ libertatis defendendæ ſemper fui] Ab o.l.u. ſemper abeſt: perſpicue uerum.

CXCI:

NVNC facere nō poſſem] Et nūc, Lāg. et Col.

CXCI:

HODIERNO enim die Quir. non mediocrē] Sic Lang. hodierno enim die quodq; adhuc mediocrem. Sc. quāquam adhuc mediocrem. de eo conſentiunt o.l. u. quòd adhuc probant: ut fortaſſe ita corrigendum ſit. Hodierno enim die Q.R. ne adhuc, c.

CXCI.

FVNDAMENTA *ſunt iacta*] *Iacta ſunt, o.l. ueteres.*

CXCI.

EXERCITVM] *Exercitus, o.l.u.*

CXCI.

SVNT *enim facta eius immortalitatis, non ætatis*] *Nomen ætatis, o.l.u. quod primo aſpectu abiudicatu, atque reiectum poſtea ſic approbaui, nihil ut mihi neque rectius, neque uenuſtius uideatur. reieceram autem ob eam cauſam, quod ſi referretur ad* Cæſarem, *oratio ſibi non conſtare: ſi ad puerum, nimis durum uidebatur: quod ipſe* M. Tullius *mihi non multo poſt tempore molliuit: nam eodem modo loquitur in xiij.* Phil. *& quidem de hoc ipſo Cæſare loquẽs.* Puerum *appellat, quem non modo uirum, ſed etiam fortiſſimum uirum ſentit, & ſentiet. eſt iſtuc quidem nomẽ ætatis: ſed.c. iã uides, nomen, & facta quàm bene inter ſe reſpondeãt. hæc autem uerba habent hanc ſententiam. quòd mirabilia facinora facit, eſt cuiuſdam diuinitatis: quòd appellatur puer, eſt ætatis.*

CXCI.

NIHIL *ex omnium ſæculorum memoria*] Ex *omni, liber unus atque alter, in queis* Col. *quod elegantius eſt.*

CXCII.

INCOGNITVM *certe cœpit*] *Ceperit, o.l.u.*

CXCII.

SANGVINE *ciuium* Romanorum] Roma*norum ſuperuacaneum eſt; & ab o.l.u. abeſt.*

CXCII.

SI C.Cæſaris fortiſſimorum ſuiq; patris militū] Si C. Cæſaris, fortiſſimorumq; ſui patris, L.Col. quod placet.

CXCII.

QVIS non proſpicit] Perſpicit, o.l.u.

CXCII.

COMPROBAVISTIS] Cōprobaſtis, o.l.u.

CXCII:

CAESARIS exercitum proſecuta] Perſecuta, o.l.u. & ita locutus eſt in oratione ſuperiori. Cæſaris au ctoritatem, & exercitum perſecuta.

CXCII:

QVAE à te accerſitæ ſunt] Liber unus, & item alter, in eis Col. hoc modo; Quæ à te accitæ ſunt, quæ eſſent, ſi te Coſ. quàm hoſtem maluiſſes, tuæ. Ego cæteris aſſentior.

CXCIII.

NEFARIIQVE ſint, ſicut ſunt] Sicut ſunt, ab o.u.l. abeſt. non abhorret tamen à conſuetudine loquendi. Cic. Pro Ros. Amer. quāuis ille felix ſit, ſicut eſt. est in ∴

CXCIII.

POMPEII haſta ſaciauit] Satiauit, l.u. & recte: ſiquidem à ſatur declinatum eſt.

CXCIII.

ITA uero Quir. ut precamini, ueniat] Sic L. Col. Ita uero ei, ut precamini, eueniat. ut Plaut. in Pen. bene equidem tibi dico, quia, te digna ut eueniant, precor. & hic pro Sex. quibus utinā ipſis eueniſſent ea, quæ tum homines precabantur. placet, atque etiam magis.

quòd nonnulli u.l.habent, Ita *uero* Q r. *ut precamini,eueniat.*

CXCIII.

QVO *huius amentiæ pœna*] Huiusq; *amentiæ pœna,*L.Col.

CXCIII.

LIBERTAS *nobis*] *Nobis libertas, omnes ferè l.u.quod placet.*

CXCIII.

SI *enim tantus conſenſus omnium*] Pro SI *enim* Lang.*& cæteri ferè, ſiue.nonnulli hoc idem in ſuperioris quoq; argumenti principio*. Vtrunq; *probabile: ut,ſi enim,hoc loco aperte falſum.*

CXCIII:

VT *eos tamen adhortentur*] Adhortantur, *nonnulli u.l.quibus aſſentior.quod autem ſequitur adhortabor,pro eo cohortabor* Lang.*& cæteri ferè.*

CXCIII:

QVAS *paucis diebus noui* Conſules] Lang.*& alij nonnulli,quas dem' paucis. nonnulli,de municipijs.* Ego *ſequor impreſſos.*

CXCIII:

NVNQVAM *inter ſenatum,& uos*] Sic *o. l. u. nunquam ueſter conſenſus maior in ulla cauſa fuit.& præclare: quid enim bis eadem dicere mutatis uerbis attinebat? at hoc modo duæ res deſignantur: una,quòd uniuerſus populus unum atq; idem ſentiret, nec alij aliam ſectam ſequerentur: altera, quòd eſſet cum ſenatu copulatus.*

CXCIII:

OMNIA *alia falſa*] Hoc extremum uerbum nullis in u.l.reperitur.

CXCIII:

HAC *maiores noſtri*] Hac uirtute,o.l.u.

CXCIII:

IN *deditionem huius imperij redegerunt*] Sic L. Col. (*nã cæteri cum impreſſis conſentiunt*) dictionem. *ego,ditionem: quis enim unquam ſic locutus eſt,ut diceret, in deditionem imperij nationes redegit? at oppida,milites,& eiuſmodi cætera deditionem fecerunt, in deditionem accepti ſunt: hiſtoricorũ libris uſitatum. in ditionem uero redigere, ita tritum eſt, ut exemplis eo ſuperſedeam, ne in re tenui, ac perſpicua multus eſſe uidear.*

CXCIIII.

SI *res ita tuliſſet*] Si ita res tuliſſet,o.l.u.

CXCIIII.

EST *igitur Quirites*] Extremum uerbum à l. u.abeſt. in ... eſt, qui.

CXCIIII.

HIC *eum ipſum exercitum*] Ipſum,nullis in u. l.reperitur.

CXCIIII.

VESTRIS *in me ampliſſimis*] Ampliſſimis in me,o.l. ueteres.

CXCIIII.

VOBISQVE *amiciſſimo*] nobis amiciſſimo, L.Col. ego cæteris aſſentior. eodem modo in VI.Phil. Apuleius homo & multis officijs mihi,& ſumma fami

liaritate coniunctus, & uobis amiciſſimus.

CXCIIII.

IN *ſenatum conuocabamur.*] *In ſenatum nõ uocabamur, ſi repoſueris: erit, opinor, rectius. quid dico rectius? imo uero recte: aliter mentem* Ciceronis *hæc uerba non exprimunt.*

CXCIIII.

QVANTAM *gloriam conſecuti*] Lang. *gloriam, gratiam conſecuti. multi alij gloriam, & gratiã. nonnulli, quam gloriam, quantam gratiam conſecuti.* Ego *tantummodo, gratiam conſecuti: ut illud in l. ij. accuſ. ut is hoc iudicio probatus cum populo* Ro. *& in laude, & in gratia eſſe poſſit.*

CXCIIII.

CVI, *dum ſe ciuibus. c.*] Sic *o. l. u. quãquã ut fortaſſe corrigendum ſit, quoi quidem.*

CXCV.

NVDIVS *tertius decimus feciſtis*] Feceritis, *o. l. u. quod placet.*

CXCV.

EOS *duces*] Duces *eos, o. l. u.*

CXCV.

INIMICVM *populi* Ro.] Reip. *o. l. u.*

CXCV.

ATQVI *cum* Coſs. *nondum. c.*] Lang. *& cæteri ferè.* Atqui Conſules *cum nondum.* Cicero *tamen hanc obſcœnam litterarum concurſionem fugere ſolet.*

CXCV.

HONESTIORA *eſſe legionum decreta*] Honeſtiora *decreta eſſe legionum, o. l. u. & oratio nu=*

meroſior.

CXCV.

SENATVS *decreuit*] *Decernit, o.l.u.quod placet.*

CXCV.

DIES *duodecim profecerunt*] *Perfecerunt, nõnulli u.l.quod minime diſplicet.*

CXCV.

PRAETER *Cotylam*] *Pleriq; l. u. in queis Lang.præter Cotylam meam.nonnulli Menium, meum alij, alij eum.ego, um, corrigo: ut ad iam referatur. atq; ita corrigo tum, ut ſine eo ſententia imperfecta mihi eſſe uideatur.*

CXCV.

QVID *hoc aliud eſt, quàm ad bellum ciuile.c.*] *Quid eſt aliud, omnia ad bellum.c.probo.*

CXCV:

SIT *patriæ prius*] *Sic o.l.u.ego, patria, probo.*

CXCV:

IN *qua etiam parentes*] *Parentes etiam, o.l.u.*

CXCV:

AVT *ſequamini*] *Aut quam ſequamini, o.l.u. ſimiliter Terentius in Phorm.Potius quàm lites ſecter aut quàm te audiam.*

CXCV:

SVIS *latronibus cõdonandi*] *Condonãdorũ pro condonandi quidam repoſuerunt.ego, condonandi, cum omnium librorum, tum locupletiſſimorum auctorum, qui ita locuti ſunt, auctoritate defendo ut Liuius. Veſtri adhortandi cauſa. et Plaut.in Capt.nominãdi iſto-*

rum tibi erit magis, quàm edundi copia. eſt etiam apud ſcriptorem neſcio quem, diripiendi pomorum.

CXCV:

POPVLVM Ro. *ſeruitute opprimendi*] Libri *ueteres, P.R. quod ego interpretor, Populi Ro.*

Popul' Romanum et post, opprimen-dum.

CXCV:

DVBITATE *quid agatis*] Sic Lang. *dubita-te quid agatis. nonnulli, dubitatis quid agat ſcilicet. quid agatur. s. alij. dubitate, alij tantummodo. ego, dubitatis? emendo: ut ſit quemadmodum illud* Plautinum. Poſt, *argumentum huius eloquar tragœdiæ. quid contraxi-ſtis frontem? & pro* Mil. Sed *ita ſi* P. Clodius *reuixe-rit. quid uultu extimuiſtis? & in* VI. Phil. Redeo *ad amores, deliciasq; ueſtras* L. Antonium, *qui uos omneis in fidem ſuam recepit. negatis?* M. Tullius *cum, quid ageretur, aperuiſſet, atq; de geſtu intellexiſſet, ſenatuì orationem ſuam fidem non feciſſe, nec ſuſtuliſſe dubita tionem, tum addidit,* Dubitatis? An *non cadunt hæc in* Antonium? *hi uero, qui omnia gloſſis referciunt, cum hunc locum interpretarentur, ſub eo cætera illa uerba ſubſcripſerunt, quæ poſtea à librarijs imperitis in libris repoſita per omnes ferme permanarunt.*

CXCV:

QVI *cum Cæſaris acta*] O. l. u. *qui cum eius.* Tu *uide ne corrigendum ſit, qui quoius uel cuius acta. ele-gantius certe eſſet.*

CXCV:

DE *auſpitijs non interpretaretur*] Non *interpre tcaretur, ab omnibus l. u. abeſt.*

CXCV:

CVM populo Ro. agi nō eſſe fas qui ignorat?] Cum populo agi non eſſe fas, qui ignorat? ſic o. l. ſcripti, à quibus etiam ſtat ſermonis latini conſuetudo.

CXCV:

VBI pœnæ recenti lege Iunia, & Licinia?] Non feciſſem huius loci mentionem, niſi uidiſſem quoſdam in ſuis libris repoſuiſſe, Vbi penè recentes lex Iunia, & Licinia? qui præterquā quòd à ſcriptura l. omnium recedunt: præterea uel maxime in eo peccant, quòd legem Iuniam, & Liciniam duas leges fuiſſe crediderūt. quod falſum eſt: atq; ut id planum faciamus, Cic. ij. l. Ep. ad Att. qui legem Aeliam, qui Iuniam, & Liciniam, qui Cæciliam, & Didiam neglexerunt. & IIII. nunc ad ea, quæ quæris de Catone. lege Iunia & Licinia ſcis abſolutum. & contra Vat. poſtulatus ne ſis lege Iunia, & Licinia. etſi ibi mendum librarij: eſt enim ſcriptum Iulia. fuit autem, opinor, lata hæc lex à L. Licinio Mur. & D. Iunio Silano: qui poſt Ciceronem Conſules fuerunt: et propterea recentem appellauit. confirmabat autem, ut arbitror, aliam quandam legem ante latam: & hoc amplius erat diligentiſſime ſancta, pœnaſq; maximas conſtituebat in eos, qui ei non obtemperaſſent. & quoniam de lege Iunia agitur; opem feramus Aſconio, cuius uerba infra ſcripſi. De legibus Iunijs puto uos reminiſci, has eſſe leges Iunias, quas illis Conſulibus M. Liuius Druſus Tribunus pleb. tulerit: qui cū Senatus parteis tuendas ſuſcepiſſet, & leges pro optimatibus tuliſſet, poſtea ea licētia eſt progreſſus, ut nullum in his modum ſeruaret. Itaq; Philippus Cos. qui ei inimicus erat,

obtinuit à Senatu, ut leges eius omnes uno S.C.*tollerẽtur.* Hactenus Aſconius. *Sic autem ſcribendum eſt, de legibus Liuijs puto uos reminiſci; has eſſe leges Liuias, quas illis Conſulibus M.Liuius Druſus.c.Idem ferè mẽdum in ij.l.de leg.Igitur tu Seias & Apuleias leges nullas putas? Cic.ego uero ne Lenias quidem. & alio loco. Vt Lenias conſilio Philippi conſulis, & Auguris. quibus in locis quin Liuias ſit emendandum, nemo dubitabit, niſi qui planè erit in rebus ueteribus tyro, atq; peregrinus; latoremq; harum legum M.Liuium Druſum appellatum eſſe non cognouerit.*

CXCVI.

AVT *ſi auſpicia M.Antonium non mouerent, ſuſtinere eum, aut ferre non poſſe*] *Sic o.l.u.aut ſi auſpicia M.Antonium non mouerent, ſuſtinere me non afferre poſſe.ego ſic arbitror emendandum.* Vt, *ſi auſpicia M.Antonium non mouerent, ſuſtinere tamen ac ferre poſſe tãtam uim tempeſtatis, imbris, ac turbinum mirum uideretur. ſed illud meum ſeruo: nihil ut affirmem: tantum teſtatum relinquam, quid ſentiam.Illud quidem omni aſſeueratione affirmo, libros mihi uideri alteros planè mendoſos, alteros Ciceronis elegantiam non olere.*

CXCVI.

NVM *ergo etiam armorum interpretes*] Ergo, *in l.u.non reperitur.*

CXCVI.

POPVLVM Ro.*non teneri*] Romanum, *ab o.l.u.abeſt. quod probo. ſic pro domo ſ.* Druſi *legibus, quæ contra legem* Cæciliam, & Didiam *latæ eſſent, po=*

pulum non teneri. & in xij. Phil. hisq; nec populum, nec plebem teneri. quid multa? in hoc, opinor, uaria conſue tudo non eſt.

CXCVI.

D E'V E *colonijs in agros deducendis*] L. Lang. et *alij nonnulli. De'ue colonis in agrum deducendis.* Colonis probo: illud alterum reijcio: Etenim eodem modo, *ut impreſſi, locutus eſt in* V II. *præſertim cum eoſdem in agros etiam deduxerit.*

CXCVI.

QVAMVIS *ergo bonas leges*] Leges *bonas, o. l. ueteres.*

CXCVI.

DONATIONIBVSQVE *uertit*] Auer *tit, nonnulli s. l. quibus aſſentior: ſic enim in xij. quoq;* Phil. HS. *ſepties millies auertiſſe* Ant. *pecuniæ publicæ iudicauiſtis. & pecuniam uertere inſolens, auertere uſitatum.*

CXCVI.

V T *quomodo aditus hoſtium prohibetur caſtellis, & aggeribus; ita ab ingreſſione fori. c.*] Sic o. l. u. *ut quomodo aditus hoſtium prohibentur, ita caſtellis & operibus ab ingreſſione. c.*

CXCVI.

H AE C *ſe ex commentarijs* Cæſaris] *Extremũ uerbum à nonnullis u. l. abeſt.*

CXCVI.

MVLIER *ſibi felicior, quàm uir*] Sic o. l. u. *mihi tamen dubium non eſt, quin littera ſit adijcienda, atque emendandum uiro: nanque illud idem mihi*

uidetur hic locus ſonare, quod ille in ij. Phil. Quis autẽ meum conſulatum præter P. Clodium qui uituperaret, inuentus eſt? cuius quidem te fatum, ſicut C. Curionẽ manet: quoniam domi tuæ eſt, quod fuit illorũ utriq; fatale. & ille alter. Iſta tua minime auara uxor, quam ſine contumelia deſcribo, nimium debet diu tertiã penſionem. Fuluia cum P. Clodio fuerat; interfectus eſt: cum C. Curione; eundem habuit exitum. quòd igitur eo fato nata erat, ut, cui nuberet, ei ferro uita eriperetur: idcirco modo fatalem uiro, modo feliciorem ſibi, quàm uiro dicit.

CXCVI:

AVCTORITATE *Senatus reſcindantur*] *Reſcinduntur, o.l.u. placet.*

CXCVI:

EA *ſe ex actis Cæſaris agere diceret*] *Ea ſe ex Cæſare diceret, o.l.u.*

CXCVI:

EARVM *rerum falſæ tabulæ*] *Earumq; rerũ, o.l.ueteres.*

CXCVI:

IN *quo uos fefellit*] *Nos, o.l.u.*

CXCVII:

APVD *conſiliũ illud*] *Apud illud conſiliũ, l.u.*

CXCVII.

NVM *ex iudicium genere, & forma*] *Num eſt ex iudicium, ol.u. nonnulli pro forma fortuna habent, ut illud. In iudice enim ſpectari & fortuna debet & dignitas. ego tamen cæteris aſſentior.*

Homo

CXCVII.

HOMO *Præterea feſtiuus*] *Quo nemo præterea feſtiuius*, Lang. *quo nemo præterea magis feſtiuus*, Sc. *quo nemo præterea feſtiuior*, Gad. ego Scal. ſequor.

CXCVII.

QVEMADMODVM *ad hũc reus alleget?*] *Quem ad hũc reus adleget*, l. u. quod uehemẽter probo.

CXCVII:

HABERE *hoſpites*] Sic o. l. u. *hoſpites habere*.

CXCVII:

SED *illud os, illam impuritatem*] Sic L. Lang. Sc. & alij nonnulli, *ſed illud os, illam impunitatem ceni feciſſent*. nonnulli pro ceni, cerni. alij pro ſed, ſet. pro feciſſent, feciſſet. alij nihil omnino diſſentiũt ab impreſſis: ut ita fortaſſe corrigẽdũ ſit, et *illud os illa impuritate feciſſet*, ut. c. ut hæc ſit horum uerborum ſententia: quod excogitauit hanc tertiam decuriam, ſcelerum magnitudini aſſignandum eſt: ut auderet, neq; puderet, quod excogitarat, efficere, fecit immanis impudentia.

CXCVII:

COGNITVMQVE *eſſet*] Cognitumq; ab o. l. u. abeſt.

CXCVII:

HANC *ego, & reliquas*] Lang. *hanc uero*. Sc. *ergo*. ego ſequor impreſſos.

CXCVII:

NVNC *uero abrogandas cenſeã*] Hoc amplius pleriq; l. u. in queis Lang. *Nunc uero cur abrogandas cẽſeam?* nonnulli pro cur, cum. ego, non, magis probo.

CXCVII.

IVDICO *non rogatas*] *Rogitatas, o. ferè l.u. in queis Lang.*

CXCVII.

QVOD *unus* M. *Antonius in hac urbe poſt conditam urbem palàm ſecũ habuit armatos*] *Sic o.l.u. quod unus* M. *Antonius in hac urbe palàm ſecum habuerit armatos, ſi poſt conditam urbem. ex quo iudicaui illa uerba, poſt* Cond. *urbem ſcilicet, tanquam gloſſemata de libris eſſe tollẽda. habuerit, etiam magis probo.*

CXCVII.

PLVS *poterũt*] Potuerũt, *o.l.u. perſpicue uerũ.*

CXCVII.

NON *quod ille ſcuta uellet occulta eſſe*] *Nõ quo ille ſcuta occulta eſſe uellet, o.l.u. & præſtantior numerus.*

CXCVIII.

APERTIS *ualuis Concordiæ*] *Opertis, o.l.u. & rectè. Idem in ij. Phil. Cur ualuæ concordiæ non patent? operire domum* Catullus, *hoſtium* Terentius, *portam* Varro *dixit.*

CXCVIII.

VEHEMENS, *& uiolentus*] *Nõnulli* L. *uinolentus. ego ſequor impreſſos.*

CXCVIII.

Non est in: VT *digeſtio potius quàm declamatio uideretur*] *Sunt aliquot menſes, cum in hac opinione ſum, mẽbrũ hoc eſſe ſubditicium: nam id uocabulum* Digeſtio *mihi barbarum quiddam olere uidebatur: & inſequentia uerba, ſitim quærens ſcilicet, totum hoc ſuperuacaneũ,*

atque adeo ſui gloſſema eſſe clamitabant: conſtantia tamen librorum, qui omnes ad unum refragabantur opinioni meæ, uehementer me mouebat. Itaq;, ne in arrogantiam offenderem, ſilentio præterire conſtituerã. ecce autem cum ego, & Vbaldinus, quem honoris cauſa nomino, quædam inter nos ex eadem oratione conferremus, atque huc incidiſſemus, & is locum (ut ita dicam) expunctum animaduertiſſet: utrum, inquit, auctoritate librorum, an opinione ductus id facis? opinione, inquam, & ob eam cauſam in emendationum numerum non retuli. Fidenter, inquit, aſcribe. ſine dubio gloſſema eſt: eaſdemq; rationes, quas ego dudum, cur ita cenſeret, attulit. Tum ego locum illum profero, Vt digerat multa cruda facilius. Illa quoq; gloſſa eſt, quæ tamen ab o.l.s. abſit. quod cum ſcirem, ad hunc, quo de agimus, locum multis annis ante notam, inquit, appoſueram. quo audito omnis mihi eſt præciſa dubitatio. Habes & meũ, & præſtantiſſimi uiri iudicium. limatulum tu quoque illud tuum adhibebis, atque ea tolles ex libris, ſi idem tibi uidebitur.

CXCVIII.

DECLAMITAVIT] *Declamauit, o.l.u.* non: quidem.

CXCVIII.

HAEC *enim ei cauſa eſſe ſolet declamandi*] *Hæc enim ei cauſa eſſe declamandi ſolet, o.l.u.*

CXCVIII.

MYRMILLO *Milaſis depugnarat*] *Sic o.l.u. Itaque qui in L. ſuis, Trallibus, repoſuerunt, perperam fecerunt. in hoc tantum mendum eſt, quòd Mylaſis ſcribendum eſt.*

CXCVIII.

SVVM *in illa gladiatoria*] *Suum illa, o.l.u.*

CXCVIII.

AVIDITATI *coniuncta*] *Auiditate, o.l.u.*

CXCVIII.

RATVM *eſſe, quod egiſſent*] *Quod elegiſſent, o.l.u.ego, quod ei egiſſent.*

CXCVIII.

AD *urbem potius*] *Ocyus.*

CXCVIII.

QVO *animo hunc cenſetis futurũ in nos*] *Quo animo hunc futurum fuiſſe cenſetis in nos, o.l.u.numerus, & conſtructio lenior.*

CXCIX.

PROFECTVS *eſt, & profugit paludatus*] *Sic Lang.non profectus eſt, & profugit paludatus. Ego ſic, non profectus eſt, ſet profugit paludatus. ut illud in hac eadem oratione, Poſt diſceſſum latronis, uel potius miſerrimam fugam. & in xiij.ex eo non iter, ſed curſus, & fuga in Galliam. nonnulli u.l.opinionem meam comprobauerunt.*

CXCIX.

QVOD *hic aut non fecerit, aut non faciat*] *Sic o.l.u.quod hic non aut fecerit, aut faciat, aut moliatur, & cogitet. ut idem locutus eſt in iiij.Phil. ut non aut ij ſint impij, qui contra Conſules exercitum comparauerunt: aut ille hoſtis, contra quem iure arma ſumpta ſunt. & ij.l.de inuen. cum autem actio translationis, aut commutationis indigere uidetur; quòd non aut is agit, quem oportet; aut cum eo, qui cum oportet;*

aut apud quos, qua lege, qua pœna, quo crimine, quo tempore oportet: tranſlatiua conſtitutio appellatur. libros u. probo.

CXCIX.

HAEC *ij, qui in horam uiuunt.c.*] Sic l.u. *hæc ij, qui in horam uiuerent, non modo de fortunis, & bonis ciuium, ſed ne de utilitate quidem ſua cogitauerunt. quidam pro hæc at repoſuerūt. quod minime diſplicet: etſi omnes l. contra faciant.*

CXCIX:

HVNC *quem uidimus.c.*] Sic o.l.u. *hunc, quē uidimus* P.R. *reſtinguet ardorem: municipiorum, atq; Italiæ franget animos. aperte uerum.*

CXCIC:

ISTA *legatio moram*] Hoc *amplius l.u. certe iſta legatio. quod magnam & uim, & uenuſtatem addit orationi.*

CXCIX:

QVAMVIS *dicant, & quoſdam audiam dicturos*] Q*uamuis dicant, quod quoſdam audio.c. o.l. u. ualde placet.*

CXCIX:

P.VALERIVM *Flaccum*] L. *Lang. qui cum plerique faciunt: falcum. nonnulli* Anfalcum. *nemo certe* Flaccum. A Liuio *mentio fit cuiuſdam* M. Valerij Falconis. Falcones, *inquit* Sex. Pompeius, *dicebantur quorum pollices in pedibus intro curuati ſunt in falcis ſimilitudinem. apud eundem tamen* Liuium *loco ſupra citato* Flaccum *ſcriptum eſt: genti autem* Valeriæ *id quoq; fuiſſe cognomen, nemo eſt quin ſciat.* Flaccum *igi* Flacum

tur tueamur.

CXCIX:

Q. FABIVM Pamphilum] Idem ſcriptor me penè induxit in errorem: idem tanquam in ueritatis uiam deduxit: nam cum in Lang. quid dico Lang? imo uero in o.l.u. pro Fabium, Bebium ſcriptum animaduertiſſem, isq; me tot, taliumq; librorum conſenſus, ut par erat, mouiſſet: Liuij ſtatim, ut uerum inueſtigarem, libros in manus ſumpſi: eosq; ab impreſſis ſtare cum ui diſſem, in hanc opinionem diſceſſi, ut pro certo ducerē, L.u. eſſe mendoſos. poſtea cum eoſdē cognoſcendæ rei neſcio cuius gratia euoluerem, in DC. Bebios Pamphilos incido. nullum Fabium eodem cognomine, cum iam ſtudioſius inquirerem, uſpiam reperio. Itaque ſententiam ita mutaui, ut mihi dubium non ſit, quin ſcripti mendo uacent, impreſſi & Liuij, & Ciceronis libri corrupti ſint, atq; deprauati.

CXCIX:

AD noſtrum ciuem mittimus] Sic o.l.u. niſi pareuerit Antonius. ne Imperatorem, Coloniamq; populi Ro. oppugnet, itáne uero per legatos rogandus eſt?

CXCIX:

PRO Annibale hoſtibus noſtris & ſocijs] Eodem modo ſcripti, ut impreſſi. ego ſic corrigendum puto, Pro Annibalis hoſtibus, noſtris etiam ſocijs. quidam in ſuis L. repoſuerunt, Mittebantur ad Annibalem pro hoſpitibus noſtris, & ſocijs. quibus, ut omittam quòd longiſſime ab antiquorum librorum ſcriptura diſcedunt, hoc certe probādum eſt, populi Ro. hoſpites Saguntinos fuiſſe.

CC.

ANTE diem xiiij. cal. Ian.] Sine controuerſia ſcribendum eſt, Ante diem xiij. id declarat, quòd Nudiꝰ us tertius decimus ſupra dixit.

CC.

ID Vos auctoritate publica comprobauiſtis] Cõꝰ probaſtis, Lang. & alij aliqui.

CC.

VOS æquo animo aſpicere] Animo æquo, o.l.u.

CC.

SINE dolore ſummo uidebitis] Sine ſummo do lore, nonnulli u.l.

CC.

QVI ſi legatis paruerit] L.u. partim quid, parꝰ tim quod.

CC.

NISI retardatione] Ex retardatione, o.l.s.

CC:

FORTVNAEQVE noſtræ notæ ſunt] Sic o.l.s. nota ſunt. ego, notatæ, probo: ut ſit, quemadmoꝰ dum illud, Pecunias noſtras æſtimabat: poſſeſſiones no tabat & urbanas, & ruſticas.

CCI.

HEM ad quem legatos] En, l.s. nonnulli, Em.

CCI.

QVI ne ſorti quidem fortunas noſtras deſtituit] Deſtinauit, l.s. quod probo: nam deſtituit quidem omni no falſum eſt: ſiquidem deſtituere hoc ſignificat, non ſtare promiſſis, atque etiam, qui à te ſperet aliquid, hunc in ipſo articulo temporis deſerere: quod in L. An

tonium profecto non cadit; à quo nihil tale expectabatur. Deſtinare uero dicitur, cũ habeas aliquid cum animo iam ſtatutum, ut facias. Alia quadam notione deſtinare ualet emere. ſed hoc nihil ad rem. Qui locus orbis terræ iam non erat alicui deſtinatus? iam mente, & cogitatione attributus, aſſignatus, addictus? ne ſorti quidem fortunas noſtras deſtinauit. iam ſingulorum ciuiũ bona ſingulis latronibus deſcripſit: ut ne hoc quidem integrum reliquerit, ut quiſque haberet, quod cuique ſors obtuliſſet: quod erat ſignum, eum, qui id faceret, ſitire ſanguinem ciuium, atque omnium bonorum uitæ imminere: quippe qui ſibi nihil reliquĩ ad promiſſa faceret, ut, quod animo intenderat, poſſet efficere. deſtinauit igitur conuenit, non deſtituit.

CCI.

BELLO *inquam certandum eſt*] Decertandũ, o. fere l.s.

CCI.

BREVI *tempore libertatem* Reip.] Libertatem populi R.o.l.u. quod probo.

CCI.

SI *autem lenius agetis*] Sin, o.l.s. recte.

CCI.

QVANQVAM *in memoria gratorum ciuiũ*] L.s. eodem modo, ut impreſſi. quidam Atque pro quanquam repoſuerunt: quod minime diſplicet.

CCI.

SED *ut hoſtem arcuit*, Galliam, ſeq; c.] Mihi magis arrideret, ſed ut hoſtem arcuit Gallia, ſeq; c. ut illud in iiij. hunc igitur Gallia qui prohibet. c.

CCI.

MERITO *uterq; laudetur*] *Iure, nonnulli s.l. quod placet.*

CCI.

SVASQVE *uires non tradidit: ſed oppoſuit*] *Hoc amplius, o.l.s. ſed oppoſuit Antonio, quod ualde placet.*

CCI.

POPVLVM *Ro.liberum eſſe uoluit*] *Liberum uoluit, o.l.s. ut paulo infra, Qui populum Ro.liberum cuperet. Libri tamen impreſſi defendi poſſunt: ſiquidem eodem modo locutus eſt in xi. Qui populum Ro.liberũ eſſe uoluimus.*

CCII.

QVOD *Imperij populi Ro.lumẽ fuit*] *Imperio, o.l.s. ego aſſentior impreſſis.*

CCIII.

ILLE *in aduerſariorum partibus agrum Picenũ habuit munitum*] *Pro munitum, inimicum, o.l.s. quod ſummopere arridet: ſi tamen ex primis membri huius uerbis, in, modo ſuſtuleris: aliter enim ad mentem Ciceronis uerba non accedunt: qui quidem ex contrarijs cõficere uoluit, Cæſaris factum præclarius fuiſſe, quàm Pompeij: ſiquidem hic ex inimicis aduerſariorum, ille ex amicis hoſtium confeciſſet exercitum. Picentes autem cum Pompeio conſenſiſſe ad Marij parteis oppugnãdas, refert hiſtoria.*

CCIII.

EX *Antonij amicis, ſed amicioribus libertati*] *Libertatis, o.l.s.*

CCIII.

ET *pro populo Ro.*] *Et prop r.* L.ſ. *ego, ſit pro prætore.* Scribit Suet. *Senatum decreuiſſe, ut Cæſar exercitui comparato pro prætore præeſſet, atque unà cum Hircio, & Panſa Coſs.* D. Bruto *opem ferret.*

CCIII.

HVIVS *adoleſcentis hortãdi honorandiq́;*] Quidam *in locum honorandi ſubdiderunt ornandi. quid eos mouerit, neſcio. omnes certe libri ſcripti contra faciunt.* Equidem, *ſi liceret libere, atque audacter emendare, pro hortandi, ornandi potius reponerem: ut alterũ ad laudes referatur, alterum ad honorem: cum præſertim, quid ſibi hic uelit iſta hortatio, non diſpiciam.* Libri *etiam ſcripti non hortandi, ſed ortandi habent.*

CCIII.

MILITES, *& ueteranos*] *Et, meo quidem iudicio tollendum eſt. non longe abieris: hæc ipſa oratio in extremo meam tibi opinionem comprobabit.*

CCIIII.

CIVEM *clarum haberi*] Eodẽ *modo l.ſ.ut impreſſi.ego carum probo.comprobant carũ potius quàm clarum multi inferiores loci in eadem pagina.*

CCIIII:

AMICISSIMO Reip.] *Amiciſſimoq́; Reip.*

CCIIII:

IN *quo* P.C. *non tantũ cõmodum*] L.u. *non differunt ab impreſſis.è recentioribus nonnulli pro tantum; tam: pro quantum, quàm. quod placet.*

CCIIII:

CONTRA *legem Iuliã poſſideretur*] *Poſſide-*

rent,omnes l.s. non s. quidem

CCV.

HIS'QVE *militibus legionis Martiæ, & legionis quartæ ita darét,aſſignarét*] Sic o.l.s. *ijſq; militibus. cætera eodem modo. ego ſic emendandum puto,* Iſq; *militibus legionis Martiæ,& legionis quartæ ita daretur, aſſignaretur. quem ad modum paulo ante.* Vt *is militibus ueteranis diuideretur . nam his militibus quidem, ſiue ijs aperte falſum eſt : quòd harum legionum cunĉti milites* Cæſarem *ſecuti ſunt : ut ſupra recte additũ eſt prænomen,ijſq; militibus,qui de legione ſecunda, &* XXXV : *quoniam eorum partim ad* Hircium,& Pãſam Coss.*uenerant, partim ſe contulerant ad* Antoniũ: *ut ex epiſtola* Galbæ *licet intelligere.*

CCV.

QVAE *ſine mora,maturéq; decreta*] Eodem modo *l.s.ut impreſſi : ut fortaſſe ita corrigendum ſit,quò ſine mora,maturéq; decreto.*

CCVI.

IVSTICIVM *edici*] *Indici l.s.ut in proxima oratione ,* Tumultum *decerni,iuſticium indici. utrunq; omnino probabile ; ego tamen hoc magis probo.*

CCVI.

QVO *furor,quo uinolentia*] Violentia,*l.s.*

CCVI.

DVO *diſſimillima genera lenonum, & latronum ita domeſticis ſtupris, forenſibus parricidijs delectarũt, ut.c.*] Sic *o.l.s.duo diſſimilia genera tenuerunt lenonum,& latronũ : ita domeſticis ſtupris, forenſibus parricidijs delectatur ; ut.c.*

CCVI:

NOVI *uiolentiam*]. *Vinolentiam, nonnulli s.l.*

CCVII.

HORAM *exhibere nullam in tali ciue liberando ſine ſcelere non poſſumus*] Eodem modo *a.l.s. in quibuſdam impreſſis eximere pro exhibere. quod minime diſplicet: ut enim tollere diem, extrahere diem, ſic eximere diem uſitatum.* M. Tullius ad Att. *Metellus calumnia dicendi tempus exemit.* Capito apud Gel. *Cato rem, quam conſulebatur, quoniam non è rep. uidebatur, perfici nolebat. eius rei gratia ducendæ, longa oratione utebatur, eximebatq; dicendo diem. erat enim ius ſenatori, ut ſententiam rogatus, diceret ante quicquid uellet alius rei, & quoad uellet. ex quo liquet, locum illum ad* Q. Fratrem, *Clodius rogatus, diem dicendo eximere cœpit, non eſſe mendoſum. ſed hoc nihil ad rem. Vt igitur eximere tempus, diem: ſic horam, recte dicitur.*

CCVII.

PLVRIS *quàm T. Plancius*] *Sine controuerſia ſcribendum eſt,* T. Plancus. *hic enim eſt* T. Munatius Plancus Burſa *frater* L. Munatij Planci *oratoris, qui temporibus* Milonianis *uel acerrimum ſe* Ciceronis *oppugnatorem præbuerat, maximamq; in eum, quòd tanto ſtudio* Milonem *defenderet, inuidiam concitauerat: quoq; inſtigante curiam populus inciderat. poſtea contra opes, ac potentiã* Pompeij *condemnatus, à* Cæſare *initio belli ciuilis in integrum reſtitutus eſt.*

CCVIII.

O FIDES, *hinc enim puto.c.*] *Hoc pro hinc.*

nonnulli ſ.l.quòd placet : cum enim ô fides exclamaſſet, perinde iſta uerba ſubiunxit, quaſi Trebellium *ipſum nominatim exclamaſſet.*

CCVII:

VBI *plauſus ille in triumpho eſt ſpe ludi?*] Sic *o.l.u.ſæpe ludi.ego unà littera modo addita,ludis corrigo : ſignificabat enim gladiatoribus,concione,ludis populus maxime iudicium,ac uoluntatem ſuam.* Quòd *igitur* Trebellius *à cauſa creditorum conſtantiſſime ſteterat, ac* Dolabellæ *legem de tabulis nouis ferenti reſiſterat, icirco eum populus ſummo ſtudio bonorum* Aedilem *fecerat, atq; ei plauſus in triumpho, ac ſæpe ludis dederat.hic poſtea ſic euaſit improbus, ut quod recte fecerat,uideretur caſu,non ratione feciſſe.*

CCVII:

QVINQVE, *& triginta tribus patrono populi* Romani.*igitur.c.*] *Interpunctiones meo quidem iudicio perperam collocatæ ſunt.ſic enim ponendæ,quinq; & triginta tribus patrono.*Populi Ro.*igitur.c.*

CCVII:

SICVT *illam* Q. Trebellij] Plinius,Tremellij : *Liuius,*Tremuli.

CCVII:

QVIA *Milaſſis* Myrmillonem Thracem] Corrige,*Mylaſis* Myrmillo Thracem.

CCVII:

ALTERA *Equitibus* Ro.] *Eodem modo l.s. ego,Altera* EQ Q. R. *equitũ* Ro.*quas ſcilicet equites* Ro.*poſuerant.ut literæ* Cæſaris *l.iij.Ep.ad* Q. Fr. *quas* Tullius *ad* Cæſarem *dederat.*Quod *antiquior dies*

in tuis fuiſſet aſcripta literis, quàm in Cæſaris. nam quòd repoſuere quidam, At altera ab Equitib.R. id (credo) ſua ſponte non de librorum auctoritate fecerunt.

CCVIII.

QVI in exercitu Cæſaris duo bis fuerũt] Nonnulli s.l. qui in exercitibus Cæſaris duobus fuerunt. quod placet. certe in hoc l.s. inter ſe congruunt, quòd duobus, non duo bis, habent.

CCVIII.

* HIS quoq; diuiſit Semurium] Nonnulli s.l. Semuriam. quid, ſi, remuriam uel remoriã corrigamus? Sex. Põpeius, Remurinus, inquit, ager dictus: quia poſſeſſus eſt à Remo, & habitudo Remi Remoria: ſed & locus in ſummo Auentino Remoria dicitur, ubi Remus de urbe condenda fuerat auſpicatus. hunc locum Plutarchus in uita Romuli non Remoriam, ſed Remorium appellat, cuius uerba ſubſcripſi. ῥωμύλος μὲν οὖν τὴν καλουμένην ῥώμην κουαδράτην, ὅπερ ἐστὶ τετράγωνον ἔκτισε, καὶ ἐκεῖνον ἐβούλετο πολίζειν τὸν τόπον. ῥῶμος δὲ χωρίον τι τοῦ ἀβεντίνου καρτερόν. ὃ δι᾽ ἐκεῖνον μὲν ὠνομάσθη ῥεμώριον. νῦν δὲ, ῥιγνάριον καλεῖται. Dionyſius Aliacharnaſeus ſcribit, Remum cepiſſe conſilium condendæ urbis, in eo colle, qui poſtea ex eo inuẽto nomine Remoria appellatus eſt: qui collis, inquit, à Tyberi non longe à Roma XXX ſtadijs abeſt. Remuriam ille, qui de regionibus urbis ſcripſit, Victor in partibus Auentini numerat. illud autem, quod huic ſubiungit, Campus Martius reſtabat, non nihil ſuccinit opinioni meæ: ut quemadmodum hoc, ſic illud non ad ueritatem, ſed ad augendam inuidiam dictum ſit. ſed ad meum illud redeo,

 66

nihil ut affirmem,tantum,quid ſentiam,uel potius ſuſpi cer,teſtatum relinquam.

CCVIII.

L. *Antonio Iano medio patrono*] *Iani medij, ſine controuerſia emendandum : declarat oratio cõſequens,* Patronus *(inquit) eorum qui* Tribb.*militum fuerũt : patronus* Iani *medij.* De Iano *medio,ubi cõſiſtebant fœneratores,*Hor.*Poſtquam omnis res mea Ianum ad medium fracta eſt . etiam* M.Tullius *l.ij.de off.in extremo : etſi ibi mendoſe ſcriptum eſt,*Ad *medium ianuæ.*

CCVIII:

VIGINTI *diebus poſt*] XXX,*libri ſcripti.*

CCVIII:

TAM *inimicus dignitati ſuæ*] Eodem *modo libri ſcripti.ego,dignitatis : ut caſus caſui reſpondeat.ut pro* Flac. Aut *beneficij huius obtrectator , aut uirtutis hoſtis,aut laudis inuidus extitiſſet.*

CCVIII:

CONATVS *auertere*] *Conatum,o.l.u.quod ualde placet .*

CCVIII:

SENATVM *ſua ſponte bene firmum*] Lang. *bene non habet.cæteri ſic.bene ſua ſponte firmum.quid uerius,diuinandum eſt . illud ſcio,*M.Tullium *ſæpe ita locutum fuiſſe : ut in* XVI.l.Ep.*ad* Att.Ibi *bene uacantem uidi* Piliam.& V.Nos *enim & noſtra ſponte bene firmi.*

CCIX.

OMNIBVS *gentibus imperare uoluerunt*] Gentibus,*in l.u.non eſt.* eſt in ...

CCIX.

TRIBVNI *pl.referunt*] *Trib.pl.refert,o.l.u.*

CCIX.

LANGORIS] *Languoris, o. l. u. poſtulat etiam ratio.*

CCIX.

IAM *non fingunt.c.*] Sic *o.l.u.Iam nunc fingunt reſponſa* Antonij,*eaq; defendunt.perſpicue rectũ.*

CCIX.

LEGES *imponeret*] Hæc *uerba nullis in.l.u. reperiuntur.*

CCX.

IIDEM *quaſi prouidi ciues,& ſenatores*] Nihil *mihi emendatius hoc loco, nihil ſincerius uidetur, cum in hoc modo libros intueor: cum autem ad ueteres aſpectum & mentem refero, facere non poſſum, quin ſuſpicer aliquid ſub his mendi ſubeſſe: ſed ſcripturam ueterum librorum proponam: ut intelligas, an aliqua tamen ratione ducar ad male ſuſpicandum.* Lang.*ſic.*Idem *quaſi prouendicius eſſet in ſenatores.* Sc. *prouenditius eſſet in ſenatores.*Alij,*prouetlicius eſſet hij ſenatores.*Liber Marcelli Ceruini Cardinalis,P.R.*uindicius eſſet hi.c.quarum nullam omnino probo: nã hæc extrema (etenim cæteræ perſpicue falſæ ſunt) hæc inquam extrema, quæ præſefert aliquam tamen ſpeciem ueritatis, nec ipſa mihi conſtare ſecum,nec cum inferiori uidetur: nam primum quis unquam ſic locutus eſt,ut diceret,*Ille P.R.*uindicius eſt, cum libertatis uindicem, propugnatoremq; ſignificare uellet? propterea quòd ſeruus hoc nomine cõiurationem,quæ facta erat*

contra

contra P.R, *libertatem, detulerit. ſed fac hunc fuiſſe* Brutum *illum Regum exactorem: quis unquam dixit,* Antonius Populi Ro. Brutus *eſt? deinde hi ſenatores nō* M. Tullium *coarguebant improbitatis, quòd contra bonum. ſ. ciuem, patriæq; amantem bellicum cecinißet: ſed imprudentiæ, quòd irritaſſet hominem nequam, iracundum, impotentem, confidentem. Vtinam, inquit ille, tam facile uera inuenire poſſem, quàm falſa conuincere. quod ego quoq; uel hoc loco maxime poſſum dicere. nullo enim negotio falſa redarguo: uera nullo modo reperio.* Quid *ſi ſic emendemus? Idem quaſi* P.R. *uindices eſſent, hi. c. omnino melius: ut tamen omnino non acquieſcam, atque aſſentiar. ſequamur igitur impreſſos: præſertim cum bonam ſententiam uerbis non minus bonis enuntient.* adſentior impreſsis :.

CCX.

EOS *eſſe cauendos denunciant*] Eos *cauendos eſſe denuntiant, o. l. u. numerus* Tullianus. *& ut aliud ex alio: hunc locum à* Demoſthene *tranſtulit,* περὶ τοῦ στεφάνου. ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς ἕλλησι διαφθαρέντων ἁπάντων ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ. *quod* Demoſthenes *dixit* ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ: Cicero, *à ſe primum numerare.* Varro *de lingua lat. primum præterijt.* Menſiū, *inquit, nomina ſunt aperta ferè, ſi à* Martio, *ut antiqui inſtituerunt, numeres.*

CCX.

DILIGENTIOR *cauſa eſt?*] Diligentior *eſt cautio? perſpicue rectum.*

CCX.

POPVLARES *habebantur*]. Appellabantur,

I

o.l.ueteres.

CCX.

DE *ſua ſpe rerum ſecundarum ſuarum*] Hoc *extremum uerbum omnibus u.l.auctoribus inducendũ eſt; atq; etiam(ut mihi quidem uidetur) latini ſermonis elegantia.*

CCX.

A B *ineũte ætate illius*] *Ab ineũte illius ætate,* Lãg.

CCX.

CONIVNXERIT: *eius deniq;*] Coniunxit: *eiuſdemq; curam,*Lang.Sc. Nonnulli,*eiuſdem curam: quorum utrumuis elegeris,erit multo rectius, quàm id quod editum eſt.*

CCX.

AVCTOR *pacis fui*] Pacis *auctor fui,o.l.s. & uerba procliuius currunt.*

CCXI.

CVM *hoc pace uelle ſubito coniungi*] Cum *hoc ſubito pace uelle coniungi,o.l.u.& ambitus cretico, & ſpondeo clauditur: qui numerus* Ciceronis *proprius eſt.*

CCXI.

MERITOS *quidem illi honores*] Eodem *modo o.l.meritos quidem illos,mihi magis arrideret. hoc certe conſuetudo,atq; elegantia latini ſermonis approbat: illud alterum reijcit, atq; aſpernatur.*

CCXI.

SED *tamen immortales, & ſingulares*] Singulares,*& immortales,o.l.u.quod placet.*

CCXI.

BRVTVM *hominem quondam illius generis, &*

nominis natum ad remp.liberandam. ſic o.l.] *Ego ſic, omine quodam illius generis, & nominis: ut ſit illi ſimile de M.Bruto in x.Phil.cum ſua excellentiſſima uirtute Reip.natus, tum fato quodam materni generis, & nominis.* Natus igitur erat D.Brutus quodam omine illius nominis, ut quemadmodum L.ille Brutus Regibus exactis, ita hic interfecto Tyranno patriam in libertaté uindicaret. ab eadem ratione dixit in iij.accuſ. Dixit idé Dolabellam impetraſſe: omen magis P. C.quàm cauſa placuit. & in Rul. Neq; te P.Rulle omina illa M.Bruti, atq; auſpicia à ſimili furore deterreát. & Liuius l.VII. redieruntq; res ad Camillum, cui unico Conſuli uel ob aliam dignationem haud ſubijciendam dictaturæ, uel ob omen fauſtum ad gallicum tumultum cognominis dictatorem arrogari, haud ſatis decorum uiſum eſt patribus. ſed enim hæc ominum mentio facta memoriam mihi attulit loci illius de Diuin.l.i. Prærogatiuam etiam maiores omnes iuſtorum comitiorum eſſe uoluerunt. et illius in ij.l. Iam illa, fauete linguis & prærogatiuam omnium comitiorum. quibus in locis pro omnes, & omnium omen reponendum eſt. id indicat pro Planc. An tandem una centuria prærogatiua tantum habet auctoritatis, ut nemo unquam prior eam tulerit, quin renũtiatus ſit. & planius etiam pro Mur. etenim ſi tãta illis comitijs religio eſt, ut adhuc ſemper omen ualuerit prærogatiuæ.

∴ homine quodam

CCXI.

A.HIRCIVS] Hoc amplius o.l.u. A.Hirtius conſul. pręterea ut ſcribunt uetera monumenta, non Hircius, ſed Hirtius.

CCXI:

MILITES *cum gladijs ſequũtur: Conſuli præſidio ſunt: ſpecie Conſuli.c.*] Milites *cum gladijs ſequuntur Conſulem: præſidio ſunt ſpecie Conſuli,o.l.u. præclare.*

CCXI:

NON *eſt iudicatus Antonius hoſtis?*] *Nõ eſt iudicatus hoſtis Antonius?o.l.u.& finem heroici uerſus effugimus.*

CCXI:

LIBERATI *tum regio dominatu uidebamur*] *Hoc tantum l.ſcripti ab impreſſis diſcrepant: quòd pro tum,nonnulli tá: pro uidebamur,nonnulli nitebamur, alij uerebamur,urgebamur alij. ego ſic emendandum arbitror. Sed erat tunc excuſatio oppreſſis,miſera illa quidem, ſed tamen iuſta: nunc nulla eſt liberatis iam regio dominatu: urgebamur armis domeſticis: ea ipſa depulimus. ſententia aperta eſt.*

CCXI:

QVANTA *illa erit*] *Quanta.n.erit illa,o.l.u.*

CCXII.

ET *conſulẽ deſignatum*] Et,*ab o.l.u.abeſt.recte.*

CCXII.

SATIS *multa de turpitudine*] Multa,*à Lang. & cæteris ferè l.u.abeſt.* eſt in v.

CCXII.

DICAM *deinceps, quod propoſui*] Deinceps,*ut propoſui,o.l.u.*

CCXII.

ANTONIVM *uideatis*] Videatis *Antonium, Lang.*

CCXII.

CVM C.Cæſare magiſtratum ſortitus eſt] Ma=giſtratus partitus eſt,o.l.u.præclare. Quid ſibi uelit Ci=cero,Suetonius in uita Iul.Cæs.declarat. Comitia, inqt, cum populo partitus eſt: ut exceptis Conſulatus com=petitoribus,de cætero numero candidatorum pro parte dimidia,quos populus uellet, pronuntiaretur: pro par=te altera,quos ipſe dediſſet.ut autem hoc Cæſari liceret, L. Antonium legem tuliſſe; ex oratione Ciceronis licet intelligere.

CCXII.

PATRONVS fori] Eodem modo l.u.nónul li non ita ueteres quidem, ſed tamen ſcripti,Patronus co rum.quod rectũ eſſe iudico.Id ex Phil.VI.apparet.hunc autem errorem genuit(opinor)ſimilitudo literarum.nã cum ueteres illi antiqui litterarum formis in ſcribendo uterentur, Maiuſculæ quæ noſtra lingua nominantur; quam in ſententiam homines doctiſſimi,atq; omnibus in genuis artibus inſtructiſſimi diſceſſionẽ (ut ita dicam) fecerunt, in eis uir cum omni doctrinæ, atque uirtutis laude cumulatus, tum uero bene peritus antiquitatis, & doctus, & intelligens huiuſce generis exiſtimator Marcellus Ceruinus Cardinalis:cum igitur hunc in mo dum litteras deformarent, hinc fiebat incuria librario rum,ut E,& F propter ſimilitudinem inter ſe locum ſæ pe commutarent.hinc innumerabilia menda gignebãn=tur.hinc pro Planc.eorum preſſi,pro forum preſſi: ut in ep.ad Pap.Pæt.urgeo forum, dixit.l.inc l.ij.de leg. quod autem eorum id eſt ueſtibulum ſepulcri uſucapi uetat. pro forum.Forum,inquit Sex.Pompeius, antiqui

appellabant, quod nunc ueſtibulum ſepulcri dici ſolet. In Varronis *quoq; l.ij.de re* Ruſt.*ex eadem cauſa mendum, meo quidem iudicio, conflatum eſt.* Antequam *calores, aut frigora ſe exegerint. quo in loco l.uetuſtiſſimi* Eregerint: *ego* Fregerint: *ut in l.i.de or.* Dum ſe calor *frangat. hinc ex* Eorum, Forum *primo: deinde, cum id conſequens non uideretur,* Fori *natum.*

CCXII.

O DII *quis huius.c.*] L.u.*ne unus quidem habet hanc exclamationem.è ſcriptis qui habent, in his, medij, deſideratur: ex quo licet coniicere,* Medij *in ò dij abijſſe; deinde utrunq; ſenſim per imprudentiam librariorum, in libros irrepſiſſe.* Cicero *tamen hoc ſimplici exclamationis genere utitur. ut in ep.ad* Q. Fr. Hic *ò dij nihil unquam honorificentius nobis accidit. & ad* Att. Reliqua, *ò dij qui comitatus.*

CCXII.

CVM *ornaſſet* Thæciditis] Threciditis, o.l.u.*ego* Beroaldo *aſſentior, qui ſcribendum putat* Threcidicis: *ut ſit,* Threcidicis *armis,* Thracum.*ſ.gladiatorũ armatura: ut* Auſonius, Threcidico *princeps arma mouens gladio.* Myrmillones *cum* Thracibus *comparabantur.* Declarat Cicero *proxima ſuperiori oratione.declarat* Suetonius *in* Dom.*planius etiam* Auſonius, Quis *Myrmilloni componitur? æquimanus* Thrax. Thraces *gladiatores, inquit* Sex.Pompeius, *à ſimilitudine parmularum* Threiciarum *dicti ſunt.*

CCXII.

QVI *familiarem iugularat*] Eodem *modo* l.s. *ego iugularit probo.*

CCXII:

CONCVRSVS *fiat ciuiũ*] Sit pro fiat,o.l.u.

CCXII:

VT *nemo ſit alius,niſi ij,qui una ſunt: & ij,qui, c.*] Sic o.l.u.ut nemo ſit alius,niſi illi,qui una ſunt: et hi,qui.c.perſpicue rectum.

CCXII:

CVM *bonorum præſidia ceſſerint*] O.ferè l.s. ueteres quidem ad unum omnes ſic.Cum bonorũ præſidijs ceſſerint.quorum conſenſus hanc in ſententiam me adduxit, ut putarem ſic emendandum,cum boni iam præſidijs ceſſerint.ut illud in Cat.M.Vetatq; Pythagoras iniuſſu imperatoris,id eſt Dei,de præſidio & ſtatione uitæ decedere.

CCXII:

EST *autem noſtri conſilij*] Eſt ueteris conſilij, o.l.u.eſt ueſtri conſilij;fortaſſe corrigendum eſt.ueſtri certe,quàm noſtri,mihi magis arridet.

CCXII:

SED *in principe ciue non ſatis eſt*] Pro ciue Priſcianus ciui.o.l.u.non eſt ſatis.

CCXII:

VIGILANTIAM] Vigiliam,Lang.cæteros ſequor.

CCXIII.

QVIBVS *illum uiciſſim uos oculis intueri*] Quibus uiciſſim uos illum oculis intueri,o.l.u.Qui ueſtrum illum? quis ueſtrum,o.l.u.placet.

CCXIII.

QVI *in noſtras fortunas imminent*] Lang.&

cæteri ferè, qui in ueſtras fortunas imminent, amici unquam uobis erunt, aut uos illis?

CCXIII.

AD libertatem recuperandá incitauerunt] Exci tauerunt, o.l.u.

CCXIII.

CVRIAM populi Ro. nó deſideretis] Curiam P.R. non deſideret, o.l.u.

CCXIII.

ESSE ullo pacto poteſt?] Nullo pacto eſſe po= teſt, o. ferè l.u. in queis Lang.

CCXIII.

L. NASIDIO] L. uiſidio, o.l.u. de L. tamen Na ſidio Cæſ. in ij. l. bel. ciu. qui quidem refert eum ab Cn. Pompeio cum claſſe XVI nauium L. Domitio, Maſſilië ſibúsq; ſubſidio miſſum.

CCXIII:

QVI uicinos ſuos non cohortatus] Pro uicinos, ci ues, Sc.l.

CCXIII:

PROVINCIAE Galliæ: à qua. c.] O.l.u. pro à, ei.

CCXIII:

NOLITE igitur uelle] Nolite igitur id uelle, omnes libri ueteres.

CCXIII:

AT uero erecti, citati, parati, armati] Locus hic mihi nonnihil ſuſpectus eſt: nam uerbum illud, citati .ſ. & animum, & aureis grauiter offendit: non quo id ipſum nunc primum accipiant: ſed uim eius, atque ſen

tentias, in quibus poni ſolet, hoc loco non agnoſcunt: etenim cum modo celeritatem ſignificet, ut citatum flumen, agmen, in eum locum citatim contendit: modo laudare & uocare; ut auctores, libri citantur teſtes, accuſatores, rei, iudices: hic, in utramuis partem acceperis, ad ſententiam non ſatis apte conuenerit: ut interdum ueniat in mentem ſuſpicari, pro citati cuncti eſſe reponendum. quoniam tamen omnes l. contra faciunt, nobis perſuaderi ſinamus, citati hoc loco idem ualere, quod excitati.

CCXIII:

VITA *& fortnna optimi cuiuſq;*] *Fortunæ, o. l. u. perſpicue uerum.*

CCXIIII.

TAMEN *& ſummi gubernatores*] *Tamen etiam ſummi, o. l. u. aperte uerum.*

CCXIIII.

METV *& periculo Remp. liberare*] *Remp. metu, & periculo liberare, o. l. u.*

CCXIIII:

VICIT L. *Cæſaris ampliſſimi uiri*] *Vicit L. Cæſar ampliſſimus uir, o. l. u. quod ut probem, faciunt uerba conſequentia.*

CCXIIII:

VT *& luctu ſororis moueretur*] *Sic o. ferè l. u. ne in nepotem moueretur: & ſaluti Reip. prouideret. nonnulli, qui ſaluti Reip. prouideret. ex quo intelligere cuiuis licet, hæc eſſe gloſſemata, & ideo ex l. eſſe tollenda.*

CCXIIII:

QVID *eſt enim tumultus? niſi.c.*] *Quid enim eſt aliud tumultus? niſi.c.o.l.u.& recte.*

CCXV.

GRAVIVS *autem eſſe tumultum*] *Tumultum eſſe, o.l.u.*

CCXV.

Medium *nihil ſit*] Nihil *ſit medium,* Lang. *& alij nonnulli.*

CCXV.

QVO *quid abſurdius dici aut exiſtimari poteſt?*] *Quo quid abſurdius dici poteſt, aut exiſtimari? o.l.u.*

CCXV.

VT *milites fiant ſine ui*] Sint, *pro fiant, o.l.u. quod tamen non placet.* fiant

CCXV.

QVIS *poteſt bellum non eſſe dicere?*] Sic *o.l.u. bellum eſſe dicere. quod placet: ut hoc membrum æque, ut ſuperiora, aliud dicat, aliud ſentiat.*

CCXV.

NVLLAM *putauit ſibi excuſationem*] *Nullam ſibi putauit excuſationem, o.l.u.& lenius.*

CCXV.

NON *expectauit noſtra decreta*] Veſtra, *o.l.u.*

CCXV.

DECERNENDI *enim tempus nondum nouerat*] Venerat, *o.l.u. perſpicue uerum.*

CCXV.

NIHIL *decerni poſſe*] *Nihil poſſe decerni,* Lãg. *& cæteri. & numerus* Tullianus.

CCXV:

ET *clariſſimorum hominum*] *Et ut clariſſimorum hominum, o.l.u. quod placet.*

CCXV:

CRVDELISSIMAM *Vlciſceretur necem*] *Pro ulciſceretur, Lang. puniret. cæteri puniretur. quos ut ſequar, numerus facit.*

CCXV:

PENATES, *aras, focos*] *Penates, ab o.l.u. abeſt.*

CCXV:

LEGES, *iura*] *Iudicia, non iura, o.l.u.*

CCXVI.

DII *meliora*] *Lang. & cæteri u.l. det meliora. recentiores cum impreſſis faciunt: & recte. quod enim Græci* εὐφήμει, *noſtri dij meliora dicunt. id apparet apud hunc ipſum in Catone maiore, bene Sophocles, cum ex eo quidam iam confecto ætate quæreret, uteretur ne rebus uenereis, dij meliora, inquit: libenter uero iſtinc, tanquam à domino agreſti, ac furioſo, profugi. At Plato, à quo locum illum totidem penè uerbis tranſtulit.* πῶς ἔφη ὦ Σοφόκλης ἔχεις, πρὸς τ᾽ ἀφροδίσια; ἔτι οἷός τ᾽ εἶ γυναικὶ συγγένεσθαι; καὶ ὅς, εὐφήμει ἔφη ὦ ἄνθρωπε. ἀσμενέστατα μέν τοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττῶν τά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών. *utitur etiã Liuius, ſi ſpopondiſſemus urbem hanc relicturum populum R? ſi incenſurum? ſi magiſtratus, ſi ſenatum, ſi leges non habiturum? ſi ſub Regibus futurum? Dij meliora, inquis. & alibi. Bacchis initiari uelle. id ubi mulier audiuit; perturbata, Dij meliora, inquit. plene Tibullus enunciauit, Dij meliora ferant, nec ſint mea ſo-*

mnia uera. Idē *græcum uerbum pluribus exprimens, Dicamus bona uerba : uenit natalis ad aras*. Terentius *imminute*, *Bona uerba quæſo.nec in rebus diuinis aliud erat fauere linguis, quàm* ἐυφημεῖν.*declarat* Ouidius, *Euinctus uitta crines albente ſacerdos, En deus eſt, deus eſt : animis, linguiſq; fauete, Quiſquis adeſt, dixit*. Sis *ò pulcherrime uiſus* Vtiliter : *populoſq; iuues tua ſacra colentes*. *Quiſquis adeſt, uiſum ueneratur numen : & omnes* Verba *ſacerdotis referūt geminata, piumq; Aeneadæ præſtant & uoce, & mente fauorem*. Euripides *autem in* Iphig. ςὰς δ᾽ ἐν μέσῳ ταλθύβιος, ᾧ τόδ᾽ ἦν μέλον, ἐυφημίαν ἀνεῖπε, καὶ σιγὴν ςρατῷ.

CCXVI.

∴ Concordat cū impressis.

VIDERVNT *enim ex mendicis*] Sic o.l.u. *ſui enim ex me didicerunt repente fieri diuites.ut fortaſſe corrigendum ſit, ſic enim ex mendicis didicerunt repente fieri diuites*.

CCXVI.

NOS *libertatem noſtris militibus*] *Nos noſtris militibus libertatem*, o.l.u.

CCXVI.

FACERE *commode non poſſem*] Commode *facere non poſſem*, o.l.u.

CCXVI:

IMMO *alia cauſa iuſta*] *Nulla, uel non, uidetur deeſſe*.

CCXVI:

HONESTA *ratio*] Eodem modo *l.s.ut impreſſi. ego tamen, ut, quod ſentio, dicam ; oratio, magis probo : ut illud* Terētianum. *Quæ ſeſe uoluit in ignem*

conijcere, prohibui, ſeruaui.honeſta oratio'ſt.& huius ipſius de off.uulgo loquuntur, ſeſe in beneficijs collocandis mores hominum,non fortunam ſequi. honeſta oratio.& de Fin.bon.*& ma.cupit enim dicere,nihil poſſe ad beatam uitam deeſſe ſapienti. honeſta oratio. & in* VII. *acc.* An *bello fugitiuorum* Siciliam *uirtute tua liberatam? magna laus,& honeſta oratio.*

CCXVI:

PATER *tuus, quo utebar ſene auctore adoleſcens.c.*] Sic Lang.*quid pater dein tuus, quo utebar ſene adoleſcens*. Alij *pro dein,deniq;. olim,alij: quod probo.uidebatur deeſſe non,quod poſtea in iij.l.s.inueni.ſic igitur emendandum eſt*. Quid *pater olim tuus, quo utebar ſene adoleſcens, homo ſeuerus,& prudens non primus omnium.c.*

CCXVI:

NVM *igitur eum, ſi tum eſſes, temerarium ciuem.c.*] Num *igitur, ſi tum eſſes, eum temerarium ciuem.c.*

CCXVI:

P.*Lentulum principem* Senatorem] Eodem *modo l.s.ut impreſſi.ego,principem* Senatus*: ut* Dion*, ut cæteri rerum ueterum narratores, ut* M.Tullius *in diuin.appellat,*Tum*,cum* P.Lentulus*,is qui princeps* Senatus *fuit.& contra* Rul.*quod cum à maioribus noſtris* P.Lentulus *princeps* Senatus *in ea loca miſſus eſſet.quid multa?* Adeo *huius illuſtre nomen, adeo peruagatum erat,hunc principem* Senatus *fuiſſe, ut,ipſum deſcribere cum uolunt, ſatis habeant,principem nominare.ut* Cicero *de or.*Prædicaremq; P.Lentulum *principem il=*

lum. et in Bruto, *Tum etiam* P. Lentulus *ille princeps. c.* Id *autem aſſeueranter affirmo non ſolum ob eam cau ſam, quòd* Senatus *&* id *genus cætera per notas ſignifi cabantur : ſed hac etiam ratione ductus, quòd neceſſa- rium mihi uidetur, non modo ueriſimile*, M. Tullium, *cum ſententiam* Fuſij *uellet grauiſſimorum uirorum auctoritate refellere; quorum exemplo id aſſequi uole- bat, eos, quàm honorificentiſſime poſſet, appellaſſe : itaq; &* Q. Metellum, *cuius* IIII. F. *conſulares dixit : ut ex eo colligeres, non ſolum quàm honoratus, uerum etiam quàm natu grandis, atq; adeo prudens eſſet : &* P. Lentulum, *non principem* Senatorem; *quod erat, unum propè de multis eſſe; ſed* Senatus: *ut intellige- res, qua grauitate, qua ſapientia, quo rerum uſu prædi- tus, qui princeps* Senatus *ex tot, talibusq;* Conſularibus *unus potiſſimum à* Cenſoribus, *&* Cenſoribus *eorum temporum lectus eſſet : qui tamen contra ſententiam* Fuſij *non omneis ciues ſaluos eſſe uoluiſſet.*

CCXVI:

QVID *cõplures aliqs: c.*] Quid, *ab o. l. u. abeſt.*

CCXVII.

GRACCHVS, *&* M. Fuluius *conſulares*] Conſularis *ſine dubio corrigendum eſt : etſi omnes* L. *contra faciant : ſiquidem* C. Gracchus *Tribunitius in- terfectus eſt, ut omnes hiſtorici narrant.* M. Tullius *in* Cat. Interfectus *eſt propter quaſdam ſeditionum ſuſpi- ciones* C. Gracchus *clariſſimo patre natus, auis, maiori- bus : occiſus eſt cum liberis* M. Fuluius *conſularis. & quoniam de* M. Fuluio *conſulari agimus : locum illum ualde deprauatum corrigamus, qui eſt in* IIII. *oratio-*

ne contra Catil.cũ aui iuſſu Cos.interfectum, filiumq; eius impuberem ligatum à pr.miſſum in carcerem necandum eſſe dixit.ego ſic,cuius aui iuſſu cõſularem interfectum, filiumq; eius impuberem legatum à patre miſſum in carcere necatum eſſe dixit. Cõſule Velleium, & Plutarchum: diſceſſeris in ſententiam meam: Lentulum autem principem illum Senatus,auũ fuiſſe Lentuli Suræ,Dion memoriæ tradit.

CCXVII.

VRI, ac ſecari,quod noceat,patimur] Sic Lang. & cæteri ferè,uri, ſecariq; patimur ut aliquid membrorum potius.c.multo elegantius.

CCXVII.

TE uidiſſe plus,quàm me] Te plus,quàm me uidiſſe,Lang.& alij nonnulli.

CCXVII.

SANCTVM, temperatum] Temperantem, omnes l.u.

CCXVII.

EGO huic uidelicet faueo?] Sic o.l.u.ego huic, uel illi uidelicet faueo: tu illi.quo modo tamen M.Tullius (quod ſciam) nunquam locutus eſt.

CCXVII.

QVOVSQVE enim pacem dicis uelle te?] Dicis pacem uelle te? o.l.u.

CCXVII.

ERGO te,cum in Maſſilienſes.c.] Ego te, o.l. u. recte.

CCXVII.

MASSILIAM expugnabis?] Oppugnabis,

o.l.u.recte.

CCXVII.

VT *nunc ſis popularis*] *Nunc ut ſis popularis, o.l.u.ſummopere placet.*

CCXVIII.

ANTE *Conſules,oculosq; legatorum*] L.Lang. *Conſulem . nonnulli* Cos. *ego,Conſulis : ſiquidem ſolus* Hirtius Cos.*aderat . quiſpiam fortaſſe Conſulum : ut intelligas* Hirtium *iam Conſulem, &* D.Brutum *deſignatum : ut in* XIII. Phil.*Contra* IIII. Coss. *gerit bellum.*

CCXVIIII.

ADHVC *legatos*] *Ad hunc, o. l. u. perſpicue rectum.*

CCXVIII.

ARMIS, *equis,uiribus*] *Vbi ſunt qui uni libro ita ſe addicūt, ut nō modo præ illo cōtemnant cæteros,ſed etiā legere negligant : negligāt autē? imo uero, dum ipſum pugnaciter defendunt, turpeis in errores ſæpe labantur.quorſum hæc ? dices.ut intelligas ueteribus libris habendam fidem omnino maiorem,quàm recentibus : ſed ita tamen,ut hi non funditus repudientur : ſiquidem ab emendatis poſſunt eſſe deſcripti : nec illi ſemper oracula fundere iudicentur . ego (ut ſcis) duobus abhinc annis, pro uiribus, uiris repoſueram ; quibus rationibus adductus, poſtea dicam. uerum ego, qui is ſemper fui, ut etiam ſi mecum omnia facerent, aſſenſionem tamen uſq; cohiberem,dum mihi quis liber aſſentiretur : cum* Marcelli Ceruini Cardinalis *beneficio hic* Lang.*litteris conſcriptus in manus perueniſſet,*

& alii

& alij multi ueteres libri: nihil mihi prius fuit, quàm ut hunc locum uiderem. Libros igitur aperio, inſpicio, uideo nihil ab impreſſis diſcrepare. ecce autem non ita multo poſt tuam profectionem Paulus Ricardus, homo cum optimis ſtudijs deditus, tum ſtudioſorum omnium atq; in primis tui ſtudioſiſſimus, librum, non illum quidem uetuſtum, ſed tamen ſcriptum, ad me Neapoli uſq; perferendum curat. in hoc cum multa alia præclara, tum hoc, quo de agimus, inuenio. Viris autem pro uiribus repoſueram, his rationibus impulſus. Primum quòd illa uerba, Armis, equis, uiribus cum indigna Ciceronis elegantia, cum à nullo ſcriptore uſurpata, tum nequaquam inter ſe cohærentia uidebantur. At, Armis, equis, uiris, & concinna, & locupletiſſimis auctoribus uſitata, & inter ſe belle conuenientia. Liuius L. X X X V. omnem ſe Græciam armis, equis, uiris, omnem oram maritimam completurum. et L. X X I I. armis, uiris, equis, commeatibus iuuant. & L. X X X I. terrebat ex aduerſo hoſtis, omnem ripã equis, uiriſq; obtinens. & V. quacunq; ibant, equis, uiriſq; longe, ac late fuſo agmine immenſum obtinentes loci. Salluſtius, equis, uiris, pecunia amiſſa nunquam defeſſi ſunt armati de imperio certare. Idem, Nullius idoneæ rei egens, armis uiriſq; opulentum. & hic ipſe in xiij. Phil. Armis, uiris, pecunia belli principia firmauit. quid multa? ex diuturna obſeruatione didiceram, præclaros latinitatis auctores, cum equitatum, & peditatum ſignificare uellent, ita locutos eſſe, ut dicerent Equos, uiros: idq; adeo tritum fuiſſe, ut ueniret in prouerbium, ut cum aliquid uel totis uiribus, uel omni celeritate factum oſtenderent, his duobus uer

bis deſignarent. Cicero de off. cum his uiris, equiſq;(ut dicitur) ſi honeſtatem tueri, ac retinere ſententia eſt, decertandum eſt. & ij. l. ad Q. Fr. curſu corrigã tarditatem, tum equis, tum uiris; & quoniam ſcribis poema ab eo noſtrum probari: quadrigis poeticis. & in ep. ad Var. nunc quando confecta ſunt omnia: dubitandum non eſt, quin equis, uiris. c. ſupra enim dixerat, Antea te calumniatus ſum. Non ignoro, quid tradat Eraſmus: ſed & ipſe tota (ut dicitur) errauit uia: & tanquam dux non bonus multos alios in eundem rapuit errorem. nam primum omnes libri contra ipſum faciunt: deinde quid equis cum uelis? pugnam, inquit, equeſtrem ac naualem ſignificat: perinde quaſi aut terreſtribus bellis omnia ſint in equis, aut maritimis in uelis: ac non potius hæc remo, illa pedite maximam partem conficiantur. quis porro Græcorum, quis noſtrorum hoc prouerbium uſurpauit; ut ſiquis quærat, quid ſit, cur libros ueteres tantopere deſpexerit, pro nihiloq; putauerit, id aliquo tamen auctore feciſſe uideatur? ſed nimis multa de re perſpicua. m. c. eſt viris.

CCXVIII.

MVLTO melius hæc tunc. c.] Sic omnes l. u. multo melius hæc cauſa ageretur à tribus, quàm nunc agatur ab uno. nonnulli pro agatur, agitur.

CCXVIII.

DESERTI, deſerti inquam] Extrema uerba ab o. l. u. abſunt.

CCXVIII.

QVAMVIS illi de illo] Illi, à l. u. abeſt.

CCXVIII:

C. POMPILIVS *apud maiores*] *Popilius,non nulli u. l. quod Liuius approbat: qui hanc eandem rem* Lxxxiiij, *referens,* Moti, *inquit,* Patres *precibus* Alexan*drinorum extemplo* C. Popilium Lænatem, *&* C. Deci*mium, &* C. Hoſtilium *legatos ad finiendum inter* Re*ges bellum miſerunt*. Popilijs *autem cognomen fuiſſe* Lænatibus, *Romæ apparet in tabula marmorea miræ uetuſtatis, in qua multorum ex ordine* Coſs. *nomina in ciſa ſunt. ex qua etiam didici, non* Popilius Lenas, *ut eſt ſcriptum apud* Liuium, *ſed* Popillius LAEnas *eſſe ſcribendum.*

CCXVIII:

VERBIS *Senatus nuntiaſſet*] *Denuntiaſſet,* Sc. *liber.*

CCXVIII:

VT *ab Alexandria diſcederet*] *Alexandria, o. l. u. ego tamen ſequor impreſſos.*

CCXVIII:

NON *antea renuntiaturum*] *Ante, o. l. u. recte.*

CCXVIII:

AVCTORITATEM *Reip.*] P. R. *nonnulli ueteres libri.*

CCXVIII:

CVI *qui non paret*] *Cuius qui, o. l. u. ut fortaſſe corrigendum ſit, cui is qui.*

CCXVIII:

IPSE *eſt potius repudiandus*] *Totus pro potius, o. l. u. recte. ſic ad* Att. *negem? repudiari ſe totum magis etiam, quàm olim in xx uiratu putabit.*

CCXVIII.

SI *uere tum fuit* Aedilis] Si *uero*, o.l.u. *elegantius mihi uidetur.*

CCXVIII.

HIS *etiam præmia poſtulet?*] *Poſtulat?* o.l.u.

CCXIX.

NVCVLA *hoc credo admonuit*] *Hoc*, *ab* o.l.u. *abeſt*. *eſt in* ∴

CCXIX.

QVICQVID *contra legem commiſerunt*] Ego *ſic*, *qui quid contra*.c. *ut illud paulo infra*, Eorum *qui cum* Antonio *ſunt*, *qui ab armis diſceſſerint*: *pro commiſerunt*, *commiſerint*, l.u.

CCXIX.

GALLIAM *inquit remitto*] *Galliam inquit totam remitto*, Lang. & Sc. *Germani pro totam togatam repoſuerunt*. *quod placet*.

CCXIX.

HISQVE *ſuppletis*] *iis*, o.l.u.

CCXIX.

D.BRVTVS, C. *Caſſius* Coss.] Nonnulli s.l. M.*Brutus*. *quod probo*: *ſiquidem* C.*Caſsij* M.*Brutus in conſulatu futurus erat collega*, *non* Decimus.

CCXIX.

HVIVS *comitijs* C.*Frater eſt enim iam annus*: *ut repulſam tulit*] *Sic plerique* l.u. *in queis* Lang. *Huius comitijs* C.*Frater*, *eius eſt enim annus*, *iã repulſam tulit*. *nonnulli hoc amplius*, *uel proconſulis huius comitijs*.c. *alij*, *uel proconſul huius comitijs*. *alij ſic*, *uel huius comitijs* C.*Frater*: *eſt enim annus*.c.

CCXIX.

IPSE *autem ut quinquennium*] *Ipſe autem*, à *l.u.abeſt.*

CCXIX.

AT *iſtud uetat lex Cæſaris*, *&* *tua*] *At iſtud tua & lex Cæſaris defendit*, Lang. *&* *cum eo pleriq;. nonnulli ſic*, At *iſtud tu &* L.Cæſ.*defendit*. Locus meo iudicio *mendoſus.*

CCXIX:

VOBISQVE M.Antonius.c.] Quę,*ab o.l.u. abeſt.*

CCXIX:

HVIC *ſe etiá ſummis honoribus hi*] Lang. pro *hi*,*hic.nonnulli*,*&* *ſe.hi ſe*,*alij.ego*,*uſi correxeram.opinionem meam* Bernardini Maffæi *liber approbauit.*

CCXIX:

NON *animis ſolum debet* , *ſed oculis*] Sed etiã *oculis*,*o.l.u.*

CCXIX:

IN *cubiculum admittere*, *&* *reducere*] Etiam *reducere*, *o.l.u.*

CCXIX:

AVT *libertas parta eſt uictori*] Pro *parta* Lãg. *&* *alij nonnulli u.l.parata.quod placet.*

CCXX.

TOGATI *eſſe ſolent*] *Togati ſolent eſſe*,*o.l.u.*

CCXX.

ITA *gerimus nos*] *Ita nos gerimus*,*o.l.u.*

CCXX.

QVIBVS *geram morem*] *Quibus morem ge*

ram, o.l.ueteres.

CCXX.

ANTE *Idus martias*] *Hoc amplius o.l.u. ante idus martias primas.& præclare: ſic enim loquebâtur antiqui,ut dicerent, Ante idus, ante Cal.primas, id eſt quæ futuræ erant ab eo tempore primæ: ſecundas, quæ poſt eas anno proximo.Cato de re Ruſt.locus uinis dabitur ante Cal.Ianuar.primas.& paulo infra, uinũ accipito ante Cal.Ian.primas.& Liu.l.xxiij.Vt frumẽta omnes ex agris ante Cal.Iul.primas in urbes munitas conueherent.& l.xlij.qui ex caſtellis deditis in libertatẽ reſtitutus ante Cal.Sextileis primas non eſſet. In tabula quoq; ænea uetuſtiſſima cum reliquis uerbis hæc quoq; inciſa ſunt, Vectigal anni primi K.Ianuaris ſecundis Veturis Langenſes in poblicum Genuam dare debento. quod aũ K.Ianuar. primas Lãgẽſes fructi ſunt,erũtq; uectigal inuitei dare nei debento.& paulo infra, Ante eidus Sextileis primas.*

CCXX:

SI *quis poſt hæc*] *Siquis poſt hoc S.C.omnes libri ueteres.*

CCXXI.

SER.*Sulpitio*] *Sulpicio,Lang.& ita ſcribi oportere,ueterum monimentorum inſcriptiones indicant.*

CCXXI.

RENVNCIARE *legationem*] *Legationem renuntiare,o.l.u.& oratio procliuius currit.*

CCXXI.

ET *nobis gratus fuerit*] *Vobis,L.Lang. & Sc,*

CCXXI.

NON quod L.Philippo] *Non quo,o.l.u.quod placet.ut in iij.l.de or.non quo (ut neſcio quos dicere aiebant)acui ingenia adoleſcentium nollem, ſed contra.c.& in ep.ad Ap.Pulchrum.non quo quiſquam aliter putaſſet, ſed.c.& ſexcenta alia, quæ breuitatis cauſa relinquo.*

CCXXI.

SVBITO *ereptus*] *Subito ereptus è cauſa, o.l.u.quod placet: erat enim profectus,ut cauſam Senatus ageret.*

CCXXI.

SIBI *ipſi diffideret*] *Sibi ipſe,o.l.u. recte.*

CCXXI.

OPEM *Reip.afferre*] *Ferre,o.l.u.ualde placet.*

CCXXI.

AD *ornandum Ser. Sulpitium*] *Ad honorandũ Ser.Sulpitium,o.l.u.*

CCXXI:

CVI *legatio ipſa mortis cauſa fuiſſet.c.*] *Sic iiij.libri ueteres,in queis Lang.cui legatio ipſa morti fuiſſet.quod uehemẽter probo: ut enim hoc fraudi,pœnæ,crimini; ſic,morti eſt,recte dicitur.M.Tullius pro Flacco.quibus odio ſunt noſtræ ſecures, nomen acerbitati, ſcriptura decumæ,portorium morti.*

CCXXI:

À QVO *ipſa exempla nata ſunt*] *Quo, non à quo,o.l.ueteres.* a quo

CCXXI:

LARTES *Tolumnius*] *Sic Lang.Lar ſtolũnius*

Rex Veientium. Alij, Lars Tolumnius. ſi Priſcianus ali quid apud nos ponderis habet, Lar ſcribendum eſt: cu= ius uerba ſubſcripſi. Lar ſi ſignificat κατοικίδιον θεὸν, Laris facit: ſin autem imperatorem Veientiũ, quẽ ma= ctauit Coſſus, Lartis. hoc idem Cariſius tradit.

CCXXI:

VT nepotem Antiochi regis] Hoc amplius o.l.u. Antiochi regis, eius qui. & recte: hoc enim pronomine uel maxime quiſq; optimus latinitatis auctor utitur, ad id, quod declarari uolunt, aperte demonſtrandum: ut hic ipſe in Diuin. Tum cum P. Lentulus, is qui princeps Senatus fuit. & Cæſ. l. III. bel. ciuil. in eo numero Va lerius Flaccus L. filius, eius qui Prætor Aſiá obtinuerat.

CCXXI:

NEMO enim tum nouitati inuidebat] Enim, à l.u. abeſt.

CCXXI:

LAODICEAE] Laodiciæ, o.l.u. Græci certe λαοδικεῖαν.

CCXXI:

TVLLO Cliuio] Sic Lang. Tullio Cluuio, & L. Roſcio, & Sp. Actio, & C. Fulcinio. Liuius ſic, Clæliũ Tullum, Sp. Antium, & C. Fulcinium, L. Roſcium. Pli= nius, Tullium Celium, L. Roſcium, Sp. Matiũ Fulcinium.

CCXXII:

QVI profuſus eſt in morte] Qui eſt profuſus in morte, o.l.u.

CCXXII:

MORS ob Remp. habita] Lang. pro Rep. habi= ta, ego ſequor impreſſos. hoc amplius, quòd obita ſcriben

dum arbitror: ut pro Sex. quos à maioribus noſtris morte obita poſitos in illo loco, atq; in roſtris collocatos uidetis. & paulo ante. ſtatua huic ob Remp. interfecto in foro ſtatueretur.

CCXXII.

LVCTV *publico eſſe honorandam*] *Eſſe ornandam, pleriq; l. u. nonnulli pro eſſe ornandam, exornandam.*

CCXXII.

FIDELISSIMAEQVE *coniugis*] *Que tollendum auctoritate omnium u. l. atq; etiam, ut mihi quidem uidetur, elegantiæ.*

CCXXII.

DISSIMILEM *ſe futurum ſui: ſi paruiſſet, munus, etc.*] *Sic o. l. u. diſſimilem ſe futurum ſuis & munus. c. ut fortaſſe corrigendum ſit, Diſſimilem ſe futurum ſui, ſet munus. c.*

CCXXII.

QVA *iter faciebat*] *Iter qua faciebat, Lang. & alij nonnulli u. l.*

CCXXII.

ILLE *properans, feſtinanſq;*] *Que, à Lang. & alijs nonnullis u. l. abeſt.*

CCXXII.

AD *poſteritatis etiam*] *Etiam ad poſteritatis, o. l. ueteres.*

CCXXII.

QVIN *honorem mortuo, cui iniuriam uiuo fecimus, faciamus*] *Sic o. l. u. quin honorem mortuo, quam uiuo iniuriam fecimus, ſarcimus. & præclare mea quidem ſententia, ſi unum modo tanquã apicem,*

qui m. litteram notat, litura ſuſtuleris in hunc modum, quin honore mortuo. cætera eodem modo: ut ſit, honore ſarciamus mortuo hanc iniuriam, quam uiuo fecimus. Ita *locutus eſt* Cæſar *l. iij. bel.* Ciu. *dandam omnibus operam, ut acceptum detrimentum uirtute ſarciretur: & paulo infra.* Tantus *inceſſit ex incommodo dolor, tantumq; ſtudium infamiæ ſarciendæ.* Portius Lat. Aequum *enim eſt, inſtituta maiorum, atq; edicta graviſſimi, ſanctiſſimiq; ordinis quia perſtringere ueſania tua non es ueritus, ea reſtituas, ac ſarcias ſupplicij tui memorabili animaduerſione.*

CCXXII:

TVM *filium, meq; ſeduxit*] Sic *o. l. u. tum* Pi*lium equitem ſeduxit: ut fortaſſe ita corrigendum ſit,* Tum F. *meq; item ſeduxit.*

CCXXII:

V T *auctoritatem ueſtram uitæ ſe diceret anteferre*] Hoc *amplius, o. l. u. uitæ ſuæ ſe. c. & eleganter, & ex præſcripto: dixerat enim auctoritatem ueſtram.*

CCXXII:

ADVERSARI *eius uoluntati*] Eius *aduerſari uoluntati, l. unus, & alter: in queis* Lang. *& numerus plenior.*

CCXXII:

PERTVRBATIONI *eius*] Eius *perturbationi, o. l. u. aures conſule: probabunt.*

CCXXII:

NVLLA *eius legationis poſteritatem*] Sic *o. l. u. nulla eius legationem poſteritatis inobſcurabit obliuio. perſpicue rectum.*

CCXXIII.

AEQVITATE *explicandis*] *Explicanda, o. l.u. placet. ſic enim locutus eſt in Bruto. ſic in interpretando, in definiendo, in explicanda æquitate nihil erat Craſſo copioſius.*

CCXXIII.

OMNES *qui ex omni ætate*] *Omnes ex omni ætate, qui, o.l.u. quod multò concinnius eſt. quod autem ſequitur, intelligentiam iuris: iuris in u.l. nõ reperitur.* eſt in 1.

CCXXIII.

MONVMENTVM *gratiæ Senatus*] *L.u. partim gratiæ, nonnulli gratia, gloria alij. ego, grati. ex ſe intelligitur, nec ulla indiget approbatione.* in 1. erat tantum grati: ſed quidam addidit

CCXXIII.

VT *ille ſi adeſſet*] *Vt ſi ille adeſſet, o.l.u.*

CCXXIII.

EST *enim ita affectus*] *Eſt autem, o.l.u. probe. nonnulli, ut Lang. pro affectus afflictus.*

CCXXIII.

ATTINERE] *pertinere, l.u.*

CCXXIII.

DEBITVM *patri*] *Patri debitum, o.l.u.*

CCXXIII.

RELINQVERE *potuerit*] *Potuit, o. l. u. quod placet.*

CCXXIII.

HOC *honore ueſtro*] *Hoc, delendum, o.l. auctoribus.*

CCXXIII.

IN *familiaritate noſtra*] *O.l.u. in noſtra fami-*

liaritate. & oratio numeroſior.

CCXXIII.

QVALIS *L. Syllæ prima ſtatua eſt*] *Qualis eſt, l.u.*

CCXXIII.

MAGNIFICE *enim*] *Mirifice, liber unus nõ mediocris uetuſtatis.*

CCXXIII.

HVIVS *ſeculi inſolentiam*] *Huius inſolentiam ſeculi, Lang.*

CCXXIII.

CVI *nullus honor tribuī non debitus poteſt*] *Sic l.u. cui nullus honos non debitus tribui poteſt.*

CCXXIII.

CVI *nullam aliam gratiam*] *Cui nullam iam aliam gratiam referre poſſumus, o.l.u.*

CCXXIIII.

SER. *Sulpicius & priuatus, & in magiſtratibus fuerit: cum talis uir ob Remp.*] *Hæc uerba deſunt in omnibus l.u.*

CCXXIIII.

QVOD *hic ob Remp.*] *Is, o.l.u.*

CCXXIIII.

QVAESTORIBVS *urbis imperet*] *Q. urbi, o.l. ueteres. ego Q. urb. hoc eſt, Quæſtoribus urbanis. Idem mendum in V. libro accuſ. Quas ad quæſtore urbis miſit. & III. Quem prætorem urbis. & apud Liu. multis in locis. hæc enim per notam ſcribebantur urb. quæ in eiuſmodi rebus non urbis, ſed urbanum ſignificat.*

CCXXIIII.

TANTAM *pecuniam redemptori ſoluẽdam*] O.l.u. *redemptores ſoluendam. ut fortaſſe ſic emendandum ſit, redemptori exſoluendam: ut illud* Terentianum. *Quare ſuſpectus ſuo patri, & Philippo fuit exſolui. & ita ſcripſiſſe antiquos, ex ueteribus monimentis apparet. Statuam patrono præſtantiſſimo teſtimonium gratulationis exſoluimus.*

CCXXIIII.

SER. *Sulpitij* Q. F. *Lemoniæ Rufi.*] Sic o.l. ego, Lem. *Lemonia ſcilicet ſexto caſu. Lemonia tribus, inquit* Sex. Põpeius, *à pago* Lemonio *appellatur, quĩ eſt à porta* Capena, *uia latina.* Aſconius *locum illum interpretans,* Romilia Verrem. Romilia, *inquit, nomen eſt tribus ablatiui caſus: ut ſit, ex* Romilia. *Tribus enim urbanæ, ruſticæq; omnes* XXXV, *numerantur: ex quibus aliquam neceſſe eſt, cuiuſq; ordinis fuerit, ciuis* Romanus *obtineat. Moris autem fuit, cum aliquis ciuis* Romanus *oſtendendus eſſet, ſignificaretur aut prænomine ſuo, aut nomine, aut cognomine, aut cognatione, aut tribu, in qua cẽſeretur. ſic alibi ait,* L. Claudius Palatina. *Librarij, moris huius ignari, ſimulq; (ut opinor) cognomen arbitrantes, ut hoc ſuperioribus uerbis accommodaretur,* Lemoniæ *patrio caſu extulerunt.*

CCXXIIII.

PEDES *triginta quaq; uerſus deſignet*] O.l.u. *quoquo uerſus aſſignet. recte: hoc enim uerbum uel maxime ponitur in monumentis, ac militibus. unde illud in marmoribus antiquis, locus aſſignatus monumento.* Cicero L. III. *ad Att. mihiq; ex agro*

tuo tantum aſſignes, quantum meo corpore occupari poteſt. Quod ad, quoquo uerſus, attinet, ita uerum mihi uidetur, ut in illo quoque altero loco haud ſciam an reponendum ſit: ſiquidem Cato, Cæſar, cæteriq; primæ, ut ita dicam, claſſis auctores modo quoquo uerſus, modo quoquo uerſum, nunquam quaque uerſus uſurparunt.

CCXXIIII:

NON *habiturum arbitraremur*] *Habiturum non arbitraremur.*

CCXXIIII:

CVM *factum gratum*] *Cum factum tuũ gratum, o.l.u.*

CCXXIIII:

QVOD *ego ſemper ſenſi*] *Semper, ab o.l.ueteribus abeſt.*

CCXXIIII:

QVAS *enim partes ipſe mihi ſumpſeram*] *Sic o.l.u. quas enim ſententias mihi ipſe ſumpſeram. quod ualde placet.*

CCXXIIII:

QVAE *eſt enim iſta tua oratio Calene*] *Eodem modo libri ſcripti, ut impreſſi: mihi tamen dubium non eſt, quin ratio, non oratio, rectum ſit: ut ſit, quemadmodum illud in* VIII. *Phil. Excogitare, quæ tua ratio ſit, Calene non poſſum. Idem paulo infra cõmutatis uerbis dicit, Quis eſt iſte tuus ſenſus? quæ cogitatio?*

CCXXIIII:

QVI *te ſententiam prius rogat*] *Non prius, ſed primum, o.l.u. optime: ut in* V. *ſic me perturbaſſet*

eius ſententia, qui primus rogatus eſt. & in Pis. *quem in ſenatū ſententiam rogabas tertium? Idem commutatis uerbis dixit poſt red. ad* Sen. *quem* Cal. Ian. *tertio loco ſententiam rogaras. quid multa? illo modo barbare locutus eſſet.*

CCXXIIII.

QVOD *mihi maximam admirationem mouet*] *Quod me maxima admiratione mouet, o. l. u.*

CCXXV.

QVOD *enim tibi cum* Brutis *bellum?*] Sic *o. l. u. quod eſt tibi. c.*

CCXXV.

QVOS *omnes uenerari*] *Quos omnes penè uenerari, o. l. u. quod ualde placet.*

CCXXV.

OMNES *oderunt*] *Cæteri oderunt, o. l. u.*

CCXXV.

BRVTI *ſimilem malis*] *Brutí ne ſimilem, o. l. u. aperte rectum.*

CCXXV.

D. BRVTVS *melior eſt, inquies*] Sic *impreſſi, nec ſcripti differunt. ego tamen, nunquam ita ſcriptū à* M. Tullio*, uel iurare non dubitarem. nam cum omnis hæc oratio & de* M. Bruto*, & pro* M. Bruto *habeatur; &* M. Tullius *de* Fuſio *quærat,* Bruti ne *ſimilem filium, an* Antonij *malit: ut ita reſponderit, adduci ad credendum nullo modo poſſum.* Quare *aut* M. *pro* D. *reponendum, aut utrunq;, quod etiam magis placet, de libris tollendum.*

CCXXV.

QVOD *quid eſt alind, quàm*] *Quid eſt alind librarium Bruti laudare, abſq; Quod, & quam. ſ. non= nulli u. l. quod placet.*

CCXXV.

AVT *quo S. C. huius generis*] *Aut quod, o. l. u. & recte: ut ſit, Quando ita decerni uidiſti? aut quod S. C. eiuſmodi uidiſti? decretum. ſ. à Senatu, literas be= ne ſcriptas.*

CCXXV.

PLERISQVE *in rebus bonos obtrectandi*] *Bonis probo: etſi omnes l. contra faciant, nec me præ= tereat, Liuium eodem modo extuliſſe. Cuius crimē, nul lum probrum dicere poterat, eius obtrectare laudes no luit. eſt tamen exemplum ſolitarium. poteſt liber eſſe mē doſus: ſed ut illud uſitatum, hic ſine mendo ſit; ut uno eodemq; ambitu, primo per accuſandi, deinde per= dandi caſum enuntiarit, adduci ad ſuſpicandum nullo modo poſſum.*

CCXXV.

CVR *igitur his non faues? eos laudas. c.*] *Cur non eos laudas. quidam in ſuis L. repoſuerunt: quod iudicauerint (credo) hæc uerba deeſſe: nam in l. quidem ſcriptis non reperiuntur. Ego, ſi teſtificari licet, non af= firmare ſententiam ſuam: pro eos quos reponendum arbitror, hoc modo. Cur igitur his non faues, quos laudas, quorum ſimilem filium tuum eſſe uis? ut hoc illi reſpondeat, Brutus melior eſt. Illud nonnihil con= cinit opinioni meæ, quòd incredibile eſt, quàm hæ litte= ræ, C. & Q. ſcilicet, altera alterius locum occupet: idq;*

non

non ſolum ueteribus in libris, ſed etiam monumentis ap pareat: ut liquiſſe pro licuiſſe: loci pro loqui: cuãdo pro quando: corum pro quorum: coad pro quoad: ut primo quos in cos: deinde cos in eos mutari facile potuerit. Libros tamen tueri poſſumus, non ſuggerendo Cur non: *ſed duobus membris, ut ſæpe fit, accommodando: ſed quod teſtatus ſum, multo magis arridet.*

CCXXV.

PRO *amicitia tua iure dolere ſoleo*] *Pro amicitia tuam uicem dolere ſoleo, o.l.u. perſpicue rectum.*

CCXXV.

NEMPE *illas*] *Eas, o.l.u. ut in proxima oratione. quos ego orno? nempe eos. & in* IIII. *acc.* At *quorum iudicio condemnatum? nempe eorum.*

CCXXV.

AB *Rep. relegatum*] A R.p. *omnes l.u.*

CCXXV.

QVEM *tandẽ ciuem habebitis, quem ornetis?*] Sic *o.l.u. quem tandem ciuem unquam ornabitis?*

CCXXV.

QVI *diadema poſuerunt*] Sic *o.l.u. qui diadema impoſuerint, conſeruandos: eos, qui* Regis *nomen ſuſtulerint. apud* Non. Marcellum *non* Regis, *ſed* regni *ſcriptum eſt.*

CCXXV.

AVCTORITATE *publica teſtata eſt*] *Publica auctoritate, o.l.u.*

CCXXV.

TANTAM *in iniuria tranquillitatem*] *In ſua re, o.l.u. quod tamen abiudico.*

CCXXV.

SCELERATORVM *hominum audaciæ*] *Sceleratiſſimorum, o.l.u.*

CCXXVI.

CAEDENTEM *Italia*] *Cedentem, o.l.u.*

CCXXVII.

CASSIVS *lapſis paucis poſt diebus*]: *Caſsij claſſis, o.l.u. quàm præclare, dicere nõ poſſum. de Caſsij claſſe ad Att. nã Caſsij claſſem, quæ plane bella eſt, non numero ultra fretum. nam quòd ipſe quoq; Brutus in Græciã cum claſſe tranſmiſerat: iccirco ſubiunxit; Caſsij claſſis paucis poſt diebus inſequebatur. libri impreſſi meram barbariem redolent.*

CCXXVIII.

AGGER *oppugnandæ Italiæ Græcia*] *Nonnulli u.l. expugnandæ, ſed mea quidem ſententia mendoſe: his enim uerbis, ac ſuperioribus mihi uidetur exprimere uoluiſſe illa Xenophontis, quæ ſunt in l. V.* παιδείας· ὅπως φρούριον ἑαυτοῖς μὲν πρόβολος εἴη πολέμιου τοῖς δ' ἀσσυρίοις ἐπιτετειχισμένον. πρόβολον *Græci dixerunt locum & munitione, & natura munitum, quò incurſantibus in fineis hoſtibus ſe recipere, atq; inde propugnare poſſent: ex quo autem ipſi procurrerent, ut hoſtes oppugnarent, atq; in eorum fines inſultarent, id* ἐπιτείχισμα *nominauerunt. Demoſthenes I. Philip.* ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν ἀθηναίοις ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας. *quo loco interpres.* ἐπιτείχισμα τόπος ὑψηλὸς ὃν προκαταλαβόντες πολέμιοι τειχίσαν διὰ τὸ ἐντεῦθεν αὐτοὺς ὁρμώμενους ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐχθροῖς. *hoc uno uerbo cum Tullius reddere*

non poſſet, duobus expoſuit: illud alterum receptacu=lum appellauit. ut Cæſ. l. II. bel. ciu. magno ſibi eſſe præſidio poſſe, ſi pro caſtello, & receptaculo turrim ex latere ſub muro feciſſent: quam primo ad repentinos incurſus humilem paruamq; fecerunt. huc ſe referebāt: hinc, ſiqua maior oppreſſerat uis, propugnabant. magis tamen proprie propugnaculum nuncupari poſſet. ut pro Fonteio. Narbo Martius propugnaculum iſtis ipſis nationibus oppoſitum, & obiectum. ſed ad hunc locum non ſatis apte conueniret. oppugnandæ igitur conuenit, non expugnandæ.

CCXXVI.

CIRCVNSEDET] *Circunſedeat, o. l. u.*

CCXXVI.

A prima ora Græciæ] *A primori Græcia, o. l. u. quod ita reiicio, ut tamen, quid tot libri ſentirent, teſtatum relinquere noluerim: reiicio autem cum M. Tullij auctoritate permotus, qui in ep. ad Caſſium de eadem re non alio modo, ſed iiſdem pene uerbis. A prima enim inquit, ora Græciæ uſq; ad Aegyptū optimorum ciuium imperiis muniti erimus & copiis. tum uero quod extra unum Catonem, qui primorem partem dixit, reliqui auctores (de locupletibus loquor) hoc non ut ſingulare uocabulum, ſed ut multitudinis extulerunt.*

CCXXVI.

NISI *incredibilis uis, ac diuina uirtus Cæſaris, furentis hominis conatū. c.*] *Sic o. l. u. niſi incredibilis, ac diuina uirtus, furentis. c. & præclare: ſiquidē his uerbis Brutum deſcribit, non Cæſarem: cui non cum C.*

Antonio, ſed cum M. negotium erat.

CCXXVI:

VI *ſolemus extrudere*] *Vix, o. l. u.*

CCXXVI:

AT *ne Bruto quidem*] *Ac ne cum Bruti quidem, o. l. u. ego ſequor impreſſos: nõ enim ſententia Ciceronis eſt, uel potius eorum, qui Ciceroni reſiſtebant, nihil fuiſſe C. Antonio cum Bruti exercitu: ſed Bruto nihil fuiſſe cum Vatinij legionibus, atq; prouincia: qui tamen in Illyricum profectus ſit alienam prouinciam: eamq;, atq; eius exercitum occuparit.*

CCXXVI:

ALTER *uero*] *Vero, à l. u. abeſt.*

CCXXVII:

SVMMO *Hortẽſij ſtudio*] *Q. Hortẽſij, o. l. u.*

CCXXVII.

DIGNVMQVE *& ipſo, & maioribus*] *Eius pro ſuis, o. l. u.*

CCXXVII.

QVI *decimo anno iure laudatus*] *Qui & antea iure laudatus, o. l. u. perſpicue rectum.*

CCXXVII.

NOSTRI *equitatus*] *Noſter, Lang. & cæteri ferè.*

CCXXVII:

TAMEN *eiuſdem moderationem*] *Idem, pro eiuſdem, o. l. u. & mirantur, non mirentur.*

CCXXVII:

SVSPECTVM *eſt nomen*] *Suſpectum nomen eſt, omnes l. u.*

CCXXVII:

AE QVIVS D.*tamen* Bruto *irati ſunt omnes*] Sic Lang.*etſi enim* Brutorum *commune factum*, *&* *laudis ſocietas,hæ tamen* Bruto *irationes hi.*Liber *uero* Ioannis Scalæ *uiri doctiſſimi hoc modo,*Laudis *ſocietas æquant* Brutorum *actiones ij qui.c.ego(ut te non præterit) ſic emendaram. etſi eſt enim* Brutorum *cõmune factum,& laudis ſocietas æqua* : D.*tamen* Bruto *iratiores hi,qui. id autem fecimus ijs rationibus adducti: primũ quòd* Cicero,*cum probare uellet,nomen* M.Bruti *non magis ſuſpectum fuiſſe ueteranis, quàm* D.*id non hoc argumẽto mihi uidebatur confirmare uoluiſſe,quòd æquius* D.*erant irati* : *quod leue, & nugatorium eſt* : *ſiquidem non ſiquis alteri ſuccenſet æquius,is illi continuo uehementius ſuccenſet* : *ſed eo quòd omnino erant iratiores* D.*quàm* Bruto : *qui tamen cũ* Reip. *cauſa ad eum liberandum ſint profecti,eadem de cauſa eo minus exercitum* M.*ſuſpicere debeant* : *quo magis illi,quàm huic ſuccenſeant.*Deinde *quòd articulus ille,laudis ſocietas,quodammodo claudicare uidebatur. quam ſententiam nũc eo magis affirmamus,quòd unũ atq; alterum librum hinc ſentientem inuenimus.*

CCXXVII:

OBSIDIONE Brutus *liberetur*] Obſidione D.*Brutus,o.l.u.*

CCXXVII:

AMICIOR *cauſæ poteſt inueniri*] Amicior *cauſæ quiſquam inueniri poteſt,quàm filius,o.l.u.*

CCXXVII:

ID *in eorũ libertatẽ cõtulit*] O.l.u.*id in eorum*

libertatem defendendam.c.

CCXXVIII.

SED *proſpicere Reip.*] *Se proſpicere Reip. nõnulli u.l. quod probo.*

CCXXVIII.

AMPLECTERER *uirtutes*] Virtutem, *o. l.u. quod placet.*

CCXXVIII.

NEMO *eſt præter ueteranos milites uir*] Hoc *extremum uerbum à l.u. abeſt.*

CCXXVIII.

QVOS *quidem libertatis adiutores*] *Quos quidem uos libertatis.c.*

CCXXVIII.

MENTES *huius ordinis gubernantur*] *Huius mentes ordinis gubernabuntur: omniaq; ad eorum uoluntatem noſtra dicta, factaq; referentur, o.l.u.*

CCXXVIII.

OMNIS *eſt miſera ſeruitus*] *Omnis eſt enim. c. omnes l.u.*

CCXXVIII.

VITAE *periculo decernendum eſt*] Decertandum *eſt, omnes l.u.*

CCXXVIII.

OMNES *enim nationes*] *Enim meo quidem iudicio ſuperuacaneum eſt, & à pleriſq; l.u. abeſt.*

CCXXVIII.

ATQVE *dignitatem referamus*] *Atq;, libri u. non probant, ſed & : quibus aſſentior.*

CCXXVIII.

QVOD. ſi immortalitas conſequeretur præſentis periculi fuga] Fugam, magis arridet: ut illud in I. Phil. libertatem pax conſequebatur. & l. I. de nat. deo. aut nō omne, quod ortum ſit, mortalitas conſequatur. & de ſenectute, nō eſſe lugendam mortem cenſet, quã immortalitas conſequatur. Iam in l. u. præſentis non reperitur.

CCXXVIII.

TAMEN eo magis ea fugiẽda eſſe uideretur] Sic o. l. u. non tamen eo magis ea fugienda uideretur, quòd diuturnior. quod probo: ut ſit argumentum ex maiore ductum. ſi mors fugienda non eſſet, etiam ſi nos huius periculi fuga immortalitas eſſet exceptura, propterea quòd diuturnior ſeruitus eſſet: quanto magis, ne ſeruiamus, id nunc facere debemus: qui etſi euaſerimus ex hoc periculo, tamen non habeamus exploratum, nos ad ueſperum eſſe uicturos: præſertim cum & Romana uirtute digna facturi ſimus, & uitã cum amoris in patriam gloria commutaturi.

CCXXVIII.

VETERANIQVE primi] Veterani qui primi, nonnulli u. l.

CCXXIX.

VNVS eſt omnium hoſtis] Vnus omnium eſt hoſtis, o. l. u.

CCXXIX.

CHARISSIMVM Reip. ciuem] P. R. ciuẽ, o. l. u. ut illud in VI. ſed redeo ad amores, deliciaſq; ueſtras L. Antonium.

CCXXIX.

QVI ob eam cauſam] Quid ſi, o.l.u. quorum conſenſus fecit, ut emendandum putarem, qui quaſi. ut hoc eſſet illi ſimile, quod eſt in. II. accuſ. Qui quaſi de induſtria in odium, offenſionemq; populi Ro. irruere uideantur.

CCXXIX.

SAXAS, & Caphones] Saxa captans, Lang. & cæteri ferè. Sc. Saxa, Capho, quem ſequor.

CCXXIX.

CVM uideant mimos] Cum uideant ſe mimos, omnes l.u.

CCXXIX.

IN illius uiri conſilijs, atq; factis nec nimium, nec parum unquam fuit] Sic o.l.u. In illius uiri conſilijs, atq; factis nihil nec nimium, nec parum fuit unquam. quod ualde placet.

CCXXIX.

AD XIII. Cal.] Ad XIII. Kal. Ian. omnes libri ueteres. perſpicue rectum.

CCXXIX.

ADIVNGENDVSQVE eſt QVI Hortenſius] Que, ab o.l.u. abeſt.

CCXXIX.

NAM de Apuleio] De M. Apuleio, o.l.u.

CCXXIX.

QVOD Panſa Cos.] Quod C. Pāſa Cos. omnes l.u. quod placet.

CCXXIX.

A Q. Cæpione Bruto Procos.] Hūc locum non

attigiſſem, niſi in quorundam libris pro Q. M. *repoſitum uidiſſem. quod ab ijs factum his de cauſis existimo. primum quòd hūc ſcriptores ferè* M. *non* Q. *nominent. deinde* Appiani *uerbis adducti, ijs quæ infra ſcripſi.* μάρκος τε βροῦτος καπίων ἐπίκλην. *ſed* Appia*nus (pace eius dixerim) & ipſe propter ignorationē* Romanorum *moris à ueritate aberrauit: & illos, qui eum ducem ſecuti ſunt, in eundem duxit errorem.* Non *enim* Bruti *hoc proprie cognomen, ſed cōmune gentis* Seruiliæ *fuit: qua familia* Bruti *mater orta eſt. ex quo licet conijcere, hunc* M. Brutum *à* Q. Seruilio Cæpio*ne* Seruiliæ *matris fratre germano adoptatum fuiſſe: adoptionē autem, ut pecuniæ, ſic nominis hæreditatem ſecutam.* Moris *autem* Romanorum *fuit, ut ij, qui adoptabantur, in omnia patris adoptiui nomina uenirent, genus autem patris naturalis oſtenderent aut nomine gentis, aut cognomine: ſi nomine, ut illud producerēt, ut ab* Aemilio Aemilianus*: ſi cognomine, nihil immutarent. exempli gratia,* M. Iunius Brutus *à* Q. Seruilio Cæpione *adoptatur.* Iunius *nomen eſt,* Brutus *cognomen. ut igitur hunc iudicio patrem ſignificaret: prænomen, nomē, cognomen aſſumebat hoc modo,* Q. Seruilius Cæpio. *finge illum* Numidicum *appellatum eſſe: id quoq; aſſumebat. natura uero patrem ſi nomine, ſic* Q. Seruilius Cæpio Numidicus Iunianus*: ſi cognomine, ſic* Q. Seruilius Cæpio Numidicus Brutus*: ſi is qui in adoptionem mancipatus erat, aliquod ſibi cognomen inuenerat, id quoq; non deponebatur.* Id *apparet apud* Varronem. Atticus *inquit, qui nunc* T. Pomponius, *nūc* Q. Cæcilius *cognomine eodem. quod ad co=*

gnomen gentis attinet, uidemus apud Cæliũ in ep. ſcribendo affuerunt L. Domitius Cn. F. Aenobarbus, Q. Cæcilius Q. F. Metellus Pius Scipio. Hic autem P. Cornelius Scipio à Q. Cæcilio Metello Pio, ut Dion tradit, adoptatus eſt. De nomine L. Florus indicat, P. Cornelius Africanus Scipio Aemilianus, L. Aemilij Pauli filius, Africani nepos adoptiuus. ut autem hoc omni aſſeueratione affirmem, facit argenteum numiſma uetuſtiſſimum, quod in manus uenit beneficio Bernardini Maffei, adoleſcentis cum cæteris optimis ſtudijs, atq; artibus perpoliti, tum in hoc genere multum exercitati, atq; uerſati: in quo ex una parte hoc erat inſcriptum, L. SEST. PRO Q. ex altera Q. CAEPIO BRVTVS PROCOS. ut in dubium uenire nõ poſſit, quin hi libri ſine mendo ſint, ut illi ad Att. mendoſi, C. Cæpio Brutus.

CCXXIX.

INCOLVMEMQVE ſeruet] Conſeruet, omnes l. u.

CCXXIX.

PECVNIASQVE] Sic l. u. in quibus Lang. exigatq; à quibus uideatur: ut fortaſſe pro mutuas reponendum ſit mutuam: nam uidetur abſurdũ, cum ſupra dixerit pecuniam, poſtea inculcare pecunias.

CCXXIX.

PROXIME Italiam ſit] Proxime in Italia, o. l. u. quod tamen reijcio.

CCXXIX.

CVMQVE literis Q. Cæpionis] Cumq; ex litteris, Lang. & cæteri fere.

CCXXX.

MACEDONIAM *prouinciam*] *Prouinciam Macedoniam,o.l.u.*

CCXXX.

QVOAD *ex S.C.*] *Quoad ei ex S.C.o.l.u.*

CCXXX.

ARMA *cœperunt*] *Sumpſerunt,Lang. cæteri, ceperunt: quos ſequor.*

CCXXX.

ECCE *tergeminum in ſcelere par*] *Ecce tibi geminum,o.l.u.atq; hoc loco geminum ualet ſimile: pro quo non à Budæo repoſitum fuiſſe germanum; ut in partitionibus,librorum ueterum auctoritatem nihil ueritus,ut in Piſonem fecerat: magna admiratione ſum affectus.ut id autem auderet, fecit ea ratio, quòd hæc uox ἀδελφοῦ ſonat & fratrem germanum,& ſimile: quaſi uero aut ita omnino neceſſe latinis eſſet, ut quoniam duas res illi uerbo Græci ſubijciunt, hi germani quoq; nomen in iſtis duabus ſententijs ponerent: aut geminum non ſimile ſignificet. imo uero noſtri melius,quàm Græci; qui cum neminem propè fratrem alterum alteri ſimilem uiderent, geminos autem ferè ſimillimos: omnia ſimilia eodem uerbo notauerunt. quod ſi doceo,uir ille doctiſſimus nihil cauſæ profecto dicet,quin M. Tullium deprauarit: atq; ut ei Ciceronis exempla condonem, qui hoc uocabulum in hanc ſententiam crebro uſurpat; Var.l.l.de Anal. Theona, & Diona, quos dicũt eſſe penè ipſi geminos, inueniuntur eſſe diſſimiles. & ibidem. ſi à ſimilibus nominibus ſimilia eſſe debent,dicemus,quoniam gemina ſunt Parma,*

Alba,Roma.& in II.Itaq; gemina facie,negamus eſſe ſimilia: ſi ſapore ſunt alio.& in III.qui plura habent eadem,dicuntur ſimiliores: qui proxime accedunt ad id, ut omnia habeant eadem,uocantur gemini ſimilli=mi.Pacuuius, Par fortitudo, gemina confidentia. ſic Horatius,hac in re ſcilicet una multum diſſimiles, ad cætera penè gemelli.& alibi.Par nobile fratrum Ne=quitia,& nugis, prauorum & amore gemellum. hoc amplius adijcio, ſub uoce germani eam notionem non ſubeſſe, quam ipſe tradat: ſed germanum eſſe propriũ quodámodo,merum,uerum. ſic Plautus dicit, cuidam inditum fuiſſe nomen Theſaurochryſonicochrydes, qui Theodoromedes fuerit germano nomine ſic germanã illuuiem,gerras germanas,germanam Græciam appel lat.eodem modo M.Tullius germanam ironiam, pa=triam,iuſtitiam, germanum negociatorem, Metellum, Atticum,Campanos, magiſtros huius artis germanos uſurpat. ex quo in Acad.ubi etiam in impreſſis, gra=uiſſimus ſtoicus,ſcriptum eſt: non germaniſſimus ſtoi=cis Antiochus,ſed germaniſſimus ſtoicus,L.antiquis au ctoribus,non ſolum conſuetudine Latini ſermonis ita præſcribente.& in Orat.cum mutila quædã,& hian=tia locuti ſunt; germanos ſe putãt eſſe Thucydidas,ut ſcriptum eſt in L.antiquis, non Thucydidis, ut in im=preſſis.ſed ad rem.non me præterit,tri & ter præpoſi=ta uerbis,eorum uim augere: ſcripturam tamen uete=rem ueram,& germanam arbitror.

CCXXX:

QVAE iá Romæ ſuſcepta.c.] Sic o.l.quæ Romæ iam ſuſcepta arbitrabatur à ſocio furoris ſui optime.

CCXXX.

OMNES *qui libere.c.*] *Omnes,à* L. o. *anti-quis abeſt.*

CCXXXI.

STATVIT *ille quidem.c.*] *Sic liber unus, atq; alter: in queis* Lang. *Statuit ille tamen non inimi coſ, ſed hoſtes: maiora tamen in nos.c,cæteros ſequor.*

CCXXXI.

QVAM *in hoſtem ſupplicia meditatur*] *Mini tatur,Lang.ego cæteris aſſentior.*

CCXXXI.

TORMENTVM, *atq; cruciatum*] *Tor-menta,atq; cruciatum.placet.*

CCXXXI.

IN *beneficij partem numeretur*] *In beneficij par te,o.l.ueteres: pro quibus etiam conſuetudo ſermonis latini,& numeri ratio facit.*

CCXXXI.

EO *maiore ſtudio*] *Eo maiore omine, ſtudioq;.* Sc.*liber.*Lang.*& alij nõnulli,maiore animo, ſtudioq;. quod probo.*

CCXXXI.

ET *diripere*] *Ac diripere,o.l.u.*

CCXXXI.

ALTER *in Aſiam irrupit curſim: ut in Syriã patebat.c.*] *Sic* Lang.*curſim uti Syriã petebat.*Scal. *Curſim ut in Syriam petebat.nõnulli,curſum ut in Sy riam patebat: qui aliud mihi,ac Cicero ſentit,loqui ui dentur: qui hoc,meo quidem animo,uoluit dicere,Ni-hil fuiſſe, cur Dolabella irrumperet in Aſiam: cum*

uia pateret in Syriam: ut interdum ueniat in mentem ſuſpicari, ſic M. Tullium ſcriptum reliquiſſe. Alter in Aſiam irrupit. cur ſic? cui in Syriam patebat uia certa, neq; longa. Quid opus fuit cum legione? ut hæc ſit ſententia, duo feciſſe Dolabellam, quæ nihil attinuerit facere, alterum quòd irruptionem fecerit in Aſiã, cum uia pateret in Syriam: alterum quòd cum exercitu irruperit, cum iter per prouinciã Procos. amici, & neceſſarij facturus eſſet. ex quo uult intelligi, eum meditatum, & præceptis Antonij inſtructum id facinus conſciuiſſe.

CCXXXI.

PRAEMISSO *Marſo neſcio quo Octauio*] *Sic omnes l. u. præmiſſo Mario Q. Octauio. recentiores cum impreſſis faciunt: quos ut ſequar, l. IIII. Appianus facit, cuius uerba ſubſcripſi.* τότε νυκτοφύλακα αὐτοῦ μάρσον οὐ δυνηθεὶς διαφθεῖραι, διέφθειρε τοὺς ἡμεροφυλακοῦντας αὐτῷ λοχαγούς. καὶ ἀναπαυομένου τοῦ μάρσου μεθ' ἡμέραν, ἐσῆλθε ὑπανοιχθεισῶν αὐτῷ πυλίδων κατὰ μέρη πολλῶν. ἁλούσης δὲ τῆς πόλεως, ὁ μὲν δολαβέλλας προύτεινε τὴν κεφαλὴν τῷ σωματοφύλακι αὐτοῦ. καὶ τεμόντα. προσέταξε φέρειν κασσίῳ σωτήριον ἴδιον. ὁ δὲ τεμὼν ἐπικατέσφαξεν ἑαυτόν, διεχρήσατο δὲ καὶ μάρσος ἑαυτόν. *Quem autem Marſum Appianus, eum Dion Octauium nominat. nihil igitur immutandum eſt.*

CCXXXI.

IN *nulla ſuſpicione*] *In, à l. u. abeſt.*

CCXXXI.

COMPLEXVSQVE *ſumma beneuolen-*

tiæ] In his uerbis M.Tullium non agnoſco: nam primũ me illud mouet, quòd cætera diſſolute elata ſunt, hoc unum membrum coniunctione copulatum eſt; deinde conſequenti non ſatis apte, atq; ſcite connexum. deinde uerbum illud, ſummæ, inaniter inculcatum uidetur. quid, ſi ſic emẽdemus? Complexus qui ſunt uæ, id eſt uerę beneuolentiæ. cætera eodem modo: ſic enim nihil eſſet inane: contraria contrarijs referrentur: omnia membra diſſolutione relaxarentur: hoc, & proximum inter ſe cum quodam lepore cohæreret. cum tamen o.l. contra faciant, pronunciemus amplius.

CCXXXI.

QVI nocturnus introitus in Smyrnam?] Sic o.l.u. nocturnus introitus Smyrnam, abſq; in, & qui. quod placet. hoc amplius Lang. quòd Zmyrnam, non Smyrnã: quod tamen refellit Priſcianus. Græci quoq; σμύρναν ſcribunt.

CCXXXI.

NE nimis credo in uictorijs liberalis] In uictoria, o.l.u.

CCXXXI.

POST autem ceruicibus caput abſcidit] Poſt à ceruicibus, o.l.u. ut illud, tunicam à pectore abſcidit.

CCXXXI.

CVM hoſte hoc bellandum] Cum hoc hoſte bellandum eſt, o.l.u.

CCXXXI.

CVIVS teterrima crudelitate] A cuius c. o.l.u. non placet.

CCXXXI.

IVGVM *impiorum nefarium*] *Iugum impium,nefarium.omnes ferè l.u.ut ſint duo,* ἐπίθετα *quæ uocantur : uel impiũ pro impiorum. nonnulli iugum nefarium tantummodo : ut ualde ſuſpicer,ne impium ſit gloſſema.recentiores tamen,impiorum,habet. Illud notatione non indignũ eſt, hic iugũ dixiſſe : quod in principio orationis,par appellauit,more* Græcorum; *qui* ζυγὸν *in iugo,& pari ponunt. quod* Latini *quoq; uſurpant,ut* Plinius,*qui dixit* Aquilarum *iugum.*

CCXXXI.

MISERAM *quidem illam*] *Miſeram illam quidem, o.l.u.*

CCXXXII.

FERENDVM *modice, ſi aduenerit*] *Ferendum modice eſſe, ſi euenerit,o.l.u.quod placet.*

CCXXXII.

AT Dolabella] Ac Dolabella, *o.l.u. quod meo quidem iudicio rectum eſt.*

CCXXXII.

CRVDELITATEM *exercuerit*] *Exacuerit,o.l.u.ego tamen ſequor impreſſos.* Ita *locutus eſt in* Ver:*quæ erat libido crudelitatis exercendæ.In ſuperatos uictoriam exercendam,in ep.ad* Brutum *dixit.*

CCXXXII.

AT *in eius corpore lacerando*] *Eodem modo ſcripti,ut impreſſi* L.*ego ſic arbitror emẽdandum,* Ac *in eius corpore lacerando,atq; uexando cum animum ſatiare non poſſet,oculos pauerit ſuos.hoc enim membrum ex ſuperiori mihi uidetur aptum.*

Solemus

CCXXXII.

SOLEMVS *dicere*] *Dicere ſolemus,o.l.u.*

CCXXXII.

NEC *grauiora uere ſunt*] *Nec uero grauiora ſunt, Lang.quem probo.*

CCXXXII.

QVID *in ciue de Dolabella iudicandum eſt?*] *Quid in ciue Dolabella iudicandum eſt? o.l.u.ego, iudicandus eſt. ex ſe intelligitur.*

CCXXXII:

SIT *ſemper lætatus*] *Semper ipſe lætatus,o.l.u.*

CCXXXII:

AT *uidetis quot, & quàm multos*] *Quos, l.u. recte.*

CCXXXII:

PETERE *eum conſulatum*] *Eum petere conſulatum, multo concinnius, & o.l.u.*

CCXXXII:

ILLE *homo ſummo ingenio*] *Ille,ab o.l.u.abeſt.*

CCXXXII:

EX *ædilitate conſulatum petit*] *Sic o.l.u.ex ædilitate ad conſulatum: ſoluatur legibus,c. quod ualde placet: eſt enim præciſio: ſic autem perfectum eſſet,ex ædilitate aſcendere conatur ad Conſulatum, uel quid eiuſmodi. in quo gradus honorum non ſeruabat: nã cum primus honoris gradus eſſet Quæſtura, ſecundus Tribunatus pl. deinde Aedilitas, poſt Prætura, extremo loco Conſulatus: hic omiſſa prætura, Conſul fieri uolebat. quod erat ita extraordinarium, ut, C. Cæſar æqualis ille Sulpicij idem cum tentaſſet, cauſa belli*

ciuilis fuerit. Declarat Aſconius, *cuius uerba ſubſcripſi*. C. Cæſar Aedilitius *quidem occiſus eſt*; *ſed tantum in ciuitate potuit*, *ut cauſa belli ciuilis contentio eius cũ* Sulpicio Trib.pl. *fuerit*: *nam & ſperabat*, *& id agebat* Cæſar, *ut omiſſa* Prætura *Conſul fieret*: *cui cũ primis temporibus iure* Sulpicius *reſiſteret*, *poſtea nimia contentione ad ferrum*, *& ad arma proceſſit*. *de hac re* Cicero *in* Bruto. *In tribunatu primum contra* C. Iulij *illam Conſulatus petitionem extraordinariam*, *uerã cauſam agens eſt probatus*: *& eo magis*, *quod eandẽ cauſam cum ageret eius collega*, *ille ipſe* Sulpicius. *et de* Reſp. Ar. *Sulpicium ab optima cauſa profectum*, C. *q*; Iulio *conſulatum contra leges petenti reſiſtentem longius*, *quàm uoluit*, *popularis aura prouexit*. *Eſt in libro mẽdum*: *nam pro* C. Iulio C. Thuſcio *ſcriptum eſt*. *hinc intelligi poteſt*, *hoc contra leges*, *maximeq; extraordinarium fuiſſe*.

CCXXXIII.

A QVA *cum ſit alieniſſimus*] Sic *nonnulli s.l. à qua cum ſit alienus*, *ſuo capiti nobis dominetur*. *qui mea quidem ſententia tum erunt planè emendati*, *ſi ex dominetur primam litteram detraxeris*: *quod enim dixerat*, *Caſtrorum antea metator*, *nunc*, *ut ſperat*, *urbis*; *iccirco ut hoc omen auerteret*, *optaretq; ut in ipſum* Saxam *recideret*, *huic ſubiunxit*, *ſuo capiti nobis ſaluis ominetur*. *ut* Cel. *Te ad ix*. Cal. Iun. *ſubroſtrarij*, *quod illorũ capiti ſit*, *diſſiparant periſſe*. *&* Plaut. *in* Pœn. *ei* Mars *iratus eſt*. Ly. *ueſtro capiti iſtuc quidem*. *&* M. Tullius *ad* Att. *multa inquam mala cum dixiſſet*, *ſuo capiti*, *ut aiunt*. c. *& in* Bruto. Sic Hortenſij *uox extincta*

fato ſuo eſt, noſtra publico. Melius *quæſo ominare, inquit Brutus.*

CCXXXIII.

ALIQVORVM *nutriculas prædiorum*] Reliquorum, o.l.u. *perſpicue rectum.*

CCXXXIII.

CONTENTI *eſſent*] Contenti *eſſe poſſent,* omnes *l.u.*

CCXXXIII.

COLLEGAS Antoniorũ] Antonij, o.l.u.

CCXXXIII:

PRO *alieno ſe ære deuouit. emptor tamen in ea auctione inuentus eſt nemo. ò hominem ridiculũ*] Sic o.l.u. *Pro alieno ſe ære deuouit emptori, hominem ridiculum. quod ſummopere placet. facete autem dixit,* Decius *pro alieno ſe ære deuouit emptori, in carmen intuens, quo* Decij *uſi erant in deuotione ſui: in quo hoc erat in extremo,* Sicut *uerbis nuncupaui, ita pro rep.* Quiritium *exercitu, legionibus, auxilijs populi* R. Quiritium, *legiones auxiliaq; hoſtium mecum dijs manibus, telluriq; deuoueo.*

CCXXXIII:

PVTARE *poſſe*] Putet *poſſe, cum uẽdat,* o.l.u.

CCXXXIII:

QVAM *multæ uidẽtur furiæ debitorum*] Aſſentior Vbaldino, *qui hunc locum ita correxit,* Quem *multæ uidentur furiæ debitorum.*

CCXXXIII:

VINDICES *enim tabularum nouarum*] Eodem *modo ſcripti. ego tamẽ non dubito, quin, uindicis,*

M ij

ſit emendandum : ſiquidem non ſeipſum M. Tullius his uerbis deſcribit, ſed Trebellium : idemq; hoc loco, quod in VI. ſignificat : nam Trebellium ualde iam diligit : oderat tum, cum ille tabulis nouis aduerſabatur. iam fert in oculis, poſtquam ipſum Trebellium uidit ſine tabulis nouis ſaluum eſſe non poſſe. Nam Dolabellæ legem ferenti de nouis tabulis, Trebellius acerrime reſtiterat, creditoresq; defenderat : poſtea ſe ære alieno ſic obruerat, ut tabula, ut mos erat, prolata, ſit bonaq; eius auctione uenierint. Ludit igitur in tabulis nouis, & auctionarijs. ex hoc etiam liquet, cur dixerit, Trebellium ultæ uidentur furiæ debitorum.

CCXXXIII.

QVI præſtantiſſimos ciues Aquila, Pollentia expulit] Sic L. Lang. qui potentiſſimos ciues cum Aquilæ potentia expulit. pleriq; ſic, ciues ciuis Aquilæ potentia expulit. Ego ſic emendãdum arbitror, Quem præſtantiſſimus ciuis Aquila Potentia expulit. & ne temere, non modo audacter feciſſe uideamur : ſcribit Diõ Pontium Aquilam unum ex tyrannicidis prælio decertaſſe cum T. Munatio Planco, eumq; ſuperaſſe : ſed ipſius uerba ſubijciamus. ὡς οὖν ταῦτα ἐγένετο καὶ πόντιος ἀκύλα ἐκ τε τῶν σφαγῶν καὶ τῶ δεκίμω ὑποστρατηγῶν τίτον μουνάτιον πλάγκον ἀντιπολεμοῦντα αὐτῷ μάχαις ἐνίκησεν. hanc autem rem, eundemq; hominem nunc à Cicerone deſignari, ex XIII. Phil. apparet. Illud tamen uerum, quod in hoc Planco prouerbij loco dici ſolet, perire eum non poſſe, niſi ei crura fracta eſſent. fracta ſunt, & uiuit, hoc tamen, ut alia multa, Aquilæ fertur acceptum. quod ad Pollentia attinet : omnes

l.u.Potentia . quid uerum ſit,diuinãdum. Potentia cer te oppidum non longe abeſt à Polentia. indicat Plinius, ab altero inquit latere ad Padum amnem Italiæ ditiſſimum,omnia nobilibus oppidis nitent,Libarna,Dertona, Colonia,Trira,Barderatæ,Induſtria, Polentia, Carrea, quod Potentia cognominatur.

CCXXXIII.

LYSIDICVM *ipſum in græco uerbo c.*] *In præpoſitio à nonnullis u.l.abeſt.quod placet.ut de legibus l.I.à cuius amore græco uerbo philoſophia nomen inuenit.*

CCXXXIII.

QVI *omnia iura diſſoluit*] *Pro qui,quoniã,o.l.u.*

CCXXXIII.

BONA *eius.c.*] *Eius,ab o.l.u.abeſt.*

CCXXXIIII.

SCIPIONI *P.fratri*] *Sic o.l.u.cum L.Scipioni P.F.Aſia obueniſſet.Publij filio.s.non fratri.res perſpicua.*

CCXXXIIII.

GESTA, *& conſumata ſunt : aut quàm Pyrrhi*] *Sic o.l.u.geſta ſunt , quàm Pyrrhi.& recte : ſi quidem nunquam id uerbum, Conſumare ſcilicet , neq; ſuperior,quod ſciã,neq; Ciceronis ætas uſurpauit: quod inferior poſtea triuit.nam in proœmio de off. Quæ de officijs tradita ab illis,& præcepta ſunt , & conſumata : hæc extrema à l.u.abſunt : ut in dubium uenire non poſſit,quin de libris tollendum ſit .*

CCXXXIIII.

IPSE *ſibi delegit*] *Sibi ipſe delegit,o.l.u.*

CCXXXIIII.

MVLCTAM *populus Romanus*] *Romanus, à l.u.abeſt.recte.*

CCXXXIIII.

ANNO *anteà*] *Ante,o.l.u.aperte uerum.*

CCXXXIIII.

ITA QVE *populus*] *Ita,o.l.u.*

CCXXXIIII.

NEGAVERO. *ſuffragio meo,tanquam comitijs, homini honorem amiciſſimo denegauero*] *Sic o. l.u.uidebor ſuffragio meo tanquam comitijs honorem homini amiciſſimo denegauiſſe.recentiores tamen ferè ab impreſſis faciunt.*

CCXXXIIII.

TABVLA *modo noua detur*] *Modo tabella detur,tres l.u.in queis* Lang.*quod placet.*

CCXXXIIII.

CAESARI *adoleſcentulo*] C.*Cæſari adoleſcenti,o.l.u.quod placet.*

CCXXXIIII.

QVI *illius auctoritatē,imperium*] *Qui illius imperium,auctoritatem,*L.Lang.*& alij nonnulli.*

CCXXXV.

IMPERIVM *Cæſari belli neceſſitas.c.*] *Sic o. l.u.* Cæſari *bellum neceſſitas, faſces Senatus dedit. & præclare, & aperte.*

CCXXXV.

A REP. *peſtiferi ciues*] A P.R.*omnes l.u.*

CCXXXV.

EGO *uero mentionem prouinciarum*] *Ego uero*

mentionē omnino prouinciarū,o.l.u.quod ualde placet.

CCXXXV:

QVOS omnes ad Mutinam intenderes c.] Quos omnes,Lang.cæteris aſſentior.

CCXXXV:

ISTVD tuum præſtantiſſimum] Tuum iſtuc præſtantiſſimum,o.l.u.

CCXXXV:

VEHEMENTIVS eo tibi] Eo uehementius tibi, o.l.u.

CCXXXV:

INTERESSE putaſſes tua] Tua putaſſes, omnes l.u.

CCXXXVI.

QVOD cœlo delapſum] De cœlo delapſum, Lang.& alij nonnulli u.l.ut illud de fin.bo.& ma. ſeruata illa,quæ quaſi delapſa de cœlo eſt ad cognitionem omnium,regula.quod autem ſequitur, Cuſtodijs continetur,Lang.tenetur.ut Liuius,ſignoq; quod imperij pignus cuſtodia eius templi tenetur. alterum tamen non abhorret à conſuetudine loquendi.Cum illæ tabulæ priuata cuſtodia continerentur. pro Syl.

CCXXXVI.

HVNC uel in cœlum,ſi fieri poterit, noſtris humeris tollemus] Hunc in cœlum ſi uos fieri poterit humeris noſtris tollemus,Lang. ſic ego, Tunc in cœlū uos, ſi fieri poterit,humeris noſtris tollemus.

CCXXXVI.

* AVT M.Brutus,aut C.Caſſius, aut uterq;] Hoc tantū nonnulli u.l.in queis Lang.diſcrepant ab impreſ=

ſis, quòd ordinem nõ nihil cõmutant hoc modo, Aut C. Caſſius, Aut M. Brutus. cætera eodem modo. Locus ſine dubio mendoſus: neq; enim ſuperior ſcriptura cum inferiori cohæret, & longe aliud loqui mihi uidetur, ac ſentiat Cicero, cuius hæc mea quidem ſententia mẽs eſt, hoc conſilium, ut ad Caſſium hoc bellum deferat, Brutum autem uerbo excludat à negocio, re uera iudicium eius liberum, atq; integrum relinquat: ut ita fortaſſe corrigendum ſit, Aut C. Caſſium, aut M. Brutum, aut utrunq; decernerem planè: ſicut multi conſulem alterum, amboſ'ue: ni. c. nam cum dixiſſet, expedito nobis homine, & parato P. C. opus eſt, & quæ ſequuntur, deinde ſubiunxiſſet, Quis igitur is eſt? ſi id quod diximus, ſententia ſua complecti, atq; efficere uolebat, id quod profectò uolebat: non ei reſpondendum fuit, C. Caſſius, & M. Brutus, ſed aut C. Caſſium, aut M. Brutum, aut utrunq; decernerem planè, ſicut multi conſulẽ. c. ſic enim & uni Caſſio decernebat imperium, & aſſequebatur, ut Bruti iudiciũ eſſet, quid ex dignitate ſua, exq; rep. uideretur eſſe. ſed nihil affirmo: tantum opinionẽ meam teſtatam relinquere uolo. illud omni aſſeueratione affirmo, libros eſſe deprauatos, nec eorum uerbis ſenſa Ciceronis exprimi.

CCXXXVI.

COLLIGASSEMVS *in Græciã*] *In Græcia, o. l. u. quod ualde placet. dixit autem, colligaſſemus in* Græcia *propter* S. C. *quo ſenatus ei prouinciã* Macedoniam, Illyricum, *cunctamq;* Græciam *decreuerat, mãdaueratq; ut cum ſuis copijs quàm proxime* Italiã *eſſet.*

CCXXXVI.

NON *ut ex ea acie auxiliũ haberemus*] *Non ut ex ea acie reſpectum haberemus*, o.l.u. *hinc exiſtimari poteſt, quàm ſint omnia deprauata, atq; peruerſa: nec tamen miratus ſum, qui uiderim in u.l. de leg. ex denicales, delphica lex eſſe factũ. nec uero tã delphica lex quæ à nece appellatæ ſunt.* Denicales *feriæ, inquit* Sex. Póp. *colebantur, cũ hominis mortui cauſa familia purgabatur. græci enim* νεκρὸν *mortuũ dicũt.* In ep. *uero ad* Q. Fratrem, Diribitis *in diruptis. is diruptis tabellis de circulo ſe ſubduxit.* In Pis. Diribeantur *in diripiantur*. Dũ *de te quinq; et ſeptuaginta tabellæ diripiãtur.* Pro Plãc. *diribitio in direptio.* Nihil *eſt iam quòd populo ſupplicetur, nihil quòd direptio.c.* Apud Var. l. III. de re Ruſt. Diribentur *in dirimuntur*. Dum *dirimuntur, inquit, ſuffragia. & alibi, diriberent in decumberet eſſe mutatum.* Narrat, *ad tabulam cum decumberet.* Diribere *autem ualet diſtribuere. unde* Diribitorium, *locus ubi recẽſebatur exercitus, ſtipẽdiumq; militibus numerabatur: &* Diribitores *non diuiſores qui appellabantur: ut tradit* Hermolaus, *ſed, meo quidem iudicio, qui ſuffragia lata diribebant, numerumq; inibant tabellarum, quæ, ſi de reo iudicabatur, cenſebant abſoluendum, aut ampliãdum, aut condemnandum: ſi lex ferebatur, quæ antiquabant, aut iubebant: ſi magiſtratus creabantur, quæ mandabant honorem, aut denegabant. quo facto facile erat uidere, candidatus honorem obtinuiſſet, an repulſam tuliſſet: lex antiquata, an accepta: reus eſſet abſolutus, an condemnatus, an cauſa prolata.* Sed *quid hæc ego? quæ tamẽ habent inter ſe aliquam ſimilitudinem:*

& eiuſmodi ſexcenta, ſi id ageretur, proferre poſſem. Illud non'ne portenti ſimile eſt, quòd in Catil. or. III. miſerum abijt in timidum? & erunt qui illum, ſi hoc fecerit, non improbum, ſed timidum. cum miſerum reponẽdum ſit, niſi Priſciano, & Pediano fidem penitus abrogamus. et illud alterum apud Var. l. I. de re ruſt. in pingui rectius quæ ſucci ſunt maioris. pro ſucci, libri ueteres Ibi. ego, cibi, repoſueram, cõiectura ductus, quod poſtea mihi comprobauit Plinius, qui hunc locum totidem uerbis, ut dicitur, in XVIII. l. tranſtulit. ſed ad rem. omnino libri V. mendo non uacant, ſed tamen propius, ut opinor, accedunt ad ueritatẽ. quid ſi ſic emendemus? Non ut eò ex acie reſpectum haberemus. nã quod græce ἀποβλέπειν πρός τινα, id latine mea quidem ſentẽtia, uel conijcere, uel referre oculos in aliquem, uel ad aliquem reſpectum habere dicitur. Id autem ſignificat, in quopiam omnem ſpem reponere ſuarum rerum. Xen. l. IIII. ἀπομνημονευμάτων. πότερον θεμιστοκλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς τῶν σοφῶν, ἢ φύσει τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν. ὁπότε σπουδαίου ἀνδρὸς δεηθείη; Lucianus. περὶ τοῦ ἐνυπνίου. ἂν δ' ἔτι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ τοὺς φίλους, ἢ καὶ τὴν πόλιν ὅλην καταλαμβάνῃ, εἰς σὲ πάντες ἀποβλέψονται. Cicero de Am. nec enim melior uir fuit Africano quiſquam, nec clarior. Sed exiſtimare debes omniũ oculos in te eſſe coniectos. & Virg. l. XII. In te ora Latini, in te oculos referunt. M. Tul. Phil. V. Itaq; cum reſpectum ad ſenatũ, & ad bonos non haberet. & L. XLII. cum cæterorum id intereſſe, tum præcipue Rhodiorum, qui plus inter alias ciuitates dignitate, atque opibus ex=

cellant. quæ ſerua, atq; obnoxia fore, ſi nullus aliò ſit, quàm ad Romanos reſpectus. Fit autem ferè, ut ij, qui nituntur alicuius auxilio, nimisq; confidunt, fiant languidiores, atq; remiſſiores, atq; ijs quiddã cõtingat, quod ſæpe uiatoribus euenit: ut cũ iter cõtẽtius faciant, ſi forte reſpexerint, obiecta oculis aliqua ſpecie, ſi non inſiſtãt, at certe tardius ingrediãtur. Ex quo illud ad Brut. Meus animus in acie eſt, nec reſpectum ullũ quærit, niſi me utilitas ciuitatis forte cõuerterit. & contra illud de prou. cons. Qui ſi ex illa iactatione, curſuq; populari bene geſta rep. referunt aſpectum in curiam. Hac igitur uerba hanc habebunt ſententiam, Brutum Græciæ præfecimus, decretoq; noſtro mandauimus, ut quàm proxime Italiam eſſet: non ut, eò reſpectum habentes, atq; in eo ponentes omnia, ſtudia hic noſtra remitteremus, nollemusq; eos, qui ad Mutinam ſunt, qui in acie ſtant, non eniti, non omnia facere, ut Antonium à Mutina reijcerent: ſed ut nos, & illi ipſi multo alacrius, maioreq; animo, armis, equis, uiris D. Bruto ſubuenirent, cum ſubſidium etiam tranſmarinũ ſibi paratum uiderent.

CCXXXVI.

TENET opinor Hellidem] Lang. Hillidem. Gad. Bellidem. SC. & cũ eo pleriq;, Billidem. ego Plutarcho, & Stephano auctoribus, Byllidem: quorum alter, βύλλις, πόλις ἰλλυρίδος παραθαλάσσια, τῶν μετὰ τοῦ νεοπτολέμου μυρμιδόνων κτίσμα. Alter in uita Bruti, & quidem hanc rem referens. γάϊος δ᾽ ἀντώνιος ἀπολλωνίᾳ προσβαλών, ἐκεῖ τοὺς ἐγγὺς ὄντας ἐκάλει στρατιώτας. ἐπεὶ δ᾽ οὗτοι τε πρὸς βροῦτον ᾤχοντο, καὶ τοὺς ἀπολλωνιάτας ᾔσθετο τὰ βρούτου φρονοῦντας, ἐκλιπὼν

τὴν πόλιν, εἰς βουθρωτὸν ἐβάδιζεν. καὶ πρῶτον μὲν ἀπόλλυσι τρεῖς σπείρας καθ' ὁδὸν ὑπὸ βρούτου κατακοπείσας. ἔπειτα τοὺς περὶ τὴν βυλλίδα τόπους προκαταληφθέντας ἐπιχειρῶν ἐκβιάζεσθαι, καὶ μάχην συνάψας κικέρωνι νικᾶται. At Ptolemæus Ελιμιωτῶν inquit βουλλίς, ὀρεστίδος ἀμαντία. Sed hic mendum continere Stephanus non poteſt, qui ciuitates ex ordine litterarum digeſſit. Idem prope mendum apud Cæſarem eſt l. III. bel. ciu. pag. CLXIII. Hos ſequuntur Bellidenſes, atq; Amatini. ubi l. u. Billidenſes. ego, Byllidenſes, atque Amãtini. & alio loco pagina CLXXI. Qui commeatus Biblide, atque Mantinea importari in oppidum prohiberet. ego, Byllide atq; Amantia.

CCXXXVI.

VRGET Oricum] Illyricum, liber unus, atq; alter: in queis Gad. quod probo: nam & proxima ſuperiori oratione oſtendit, Illyricum à C. Antonio eſſe tentatum: & hæc diſpoſitio ex ordine eſt, illa altera perturbata: ſiquidem cum oppidis prouinciam confundit.

CCXXXVI.

SOLET enim accipere ipſe manicas] Ipſe accipere, o. l. u.

CCXXXVI.

CVM confeſtim ſuccurrẽdum eſt] Quibus procum, o. l. u. perſpicue rectum eſt.

CCXXXVI.

NECESSE eſt enim in tanta concurſatione perturbationum, rerum, c.] Sic L. Lang. neceſſe eſt enim in tanta conuerſione & perturbationum rerum. ego ſic, Neceſſe eſt enim in tanta conuerſione, & perturba

tione omnium rerum. ut illud pro Flacco, *uidetis in quo motu temporum, quanta in conuerſione rerum, ac perturbatione uerſemur. & pro do. ſ. cui nihil obſerat præter conuerſionem ſtatus, & inclinationem cōmunium temporum. ſentētiam meam* Bernardini Maphæi *liber approbauit. interductus igitur aliter apponendus eſt.*

CCXXXVII.

V T *ex ueſtra quoq; auctoritate firmetur*] Vt ea *ueſtra quoque.c.mihi magis placet.*

CCXXXVII.

V T *qui eam optimo iure*] Sic *o.l.u.ut quiq; optimo iure eam.ego,uti qui.c.*

CCXXXVII.

E V M'Q V E *à* Q. *Martio Criſpo proconſule*, L. Scauro *Proconſule*, A. *prolectio*] Sic Lang. *cum atq;* M. *Criſpo* Procō L. *ſtatū murco* Procōs *ab alieno.ego ſic,eumq; à* Q. *Martio Criſpo* Procos. L. Statio Murco Procos. A. Alieno.*c.de ijs* Dion L.X L V I I. App. I I I I. Cæs. *in ep.ad* M. Tul. Paterculus l. I I. *de* Statio Murco *etiam* Cæs. l. I I I. *belli ciuilis.*

CCXXXVII.

N A V E S, *nautas, pecunias*] Pecuniam,*o.l.u.*

CCXXXVII.

C AE T E R A Q V E *quæ ad bellum gerendū*] Ad id bellum.*c.o.l.u.*

CCXXXVII.

P R O V I N C I A M *obtinebit cum.c.*] Sic *l.u. prouinciam tum obtinebit.ſic igitur diſtinguendum,ac ſcribēdum eſt,qui eam prouinciam tum obtinebit,cum*

C. Caſſius Procos. in eam prouinciá uenerit. Regem. c.

CCXXXVII.

ITEM ſi cæteri reges] Itemq́; Lang. Sc. Nónulli, idemq́; Lang. ſequor.

CCXXXVII.

ANIMVS ipſe quem uidetis] Animus is eſt quem uidetis, o. l. u. mihi uero, ut dicam quod ſentio, ui diſtis probatur, non uidetis: ut ad Idus Mart. referatur, quibus pulcherrimum illud facinus conſciuit, oſtenditq́; ciuibus ſuis, quàm illam ré uirili animo, atq; præſenti egiſſet: & tempori tempus reſpondeat.

CCXXXVII.

FORTES & conſtantes uiri] Fortis & conſtãtis uiri, & fuiſſet pro fuiſſent, pleriq; l. u. quos probo: ut de C. Caſſio loquatur, non de Allieno, & Cæcilio Baſſo: eáq; uerba ex ſuperioribus apta ſint.

CCXXXVII.

SVMMAQVE uirtus] Que, à pleriſq; l. u. abeſt. quod placet.

CCXXXVII.

QVID dicam de patre?] De patre dicam? o. l. u. & procliuius currit oratio.

CCXXXVII.

SED etiam dux] Verum etiam, o. l. u.

CCXXXVII.

QVÀM honorate, quàm honorifice] Ornate, non honorate, o. l. u. quod placet.

CCXXXVII.

FVIMVS nuper ego. c.] Fuimus impp. o. l. u. imperatores. ſ. recte.

CCXXXVII.

IVDICAVERIT] *Iudicarit, Lang. & cæteri ferè.*

CCXXXVIII.

TANTI *eius in Syria nomen, atq; Phœnicia*] *Phœnice, o.l.u. & recte: ſiquidem & Græci* φοινίκην, *& Latini Phœnicen appellauerunt. Varro de re Ruſt. l. II. cum exportauit per mare è Phœnice amans Europam. & de ling. lat. Europa ab Europa Agenoris filia, quam ex Phœnice Manlius ſcribit taurum exportaſſe. Cæſar l. III. bel. ciu. Magnam ex Aſia Cycladibusq; inſulis Corcyra, Athenis, Ponto, Bithynia, Syria, Cilicia, Phœnice, & Aegypto claſſem coegerat. Quod ad primum uerbum attinet, in eo congruunt omnes libri: ego tamen tantum pro tanti reponendum cenſeo, ut ſit illi ſimile pro Deiotaro, Quãtum nomen eius fuerit, quantæ opes. c.*

CCXXXVIII.

CVM *Parthorum nobiliſſimos duces, magnas copias fudit*] *Lang. maximaſq; copias. c. quod ita magis placet, ut tamen non omnem quaſi ſuſpicionis ſcrupulum mihi euellat ex animo: idem enim uerbũ, Parthorum. ſ. in conſequenti membro ſine cauſa repetitum facit, ut non poſſim nõ ſuſpicari M. Tullium ita ſcriptum reliquiſſe, cum Pacorum nobiliſſimum ducem, maximaſq; copias fudit: uel, quoniam cæteri l. non diſcrepant ab impreſſis, Cũ Pacori nobiliſſimi ducis magnas copias fudit. Parthos autem duce Pacoro regis Orodis filio Euphratem tranſiſſe, fuſoſq; à Caſſio, cæſoſq; fuiſſe, etiam ex epiſtolis ad Att. apparet.*

CCXXXVIII.

POPVLI *Ro. nominis probra. c.*] *Romani nominis, nõnulli u. l. quod placet.*

CCXXXVIII:

AVGERE *commodis debeo*] *Commodis augere debeo, o. l. u.*

CCXXXVIII:

VII, *&* VIII *legio*] *Nõnulli uet. libri,* VI *pro* VII. *quod probo: nam* VII *quidem non quieuiſſe, ex oratione* XIIII. *licet intelligere.*

CCXXXVIII:

CONSVLEM *deſignatum obſederũt*] *Obſident, o. l. u. perſpicue rectum.*

CCXXXVIII:

HVIC *urbi ferro, igniq́; minitantur*] *Eodem modo l. s. ut impreſſi. plus tamen apud me ratio ualet, quæ mutari nullo modo poteſt, quàm ſcriptura quæ deprauari & corrumpi ſolet. præſcribit igitur ratio, & conſuetudo latina, ut ita loquamur, huic urbi ferrum, ignemq́; minitatur: cruces, ac tormenta, ſecures uirgaſq́; minitatur: ut malum, mortem, ſupplicium minitari loquimur: niſi forte de eo loqueremur, qui gladium, ignem, quid ue eiuſmodi tenens, id alicui intentaret: tum enim recte per ſextum caſum efferremus. ut illud* Saluſtij, *egredienti ex ſenatu Cæſari gladio minitarentur. & illud alterũ, & minari interdum ferro, niſi obnoxia foret. hoc autem ab illo maxime diuerſum eſt. quare ita corrigendum cenſeo,* Huic urbi *ferrum, ignemq́; minitantur. & in* XIII *eodem modo, ut ſuo loco admonebimus.*

CCXXXVIII:

EORVM *nequi Brutum*] *Hoc amplius l.ueteres,*D.*Brutum.*

CCXXXVIII:

QVOVSQVE *dicemus ſententias*] *Sententias dicemus,o.l.u.*

CCXXXVIII:

VT *ad arbitrium eorum imperatorem*] Sic *l. u. ut ad arbitriū illorum imp.nōnulli,impr.ego impp. imperatores ſcilicet,magis probo.*

CCXXXVIII:

AB *omnibus gentibus probatur*] *Comprobatur, o.l.u.& ambitus in dichoreū cadit,quem maxime ſequitur* Cicero.

CCXXXVIII:

ITAQVE *his præmia promiſſa ſunt*] *Promiſſa ſunt præmia,o.l.u.*

CCXXXVIII:

FRVANTVR *illis, uel perſoluantur his, quæ ſpopondimus*] L.Lang.*& cæteri ferè, fruantur his, uel perſoluantur : ut fortaſſe ita corrigendū ſit,fruantur his illi, perſoluantur.c.*

CCXXXIX:

AT *quis* Conſul] *At qui,o.l.u.quod placet.*

CCXXXIX:

SPE *allata deditionis,quam amici pacem appellarent :* C.Halieni.*c.*] *Sic* Lang.*quam ſpe allata deditionis quā amici pacem appellarem alieni. Sc. & cum eo pleriq;,*Quam *ſpe allata deditione quam amici.cætera eodem modo,ut* Lang.*ego ſic,*Quam *ſpe allata,de=*

ditionem quam amici, pacem appellarent alieni. ut ſit, Allata ſpe eius rei, quã amici deditionem, alieni pacem nominarẽt: nam & unum, pluráue uerba interdum præterire elegãs, atq; uſitatum eſt. ut pro Syl. Quod in quos teſtimonium dixiſti, inquit, damnati ſunt. & illud Ter. Eunuchum quem dediſti nobis, quas turbas dedit? & in ſermonis Latini conſuetudine eſt, ut uocabulum præcedat prouocabulum quod Varro, relatiuũ uocant Grammatici. Cic. in Bruto: πειθὼ quam uocant Græci, hanc ſuadam appellauit Ennius. & in Partitionib. et ea uel anguſte diſſerere, ut Dialectici qui appellantur. & pro Quint. Cum ueniſſent ad uada Volaterana quæ nominantur. Liu. Auem Sangualem quam uocãt, ſacrum lapidem roſtro cecidiſſe. Scala uero noſter à ſuo libro diſſentit, atq; hunc locum ita corrigendum putat, Allata ſpe deditionis, quam amici pacem appellare mallent.

CCXXXIX.

NEGAT Piſo ſe ſcire] Negat Piſo ſcire ſe, Lág. & compoſitio ſuauior.

CCXL.

PERSTRINXERAT aciem animi Bruti ſalus] Sic Sc. liber, præſtrinxerat aciem ãi Druſi Bruti ſalus. D. Bruti, corrigendum puto. quod ad præſtrinxerat attinet, ita rectum iudico, ut l. V. de Fin. bo. & mal. pro Rab. Poſt. in Vat. & omnino omnibus in locis, quibus aciem, oculos perſtringere ſcriptum eſt, præſtringere ſcribendum cenſeam: ſiquidem hoc uerbum à præſtigiatoribus ductum eſt, ut docet Aſconius.

CCXLI.

NE ſi in Senatus poteſtate futurum ſe dixerit]

Ne ſi in Senatus quidem, o.l.u. perſpicue uerum.

CCXL.

VALDE *uobis hercule*] *Valde hercule uobis, omnes l.u.*

CCXL.

SI *iacens id nobiſcum*] *Si iacens uobiſcum aliquid ageret, o.l.u.*

CCXL.

INSTANTI *reſiſtendum*] *Gad. ſtatim pro inſtanti. ego ſtanti, quod iacens dixerat, emendaram: ut contrariũ contrario referretur: ut illud pro Sextio, Non modo ſtantem defenderunt, ſed ne iacentem quidem protexerũt. opinionem meam, nõnulli u.l. poſtea comprobarunt.*

CCXL.

CVIVSVIS *eſt hominis errare. c.*] *Sic l.u. cuiuſuis hominis eſt errare, nullius niſi inſipientis in errore perſeuerare. & numeroſior oratio.*

CCXL.

AD *eum ire te legatum*] *Ad eum te ire legatum, o.l.u.*

CCXL.

QVID *ſi etiam nocuit?*] *Sic liber unus, atq; alter, in queis Lang. quid ſi iam nocuit, atq; obfuit? ut fortaſſe rectum ſit, quid ſi iam obfuit? ut unum & idem uerbum continenter ponatur.*

CCXL.

VESTRVM *cõſilium hoc Capua probabit?*] *Veſtrum hoc conſilium, c.o.l.u. aures meæ probant.*

CCXL.

INFLAMMATO *animo ſit futurus*] *Futurus ſit, omnes l.u.*

CCXL:

NOMEN *Martium amittet*] *Martium nomē amittet, o.l.u. & ſtructura concinnior, & numerus Tullianus.*

CCXLI.

SENATVM *enim ſecuta, c.*] *Sic pleriq; l.u. non arbitrabitur ſe grauiori odio in Antoniū eſſe debere, quàm Senatum.*

CCXLI.

VRITVR *omnis: æquo animo belli patitur iniuriam*] *Nōnulli u.l. uritur: omnis æquo animo belli patitur iniurias. quod minime diſplicet.*

CCXLI.

ATQVI *cum ea petebat*] *Atquī tum ea poſtulabat, Lāg. & alij nonnulli u.l.*

CCXLI.

IVDICIIS, *ignominijſq; conciſus*] *Cōſciſſus, Lāg. ego cæteris aſſentior: ſic ſupra, Veſtris decretis eum concidiſtis.*

CCXLI.

QVANDO *eius obliuiſcetur ulla poſteritas?*] *Quando enim obliuiſcetur, c.o.l.u.*

CCXLII.

NVM *elui prædicatio crudelitatis poterit?*] *Num eius prædicatio crudelitatis poteſt? o.l.u.*

CCXLII.

QVID *eſt aliud quàm non pacem facere*]

Quàm, meo quidem iudicio delendum eſt.

CCXLII.

NEC *ſolum prorogare bellum*] Propagare, o.l.u. *quorum utrum minus placeat, neſcio.*

CCXLII.

ILLI *non depoſuerint*?] Poſuerint, *nonnulli u.l. quod probo.*

CCXLII.

NONNE *uos ueſtris conſilijs*] Non'ne nos noſtris, o.l.u.

CCXLII.

ET *Muſtellas, Saxas'ue cõtemnere*] L.u. pro Saxas'ue, partim *ſcios'ue, ut Lang. partim* Seios'ue: *nemo quidem certe* Saxas'ue. *Iam illa copula, & à nonnullis u.l. abeſt: ut fortaſſe ita rectum ſit,* Nolite ne Tyrones *quidem* Numiſios, Muſtellas, Scios'ue *contemnere.* Libri *certe ueteres illo loco* Philip. II. *ut Muſtellæ* Tamiſio, Tam *ſcio: ut fortaſſe* Muſtella Scius, *aut, quod magis placet,* Seius *appellaretur.*

CCXLII.

QVOD. *dij omen auerterent*] Auertant, o.l.u. *quod reijcio.*

CCXLII.

SI *tot tam impij ciues*] Ciues, *à l.u. abeſt.*

CCXLII.

VT *cædamus, abeamus: uitã inopem, & uagam proſequamur*] Sic o.l.u. *cedamus, abeamus; uitam inopem uagamq; perſequamur. quod placet.*

CCXLII.

IVVENTVTEM *omnem ex tota Italia exci=*

uimus] Sic omnes *ad unum l.ſcripti*, Non.Mar.*ex=cuſſimus.ego libris aſſentior.*

CCXLII:

MEO *ſemper periculo peccet* Antonius] Sem=*per,ab o.l.u.abeſt.quod placet.*

CCXLII:

QVONIAM *ſub nomine pacis bellum lateret: repudiandam*] Sic *o.s.l.q̄m ſub nomine pacis bellum lateret* R.P *repudiandam.*Lang.*pro q̄m, quod.*

CCXLIII.

MENTIO *facta à te pacis*] Mentio *à te fa=cta pacis,*Lang.*nonnulli, mentio à te ante facta. alij, mentio ante facta.quæuis impreſſa & numero,& col locatione probabilior.ego* Lang.*ſequor.*

CCXLIII.

PROFICISCANTVR *legati optimis omi nibus: ſed hi proficiſcantur*] Sed *ij,o.l.u.proficiſcan tur à l.*Lang.*abeſt: & mehercule ſuperuacaneum eſt.*

CCXLIII.

VT *declarant de me eius c.*] Eius *de me,pleriq; l.u.quod aures meæ probant.*

CCXLIII.

MEA *bona donare ſe dixit* Petiſſio Vrbinati] Sic Lang.*& cum eo pleriq;,de meis bonis donare ſe di xit* P.Vrinati.*nonnulli urinati.*Val.*quidem* Max.*cu=iuſdam* T.Marij Vrinatis *mentionem facit.*

CCXLIII.

NEC *aquilam quidem ipſam*] Ne *aquilam qui=dem ipſam,o.l.u.quod placet.*

CCXLIII.

NEC *id fit faſtidio meo*] *Nec id faſtidio meo, Lang.& alij nonnulli.*

CCXLIII.

HABENDAM *mihi aliquam rationem eſſe*] *Aliquam eſſe rationem,o.l.u.& numeroſior oratio.*

CCXLIII.

IS *enim ſum: niſi forte me fallo c.*] *Sic o.fere l.s.is enim eſt: niſi forte me fallo: qui uigilijs,curis, ſententijs,periculis etiã perfecerit: quæ plurima propter acerbiſſimum omnium in me odium impiorum pertulerim: ut non.c. recentiores cum impreſſis faciunt: quos ſequor.*

CCXLIII.

HIC *cum in urbe eſſem,ac domi*] *Hic cum eſſem in urbe,ac domi,o.l.u.*

CCXLIII.

CVM *omnes actiones horum menſiũ,omnes.c.*] *Cum omnes actiones honorum,omnes, Lang.cæteri libri,actiones bonorum,omnes.c.quod placet.*

CCXLIII.

QVIBVS *nunc in locis ſit*] *Quibus in locis nunc ſit,o.l.u.*

CCXLIIII.

HISCE *ego me uijs committam?*] *Hiſce ego uijs me committam? o.l.u.*

CCXLIIII.

ITAQVE *in urbe,ſi ſic licebit,manebo*] *In urbe maneo: ſi licebit,manebo: Lang.alij ſic, in urbe maneo: ſi ſic licebit,manebo.*

CCXLIIII.

ODERINT] Eodē modo l.s.ut impreſſi.fortaſſe ſcribendum eſt, Adierint.

CCXLIIII.

NEMO minus timidus] Nemo me minus timidus, o.l.u.

CCXLIIII.

POPVLO Ro.pœnas dederunt] R.P. pœnas. Sc.liber: quod placet.

CCXLIIII.

SVRGERE poſſem] Exurgere poſſem, Sc.& alij nonnulli u.l.quos ſequor.

CCXLIIII:

IN Appenini tramitibus potero facere] Facere potero.

CCXLIIII:

GRAVISSIME diſſentientibus] Acerbiſſime, Lang.& alij nonnulli u.l.

CCXLIIII:

CVM P.Vectio Scatone] Hunc Catonem Appianus, & Velleius Paterculus nominant.

CCXLV.

SYLLA cum Scipione inter Cales] Qui Cæpione pro Scipione repoſuerunt, ſe in hiſtoria parum uerſatos oſtenderunt.

CCXLV.

LEGIS inter ſe conditiones contulerunt] Eodem modo l.s.ut impreſſi.ego ſic, leges inter ſe, conditionesq; tulerunt.ut leges hic idem ualeāt, quod in Ver. eo loco, Huius cōtumelijs ſcitote Q. Lollium ad Apro=

nij leges,conditionesq; ueniſſe. & apud Liu. *l.*XXX-VIII.A*micitia regi Antiocho cum populo* Ro.*his legibus,& cõditiõnibus eſto.eadem inquam notione, qua dicitur,leges dicere,leges imponere.nam, ferre cõditiones,& referre,tritum.ſed nihil affirmo.*

CCXLV.

IN *Antonij latrocinio æque eſſe,ut hi?*] *Eſſe tuti,corrigendum putat* V*baldinus.quod placet.*

CCXLV.

ACCIPIANT, *& remittantur*] Accipiantur,*& remittantur.res perſpicua.*

CCXLV:

SEMPER *ſententia,auctoritate*] Semper ego *ſententia.c. o.l.u.*

CCXLV:

SED *propter memoriam rerum,quas geſſerunt, pro populi libertate , & dignitate :* Reip.*nimis feroces*] Sic Lang.*ſed pp memoriam rerum , quas geſſerunt , proq; libertate, & ſalute* R.P.*nimis feroces. pleriq;,in quibus* Sc.*ſic.*Propter *memoriã rerum, quas geſſerunt pro* P.R.*libertate,& ſalute* Reip.*nimis feroces.quos ſequor : hoc enim mihi ſentire* Cicero *uidetur,* Veteranos *illos quidem eſſe fortes, ſed propter memoriam rerum geſtarum ferociores eſſe, quàm &* P.R. *libertas,&* Reip.*ſalus poſtulet : ut, pro, hic idem oſtẽdat,quod eo loco apud hunc ipſum pro* Cluentio,Q*uibus de rebus pro* Cluentij *uoluntate nimium,pro* Reip. *dignitate parum,pro ueſtra prudentia ſatis dixiſſe uideor.* Sic *igitur interpunctiones apponẽdæ,ſed propter memoriam rerum, quas geſſerunt, pro populi* Ro.*li-*

bertate,& ſalute Reip.*nimis feroces.*

CCXLV:

HORVM *ego cogitationes*] Cogitationem, o. *l.u.quod placet.*

CCXLV:

HAEC *quoq; pericula tanta ſi effugero*] *Hæc quoq; tanta pericula.c.o.l.u.*

CCXLV:

PROFICISCAR *omnino* P.C.] *Sic interpungendum eſt, proficiſcar.omnino* P. *Conſcripti totum.c.*

CCXLVI.

IN *principio huius belli* P.C.] *In,ab o.ferè l.u. abeſt.quod probo.*

CCXLVI.

NEC *publicas leges,nec libertatis iura cara habere poteſt*] *Sic o.l.u.nec publicas leges uidetur,nec libertatis iura cara habere : quem.c.*

CCXLVI.

CVM *auctorem ipſum iure cæſum*] *Hoc loco l.u.inter ſe diſſident.*Lang.*ſic,cum auctoritatem iure cæſum fateamur.*Sc.*cũ ipſum iure cæſum fateamur. nonnulli,cum auctorem iure cæſum fateamur.ego ſequor* Sc.

CCXLVI.

NON *erat deſperandum, ſi conueniſſent*] *Conueniſſet,o.l.u.quod probo.idem mendum apud* Caſ.*l.*I. *bel.*Gal. *Si in eo manerent,quod conueniſſent. cõueniſſet enim corrigendum eſt.*

CCXLVI:

HOC *uero quod eſt?*] *Quid eſt, omnes l.u. quod placet.*

CCXLVI:

NVCVLA, *Numatio*] *Munatio, nonnulli u.l. recte:* T. *enim* Munatium Plancum *ſignificat.*

CCXLVI:

BARBAS, *Caſſios*] *Interualli nota fortaſſe delenda eſt: nam* Barbam Caſſium *fuiſſe ex familiaribus* Cæſaris, *apparet ex* XIII. *l.ep.ad* Att. *in extremo,* Ac *mihi* Barba Caſſius *ſubuenit: cuſtodes dedit.*

CCXLVI:

PETISSIVM, *comitatum relinquo*] Pro Petiſſium, o.l.s. Peditum. *quod etſi reijcio, librorum tamen conſenſum ſilentio præterire non placuit.*

CCXLVI:

HOC *ſi* Antonius *uiolare*] Hoc *ſi* M. Antonius. *recte.*

CCXLVI:

QVAM *uim anhelitus?*] *Quem uini anhelitum, nonnulli u.l. in queis* Gad. *ita locutus eſt poſt red. ad* S. *non te illius unguentorum odor, non uini anhelitus.* Iam M. Antonio *uinolentiam ſæpe obijcit: & paulo ante ſpiritũ dixit: ut nihil opus fuerit, hic uim anhelitus inculcare: ut mihi dubium non ſit, quin hoc probandum, illud alterum reijciendum ſit. hoc enim meo quidem iudicio ſignificat,* Antonios *nullum genus contumeliæ præterituros eſſe, ut ne ab eo quidem temperaturi ſint, quin in omnium ora irruerent.*

CCXLVI:

ID ipſum uix talibus factis poſſet aliquo modo] Sic o.l.u.id ipſum uix ſtabilibus factis poſſet. Tres l.nõ illi u.quidem, ſed tamen ſcripti, id ipſum uix ſtabiliri fœdus poſſet aliquo modo. ego ſequor impreſſos.

CCXLVI:

ODISSET] Odiſſes,l.u.

CCXLVII.

NAE ego iſtam ſapientiam] Sic o.l.u.ne ego ſapientiam iſtam, quamuis ſit erudita, audiam. qui, quod ad collationem attinet, placent: quod ad nõ, deeſſe non abeſſe mihi uidetur. Cic.l.III.Tuſc.ne iſta glorioſa ſapientia non magno æſtimanda eſt. & l.III. de Fin.ne ego iſtam glorioſam, memorabilemq; uirtutem nõ magno æſtimandam putem.

CCXLVII.

ATQVE his uti uelis] Itaq; his.c.o.l.u. quod placet: ut ſint duæ (ut Donati more loquar) partes orationis: quemadmodum illud, imo ita uolo: itaq; poſtulo, ut fiat.

CCXLVII.

PACEQVE potiamur] Pacemq;,o.l.u.ut illud Terentianum, patria potitur commoda.

CCXLVII.

SIN liber uiuis his, incolumibusq; eſſe nullus poteſt] Sic o.l.u.ſin ius incolumibus ijs nullũ eſſe poteſt.

CCXLVII.

AVT enim illis interfectis] Aut enim uictis his, Lang.& cum eo pleriq;: nonnulli tamen cum impreſſis conſentiunt.

CCXLVII.

AVT *oppreſſa*] *Oppreſſi,o.l.u.quod placet.*

CCXLVII.

AT *enim nos M.Lepidus imperator,Pontifex Maximus*] *Sic omnes l.u.imp̄.iterum.Pontifex Max. L. Lucullus,ut Euſebius literis tradidit,primus imperator appellatus eſt, Armenia, Meſopotamia, & Niſibi cum fratre regis capta: ac principio quidem nemo hoc honore dignabatur, niſi qui res ampliſſimas, præclariſſimaſq; geſſiſſet.poſtea is ita peruagatus,atq; peruulgatus eſt, ut uel minimis rebus geſtis nomen hoc multis tribueretur,neq; ſemel modo, ſed iterum,ac ſæpius, ut ueterum monumenta declarãt,& Dion memoriæ tradit: hac autem appellatione decorabantur duces aut exercitus conclamatione,aut,quod erat (opinor) honorificentius,decreto ſenatus.Atq; hanc quidem arbitror Euſebium notare uoluiſſe, nam illa altera uetuſtiſſima eſt.id quod uel ex uno loco Liuij intelligi poteſt: Tũ Scipio,inquit,ſilentio per præconem facto,ſibi maximum nomen Imperatoris eſſe dixit, quo ſe milites ſui appellaſſent: hunc autem imperatorem iterum appellatum fuiſſe,etiam ex epiſtolis ipſius ad M.Tullium ſcriptis apparet, in quibus aſcribit,M.Lepidus imp.iterũ. Res geſtæ ita obſcuræ fuerunt,ut earum memoria penitus euanuerit: hoc extat,à Cæſare Hiſpaniæ citeriori præpoſitum fuiſſe,& poſt interitum eiuſdem hanc eandem obtinuiſſe. hoc oſtendit Velleius. Antonius,inquit, fuga tranſgreſſus alpes, primo per colloquia repulſus à M.Lepido,qui Põtifex Max.in C.Cæſaris locum furto creatus decreta ſibi Hiſpania,adhuc in Gallia mora=*

batur. ut autem Dion tradit, Narbonenſi etiam Galliæ præerat. illud alterum apud belli Alexandrini ſcriptorem apparet.

CCXLVII:

AC mea quædam officia in illum] Ac mea quædam in illum.c.o.l.u.quod probo.

CCXLVII:

ADDVXIT ad pacem] Ad urbem, o. l.s. quod etſi aſpernatus ſum, nolui tamen prætermittere.

CCXLVII:

QVOS potui ampliſſimos] Quàm potui, magis placet. Quod Galui ſummi p. p. t.

CCXLVII:

IN quibus uos mihi eſtis aſſenſi] In quibus mihi uos c. o.l.u.

CCXLVII:

MAGNIS & multis pignoribus] Pigneribus, tres l.u.in quibus Lang. Grammatici quidem & pignoribus, & pigneribus ſcriptores extuliſſe tradiderunt.

CCXLVII:

SVMMA nobilitas eſt hominis, honores] Lãg. ſic, sũma nobilitas eſt, omnis honor ei eſt. nonnulli ſic, omnes honores.quod probo.

CCXLVIII:

PRIMVM ut licuit] L. Lang.Sc.cæteri ferè l.u. primum licuit. nonnulli, quàm primum ut licuit. ut fortaſſe corrigendum ſit, Cum primum licuit. hoc certe probat latina conſuetudo, illud alterum reijcit.

CCXLVIII.

PRAETEREO illius ex grege latrocinij nemi

nem] Lang. ſic, præterea amo ex grege latrocinij neminem. nonnulli, aio. ego oio corrigendum puto.

CCXLVIII.

HANC mihi diſſipationem] Diſpenſationem, o.l.u. perſpicue rectum.

CCXLVIII.

ARGENTVM, ueſtem, ſuppellectilem uniuerſam] Pro uniuerſam, Lang. unum. Sç. una. Gad. & alij nonnulli, uinum: atq; hoc quidem probo. ſic in Phil. II. maximus uini numerus fuit, permagnum optimi pondus argenti, pretioſa ueſtis, multa & lauta ſuppellex.

CCXLVIII.

ALBANVM, Firmanum] V.l. Formianũ: pleriq; Firmianum, in queis Lang.

CCXLVIII.

DE Falerno Anſeres depellantur] Depellentur, probo.

CCXLVIII.

ITA deſcribite] Deſcribetur, o.l.u.

CCXLVIII.

PROSEQVETVR] Perſequetur, u.l. recte. ut illud de prou. Conſ. ſi idem extrema perſequitur, qui inchoauit.

CCXLVIII.

AVGVRATVS locũ: in quo ego eum. c.] In quem, nõnulli u.l. à quibus conſuetudo latina facit: quæ ita loquitur, ut dicat, Cooptarentur patricij in loca uacua, in ſenatum, in collegium: non in locis, in ſenatu, in collegio.

CCXLVIII:

AVGVREM *Iouis optimi,maximi*] *Augurem iouis maximi,Lang.& alij nonulli.ut in* XIIII. *Phil.hoſteſq; nefarios huic Ioui maximi. Sc. tamen liber,I.* O.M.*ſequamur igitur impreſſos.*

CCXLVIII:

SILENTIO P.C. *prætermittendum*]; *Prætereundum,o.l.u.quod probo.*

CCXLVIII:

QVA`M *mores eius ferunt*] *Quàm eius mores c. o.l.u.*

CCXLVIII:

ETIAM *ſi turpia.c.*] *Etiamne ſi,o.l.u.ut illud in* V.*Tuſc.etiam'ne ſi ſenſibus carebit oculorum?*

CCXLIX.

HAEC *ſi cogitas* M. *Lepide,* M.*Lepidi Pontificis Maximi fueris pronepos*] *Sic* L.*Lang.Hæc ſi cogitaſſes* M.*Lepide* P.M.*pontificis Maximi pronepos.plerique, in queis* SC.*ſic,Hæc ſi cogitaſſes* M.*Lepidus* P.M.M.*Lepidi pontificis maximi pronepos. Ego ſic, Hæc ſi cogitas: es* M.*Lepidus pontifex Max.*M.*Lepidi pontificis max.pronepos.quam ſententiam eo aſſeuerantius affirmo, quòd, fueris,ab o.l.u.abeſt.*

CCXLIX.

QVA`M *antiquis & domeſticis malle*] *Quàm & antiquis, o.l.u.quod placet.*

CCXLIX,

DE D.*Bruti ſalute certatur*] *In* D. *Bruti.c.o.l.u.recentiores ſequor;*

Niſi

CCXLIX:

NISI *nobis ſaluis*] *Niſi bonis ſaluis*, Lang. *quod placet.*

CCXLIX:

VIDIT *quàm cōfectus*] Sic o.l.u. *uidit, quàm abiectus, quàm confectus eſſet.*

CCXLIX:

ET *ſceleribus abſtinere*] *Sceleribus ſe abſtinere*, o.l.u. *ut in* II. Phil. *quòd te abſtinueris nefario ſcelere.*

CCL.

DII *ipſi immortales præſidium*] *Dij immortales ipſi*, o.l.u.

CCL.

QVEM *tamen ille demens*] *Tum*, o.l.u.

CCL.

QVAECVNQVE *falsò diceret*] Lang. Sic, *ĩdiceret: alij, indiceret: ut fortaſſe corrigēdum ſit, is diceret.*

CCL.

EODEMQVE *die ipſo*] *Eoq́; ipſo die*, o.l.u. *placet.*

CCL.

CITIVS *lecta, quàm ſcripta ſunt*] L.u. *partim perlata, pro lecta: partim deleta.* Lang. *delata: quod uerum eſſe iudico. ſiquidem* S.C. *deferri dicebantur, cum facta, ac ſcripta ad ærarium deferebātur. ſic in ſuperiori oratione,* S.C. *falſa delata ab eo iudicauimus. & in ep. ad* Cornif. *omnia tum falſa* S.C. *deferebantur. quòd autem ad ærarium deferrentur, apparet in* V. Phil. S.C. *tanquam facta ad ærarium defe-*

rebantur.hoc etiam Cor. Tacitus *l.*III.*declarat.* Factũ *inquit* S.C.*ne decreta patrum ante diem decimum ad ærarium deferrentur.&* Liuius L.XXXIX. *qui per infrequentiam furtim* S.C.*factum ad ærarium detulerit.Idem tamen l.*III. *ſcribit, inſtitutum fuiſſe à* L. Valerio,M.Horatio Coſs.*ut* S.C.*in ædem Cereris ad ædiles pl.deferrentur: quæ ante arbitrio* Coſs.*ſupprimebantur, nuntiabanturq́;. ut hoc antiquis illis tẽporibus,illud recentioribus factum eſſe uideatur. quanquam* Pōponius *iuriſconſultus memoriæ prodat, non* S.C. *ſed plebiſcita ad illos* Aediles *deferri ſolita fuiſſe.* Sic autem *loqui ſolet* Cicero,*cum quid præpoſtere factũ uult oſtendere.ut in* V.*quid, non ne ante lata quàm ſcripta eſt? quod de lege loquitur: ſi de* S.C.*delata dixiſſet. quod quidem uerbum me admonuit, ut ex eo loco pro do. ſua,mendum tollerem, quæ & illud natiuum, & hoc delectum malum ſanare poſſet.ego delatum corrigo: ut contrariũ contrario reſpõdeat.ut illud in* VII. *l.acc.quæ non iã recepta, ſed innata: neq; delata ad me, ſed in anima ſenſúq; meo penitus affixa, atq; inſita eſt.*

CCL.

AVT *egredi,aut progredi*] Regredi,*aut progredi,o.l.u.perſpicue uerum.*

CCL.

DE *ſingulis ſententijs breuiter diſputo*] Sic o.l. s.de *ſingulis ſententijs breuiter diſputo: uelim* P.C. c. *placet.*

CCL.

SATIS *quidem hæc ſcite*] Satis hoc quidem *ſcite,o.l.u.placet.*

CCL:

QVID ſe doluiſſe dicat] Se, ab o.l.u. abeſt, et certe ſuperuacaneum.

CCL:

SOLVTO ſupplicio parricidæ] Parricidiæ; nonnulli u.l. ut fortaſſe corrigendum ſit, parricidij. parricidæ, certe non conuenit.

CCLI.

CARIOREM populo Ro.] R. P. omnes l.u. ego cæteris aſſentior.

CCLI.

QVI ex eadem ſuſtulerit liberos] Sic Lang. ſic omnes fere l.s. qui ex ea die. qui quidem tot librorum conſenſus, ac penè conſpiratio hanc in opinionem me adduxit, ut putarem pro ea die Fadia reponendum: ut Antonio ignobilitatem uxoris obijciat: ut in. I I I. eũ dicere aliquid de uxorum ignobilitate, cuius pater Numitoriam Fregellanam proditoris filiam habuerit uxorem, ipſe ex libertini filia ſuſceperit liberos. & I I. cum te omnes recordarentur libertini generum, & liberos tuos nepotes Q. Fadij libertini hominis fuiſſe. Mulieribus autem non fuiſſe prænomina, docet Plutarchus: appellabantur autem uel gentis nomine, ut Licinia, Cornelia: uel cognomine, ut Metella, Lepida. hoc autem ideirco dixi, ut cum de nomine patris inter omnes conſtaret; ex eo nata cur appellata ſit Fadia, nemo requireret. Iam ſupra de E & F ſimilitudine, earumq; litterarum crebra inter ſe loci cõmutatione, quæ multos crearit errores, ſatis ſuperq; diximus: ut in dubium uenire non debeat, quin ita corrigendum ſit: nam ex eadem

quidem aperte falſum eſt. quis enim dixit unquam, ſuſceperit liberos ex eadem humilitate. Deinde Cicero *uidetur quadam præuaricatione concedere, quod aduerſarius intendit: uel, ut uerius dicam, non ſibi ipſi conſtare: quem enim dudum ſplendidi equitis* Ro. *filium fuiſſe confirmarat, hunc paulo poſt ex homine libertino natum eſſe confiteretur.*

CCLI.

ORNATVM *eſſe beneficijs* Cæſaris] L. u. ẽe *beneficijs* C. Cæſaris. *pro ẽe ego eis, uel et: ut ſit, acerbiſſimum eſt, te ornatum eis beneficijs: uel, te & ornatum beneficijs, & talem ab eo relictum id agere.c. aut certe aliquid deeſt.*

CCLI.

SED *illa ornamenta*] *Illa oĩa ornamenta,* Lang. & SC.

CCLI:

MENTEM, *mentumq́;*] Mentum, *mentemq́;, nonnulli u.l.in quibus* SC. *quod ſummopere placet. aliter enim nihil habet ſalis.*

CCLI:

FORTISSIMVM *uirum ſentit, & ſentiet*] Virum *fortiſſimum ſenſit, & ſentiet, o.l.u.*

CCLI:

EST *iſtud quidem nomen*] Eſt *iſtuc quidẽ, o.l.u.*

CCLI:

QVI *ſuam amentiã huic præbet*] Suam *amẽtia puero huic præbet, o.l.u. & pulchre meo quidẽ iudicio.*

CCLI:

PATRIAE *pater eſt*] *pro pater eſt, parens,*

nonnulli u.l.in queis Lăg.quod placet : ut Antonij uer bum ponatur.

CCLI:

E TVIS *facinoriſſimis*] Facinoroſiſſimis.

CCLI:

E T *ut ueneficus hac liberetur obſidione*] *Et ut ue nefica hæc,o.l.u.& paulo poſt,duobus locis ſemper ue= neficam,non ueneficum,per contemptionem ſcilicet : ut illud ad Att.duce filiola Curionis. & illud de or.quid tu Egilia mea,quădo uenis ad me cũ tua colu,& lana?*

CCLI:

N E QVE *iſtinc, ſi cupias*] *Neq; te iſtinc,o.l.u.*

CCLI:

C V R *autē nolim*] *Nolint,emendo.res perſpicua.*

CCLI:

QVAE TANDEM] *Hæc uerba Ciceronis meo quidem iudicio, non Antonij ſunt. itaque litteris, ut ita dicam,minuſculis ſcribenda, ſic, Quæ tandem? & ut quod ſentio dicam : magis etiam placeret,qui tă dem? ut qui quomodo ualeret : et ad illud referretur, quod dicit,nimirum eodem modo.*

CCLII.

POTIVS *Senatum appellaremus*] *Senatum potius, o.l.u.*

CCLII.

INNOCENS *Caius*] *Innocens Gallius, o.l. ſcripti.M.quidem Gallium ſectam Antonij ſecutum, l. III.docet Appianus. Suetonius quoque ſcribit,Tiberiũ à M.Gallio ſenatore adoptatum adita hæreditate, no= mine tamen abſtinuiſſe, quòd Gallius aduerſarum An*

guſto partium fuerat.

CCLII.

* CORICVS laterum, & uocis meæ Beſtia] Extra Lãg. qui pro Coricus eoricus habet, cæteri l.s. ab impreſcis non diſcrepant. qui teſtis repoſuerunt, id credo pro ſuo iure fecerunt, non de auctoritate librorum.

CCLII.

QVOS Antonius deliciarum cauſa loris in conuiuio cædi iubebat à ſuis publice] Eodẽ modo l.s. ut impreſſi. ego ſic, Quem Antonius deliciarum cauſa loris in conuiuio cædi iubebat à ſeruis publicis: ut Cotylam tantummodo notet: atque idem hic obijciat, quod in VIII. Phil. Cum ad nos Cotylam mitteret ornamentum, atque arcem amicorum ſuorum, hominem Aedilitium: ſi uero tum fuit ædilitius, cum iuſſu Antonij in conuiuio ſerui publici loris ceciderunt.

CCLII.

TRIBVNI TII primum duo deſignati] Tribuni, ſine controuerſia emendandum. quod autem ſequitur, T. Hoſtilius: Tullius Hoſtilius, o. l. u. nonnulli de recentioribus, Tullus. quod placet. Iam pro inſcripſit, aſcripſit Lang. pro potuiſſet, poſſet, o. l. u.

CCLII.

VISEIVS neſcio quis] Qui, Lang. utrunq; uſitatum. Cic. in Acad. & iſte neſcio qui, qui in ſcholis nominari ſolet.

CCLII.

VISEIVS] Inſieius, l. u. recentiores nonnulli, Ipſeus. pro Iſauri, L. u. Miſauri. ut fortaſſe corrigendũ ſit, Piſauri. nam Iſaurum quidem nuſquã gentiũ eſt.

CCLII.

C. PLANCVS] T. omnes l.u. recte.

CCLII.

A' QVA excesſerat legibus] Ex qua, nonnulli u.l. Scalæ liber, unde legibus excesſerat.

CCLII.

EST etiam ibi Decius ab illis, ut opinor, maioribus Decijs] O.l.u. Muribus, non maioribus: & præclare: ſiquidem Decijs hoc erat cognomen: quod ex Liuio intelligi poteſt, qui L. VIII. Creauere, inquit, Coss. T. Manlium Torquatum III. & P. Decium Murem. & L. X. Coss. noui Q. Fabius Maximus IIII. P. Decius Mus. hoc etiam in ueterum monumentis e' marmore apparet. Librarij hoc ignorantes Maioribus pro Muribus repoſuerunt. Idem prope euenit in locum Frontini de aquæ ductibus. Appia M. Valerio Max. P. Decio Murena Coss. anno XX poſt initium Samnitij belli inducta eſt Appio Claudio. eſt enim ſcribendum, P. Decio Mure, non Murena.

CCLII.

* ITAQVE Cæſaris munere Deciorũ quidem] Sic Lang. Itaq; Cæs. munerore ſit Deciorũ qdē. SC. Cæs. es numeroſe, ſed Deciorum qdē. Gad. Cæſaris numeroſe ſit. c. nonnulli, Itaq; ut Cæſarũ mõ ſic Deciorũ. c. alij, Itaq; Cæſorum numero ſit. c. alij Cæſ. numero ſe ſcit Deciorum quod. quorum nullum omnino probo: Locus deprauatus.

CCLII.

ALTER Soſeranus] Lang. Saſerana. nonnulli, Saxerna: ut fortaſſe corrigendum ſit, Saſerna. de quo

dam Saſerna hic idem in ep.ad Att.de duobus fratribus Saſernis, quorum alteri prænomen C.alteri P.fuerit, belli Africi ſcriptor: ut fortaſſe ob eam cauſam alter Saſerna,ſeq; in eorũ prænominibus errare dixerit.

CCLII:

OMNES *tamen tantam habent*] *Sed omnes tamen, o.l.u.quod placet.*

CCLII:

EIVSQVE *collegam A.Marcellũ*] *Eiusq; collegam ante Marcellum, Lang. nonnulli,M.Marcellũ. alij utrunque, ante M.Marcellum: quos ſequor: ut ante ad modo,M.ad Ser.referatur.*

CCLIII.

RELIQVOS *præclariſſimos uiros*] *Clariſſimos,o.l.u.quod probo.*

CCLIII.

VT *M.Arullum, ut Cæſarem etiam*] *Sic Lang. & cæteri ferè.ut M.Arillum, & Cæſ.etiam. ego ſic, ut Marullum,ut Cæſetium,c.quid mihi, uel potius Cicero ſibi uelit, Suetonius indicabit.Cum ſacrificio, inquit,Latinarum Cæſare reuertente inter immodicas,ac nouas populi acclamationes quidã è turba ſtatuæ eius coronam lauream candida faſcia præligatam impoſuiſſet; & Tribb.pl.Aepidius Marullus,Cæſetiusq; Flauius coronæ faſciam detrahi, hominemq; duci in uincula iuſſiſſent: dolens ſeu parum proſpere motam regni mentionem, ſiue,ut ferebat, ereptam ſibi gloriam recuſandi,Tribb.grauiter increpatos poteſtate priuauit. Hoc idem Dion, Plutarchus, Appianus.*

CCLIII.

VECTIGALIA *Iuliana Lupercis ademiſtis*] *Scribit Dion, Senatum maximos, atque ampliſſimos honores Cæſari decreuiſſe, in eis tertiam quandam Lupercorum ſodalitatem: quam Iuliam, inquit, nominarūt. ex quo interdum uenit in mentem ſuſpicari, Iulianis eſſe pro Iuliana reponendum. quod tamen tot libris refragantibus affirmare non auſim.*

CCLIII.

COLONIAS *deductas lege, ſenatus conſulto*] *Colonias deductas lege, & S.C. omnes l.u. quod placet.*

CCLIII.

AN *contra legem comitijs Centuriatis latam ſanximus?*] *L. ſcripti ab impreſſis non diſſentiunt. ego ſic, lege Comitijs Centuriatis lata. ut ſit, non ſuſtulimus Colonias, ſed ſanximus lege comitijs Centuriatis lata,*

CCLIII.

EX *quo iam ipſi ſentiunt ſe unquam exituros*] *Sic o.l.u. ex quo ipſi iam ſentiunt, ſe nūquam exituros.*

CCLII.

IVRA *belli adempta*] *Iure, non iura, l.u. perſpicue uerum.*

CCLIII.

ILLVD *tamen aduertite*] *Animaduertite, l.u. quos ſequor.*

CCLIII.

NEMINEM *Pompeianum, qui uiuat*] *Videtur aliquid deeſſe. quidam quaſi pro ſuo iure ſuggeſſerunt, an neſcitis: nam libri quidem ſcripti ab impreſ=*

ſis non diſſentiunt.

CCLIII:

QVI *quaſi iam legis*] L.*ſcripti ad unum cũ impreſſis conſentiunt. quidam pro qui quaſi, quiſquam repoſuerunt: ego, qui quæſo: nam & ad ſententiam conuenit; & liber ille* Lang.*omnibus ferè in locis, ubi quæſo impreſſi, is quaſi habet. quod hanc in opinionem me ducit, ut putem illud etiam in* V.l.*de* Fin. *nunc idẽ dico inquies, ſed ad uirtutes, & ad uitia nihil intereſſe: quis iſtud quaſi neſciebat? ſimili ex mendo laborare. certe, quæſo, conuenit: quaſi, perſpicue falſum eſt.*

CCLIII:

OMNINO *quidem mea ſententia*] Omnino *mea quidem ſententia, o.l.u.probo.*

CCLIII:

PETVM *& Menedemum*] *Petrum, o.l.u.*

CCLIIII.

RESPONDEBO] L.*u.reſpondeo.*

CCXLIIII.

PRAESENS *tibi ipſe*] *Præſens tibi & ipſe, o.l.u.quod ualde placet.*

CCLIIII.

NESCIEBANT *ueterani*] *Ignorabant*, SC. *l.quod placet.*

CCLIIII.

NON *illi* Senatus *auctoritatem, an libertatem populi* Ro.*ſequantur?*] *Aut libertatem populi* Ro. *ſequebantur, nonnulli u.l.quod placet.*

CCLIIII.

CAESARIS *ulciſci mortem uolebant*] *Cæſaris*

mortem ulciſci uolebant,o.l.u.quod probo.

CCLIIII.

HOMO *turpis, ſiquidem imitaturi ſumus*] Sic Lang.& cæteri fere. *honos turpes ſiquidem Cn.Pōpeium imitaturi ſumus.* Ego ſic emendaram, O nos *turpes: ſiquidem Cn.Pompeium,c.opinionem meā* SC. *liber approbauit.*

CCLIIII.

TANTO *ſtudio, conſenſuq́; defenderint*] Of*fenderint,o.l.u. optime.*

CCLIIII.

DEPRAVATI, *aut corrupti ſunt*] Depra*uati, an corrupti ſunt,o.l.u.quod tamen non probo.*

CCLIIII.

QVIBVS *perſuaſum ſit*] *Eſt,Lang.& cæteri fe rè l.u.*

CCLIIII.

SI *tamen patiuntur perire*] *Si tantummodo pa tiuntur c.o.l.u.quod probo.*

CCLV.

QVAM *benigne deniq;*] *Eodem modo l.s.ut im preſſi.ego ſic emendandum arbitror, quàm benigne. Itaque uſi.c.aut certe ſic interpungendum, quàm beni gne deniq;.uſi.c.illud tamen,quod teſtatus ſum, magis placet.*

CCLV.

Qui iudicauerint Dolabellam hoſtem] *Hoſtem Do labellam, o.l.u.*

CCLV.

EADEMQVE *inhiberet ſupplicia*] *Qui in*

L. ſuis repoſuerunt adhiberet pro inhiberet, nimis arroganter mea quidem ſententia fecerunt: nam primū o.l. contra faciunt: deinde Inhibere uerbum eſt & uſitatum, & optimum; & idem ferè ualet, quod Adhibere. Plaut. in Bacch. hoccine hic pacto poteſt inhibere imperiū magiſter, ſi ipſus primus uapulet. Liu. l. III. animis ad imperium inhibendum imminutis. & IIII. pronūciauerūtq; ex collegij ſententia, C. Valerio Cos. ſe damnum, aliamq; coercionē aduerſus interceſſionem collegæ delectus cauſa detrectantibus militiam inhibenti auxilio futuros eſſe. ut igitur Imperium, Damnum, Coercionem inhibere: ſic Supplicium recte dicitur.

CCLV.

PERFVGIVM ſcelerum eſſent] Eſſet, o.l.u.

CCLV:

SI eſſet iugulata, nunquam exurgeret] Reſurgeret, Lang. quod etſi non probo, iccirco tamen nolui prætermittere, quòd & Poeta Reſurgere Troiæ regna, Reſurgere amorem, & Ouidius Scintillam reſurgere dixit.

CCLV:

ATQVE hoc bello de elegantia] Atqui, omnes l.u. optime.

CCLV:

POTIVS quàm populi Ro. defenſionem uocas?] A' populo Ro. defectionem uocas? Lang. & cæteri ferè l.u. præclare, & perſpicue. nonnulli, à R.P.

CCLV:

POTIVS'NE Trebonij mortem, quàm Cæſaris, perſequamur?] Potius Trebonij mortem; quàm

Caeſ.perſequimur,o.l.u.ego autem,ut quod ſentio libere dicam : non enim tibi,quid in libris reponas,praeſcribo : ſed,quid mihi uideatur,expono : ſic arbitror Ciceronem ſcriptum reliquiſſe,Trebonij mortem,an Caeſaris perſequi. ut ad ſingulos Antonij epiſtolae articulos accedat,eademq; uerba repetat: ut proximis locis facit.

CCLV:

SI *qui non moleſte tulerunt*] *Si,a Lang.& multis alijs l.u.abeſt.quod placet.*

CCLV:

EISDEM *ornamentis*] *Iſdem,o.l.u.de hoc Cicero in Or.*

CCLVI.

EGO *laniſta? equidem non inſipiens.*] *Pro equidem nonnulli ſcripti libri etenim, pleriq; tamen equidem. ego,& quidem,probo: nam & uenuſtatem, & uim maiorem habet: & ut nihil coelé, etiam magis arrideret iugulari, quàm iugulare : ſiquidem laniſtae non ipſi depugnabant,ſed erant gladiatorum magiſtri.*

CCLVI.

NAM *Caeſari plurima, & maiora*] *Nonnulli u.l.plura.quod probo : ſequitur enim,maiora.*

CCLVI.

FLAMINA *cur reliquiſti?*] *Flaminiam L. Lang.& alij multi.ut fortaſſe rectum ſit Flaminium, non Flaminia: ſiquidem uocabulum hoc ſingulare,non multitudinis eſt.Liuius,C.Claudius Flamé Dialis,quòd exta perperam dederat, Flaminio abijt.Fabius Pictor*

apud Gellium,uxorem ſi amiſit,Flaminio decedit. Val. Max. *Flaminio abire iuſſi ſunt.* Trogus *apud* Priſcianum, *Propter mortem Flamineæ,Flaminio abijt.*

CCLVI.

NEC *meam quidem cõtumeliam*] *Quidem, à Lang. & cæteris fere l.u. abeſt: & mehercule ſuperuacaneum eſt.*

CCLVI.

HOMO *pius non poteſt*] L. *Lang. & alij nõnulli, bonus homo non poteſt.*

CCLVI.

QVAM *fidem? an optimi cuiuſq; ſedes, urbis & Italiæ partitiones, ſententias dandarum.c.*] Hoc l. *ſcripti differunt ab impreſſis,quòd pro ſedes cædes,pro ſententias partim ſuas, partim ſuis. ego ſcriptura omni diligenter conſiderata, ſic arbitror emendandum, Quam fidem? an optimi cuiuſq; cædis, urbis &* Italiæ *partitionis, ſuis dandarum diripiendarumq; prouinciarum? nam primum hoc, ſententias dandarum diripiendarumq; prouinciarum, præterquam quod librorum* V. *auctoritate non nititur: præterea uerba ſunt inania: nec ijs eſt ulla ſubiecta ſententia, quæ quidem ad mentem* Ciceronis *accedat.* At *quod ego auctoribus* L. *antiquis repono, dicit quod ad rem pertineat: bonam ſententiam habet: bene ſenſa* Ciceronis *exprimit. deinde illud, Quam fidem? an optimi cuiuſq; cædes, inuſitatum, atq; inauditum eſt. quis enim ſic unquam locutus eſt, ut diceret, do fidem cædem alicuius? at do fidem cædis illius, uitæ, & aliorum id genus in conſuetudine latina eſt.* Liuius, *uitæ tantum, libertatiſq; fidem accipe-*

rent. & alibi, Gens *fallax,promiſſi fidem præſtitit. & alio loco,quæ & ipſa fidem induciarum ruperat.*

CCLVI.

FOEDERE, *ac fide ſanciretur?*] Et, pro ac, *omnes l.u.*

CCLVI:

QVANQVAM *affirmare de aliquo difficile eſt*] De *altero,o.l.u.ut ad* Brutum.*non ſoleo mi* Bru*te,quod tibi notum eſſe arbitror, temere affirmare de altero.in hoc conſuetudo uaria non eſt.*

CCLVI:

NISI *forte ſubſidio tibi uenire arbitraris cũ fortiſſimis legionibus,magno equitatu,peditatuq; Gallorum*] Sic *o.l.u.niſi forte eum ſubſidio tibi uenire arbitraris cum fortiſſimis legionibus, maximo equitatu, peditatu* Gallorum.

CCLVI:

ANTE *aduentum eius*] *Ante eius aduentum, omnes l.u.*

CCLVI:

VTILIORA *Reip.ſint*] *Sunt, o.l.u. placet.*

CCLVI:

NAM *ſi uicti* Pompeiani] Sic *o.l.u.nanq; ſi uicti* Pompeiani *tam inſolentes ſunt.*

CCLVII.

AVT *ulciſci parati ſunt*] *Sint, o.l.u.perſpicue uerum.*

CCLVII.

POTERIT NE *ſe tenere?*] Poterit *ſe tenere? o.l.u.*

CCLVII.

QVO *maior adoleſcens Cæſar maiore deorũ.c.*] Sic o.l.u.*quo maior adoleſcens Cæſar, maioreq; deorum.quod probo.*

CCLVII.

VNQVAM *abductus eſt*] *Abductus unquã eſt,Lang.& alij nonnulli.*

CCLVII.

QVAM *Cæſar adoleſcens*] *Quàm primum Cæſar adoleſcens,o.l.u.& paulo poſt,deinde.*

CCLVII:

BELLVM *quo ueniat*] Sic Lang.Bellum q̄d. *cæteri,quod.ut fortaſſe corrigẽdum ſit,Bellum quidem ueniat.ut oratio* Ciceronis *ſit,non* Antonij *: idemq; dicat, quod in* V.Phil.*eo loco,Ad hunc utrum legatos, an legiones ire oportebat? Inſequens membrum conſidera: ſi emendationem meam tibi non probabit,at illud certe aperiet, hic non* Antonium*, ſed* Ciceronem *loqui.*

CCLVII:

CVI *igni,ferroq; minitatur*] *Cui ignis, ferrumq; c.*Sc.*l.ego ignem, ferrumq;,ut illud,* Atq; *huic urbi ferrum, flammamq; minitantem.hac de re alias.*

CCLVII:

QVAE *poſtulant,cognoſcam*] *Poſtulent,omnes l. u. placet.*

CCLVII:

CVM *locum tibi relictum nõ modo ad pacem*] Pro *relictum quidam reliquum in ſuis l.repoſuerunt. quod ualde placet: etſi o.l.s.contra faciant.*

Vir

CCLVII:

VIR *ornatiſſimus omnibus & fortunæ, & uirtutis bonis*] O.l.u. *omnibus & uirtutis & fortunæ bonis. multo concinnius.*

CCLVII:

MOVERI *ſedibus huic urbi. c.*] *Moueri ſedibus ſuis huic. c. nonnulli u.l. quod placet.*

CCLVII:

PRIVS *undas flammamq;*] Sic o.l.u. Prius *undas flammam ut ait. è recentioribus nonnulli,* Prius *undis flamma. quod fortaſſe rectum eſt.*

CCLVIII:

SCELERATORVM *hoſtium*] *Sceleratiſſimorũ, o.l.u. apud* Non. *Marcellum hoc membrum ita ſcriptum eſt, ſceleratiſſimorum hoſtium exercitum fuſum, cæſumq; cognoui.*

CCLVIII:

ET *ex ea uictoria*] *Et, nullis in libris u. reperitur : ut ita fortaſſe corrigendum ſit, & eam uictoriã, quæ parta eſt, conſecutum.*

CCLVIII:

SI *cognouiſſem*] *Si, delendum eſt.*

CCLVIII:

ANTE *uero quàm ea res, quam auidiſſime ciuitas expectat, allata ſit*] *Ante uero quàm ſit ea res, quam auidiſſime ciuitas expectat, allata, o.l.u.*

CCLVIII:

LAETITIAE *riſus ſatis eſt*] *Nonnulli s.l. uſus. quod probo.*

CCLVIII:

AB eorundem aris] Ab eorum aris,o.l.u.

CCLVIII:

CVM uideant illum glorioſiſſimum] Glorioſiſſimum illum,o.l.u.

CCLVIII:

HVNC tantum ei fructum] Tantum, à l. u. abeſt.

CCLVIII:

AD ſaga iuiſſe] Iſſe,o.l.u.

CCLIX.

CONSVLES ſortiti] Sic Lang.Cõs. ſortitu.Sc.& cum eo pleriq;,Cos.ſortitu: in hoc omnes,loquor de ueteribus,conſentiunt, quòd ſortitu,non ſortiti probant.ego tamen recétiores,qui omnes ferè cum impreſſis faciunt,ſequor: etſi me non præterit, ſortitu ſortitione ualere, atq; eo uerbo M.Tullium ſemel uſum eſſe,ac poſſe hunc locum ſic explicari,A.Hircius conſul ad bellum profectus eſt ſortitu.

CCLIX.

CAESAR cum exercitu comparato à primis peſtibus] Cum exercitu per ſe comparato eum primis, Lang.cæteri hoc diſcrepant,quòd pro eum,cum habẽt: quorum neutrum probo, ſed arbitror emendandum, tum: ut ad poſtea referatur. ut illud in. l.VI. ad Att.Sed & tum præſens,& poſtea creberrime nõ deſtiti rogare.c.Sic igitur ſcribendum eſt. cum exercitu per ſe comparato,tum primis.

CCLIX.

NISI ut D.Brutum liberaret] D.Brutus libe-

raretur, omnes l.u.

CCLIX.

AVT *inibi eſſe: aut iam eſſe cõfectum: & ſpei c.*] *V.l.o. partim mihi, partim ubi, pleriq; inibi, ut impreſſi: quos probamus. Inibi autẽ eſſe dicebatur id, quod nondũ quidem perfectum, ſed ita parũ aberat à perfectione, ut iam iamq; perficiendum eſſet: & ut loquitur M. Tullius, quod nõ confectum, ſed affectum erat. Affranius, Poſtquã ſe uidit inibi eſſe, gnatam parvulam ſororibus commendat. Pacuuius, profecto inibi eſt: iam iam potiuntur frugum. Cæcilius, liber'ne es? non ſum: uerum inibi eſt. hæc à Non. Marcello mutuati ſumus. multus autem iccircò fui, quòd in libris quidam pro inibi incæptum repoſuerunt: in quo non ſolum à ueterum l. ſcriptura diſcedunt, ſed ne mentem quidem Ciceronis aſſequũtur. ſic igitur totum ex antiquorum librorum auctoritate corrigendum eſt, Aut inibi eſſe, aut iam confectum: ſet ſpei.c.*

CCLIX.

QVID *de hac re ſentiatis*] *Quid hac de re ſentiatis, o.l.u. quod multo concinnius eſt.*

CCLIX.

QVAE *ſunt à Conſule*] *A' Coss. id eſt, Conſulibus, ſine dubio emendandum. Locus ille declarat, ex literis C. Panſæ, A. Hirtij Coss. Cæſaris Propr. de honore dijs immortalibus habendo ſententias diximus.*

CCLIX.

DVORVM *Coss. tertio Cæſaris præſidio*] *Cæſaris prælio, o.l.u. ego hoc amplius, quod pro duorum, duobus repono: quod ita perſpicue meo quidem iudi-*

cio rectum eſt, ut approbatione non indigeat.

CCLIX:

TREMERE *uultis, & dubitare utrum.c.*] Sic o.l.u. *tremere uultis dubitatis. nonnulli de recentioribus, dubitantes: & hoc quidem uerum eſt.*

CCLIX:

NON *iniuſta euelli, internecti nota*] Sic Lang. *& cæteri ferè, non iniuſta euelli inter nec uno te. ego nihil, aut parum de meo addens, de libris unam modo literam demens, diſiuncta autem, & quaſi diſcerpta coniungens, & ſuo quæq; loco componens, mihi uideor in priſtinam quaſi formam hunc locum reſtituiſſe: ſic enim corrigo, Non inuſtæ belli internecini notæ. bellum autem internecinum ualet peſtiferum, capitale, exitioſum: cum.s. non de imperio, ac dignitate, ſed de fortunis & capite dimicatur: neq; uter imperet, ſed uter ſit decernitur.* Liuius l.IX. *deletaq; Auſonum gẽs uix certo defectionis crimine, perinde ac ſi internecino bello certaſſet. &* l.XXII. *non internecinum ſibi eſſe cum* Romanis *bellum: de dignitate, atq; imperio certare.* Plinius, *habet deinde internecinũ bellum cum* Ichneumone. *internecinum, inquit* Sex. Pompeius, *teſtamẽtum eſt, propter quod dominus eius necatus eſt.*

CCLIX:

QVOD *nulla barbaries poſſet ignoſcere*] Sic o.l.u. *quod nulla barbaria poſſet agnoſcere. quod mihi ita mirabiliter arridet, ut in eo* M. Tulliũ *uidear agnoſcere.* Idem *autem* Agnoſcere *hoc loco ſignificat, quod loco illo pro* Milone, *Cum tota* Italia *facti illius gloriã libenter agnoſceret.* Pro Plancio, *ſequeſtrem'ne* Plan=

cium reſpuerent aures, agnoſceret nemo. & pro Ce*lio,* Iacis *adulteria, quæ nemo non modo nomine, ſed ne ſuſpicione quidem poſſit agnoſcere.* Dicit idem *mutatis uerbis pro* Cluētio, Quod *unquam* Habitus *in ſe admiſit, ut hoc tantum ab eo facinus non abhorrere uideatur.* Barbari *igitur* Dolabellæ *facinus, ut abhorrens à natura ſua, non agnoſcerent: ex quo intelligi poteſt, quàm ferum, quamq; immane fuerit, quod homines etiam ad crudelitatem nati reſpuerent.*

CCLIX:

ID *deorum conſilio factum*] Id *ſuo conſilio,* o.l.u. *quod probo: quod* M. Antonius *in ſua epiſtola dixerat, eoſdem nobis parcere idem ſentientibus: id* M. Tullius *ita interpretatus fuerat,* Ita Antonio *conueniſſe cũ* Dolabella, *ut ille* Treboniũ, &, *ſi poſſet, etiam* Brutum, Caſſium *diſcruciatos necaret. propterea nunc dicit, ſuo conſilio factum eſſe teſtatur.*

CCLIX:

NISI *eum hinc ipſe* Iupiter *ab his mœnibus repuliſſet*] Niſi *eum hinc ipſe* Iupiter *ad hoc templo, atq; mœnibus repuliſſet, o.l.u. ego hoc amplius, quòd pro hinc hic repono: ut paulo infra, hoſteſq; nefarios huic* Ioui Maximo*. habebatur enim ſenatus, ut opinor, in* Capitolio.

CCLIX:

CRVDELISSIME *interfecit*] Crudeliſſi*mis exemplis interemit, o.l.u. hoc autem uerbo ſcriptores grauia, atq; acerba ſupplicia dixiſſe, notiſſimum eſt: cur ita, docet* Gellius.

CCLIX:

PRAELVDIVM *illud,& portentum*] O.l.u.*proludium.ut ſcilicet quod in pugnis gladiatorijs ad uerum certamen proluſio eſt: in crudelitate,ac ſceleribus hoc* Lucius *ad* M. Antoniū *eſſet.eſt tamen uerbum inſolitum, nec ab ullo ſcriptore,quod ſciam,uſurpatum: nec bene cum inſequenti cohæret.* Quid, *ſi propudiū corrigamus? aptius omnino conueniret, & uſitatum eſt.*Propudium,*inquit* Sex.Pompeius,*dicebant, cum maledicto nudare turpitudinem uolebant: quaſi porrò pudendum. quidam propudium putant dici,à quo pudor et pudicitia procul ſint.*Plautus *in* Cur.*quid ais propudium? tun' etiam cum nocturnis oculis odiū me uocas? & in* Bacch.*recede hinc directe,en ut pultat propudium.& in* Pœn.Tun' *audes etiam ſeruos ſpernere propudium?*

CCLIX:

VEL, *ſi etiam dij oderint,quos oportet: omnium deorum*] In Lang. Sc.*cæteris ferè* l.u. *hæc extrema uerba non reperiuntur.nōnulli ſic,uel deorum,ſi etiam dij oderint,quos oportet: quod minime diſplicet.recentiores cum impreſſis conſentiunt.*

CCLIX:

EAQVE *formidat dicere*] Eáq; *dicere formidat,*o.l.u.

CCLIX:

QVAS *enim turpitudines* Antonij *libenter cum dedecore ſubierunt*] Cum *dedecore,ab* o.l.u.*abeſt. et mehercule ſuperuacaneum eſt: quis enim turpitudines ſine dedecore ſubit? ſic in* IIII.*acc.qui nulla con*

ditione iſtam turpitudinem ſubiſſent.

CCLX.

QVORVM *ſcelere crudelitatem conſtat Carthaginenſium uictam eſſe*] Sic o.l.u. *quorum ſcelere crudelitatem* Carthaginenſium *uictam eſſe fateatur. oratio multo numeroſior.*

CCLX.

NON *eſt hoſtis putandus*] *Hoſtis* Antonius *putandus, l.u.*

CCLX.

AD *Expiandas egeſtates*] *Ad explendas, quidam repoſuerunt: ut illud de* prouinc. Conſ. *ad explendas ſuas cupiditates.*

CCLX.

A DOMESTICIS *hoſtibus, id eſt qui intra mœnia hoſtes ſunt*] *Dij malefaciãt iſti imperitorum generi, qui ſub omnibus rebus gloſſemata ſubſcribũt: quæ cauſa libros mendis referſit: ſed quædam tamẽ ita perſpicua, ut fugere neminem poſſint, niſi eum qui planè cæcus ignorantia ſit, aut certe omnibus in rebus conniueat. ut illud in* Catil. *oratione* IIII. *ut ſui oblitus, alij memoretur. & illud pro* Roſc. Amer. *inſutus in culeum: ſupplicium parricidarum. & apud* Var. L. VI. *non ſolum quod dicitur, malum conſilium conſultori eſſe peſſimum: ſed etiam bonum conſilium, qui conſulit, & qui conſulitur, bonum habẽdum. Quædam uero ita figuram ueri fallaciter imitantur, ut difficile ſit internoſcere: cuiuſmodi illud pro* Mil. *quid, quod caput audaciæ eſt? nam audaciæ meo quidem iudicio ſubditicium eſt: oculis tamen non intentis, neque*

acriter intuenti uerũ eſſe uidebitur. quorſum hæc oratio? inquies. ego uerba hæc, id eſt intra mœnia hoſtes ſunt, etſi omnes L. contra faciunt, non dubito tamen quin gloſſema ſit, atque ex eo genere quidem, quod nemini niſi planè hebeti obijcere poſſit errorem: etenim quid erat, quod ſe ipſum perinde M. Tullius interpretaretur, quaſi quicquam nouum, aut inſolitum extuliſſet? non ne domeſticas inſidias, domeſticum bellum, hoſtes etiã domeſticos pro inteſtinis ſemel, & ſæpius uſurpauit? quo circa ex libris hæc potes meo periculo tollere.

CCLX.

IAM aut fœdiſſimam] Iam, ab o.l.u. abeſt.

CCLX.

CVM non uni, ſed tribus ducibus] Sic Lang. et cæteri ferè, cum uni è tribus. ſolus Gad. cum cõmuniter tribus. quod placet.

CCLX.

QVORVM uirtute, & cõſilij felicitate] Quorum uirtute, conſilio, felicitate, o.l.u. ſic paulo infra. Ita III. Impp. uirtute, conſilio, felicitate uno die locis pluribus reſp. eſt conſeruata.

CCLX:

NOVI & ſingularis debentur] Noui ſingulareſq;, Lãg. et cæteri ferè. numerus plenior, et Tullianus.

CCLX:

TANTA multitudine hoſtium interfecta, dico inquam hoſtium] Sic Lang. tanta multitudine interfecta hoſtium dico ita inquam hoſtium. quem ſequor. eſt autem ſic interpungendum, Tanta multitudine interfecta, hoſtium dico: ita inquam hoſtium. ex ſe iam intel=

ligitur: nam impreſſi L.*ſunt planè barbari.*

CCLX:

SVPPLICATIONIS *honorem tribuemus? imperatorum.c.*] Sic *o.l.u.ſupplicationem bonorum. ego,ſupplicationum honorem: ut non modo caſus caſibus, ſed etiam numeri numeris reſponderent.quod tamen in nonnullis s.l.poſtea repperi.*

CCLX:

IS *demum eſt*] Is *enim demum,o.l.u.*

CCLX:

SIVE *gratias agebāt*] Siue *uni gratias,l.u.quod tamen abiudico: aut enim tātum uni membro,aut tribus addedū fuit:ut uenuſtatis aliquid afferret orationi.*

CCLX:

TV *igitur de te, dixerit quiſpiam*] Tu *igitur ipſe de te,o.l.u.& præclare,& uenuſte.*

CCLX:

SED *iniuriæ dolore aio me.c.*] Sed *iniuriæ dolor facit me .perſpicue rectum.*

CCLX:

ETIAM NE *eos,qui omnes.c.*] Etiam *in eos? o.l.u.probe.*

CCLX:

* PER Idus Quintiles] *Hæc prælia, quibus de agitur hac oratione,facta ſunt ad* XVII.Kal.Maias*: ut ex epiſtola* Galbæ *licet intelligere: uel* XVIII*: ut in* IIII.*libro* Faſtorum *apparet apud* Ouidium.Nuntius *huius uictoriæ* Romam *uenit ad* XII Kal.Maias*: quod epiſtola quadam ad* Brutum *hic ipſe declarat.* Triduo, *inquit,aut quatriduo ante hanc rem pulcherrimam ti-*

more quodam pérculſa ciuitas tota ad te ſe cum coniugibus,& liberis effundebat: eadem recreata ad XII. Kal.Maias te huc uenire, quàm ſe ad te ire malebat. Hæc autem oratio poſtridie eius diei habita eſt.Illa uerba declarãt,Cum heſterno die propter eorũ res geſtas me ouantem, & propè triumphantem populus Ro.in Capitolium domo tulerit, domum inde reduxerit.quorſum hæc? ut clariſſimè perſpicias hunc locum omnino eſſe deprauatum.ad reſtituendum autem,& corrigendũ l.ueteres mihi nihil ſanè lucis oſtendunt, quò meas cogitationes dirigens ad ueritatem perueniam: nihil enim differunt ab impreſſis. hoc teneo,hunc diem inter Palilia,& Vinalia medium fuiſſe: ex quo coniectura ducor ad ſuſpicandum, uel Poſtridie Palilia, uel,quod etiam magis placet, à ſcriptura enim propius abeſt, Pridie uinalia eſſe reponendum.

CCLX:

ALIQVEM ne imperatorem habituri erimus? Crimen inuidia quæretur?] Sic Lang. & cæteri ferè s.l.aliquem ne ĩpẽius crimen inuidia quæretur. unus modo ſic, aliquẽm ne Imp.habituri erimus inuidia quæretur.& alter,aliquem ne Ĩp. crimen inuidia quæretur.ego ſic,aliquem ne imperatorem? eis crimen inuidia quæretur. ut eorum,qui faſces ad Ciceronem delaturi fuerunt, ſit oratio conſultantium, quonam modo facile ipſum de medio tollerent.Faſces,inter ſe dicebant, ad eum deferemus: deinde & uociferando, Aliquem ne imperatorem? & faſces oſtentando, & crimen in eum quæremus, & inuidiam parabimus: quo in motu,& concitatione populari & operas conductas in eũ

immittere,& nullo negocio interficere poterimus. quos autem fugiebat, eam notam imp. ſcilicet imperatorem ſignificare: ex eis fecerunt eius, & cum illo copularũt. quòd ſi cui magis arriſerit, Aliquem ne imp? crimen inuidia quæretur: illud ſequatur, licebit: non pugnabo:.habebit.n.eandem ſententiam, & in libri ueteris auctoritate deliteſcet.

CCLX:

IN *rep.fieri poſſit*] *Poſſet,o.l.u.quod probo.*

CCLX:

EXTITERIM *repente Catilina?*] *Exiſterem, quidam repoſuerunt. quod probo.*

CCLXI.

QVANQVAM *opinor nec fuiſſe tam ſceleratum, qui hoc fingeret: nec tam furioſum, qui crederet*] *Sic* L.*Lang.quanquam nec fuiſſe tam ſceleratũ, qui hoc fingeret: tam furioſum, qui crederet.*Sc.*quænquam ne fuiſſe tam.cætera eodem modo.ut* Lang.*ego una modo littera detracta,*Q*uenquã ne fuiſſe.& quæ ſequuntur, ſimiliter.quo modo de meliori nota ſcriptores locuti ſunt.*Ter.*in* Adelphis,V*ah quenquam ne hominem in animo inſtituere,aut parare quod ſit carius, quàm ipſe ſibi?& in* Phormione,T*anta ne affectum hominem quenquam eſſe audacia? &* Plaut.*in* Trin.*noſtram ne nutricem here, quæ nos educat, abalienare à nobis? &* M.Tul. *pro* Roſ.Com. Proh *dij immortales, eſſe ne quenquam tanta audacia præditum?*

CCLXI.

VIRIBVS *potius ſuis,quàm reip.infelicem*] L.*s.non diſcrepant ab impreſſis. quidam pro uiribus,ui=*

tijs repoſuerunt. quorum ita neutrum probo, ut illud tamen, quàm hoc, multis partibus malim defendere. etenim ſi quis à me horum uerborum ſententiam requirat, & cauſam, cur ita dictum ſit à Cicerone, quærat: nihil ei omnino mihi uidear poſſe reſpondere: at in illud alterum fortaſſe aliquid, ſi non uerum at ſaltẽ quod animos aliqua probabilitate percutiat, afferre poſſim. dicã enim id M. Tullium ſignificare uoluiſſe quod in II. lib. de nat. de. declarat. Quid uero, inquit, Cæſarem putamus, ſi diuinaſſet fore, ut in eo ſenatu quem maiore ex parte ipſe cooptaſſet, in curia Pompeiana ante ipſius Pompeij ſimulacrum tot centurionibus ſuis inſpectantibus à nobiliſſimis ciuibus, partim etiam à ſe omnibus rebus ornatis trucidatus ita iaceret, ut ad eius corpus non modo amicorum ſed ne ſeruorum quidem quiſquam accederet: quo cruciatu animi, uitam acturum fuiſſe? Illam igitur curiam Pompeianam interpretarer, quam, quòd in ea Cæſar interfectus eſſet, infelicem appellatam eſſe contenderem. nam uiribus ſuis, Cæſari exponerem, cuius etiam mortui nomen ualeret apud plurimos, maximaſq; uires illi cauſæ daret. ſed ut dixi, non ſummopere placet: nam ut quod ego ſupra explicaui, id ſentiat Cicero, illud tamen Viribus. ſ. ſuis & nimis durum, & ualde productum mihi uidetur. quoniam tamen hæc ſcriptura uetuſtatis quaſi radicibus innititur, ex libris euellenda nõ eſt, ſed tantiſper ei ſtandum cenſeo, dum uerum ex tenebris eruamus.

CCLXI.

QVI *hoſtia, qui urbis portas*] *Oſtia*, SC. *l. urbis partes, alius non minoris uetuſtatis. ut in* Cat. *deſcripſi=*

ſti urbis partes ad incendia. Salluſtius loca appellat, eādem rem memoriæ tradens: XII ſimul opportuna loca urbis incenderent: quo tumultu facilior aditus ad Cos. cæteroſq; , quibus inſidiæ parabantur, fieret. Ego tamen, ſi oſtia mendoſum non eſt, portas magis probo.

CCLXI.

QVOD ut inuidia mea fieret] Vt cum inuidia, c.o.l.u. ut pro Quint. omnia iudicia difficillima cũ ſumma ſua inuidia, maximoq; periculo P. Quintij fieri mallet.

CCLXI.

TVM impetus conductorum hominum] Tũ in me impetus, o.l.u.

CCLXI.

VESTRVM omniũ conſecuta] Omnium ueſtrum, o.l.u.

CCLXI.

QVAE res patefecit] Liber unus, atq; alter: in queis Lang. pateſcit. quod probo. eſt omnino poeticum uerbum: ſed tamen habet, inquit M. Tullius, in oratione poeticum aliquod uerbum dignitatẽ. Virg. Danaumq; pateſcunt Inſidiæ. Vtitur tamen Liuius. nam patefecit quidem perſpicuẽ falſum.

CCLXI.

QVOD ſuo tempore totiuſq; huius ſceleris] Sed ſuo tẽpore totius huius ſceleris, c.o.l.u. recte.

CCLXI.

TESTIS, conſcius, & adiutor] Teſtis, cõſcius, adiutor, o.l.u. quod placet.

CCLXI.

NON *tam ut pro me dixerim*] Dicerem, *rectius eſt mea quidem ſententia.*

CCLXI:

ID *quod ego ſemper feciſſem*] *Id quod ſemper ipſe feciſſem, o.l.u.*

CCLXI:

DICERE *ſolebat Craſſus*] Dicere Craſſus *ſolebat, o.l.u.*

CCLXI:

BONIS *forſitan poſſum, & libenter*] Pro *poſſum, poſſim nonnulli u.l. in queis* SC.

CCLXI.

VT *non perinde homines quoque*] *Quiq;, unus, alter'ue liber : in queis* Lang. *Cæteri ab impreſſis non differunt. ego deeſſe aliquid puto, deq́; ſuggerendum : ut ſit, de quoq;, ut quiſq; mereretur, iudicarent. quemadmodum paulo infra.* Ita *de unoquoque, ut quenque meritum arbitrantur, exiſtimant.*

CCLXII.

ANTE *diem* XIIII. Cal. Ian.] XIII. *emẽdandum eſt. de hac re alio loco diximus.*

CCLXII.

ME *ex* Cal. Ian. *ad hanc horã uigilaſſe* Reip.] In*uigilaſſe, quinq; l.u. in queis* Lãg. *quod ualde placet : ſic enim dicitur.* Inuigilare *reip. ut* Indormire *cauſæ,* Indormire *tẽpori.* Virg. *nanq; aliæ uictu inuigilant. & alibi,* Inuigilant *pueri uenatu.*

CCLXII.

MEASQVE *aures dies & noctes*] Dies no=

ctes, *Lang.*

CCLXXII.

MEISQVE *cohortationibus*] *Que*, *à l.u.abeſt. quod placet.*

CCLXII.

IDEM *Vetidium*] *Pleriq; l.u.in queis Lang.idē* R *Vetidium. ut ita fortaſſe corrigendum ſit*, *idem* P. *Ventidium. hoc ei certe prænomen fuit: ut ex* Dione *licet intelligere.*

CCLXII.

NVM *ego ſemper hoſtem?*] Non *pro nū pleriq; l.u.& recte: ſiquidem per num interroges quæ negari; per non, quæ dici uis: huic etiam*, Non *illi reſpondet.*

CCLXII.

IN *has ſententias*] *Has in ſententias*, *o.l.u.quod concinnius eſt.*

CCLXII.

BELLVM *Octauij*] *Octauianum*, *o.l.u.ut* L. II.*de nat.de.* Q*uæ nuper bello Octauiano magnarum fuerunt calamitatum prænunciæ.*

CCLXII:

AD *te ipſum* P.*Seruilium*] P.*Seruili num*, *corrigendum eſt. perſpicue rectum.*

CCLXII:

PVBLICE *deneganda eſt*] *Non modo omnes antiqui libri*, *ſed etiam ratio nobis auctor eſt*, *ut publice deleamus: etenim quis Senatus priuatim denegat?*

CCLXII:

AVT *ſupplicatione decreta*] *Decernenda*, *o. fe=*

rè l.u.in quibus SC.quod ualde probo.

CCLXII:

QVOD *ergo illi re,ego*] *Quod ergo ille re, id ego,*Lang.*& cæteri. quod ualde placet.deſcribit autẽ* Seruilium,*qui ante ipſum ſententiam rogatus eſt.*

CCLXII:

HOC *ipſo nomine qui etiam deuicti ſunt*] *Sic o. l.u.hoc ipſo nomine & eos qui iam deuicti ſunt.perſpicue uerum.*

CCLXII:

CVM *uictores appello* Imperatores] *Suſpicor eſſe gloſſema: eſt enim inane,atque ſuperuacancum.*

CCLXII:

ETSI *habet honoris nomen ampliſſimi*] Honoris *ampliſſimi nomen,*Lang.*& alij multi.quod placet.*

CCLXII:

QVI *primus* Antonij *immanem & fœdam crudelitatem non ſolum.c.*] *Qui primus immanem & fœdam crudelitatem* Antonij *non ſolum,*Lang.*& cæteri ferè.*

CCLXII:

DIGNVS Imperator *legione* Martia] *Aut aliquid mea quidem ſententia huic membro deeſt:aut proximo inferiori ſuperat: aut enim ſic emendandũ eſt, dignus imperator legione,digna legio imperatore: aut, quod rectius eſſe iudico atque uenuſtius, Dignus* Imperator *legione* Martia,*digna legio imperatore* Panſa*: ſic enim uocabulum uocabulo,nomini nomen reſponderet.*

CCLXII:

CVIVS *ſi acerrimum impetum cohibere* Panſa

potuiſſet] *Panſa, à duobus, tribus'ue l.u. abeſt: in quibus Lang. quod placet.*

CCLXIII.

DOCVIT *hoc prælio militibus, his*] *Illo prælio militibus ijs, o.l.u.*

CCLXIII.

QVAM *ullius pulchriorem ſpeciem Imperatoris accepimus?*] *Quia nullius, o.l.u. ego, qua nullius. ut ſit, qua ſpecie nullam imperatoris ſpeciem pulchriorē accepimus. res perſpicua.*

CCLXIII.

EO *maiora beneficia Cæſaris*] *C. Cæſaris, o.l.u.*

CCLXIII.

CVI *cum imperium dabamus: eodem tempore et ſpem*] *Sic Lang. & alij multi, Cui cum imperium, eodem tempore etiam ſpē nominis eius deferebamus.*

CCLXIII.

QVOD *cum eſt ſecutus auctoritatem noſtri decreti rebus geſtis ſuis comprobauit*] *Sic interpungendum arbitror, quod, cum eſt ſecutus auctoritatem noſtri decreti; rebus geſtis ſuis comprobauit: ut ſit, quod nomen rebus geſtis ſuis comprobauit, ſecutus decreti noſtri auctoritatem: ſiquidem res præclariſſimas dignasq; Imperatore geſſit. ſic ferè locutus eſt in VI. acc uſ. nimirum ut hic nomen ſuum comprobauit: ſic ille cognomen. nonnulli u.l. conſecutus, non ſecutus, quod non probo.*

CCLXIII:

ITA *trium Imperatorum populi Ro.*] *Duo hæc extrema uerba à l.u. abſunt. quod placet.*

Q i

CCLXIII:

IPSE *cõſequi potero*] Iisdem L. *auctoribus*, *ipſe delendum eſt.*

CCLXIII:

QVANQVAM *ea, quæ nos promiſimus*] O. *l.u. quanquam nos ea, quæ promiſimus.*

CCLXIII:

STVDIOSE *quanquam multa*] Eodem mo*do l.s.* Quidam *pro quanquam multa, cumulata, repoſuerunt. quod ſi non uerum, probabilius certe eſt.*

CCLXIII:

CVM *difficillimo* Reip.] L.*u. partim ſic, quanq̃ id difficillimo: partim, quanquam cũ. ut fortaſſe corrigendum ſit, quam quidem cum. c.*

CCLXIII:

FLAGITARI *uideamur*] Videmur, *o.l.u.*

CCLXIIII.

IN *fuga fœda mors*] Mors *eſt, o.l.u.*

CCLXIIII.

BREVIS *autem nobis uita data eſt*] Sic IIII *libri ueteres, in queis* Lang. *breuis à natura uita nobis data eſt. quod tamen reijcio: reijcio autem ob eã cauſam, quòd inſequens membrum, quod paria paribus reſpondere debet, mancum quodam modo atq; imperfectum uidebitur: nam memoria ad uitam, ſempiterna ad breuem, redditæ ad data: à natura, ſuo tanquã pari carebit: ſic enim eſſet integrũ, at à* Senatu *memoria bene redditæ uitæ ſempiterna. uel quid eiuſmodi.*

CCLXIIII.

AD *ſummam laudem, gloriamq;*] Sic *o. ferè l.u.*

ad laudem gloriamq; ſummam.

CCLXIIII.

OBLIVIONE *eorũ qui ſunt*] *Qui nunc ſunt, o.l.u.utrunq; omnino probabile, & huic ſcriptori uſitatum. poſt Red.ad Sen.Gn.Pompeius uir omniũ, qui ſunt, fuerũt, erũt: uirtute princeps. & pro lege Man. non modo eorum hominum, qui nunc ſunt, gloriam; ſed etiam antiquitatis memoriam uirtute ſuperarit. ſed ex duobus probabilibus id ſemper uerum iudicandũ, quod libri u.comprobarint.*

CCLXIIII.

NEC *reticẽtia poſterorum inſepulta eſſe poterit*] *Liber Gad.(nam cæteri ab impreſſis non diſſentiunt) ſepulta. quid ſibi uelit, perſpicuum eſt: & cum eo loquendi conſuetudo facit: quæ ſolet eas res ſepultas appellare, quarum dimiſſa cõmemoratio eſt, memoriaq; deleta. Ego tamen ut hinc non ſentiam, neq; Ciceronem more uulgari locutum exiſtimem, faciunt uerba conſequentia, Cum uobis immortale monumentũ ſuis penè manibus S. P. Q. R. extruxerit. Arbitror enim uirtutem non inſepultam propemodum pro immortali dixiſſe propter elogia monumentorum, atq; litteras quæ in ſepulcris inſcribi ſolent ad declarandas uirtutes, ac facta ſepultorũ. Ab eadem cauſa dixit Horatius, Africano cui ſuper Carthaginem uirtus ſepulcrum condidit. ut enim, monumenta ſepulcrorum dum manent, tenetur eorum uiua memoria qui ibi ſiti ſunt: ſic dũ Carthago extabit, Scipionis uirtus, ac uictoria celebrabitur. uirtus igitur militum non inſepulta erit: immortalitati commendabitur: quòd ſepulcrum, monu-*

mentumq́; habebit : cuius inſcriptio ipſam gentibus omnibus, atq; omnium ſeculorũ poſteritati notam faciet·

CCLXIIII:

ADHIBERI *publice poſſet oratio*] *Publice adhiberi, o.l.u.*

CCLXIIII:

ID *genus, quod eſt pulcherrimum*] *Quod eſſet pulcherrimum, o.l.u. quod probo.*

CCLXIIII:

QVAMOBREM *quidem maximum*] *Maximum quidem, nonnulli u.l. quod placet.*

CCLXIIII:

FRATRIBVS *tribuenda cenſeo*] *Fratribus eadem tribuenda, o.l.u. placet.*

CCLXIIII:

VIRTVTEM *ſuorum, & ætatem*] *Pro ætatem pietatem, o.l.u. quòd ſcilicet pro patria uitam profuderint. perſpicue rectum.*

CCLXV.

EXERCITVMQVE *hoſtium fecerit*] *Exercitumq́; eius, L.SC. cæteros ſequor.*

CCXLV.

OCCISIONE *occiderit*] *Eodem modo o.l.s. occidione occiderit probat conſuetudo : quæ ita loqui ſolet, cum internitionem ſignificare uult.*

CCLXV.

C. CAESAR *imperator*] *Nonnulli s.l. Cæſar Propr. imperator : quod minime diſplicet. in S.C. enim omnia honorum nomina ferè aſcribebantur.*

CCLXV.

VT *ob eas res*] Vti, *nonnulli u.l.in queis* Lang. *quod placet: nam redolet antiquitatem, quæ maxime in* S.C.*retinebatur.*

CCLXV.

AD *omnia puluinaria cõſtituãt*] Cõſtituat, *o.l.u.*

CCLXV.

COMPLVRIMOS *cæderent: caperent non-nullos*] Vt *plurimos cæderent.c.*

CCLXV.

CVMQVE *ſine ulla neceſſitate*] Sine ulla *retractatione, o.l.u.ut* Liuius l.VI. *Iuniores ad edictũ ſine retractatione conuenerunt*] Vtitur etiam Cicero in Tuſ.l.V.& XIII.L.*ep.ad* Att.

CCLXV:

HIS *qui ſanguinem pro uita, libertate, fortuniſq; populi* Ro.*pro urbe, templiſq;*] Hæc *omnia demptis cõiunctionibus dicuntur in l.u.nonnulli in queis* SC.*pro his ijs.quod placet.*

CCLXV:

MONVMENTVM *quàm ampliſſimum locandum, faciendumq;, urbem ad eam rem pecuniam dare contribuere.c.*] Sic *l.u.locandum, faciendumq. urbem ad eam rem.c.in quibus* Ciceronem *non agnoſco: nam primum niſi me fallit memoria, hoc locandũ, faciendum iubeo, non dicitur: ſed locare, facere iubeo.* Verum *fac, ita non eſſe. ut locandum, faciendum dixerit; huic ſubiunxerit, dare, attribuere, ſoluere iubeãt; ut tam diuerſas res.ſ.uno uerbo comprehenderit; adduci ad credendum nullo modo poſſum. deinde ſiquis*

iuſiurandum in hæc uerba adijciat : ſi mihi uideatur, urbem ſoluere iubeant, à Cicerone *ſcriptum : non uideri profecto iurem : ita mihi non ſolum ab huius elegantia, ſed etiam conſuetudine latini ſermonis uidetur abhorrere. ſic autem ſcriptum reliquiſſe* M. Tullium *puto*, Monumentum, *quàm ampliſſimum locandum, faciendumq; curent : ad eam rem.c.* Hunc autem erro*rem creauit, opinor, illud quod ſæpe iam demonſtraui, quòd in l.u. hæ litteræ* C, & Q, *locum inter ſe ſæpe cõmutent : quæ cauſa libros referſit erroribus. ut apud hunc ipſum in* I. l. de Nat. deorum, Nec *tu me celas, ut* Pythagoras *ſolebat alienos : nec conſulto dicis occulte, tanquam* Heraclitus *: ſed quod inter nos liqueat, ne tu quidẽ intelligis. ubi liqueat pro liceat : ut in ep. ad* Att. *ex quo quidem ego, quod inter nos liceat dicere, milleſimam partem uix intelligo. uel, ut ſimilius proferam,* Plaut. *in* Pœn *uin bona dicam fide, quod hic inter nos liceat.* Intentis *oculis contemplare ſententiam: ut nos aſſeueramus, ita eſſe perſpicies. ſed ut ad rem : hoc ego ſentio : ſiquis tamen illud magis probabit, locandum faciendumq; curent, cum eo non pugnabo.*

CCLXV.

PECVNIAM *dare, contribuere*] Attribuere, *o. l. u. ut illud in* IX. *tantã pecuniam redemptori ſoluẽdam, attribuendamq; curent. perſpicue uerum, ut illud alterum aperte falſum : ſiquidem pecuniam contribuere non dicitur. hoc autem uerbum proprie in ijs ponitur, qui aliquem liberum populum ſub alterius ditionem ſubiungunt.* Liuius, *Corinthum ijs contributuros in antiquum gentis concilium. & alibi,* Phocenſes

Locrenſes contribuerunt Aetolis. ij autem populi contributi dicebátur. Caſ. Oſcenſes, & Calaguritani, qui erát tum Oſcenſibus contributi.

CCLXV:

EA'QVE *fratribus tribuantur*] *Lang. & cæteri ferè, iiſq; fratribus tribuantur. nonnulli tantummodo tribuantur. ego emendandum arbitror, iiſq; tribuantur, c. fratribus enim puto eſſe gloſſema alicuius imperiti.*

CCLXV:

SI *illi uiciſſent*] *Vixiſſent,* SC. *aperte uerum.*

A B C D E F G H I K L M N O P Q.

Omnes ſunt quaterniones, præter A *quinternionem, &* Q *duernionem.*

APVD ALDI FILIOS.

VENETIIS, M. D. XLII.
MENSE MARTIO.

AL DVS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SANTIN
Restauro
74